

Jaarverslag 2013

BNG
BANK

1**ORGANISATIE****10****2****VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN****15****3****VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR****25**

Inleiding

26

Strategie

28

Financiële gang van zaken

31

Ontwikkelingen

36

Klantontwikkelingen

44

Producten en diensten

51

Funding

55

Corporate governance

58

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

61

Vooruitzichten voor 2014

83

Verantwoordelijkheidsverklaring

85

4**GECONSOLIDEERDE JAARREKENING****86**

Geconsolideerde balans

87

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

88

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten

89

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

90

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen

92

Grondslagen geconsolideerde jaarrekening

93

Toelichting geconsolideerde jaarrekening

115

Risicoparagraaf

146

5	ENKELVOUDIGE JAARREKENING	248
	Enkelvoudige balans	249
	Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	250
	Enkelvoudig overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	251
	Enkelvoudig kasstroomoverzicht	252
	Enkelvoudig mutatieoverzicht eigen vermogen	254
	Grondslagen enkelvoudige jaarrekening	255
	Toelichting enkelvoudige jaarrekening	256
6	OVERIGE GEGEVENS	280
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	281
	Onafhankelijk Assurance Rapport	283
	Statutaire bepalingen inzake winstverdeling	286
	Voorstel tot winstverdeling	287
	Statutaire bepalingen inzake doelstelling	288
7	BIJLAGEN	290
	A BNG Bank Dochtermaatschappijen	291
	B Verwijstabel Code Banken	293
	C Geconsolideerde jaarcijfers BNG Bank vanaf 1915	295
	D Aandeelhouders BNG Bank per 31-12-2013	301

PROFIEL

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

De missie van BNG Bank is vertaald in de volgende strategische doelstellingen: het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semi-publieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Voorwaarden voor het realiseren van deze doelstellingen zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is inherent aan de kernactiviteiten van BNG Bank.

Maatschappelijk verantwoord
ondernemen is
inherent aan de kernactiviteiten
van BNG Bank.

Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. BNG Bank biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.

De bank, opgericht in 1914, is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. BNG Bank is gevestigd in Den Haag en heeft geen nevenvestigingen.

BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door BNG Bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AA+ van Standard & Poor's (S&P), Aaa van Moody's en AAA van Fitch. BNG Bank behoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld. ■

KERNGEGEVENS

In miljoenen euro's

	2013	2012	2011	2010	2009
Balanstotaal	131.183	142.228	136.460	118.533	104.496
Kredieten	92.074	90.725	90.775	86.851	79.305
waarvan aan of onder garantie van overheden	81.701	79.666	78.548	75.247	67.164
waarvan geherclassificeerd vanuit de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar	2.259	2.603	3.219	3.724	4.226
Eigen vermogen exclusief ongerealiseerde herwaarderingen ¹	2.918	2.718	2.450	2.321	2.204
Ongerealiseerde herwaarderingen ²	512	34	-553	-62	49
Eigen vermogen per aandeel (in euro) ¹	52,41	48,81	44,00	41,68	39,58
Leverage ratio ³	2,3%	2,0%	1,8%	2,0%	2,1%
BIS tier 1-ratio ³	24%	22%	20%	20%	19%
BIS ratio ³	24%	22%	21%	20%	20%
Winst voor belastingen	397	460	339	337	350
Nettowinst	283	332	256	257	278
Winst per aandeel (in euro)	5,08	5,96	4,60	4,61	4,98
Dividendvoorstel	71	83	64	128	139
Dividend als % van de geconsolideerde nettowinst	25%	25%	25%	50%	50%
Dividend per aandeel (in euro)	1,27	1,49	1,15	2,30	2,49
Aantal vaste medewerkers (in FTE's) per jaarultimo	273	279	278	276	277
waarvan bij dochtermaatschappijen	29	36	41	45	58

¹ Exclusief herwaarderingsreserve en cashflow hedge reserve.

² Dit betreft de ongerealiseerde herwaarderingen binnen het eigen vermogen, zijnde de herwaarderingsreserve en de cashflow hedge reserve. Zie voor een uitgebreide toelichting het Verslag van de Raad van Bestuur – financiële gang van zaken, onderdeel balans – en noot 14 en 32 in de jaarrekening.

³ De solvabiliteitsratio's worden conform de tot en met 2013 geldende Basel II regelgeving berekend en weergegeven.

VOORWOORD

Dit jaar viert BNG Bank haar honderdjarig bestaan. De bank is op 23 december 1914 opgericht met een doelstelling die, met enkele aanpassingen in de formulering, steeds dezelfde is geweest: duurzaam bijdragen aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het is een doelstelling waarin maatschappelijk verantwoord ondernemen besloten ligt. Een doelstelling die de afgelopen eeuw niets van haar relevantie heeft verloren. En waarmee BNG Bank een belangrijke rol heeft verworven in de Nederlandse samenleving.

BNG Bank heeft haar draagvlak zien groeien. Een eeuw geleden werd ze opgericht door 37 van de – toen nog – ruim 1100 Nederlandse gemeenten. Nu mag BNG Bank vrijwel alle gemeenten en provincies, een hoogheemraadschap en de rijksoverheid tot haar aandeelhouders rekenen. Zij steunen onze missie om te allen tijde te voorzien in goedkope financiering voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. En om ook in moeilijke tijden het ‘loket’ voor deze klanten open te houden.

BNG Bank streeft naar een **duurzaam evenwicht** tussen belangen van klanten, aandeelhouders en medewerkers.

BNG Bank werd in 1914 opgericht vanuit de behoefte aan ‘samenwerking der gemeenten in den credietvraag’. Een gezamenlijke bemiddelende instantie zou de gemeentelijke onderhandelingspositie op de kapitaalmarkt versterken, zo was het idee van de oprichters. Nog steeds ontleent BNG Bank haar waarde uit haar rol als bemiddelaar tussen (nu hoofdzakelijk internationale) beleggers en Nederlandse klanten.

Om haar klanten te voorzien van goedkope financiering moet BNG Bank onder alle omstandigheden tegen zo laag mogelijke rentetarieven kunnen inkopen. Daarvoor is nodig dat de partijen op de geld- en kapitaalmarkt vertrouwen hebben in BNG Bank. Dat betekent weer dat de excellente kredietwaardigheid – vergelijkbaar met die van de Nederlandse overheid – gewaarborgd moet blijven.

Klanten van BNG Bank zijn vooral decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen. Deze klantengroepen staan voor grote uitdagingen, mede als gevolg van majeure veranderingen in de wet- en regelgeving. BNG Bank stelt als vanouds het belang van de klanten centraal en bedient hen waar mogelijk met producten en diensten op maat tegen concurrerende voorwaarden. Daarmee vervult zij een flankerende rol in het overheidsbeleid.

Zo ondersteunde BNG Bank in 2013 haar klanten om zich voor te bereiden op de Single European Payments Area (SEPA) die in 2014 van kracht zal worden. En hoewel zij tijdens het wetgevingstraject heeft gewezen op de risico's en administratieve lastendruk als gevolg van verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden, heeft BNG Bank het afgelopen jaar constructief meegewerkt aan de invoering hiervan.

Decentrale overheden in Nederland staan voor grote veranderingen in hun taakgebied, die bovendien gecombineerd worden met stevige financiële taakstellingen. Dit gebeurt in tijden waarin hun financiële positie in veel gevallen al onder druk staat. BNG Bank zal zich, binnen haar statutaire mogelijkheden, tot het uiterste inspannen om de klanten te ondersteunen deze uitdagingen het hoofd te bieden. Woningcorporaties zullen zich conform regeringsbeleid moeten beperken tot hun kerntaak: de activiteiten met betrekking tot de sociale huursector. Als dit op termijn zal leiden tot een toenemende financieringsvraag zonder garantstelling, zal BNG Bank deze klanten binnen haar mogelijkheden blijven bedienen. Tot slot heeft BNG Bank zorgen geuit over de financierbaarheid van de zorgsector. De risico's in deze sector zijn door de overheid overgedragen aan banken en verzekeraars. De capaciteit voor bancaire financiering van zorgvastgoed wordt daardoor beperkt.

Onder invloed van de crisis is de financiële regelgeving sterk toegenomen. Dit leidt niet alleen tot een grotere administratieve lastendruk voor BNG Bank, maar heeft ook verdere implicaties voor de belanghebbenden. Zo zal de volatiliteit van het jaarresultaat beperkt maar structureel toenemen onder invloed van het nieuwe IFRS-voorschrift 'Fair Value Measurement'. De zogenoemde Basel III-regelgeving is nu ondergebracht in de Europese CRD IV-richtlijn en wordt tussen nu en 2019 gefaseerd ingevoerd. Belangrijkste effect hiervan voor BNG Bank is de voorgestelde ondergrens voor de 'leverage ratio' van 3% in Europees verband. BNG Bank heeft in 2013 een update van het plan ter beschikking gesteld aan de toezichthouder om uiterlijk ultimo 2017 te voldoen aan deze eis.

In 2013 is duidelijk geworden dat BNG Bank vanwege de omvang van haar balanstotaal bij de 128 banken hoort die zeer waarschijnlijk onder direct toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB) gaan vallen. Ook dit leidt tot extra administratieve lastendruk. Zo zullen de zogenoemde Asset Quality Review en de Stress Test het komende jaar een zware druk leggen op de organisatie. De uitkomsten hiervan worden met vertrouwen tegemoet gezien. De verwachte formele start van het ECB-toezicht is november 2014.

De belangrijkste klantengroepen van BNG Bank droegen via hun brancheorganisaties bij aan het nationale Energieakkoord, dat in 2013 werd ondertekend. Op lokaal niveau zijn daarnaast door vele klanten initiatieven genomen op het gebied van duurzame investeringen. BNG Bank financiert onder meer duurzame nieuwbouw van sociale woningen, zorginstellingen en publieke gebouwen en duurzame energiecentrales. Zij werkt op dit moment de mogelijkheden voor de financiering van duurzame investeringen in een viertal richtingen uit. Speerpunt vormt de ontwikkeling van kredietverlening ten behoeve van de uitrol van zonnepanelen op corporatiewoningen en het verduurzamen van bestaande accommodaties. De maatschappelijke verslaggeving in dit jaarverslag is opgesteld conform richtlijnen van het Global Reporting Initiative.

BNG Bank streeft naar een duurzaam evenwicht tussen de belangen van klanten, aandeelhouders en medewerkers. Medewerkers zijn het belangrijkste kapitaal en we besteden dan ook volop aandacht aan hun ontwikkeling en ontplooiing. Betrouwbaar, professioneel en eigentijds zijn daarbij de kernwoorden.

Ik wil alle belanghebbenden van BNG Bank bedanken voor hun bijdrage in de afgelopen jaren. Het jaar 2013 stond in het teken van geleidelijke terugkeer van de rust op de financiële markten, maar ook van een stroom nieuwe regelgeving voor zowel de bank als haar belang-

hebbenden. BNG Bank gaat uit van een ongewijzigde strategie voor de komende 3 tot 5 jaar. De doelstellingen met betrekking tot onder meer de MVO-kernindicatoren blijven daarmee in lijn met die in de afgelopen jaren. Het lopende jaar zien we – ondanks de vele uitdagingen – met vertrouwen tegemoet. ■

Namens de Raad van Bestuur,

CAREL VAN EYKELENBURG

VOORZITTER

Den Haag, 7 maart 2014

Organisatie

MANAGEMENT⁵

DR. IR. C. VAN EYKELENBURG [1952]
VOORZITTER RAAD VAN BESTUUR

MEVR. DRS. P.J.E. BIERINGA [1959]
DIRECTEUR PUBLIC FINANCE

DRS. G.J. THOMAS [1950]
DIRECTEUR-SECRETARIS

ING. F.C.M. JANSE [1966]
HOOFD MARKETING EN COMMUNICATIE

DRS. R.C.J. DE JONG [1968]
HOOFD INTERNE AUDITDIENST

MEVR. J.C. VESTER-VOS [1960]
HOOFD PERSONEELSZAKEN

PROF. DR. J.J.A. LEENAARS [1952]
LID RAAD VAN BESTUUR

O. LABE [1969]
DIRECTEUR TREASURY & CAPITAL MARKETS

B.P.M. VAN DOOREN [1957]
HOOFD CAPITAL MARKETS EN INVESTOR RELATIONS

MR. H.E. QUAST [1968]
**HOOFD JURIDISCHE ZAKEN, FISCALE ZAKEN
 EN COMPLIANCE**

DRS. J.C. REICHARDT [1958]
LID RAAD VAN BESTUUR

DRS. R. VAN WOERDEN [1958]
DIRECTEUR PROCESSING

DRS. P.J. KORTLEVE [1969]
HOOFD PLANNING & CONTROL

DRS. ING. H.R. NOORDAM [1966]
HOOFD RISK CONTROL

DRS. R.G. WIJDOOGEN [1963]
HOOFD KREDIETRISICOBEOORDELING

⁴ Per 1 januari 2014.

⁵ Elk van de leden van de Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor een aantal directoraten en (staf-) afdelingen. Weergegeven is welke directeuren en afdelingshoofden rechtstreeks rapporteren aan de leden van de Raad van Bestuur. Een schematische weergave van de organisatiestructuur ([organogram](#)) is op bngbank.nl gepubliceerd. De organisatorische inrichting van het risicobeheer wordt beschreven in de risicoparagraaf van het jaarverslag.

SAMENSTELLING EN GEGEVENS VAN DE RAAD VAN BESTUUR⁶

DR. IR. C. VAN EYKELENBURG

Benoemd tot lid 1 januari 2005, benoemd tot voorzitter 15 oktober 2008, herbenoemd tot voorzitter 15 oktober 2012. De benoeming als voorzitter Raad van Bestuur is voor een periode van vier jaar. Deze benoeming kan worden verlengd. In relatie met zijn functie bij BNG Bank is de heer Van Eykelenburg bestuurslid/penningmeester van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en voorzitter van de Raad van Commissarissen van BNG-dochtermaatschappij BNG Gebiedsontwikkeling BV. Daarnaast is de heer Van Eykelenburg lid van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds ABP, lid van de Commissie Intern Toezicht van het Shell Pensioenfonds en voorzitter van het bestuur van het W.F. Hermans Instituut.

PROF. DR. J.J.A. LEENAARS

Benoemd 15 oktober 2002. De benoeming als lid Raad van Bestuur is voor onbepaalde tijd. In relatie met zijn functie bij BNG Bank is de heer Leenaars lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Waarborgfonds HBO, bestuurslid van de Stichting Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), lid van de Raad van Commissarissen van N.V. Trustinstelling Hoevelaken en voorzitter van de raden van commissarissen van de BNG-dochtermaatschappijen Hypotheek-

fonds voor Overheidspersoneel BV en BNG Vermogensbeheer BV. Daarnaast is de heer Leenaars hoogleraar Bestuurlijke Informatieverzorging aan de Universiteit van Amsterdam, voorzitter van de Raad van Commissarissen van het Chassé Theater te Breda en voorzitter van de Raad van Advies van ILFA.

DRS. J.C. REICHARDT

Benoemd 15 oktober 2008, herbenoemd 15 oktober 2012. De benoeming als lid Raad van Bestuur is voor een periode van vier jaar. Deze benoeming kan worden verlengd. In relatie met zijn functie bij BNG Bank is de heer Reichardt voorzitter van de Raad van Commissarissen van Data B. Mailservice BV, lid van de Raad van Commissarissen van BOEI BV, lid van de Commissie Toezichtzaken van de NVB en lid van de raden van commissarissen van de BNG-dochtermaatschappijen Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel BV, BNG Gebiedsontwikkeling BV en BNG Vermogensbeheer BV. Daarnaast is de heer Reichardt lid van de Raad van Toezicht en voorzitter van het Audit Committee van de RDW en lid van het Nationaal Renovatie Platform.

⁶ Het [profiel van de Raad van Bestuur](#) is gepubliceerd op [bngbank.nl](#). Taken en verantwoordelijkheden van (de leden van) de Raad van Bestuur zijn beschreven in het [reglement van de Raad van Bestuur](#), dat is gepubliceerd op [bngbank.nl](#). Het streven naar diversiteit, onder meer naar geslacht en leeftijd, is opgenomen in dit profiel en krijgt aandacht in een wervingsprocedure. De Raad van Bestuur bestaat uit alleen mannen, de Raad van Commissarissen beschouwd hen ten tijde van hun benoeming tot lid en voorzitter van de Raad van Bestuur als de beste kandidaten voor deze functies. Op dit moment is er geen sprake van vacatures in de Raad van Bestuur en op korte termijn is ook geen mutatie of uitbreiding van de Raad van Bestuur aan de orde. Zodra dat wel het geval is, zal een kandidaat worden gezocht die voldoet aan het profiel dat de Raad van Commissarissen voor de Raad van Bestuur heeft opgesteld.

⁷ Taken en verantwoordelijkheden van (de leden van) de Raad van Commissarissen zijn beschreven in het [reglement van de Raad van Commissarissen](#), dat op [bngbank.nl](#) is gepubliceerd. Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen in overeenstemming met de Nederlandse corporate governance code tweemaal worden herbenoemd. Het [profiel van de Raad van Commissarissen](#) en het rooster van aftreden zijn eveneens op [bngbank.nl](#) te vinden. Alle commissarissen bij BNG Bank hebben de Nederlandse nationaliteit. De Raad van Commissarissen bestaat uit drie vrouwen en zes mannen.

⁸ BNG Bank streeft onafhankelijkheid van haar commissarissen na. Daarbij wordt gelet op de volgende punten. Commissarissen zijn niet werkzaam of werkzaam geweest bij de vennootschap. Commissarissen staan niet in een andere zakelijke relatie tot BNG Bank krachtens welke zij persoonlijk voordeel zouden kunnen behalen. Commissarissen genieten een vaste jaarlijkse honorering, die niet afhankelijk is van de resultaten van de bank in enig jaar. De [beloningsregeling van de Raad van Commissarissen](#) is op [bngbank.nl](#) gepubliceerd. 'Interlocking directorships' tussen commissarissen onderling of tussen commissarissen en bestuurders zijn niet aanwezig. Commissarissen bezitten geen aandelen in de vennootschap.

SAMENSTELLING EN GEGEVENS VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSSEN ^{7, 8, 9}

DR. H.O.C.R. RUDING ^{10,11} [1939]

VOORZITTER

Oud-vicevoorzitter van de Raad van Bestuur van Citicorp/Citibank, New York; oud-minister van Financiën. Benoemd 12 mei 2004, herbenoemd 28 april 2008, tweede maal herbenoemd 23 april 2012, aftredend in 2016.

MEVR. S.M. DEKKER ^{10,11,12} [1942]

VICEVOORZITTER (TEVENS SECRETARIS)

Oud-minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Benoemd 24 mei 2007, herbenoemd 26 april 2011, herbenoembaar in 2015. Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is mevrouw Dekker lid van de Raad van Commissarissen van Royal Haskoning DHV BV.

DRS. H.H. APOTHEKER ¹² [1950]

Burgemeester van de gemeente Súdwest-Fryslân. Benoemd 16 mei 2002, herbenoemd 17 mei 2006, tweede maal herbenoemd 26 april 2010, aftredend in 2014. Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is de heer Apotheker lid van de Raad van Commissarissen van PPG Industries Fiber Glass BV en voorzitter van de Raad van Toezicht van NHL Hogeschool.

DRS. T.J.F.M. BOVENS ¹² [1959]

Commissaris van de Koning in de provincie Limburg. Benoemd 23 april 2012, herbenoembaar in 2016.

DR. W.M. VAN DEN GOORBERGH ^{10,11,13} [1948]

Oud-vicevoorzitter van de Raad van Bestuur van Rabobank Nederland. Benoemd 15 mei 2003, herbenoemd 24 mei 2007, tweede maal herbenoemd 26 april 2011, aftredend in 2015. Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is de heer Van den Goorbergh voorzitter van de raden van commissarissen van De Welten Groep Holding BV, NIBC Bank NV en DELA, lid van de Raad van Commissarissen van Mediq NV en lid van het bestuur van de Stichting Katholieke Universiteit Nijmegen.

MEVR. DRS. P.H.M. HOFSTÉ ¹³ [1961]

Oud-lid van de Raad van Bestuur en Chief Financial & Risk Officer van APG Groep NV. Benoemd 22 april 2013, herbenoembaar in 2017.

DRS. J.J. NOOITGEDAGT¹³ [1953]

Oud-Chief Financial Officer en lid van de Raad van Bestuur van AEGON NV.

Benoemd 23 april 2012, herbenoembaar in 2016. Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is de heer Nooitgedagt voorzitter van de Raad van Commissarissen van SNS Reaal NV en lid van de raden van commissarissen van Robeco Groep NV en TMG NV*.

MR. R.J.J.M. PANS^{10,11} [1952]

Lid van de Raad van State.

Benoemd 15 mei 2003, herbenoemd 24 mei 2007, herbenoemd 26 april 2011, vervroegd aftredend in 2014.

Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is de heer Pans voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting Coloriet.

MEVR. DRS. M. SINT¹² [1949]

Voorzitter van de Raad van Bestuur van de Isalakinieken in Zwolle.

Benoemd 20 augustus 2012, herbenoembaar in 2017. Behalve lid van de Raad van Commissarissen van BNG Bank is mevrouw Sint voorzitter van de Raad van Commissarissen van NV ROVA en lid van de Raad van Commissarissen van BPF Bouwinvest BV.

ONDERNEMINGSRAAD**MEVR. S.D.P. HUIZER** [1968]

VOORZITTER

J.H. BOOM [1951]

SECRETARIS

G.J. VAN DUFFELEN [1978]**MEVR. F.N. ELDERHORST-BRUSSEE** [1976]**J.P. KRAUS** [1970]**DRS. R. MOLINA** [1954]**L.H.J.M. TULFER** [1950]**DRS. F.W.A. ZWETSLOOT** [1971]

⁹ Nevenfuncties worden alleen genoemd, indien het bestuurs- en toezichtfuncties betreft bij instellingen die relevant zijn uit hoofde van de Wet Bestuur en Toezicht. Een [register van alle door commissarissen gemelde nevenfuncties](#) is op bngbank.nl gepubliceerd.

Functies en nevenfuncties bij beursgenoteerde instellingen in Nederland zijn voorzien van een asterisk.

¹⁰ Lid van de Selectie- en Benoemingscommissie, commissie als bedoeld in artikel 16 van de statuten.

¹¹ Lid van de Remuneratiecommissie, commissie als bedoeld in artikel 16 van de statuten.

¹² Lid van de Commissie Marktstrategie, commissie als bedoeld in artikel 16 van de statuten.

¹³ Lid van het Audit & Risk Committee, commissie als bedoeld in artikel 16 van de statuten.

Verslag van de Raad van Commissarissen

JAARREKENING EN DIVIDENDVOORSTEL

Het jaarverslag van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, dat hierbij wordt aangeboden, bevat onder meer de jaarrekening en het verslag over het jaar 2013, opgesteld door de Raad van Bestuur. De jaarrekening 2013 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring door Ernst & Young Accountants LLP. De onderdelen die betrekking hebben op de maatschappelijke verslaggeving zijn voorzien van een assurancerapport van Ernst & Young Accountants LLP. Wij stellen de aandeelhouders voor de jaarrekening vast te stellen en de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen kwijting te verlenen voor het blijkens de jaarrekening en het jaarverslag door de Raad van Bestuur gevoerde bestuur en voor het door onze raad gehouden toezicht. Bij vaststelling van de jaarrekening en de daarin opge-

nomen winstverdeling, zal over het boekjaar 2013 een dividend van EUR 1,27 per aandeel van nominaal EUR 2,50 worden uitgekeerd (2012: EUR 1,49).

SAMENSTELLING RAAD VAN COMMISSARISSEN

De omvang en het profiel van de raad zijn in het verslagjaar ongewijzigd gebleven. De samenstelling van de raad was overeenkomstig het profiel.

In het verslagjaar is mevrouw drs. H.G.O.M. Berkers afgetreden. Zij heeft de raad met haar deskundigheid en ervaring gediend vanaf 2009. Mevrouw Berkers is voorts lid geweest van het Audit & Risk Committee en van de Commissie Marktstrategie. De raad is haar zeer erkentelijk voor haar bijdrage.

In verband met het aftreden van mevrouw Berkers heeft de raad een individuele profielschets opgesteld, passend binnen de profielschets van de gehele raad. Op basis hiervan is mevrouw drs. P.H.M. Hofsté voorgedragen voor benoeming in haar plaats. Op 22 april 2013 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders mevrouw Hofsté benoemd. Mevrouw Hofsté heeft na haar benoeming het door BNG Bank aangeboden introductieprogramma doorlopen.

Aandeelhouders hebben in 2013 tevens kennis genomen van de individuele profielschetsen die zijn opgesteld in verband met de aankondiging van het aftreden van de heer drs. H.H. Apotheker en de heer mr. R.J.J.M. Pans en van de individuele profielschets die is opgesteld in verband met een door de Raad van Commissarissen ingestelde extra vacature. Bij de jaarlijkse evaluatie van zijn functioneren heeft de Raad van Commissarissen geconcludeerd dat met de door de raad voor te dragen kandidaten ter vervulling van deze vacatures de raad en zijn commissies aan het gewenste profiel blijven beantwoorden. De raad beschikt over een voldoende aantal leden om zijn functie, ook in de commissies van de raad, goed te kunnen uitoefenen.

De samenstelling van de Raad van Commissarissen is opgenomen in het hoofdstuk Organisatie. Van iedere commissaris worden in dit hoofdstuk de gegevens vermeld die relevant zijn voor de vervulling van zijn taak als commissaris.

BELONING RAAD VAN COMMISSARISSEN

De [beloningsregeling](#) voor leden van de Raad van Commissarissen is op 26 april 2011 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en is gepubliceerd op [bngbank.nl](#). De regeling geldt voor de periode 1 januari 2012 tot en met 31 december 2016.

PERMANENTE EDUCATIE RAAD VAN COMMISSARISSEN

In 2012 voorzag het programma van [permanente educatie](#) voor de leden van de Raad van Commissarissen gezamenlijk in een onderdeel over International Capital Markets – theorie en praktijk bij BNG Bank. Sprekers waren de heer M. Schepers (Vice President, Finance and Chief Financial Officer bij de European Bank for Reconstruction and Development) en de heer J.J.A. Leenaars (lid van de Raad van Bestuur van BNG Bank). Voor de leden met specifieke deskundigheid en ervaring op het terrein van de financiële sector is een bijeenkomst verzorgd over overheidsgaranties en waarborgfondsen. Sprekers waren de heer T.R.J.P. Kroes (directeur Concernstrategie en Beleid bij APG) en mevrouw B.J.C.J. van Hoesel-Snel (directeur WSW). Voor de overige leden van de raad hebben de heren E. Herrie en G. Thomassen (beiden werkzaam bij KPMG) en de heer J.C. Reichardt (lid van de Raad van Bestuur van BNG Bank) inleidingen verzorgd over Asset & Liability Management – theorie en praktijk bij BNG Bank. Behoudens enkele verhinderingen op onderdelen hebben alle commissarissen het programma van permanente educatie gevolgd. Van de geboden gelegenheid individuele opleidingswensen kenbaar te maken en een toegesneden opleiding te volgen is geen gebruik gemaakt. De effectiviteit van het programma is door de raad geëvalueerd. De raad heeft geconcludeerd dat het programma 2013 aan zijn doel heeft beantwoord, maar heeft besloten met ingang van 2014

het volledige programma te richten op alle commissarissen en actiever aandacht te besteden aan individuele opleidingsbehoeften. De raad heeft voorts vastgesteld welke van de in de Code Banken genoemde onderwerpen in 2014 aan de orde dienen te komen.

FUNCTIONEREN RAAD VAN COMMISSARISSEN

De raad evalueert jaarlijks zijn functioneren. De evaluatie 2013 heeft plaatsgevonden onder externe begeleiding van de heer J.W. Winter (Phyleon governance & leadership BV). Hij heeft individuele gesprekken gevoerd met alle leden van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur en met enkele andere personen die inzicht konden geven in de interactie van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Daarnaast hebben alle geïnterviewden de 'Board Reality Questionnaire' ingevuld. De heer Winter heeft zijn bevindingen gepresenteerd in een vergadering van de Raad van Commissarissen op 10 januari 2014. De raad heeft onder meer geconcludeerd, dat het wenselijk is meer tijd te reserveren voor plenair overleg in besloten kring en voor plenair overleg met de externe accountant buiten aanwezigheid van de bestuurders. In 2014 zal hier aandacht aan worden besteed. In 2013 kwam het aanwezigheidspercentage in de plenaire vergaderingen van de Raad van Commissarissen en de vergaderingen van de commissies van de raad uit op 92%.

ACTIVITEITEN RAAD VAN COMMISSARISSEN

In de verslagperiode kwam de raad zesmaal in vergadering bijeen. In de vergadering van 21 juni 2013 hebben alle leden van de Raad van Commissarissen en van de Raad van Bestuur de eed of belofte financiële sector afgelegd. Naast de plenaire behandeling van de in de diverse commissies voorbereide onderwerpen kwamen in de vergaderingen van de raad de volgende punten aan de orde: de voorbereiding van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, de reactie van DNB op het Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP) 2012 van de bank, de voortgang van de belangrijkste projecten en de implicaties van nieuwe regelgeving voor de activiteiten van BNG Bank. De raad heeft voorts stilgestaan bij de zorgplicht van de bank in relatie tot de werkzaamheden van borgingsinstituten en bij de mogelijke implicaties voor de bank van het rapport van de Commissie Structuur Nederlandse Banken en van de nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013. De voltallige raad heeft onder meer zijn goedkeuring gegeven aan de meerjarenvisie en -strategie, het jaarplan en budget 2014, het risk appetite statement 2014 en het remuneratierapport 2012. De raad heeft ten aanzien van de hoogste variabele beloningen binnen de bank geconcludeerd dat deze passen binnen het vastgestelde beloningsbeleid van BNG Bank. Ten slotte heeft in de verslagperiode een delegatie van de raad op verzoek van DNB in een daartoe belegde bijeenkomst met de

toezichthouder gesproken over een aantal onderwerpen van strategische aard. Dit waren de positie van BNG Bank in de markt en jegens relevante stakeholders, de risico's van de bank in samenhang met de kapitaalpositie (BIS tier 1-ratio en leverage ratio) en het Europese toezicht.

ACTIVITEITEN AUDIT & RISK COMMITTEE

Het Audit & Risk Committee kwam in het verslagjaar driemaal in vergadering bijeen. Alle vergaderingen van het committee zijn bijgewoond door de interne en externe accountant. Het committee heeft de bespreking door de voltallige Raad van Commissarissen voorbereid inzake de kwartaal- en halfjaarcijfers, het jaarverslag en de managementletters van de interne en externe accountant inclusief de reactie daarop van de Raad van Bestuur. De interne en externe accountant waren aanwezig bij de bespreking van de jaarstukken in de raad. Ook heeft het committee de besluitvorming door de voltallige raad voorbereid inzake de risk appetite statement van BNG Bank, multi curve hedge accounting, het beleid ten aanzien van de leverage ratio, de rapportage kredietrisico's BNG-portefeuille, de rapportage landen- en sectoranalyses en de aanpassing van het Audit & Risk Committee Charter, het Internal Audit Charter, het Compliance Statuut en het Risk Control Charter. Het committee heeft verder gesproken over het complianceverslag 2012, de incidentenrapportage 2012, het complianceprogramma 2014, het jaarplan IAD 2014,

het auditplan van de externe accountant in het kader van de controle van de jaarrekening BNG Bank 2013 en de verslagen van het tripartiete overleg tussen DNB, de externe accountant en BNG Bank. Voorts heeft het committee kennis genomen van de rapporten van de rating agencies over BNG Bank, de rapportage GIIPS-exposure, de rapportage liquiditeitsportefeuille, de uitkomst van de kwaliteitstoetsing van de IAD en het verslag van het periodieke overleg van de voorzitter van het committee met het hoofd IAD. Deze onderwerpen zijn ook in de voltallige raad aan de orde geweest. Standaard overlegt het Audit & Risk Committee eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur met de interne en externe accountant. Uit dit overleg zijn in 2013 geen bijzondere punten van aandacht naar voren gekomen.

ACTIVITEITEN REMUNERATIECOMMISSIE

De Remuneratiecommissie kwam in het verslagjaar tweemaal in vergadering bijeen. De commissie heeft de besluitvorming door de voltallige Raad van Commissarissen voorbereid inzake het remuneratierapport 2012, het beleid variabele beloning Raad van Bestuur in relatie tot de Wet Bankenbelasting, de doelstellingen voor de variabele beloning Raad van Bestuur 2013, de naleving van de Regeling Beheerst Beloningsbeleid Wft 2011 en de rapportage beloningsbeleid 2012-2013, waaronder begrepen het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur, het beloningsbeleid van het senior management en

de beginselen van het beloningsbeleid van de overige medewerkers in onderlinge samenhang, inclusief de hoogste variabele beloningen.

ACTIVITEITEN SELECTIE- EN BENOEMINGSKOMMISSIE

De Selectie- en Benoemingscommissie kwam in het verslagjaar zesmaal in vergadering bijeen. De commissie heeft de besluitvorming door de voltallige Raad van Commissarissen voorbereid inzake de voordrachten tot (her)benoeming van commissarissen, de rapportage doelstellingen variabele beloning Raad van Bestuur 2012 (leidend tot de vaststelling van de variabele beloning van de Raad van Bestuur), de taakverdeling binnen de Raad van Bestuur, de nevenfuncties van de leden van de Raad van Bestuur en het programma van permanente educatie voor de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Tevens heeft de commissie gesproken over de continuïteit binnen de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur in de jaren na 2014. Nadat de commissie in 2012 al het [profiel](#) van de Raad van Commissarissen had geëvalueerd, heeft zij dat in 2013 ook gedaan met het profiel van de Raad van Bestuur.

ACTIVITEITEN COMMISSIE MARKTSTRATEGIE

De Commissie Marktstrategie kwam in het verslagjaar viermaal bijeen. De commissie heeft tot taak de relevante ontwikkelingen te bespreken inzake de klantengroepen van BNG Bank en de toereikendheid van de bestaande

en potentiële dienstverlening aan deze klantengroepen. Daartoe zijn drie dialoogbijeenkomsten georganiseerd van de commissie met enkele deskundigen, vertegenwoordigers van de kernklantsectoren van BNG Bank en de sectorspecialisten binnen de bank. Gesproken is over 'de bedeesde decentrale overheid' (de financiële positie en de financiering van gemeenten), de toekomstige financiële mogelijkheden van woningcorporaties en de financiële houdbaarheid en financiering van de gezondheidszorg. De conclusies zijn verwerkt in de meerjarenvisie van de bank. Voorts heeft de commissie de bespreking door de voltallige raad van de commerciële onderdelen van het jaarplan 2014 voorbereid. Met name is aandacht besteed aan de ontwikkeling van de kredietverlening en portefeuillesturing. Ten slotte is de besluitvorming voorbereid over de voor BNG Bank relevante maatschappelijke aspecten van haar ondernemen. Daarbij is in het bijzonder stilgestaan bij de ontwikkeling van een financieringsvorm ten behoeve van de uitrol van zonnepanelen op corporatiewoningen.

PROFIEL RAAD VAN BESTUUR

Het [profiel](#) van de Raad van Bestuur is in het verslagjaar ongewijzigd gebleven. De samenstelling van en de taakverdeling binnen de Raad van Bestuur waren in 2013 overeenkomstig het profiel.

BELONINGSBELEID LEDEN RAAD VAN BESTUUR

Het beloningsbeleid leden Raad van Bestuur is op 27 april 2009 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en is integraal op bngbank.nl gepubliceerd. Het beloningsbeleid bevindt zich binnen de kaders van het beloningsbeleid van de rijksoverheid ten aanzien van staatsdeelnemingen, de Nederlandse corporate governance code, de Code Banken en de Regeling Beheerst Beloningsbeleid Wft 2011.¹⁴ Het vaste deel van de beloning is opgebouwd uit 12 keer het maandsalaris plus vakantietoeslag. Voor ieder lid van de Raad van Bestuur bedraagt de variabele beloning per jaar maximaal 25% van de vaste beloning. De Raad van Commissarissen stelt voor de variabele beloning jaarlijks kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen vast. Per doelstelling wordt vastgesteld welk gewicht deze heeft in het totaal. Voor de kwantitatieve doelstellingen geldt dat bij prestaties ‘at target’ 70% van de maximale variabele beloning wordt uitgekeerd. BNG Bank streeft naar marktconforme arbeidsvoorwaarden en beloning van haar Raad van Bestuur. Marktconform wil zeggen: vastgesteld vanuit een vergelijking met wat gebruikelijk is in de voor BNG Bank relevante arbeidsmarkt in Nederland. Voor deze vergelijking is in overleg met aandeelhouders een referentiegroep gedefinieerd van financiële en hiermee vergelijkbare instellingen in zowel de (semi)publieke als de private sector.¹⁵ De Raad van Commissarissen beziet in beginsel tweejaarlijks of ontwikkelingen binnen de referentiegroep aanleiding geven de arbeidsvoor-

waarden van de Raad van Bestuur te wijzigen. Het vastgestelde beloningsbeleid is integraal van toepassing op na 1 januari 2009 benoemde bestuurders. Voor de eerder benoemde bestuurders worden de bestaande arbeidsovereenkomsten gerespecteerd. De ruimte die deze overeenkomsten bieden om de beloning zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met het vastgestelde beleid wordt benut. Onderwerp van gesprek was tevens de verlaging van de variabele beloning van de leden van de Raad van Bestuur. De leden hebben vrijwillig voorgesteld om de maximale variabele beloning te verlagen van 35% naar 25% van de vaste beloning zonder compensatie in de vaste beloning. Dit als reactie op de Wet Bankenbelasting, die een aanzienlijke verzwaring van het belastingbedrag met zich meebrengt bij een percentage boven de 25%.

REALISATIE VAN DE DOELSTELLINGEN VARIABELE BELONING 2013

Voor de variabele beloning over 2013 golden een markt-aandeelstelling en een margedoelstelling voor de kredietverlening aan decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen (wegingsfactor elk 10%) en een productiedoelstelling voor de overige kredietverlening zoals opgenomen in het jaarplan 2013 (wegingsfactor 10%). Daarnaast gold een rendementsdoelstelling (wegingsfactor 40%). De vastgestelde kwalitatieve doelstellingen (wegingsfactor 30%) betroffen afspraken over het realiseren en implementeren van

¹⁴ De Wet Normering Topinkomens (WNT) is op BNG Bank niet van toepassing. De WNT en de hieruit voortvloeiende zogenaamde Wopt-norm geldt voor publieke instellingen (ministerie, provincies, gemeenten en waterschappen) en voor semipublieke instellingen (ziekenhuizen, scholen, publieke omroepen en woningbouwcorporaties). BNG Bank is noch een publieke, noch een semipublieke instelling, maar een naamloze vennootschap, met dien verstande dat haar potentiële klantenkring statutair beperkt is tot overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.

¹⁵ De referentiegroep bestond destijds uit: AFM, Agentschap Financiën, DNB, FMO, IBG, NWB, SVB, UWV, wethouder grote stad, AEGON, APG, Cordares, De Lage Landen, Delta Lloyd Groep, Friesland Bank, ING Group, NIBC, PGGM, Rabobank, Robeco, SNS Reaal, Triodos Bank en Van Lanschot.

een geactualiseerd normprijsmodel, het voorbereiden en implementeren van central clearing, het realiseren en implementeren van een andere opzet voor waardering en hedging en de ongestoorde voortgang van het betalingsverkeer bij klanten in relatie tot de uitbesteding en het kunnen voldoen aan de eisen die SEPA stelt aan het betalingsverkeer. De totale kosten dienden uit te komen binnen het voor 2013 vastgestelde budget. Op advies van de Selectie- en Benoemingscommissie heeft de Raad van Commissarissen vastgesteld in welke mate de doelstellingen variabele beloning 2013 door de leden van de Raad van Bestuur zijn gehaald en dat daaraan een uitkeringspercentage van 93% wordt verbonden (2012: 92%). De Raad van Commissarissen acht deze uitkomst billijk en heeft geen gebruik gemaakt van zijn discretionaire bevoegdheid de variabele beloning aan te passen. Ook heeft de Raad van Commissarissen in 2013 geen aanleiding gezien om te overwegen van zijn bevoegdheid tot terugvordering van variabele beloning over eerdere jaren gebruik te maken.

UITKOMSTEN BELONINGSBELEID 2012 EN VOORUITZICHTEN KOMENDE JAREN

Voor een overzicht van de beloning van de leden van de Raad van Bestuur wordt verwezen naar [noot 33](#) van de geconsolideerde jaarrekening. Bepalend voor de uitkomsten van het beloningsbeleid 2013 zijn de volgende factoren:

- de zittende bestuurders zijn benoemd vóór 1 januari 2009. De met hen gesloten arbeidsovereenkomsten worden gerespecteerd;
- het uitkeringspercentage voor de variabele beloning over 2013 is vastgesteld op 93%;
- na herbeoordeling heeft de Raad van Commissarissen op advies van de Selectie- en Benoemingscommissie besloten tot uitkering van het uitgestelde deel van de variabele beloning over 2010.

De bestuurders ontvangen ieder een jaarlijkse onkostenvergoeding van EUR 3.900. Er is geen sprake van toegekende aandelen/opties. De hoogte van de variabele beloning over 2013 valt binnen de vooraf vastgestelde bandbreedte van minimaal 0% en maximaal 25% van de vaste beloning.

De minister van Financiën heeft in de Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid jegens alle staatsdeelnemingen het voornemen uitgesproken om de in het huidige beloningsbeleid opgenomen maximale beloning opnieuw in redelijkheid te toetsen en om de variabele beloning voor bestuurders te maximeren op 20% van het vaste salaris. Behoudens de eventuele gevolgen van dit voornemen worden in 2014 geen wijzigingen in het beloningsbeleid voorzien.

VASTGESTELDE DOELSTELLINGEN VARIABELE BELONING 2014

De missie van BNG Bank is vertaald in de volgende strategische doelstellingen: het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semi-publieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. In lijn hiermee zijn voor de variabele beloning over 2014 de volgende doelstellingen vastgesteld. Voor 2014 geldt een marktaandeel-doelstelling voor de kredietverlening aan decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen (wegingsfactor 10%) en een productiedoelstelling voor de overige kredietverlening zoals opgenomen in het jaarplan 2014 (wegingsfactor 10%). Voorts geldt een rendementsdoelstelling (wegingsfactor 40%). Naast deze kwantitatieve doelstellingen zijn kwalitatieve doelstellingen (wegingsfactor 40%) vastgesteld. Voor 2014 betreffen deze afspraken over het faciliteren van de Asset Quality Review en de EBA/ECB-stresstest, voortgaand aan de transitie naar het ECB-toezicht, het opleveren van een gedetailleerd emissieplan ten behoeve van de uitgifte van hybride tier 1-vermogen en (het meten van) de klanttevredenheid. De totale kosten dienen uit te komen binnen het voor 2014 vastgestelde budget. De Raad van Commissarissen zal begin 2015 beoordelen in welke mate deze doelstellingen zijn gehaald. Het hieraan te verbinden uitkeringspercentage bedraagt minimaal 0% en maximaal 100%. Bij een uitkeringspercentage van 0% wordt geen variabele beloning

uitgekeerd. Bij een uitkeringspercentage van 100% zal de variabele beloning over 2014 uitkomen op 25% van de vaste beloning, behoudens eventuele gevolgen van wijzigingen in het beloningsbeleid als gevolg van nieuwe wetgeving. Van de na beoordeling toegekende variabele beloning over 2014 zal de helft op een geblokkeerde rekening worden gestort. Dit bedrag wordt na herbeoordeling uitgekeerd in januari 2018, tenzij alsdan is gebleken dat het behalen van de doelstellingen de continuïteit van BNG Bank op langere termijn heeft geschaad.

PERMANENTE EDUCATIE RAAD VAN BESTUUR

Alle leden van de Raad van Bestuur hebben deelgenomen aan het programma van permanente educatie voor de Raad van Commissarissen. Daarnaast heeft een lid van de Raad van Bestuur in 2013 een studiereis naar Brussel en Frankfurt geleid (onder andere Europese Commissie, Europees Parlement en de ECB), deelgenomen aan een driedaagse 'Circle Berlin' en de cursus 'Governance van financiële instellingen' aan de Governance University gevolgd. Een tweede lid van de Raad van Bestuur heeft deelgenomen aan de conferentie 'Management Digest', georganiseerd door The Economist en aan de jaarlijkse 'Central Banker's Conference', georganiseerd door Nomura. Een derde lid heeft deelgenomen aan de PWC-conferentie 'Sturen op gedrag', alsmede aan een congres over IFRS, georganiseerd door EY. De ondernomen educatie-activiteiten zijn gerapporteerd aan de Raad van Commissarissen en

de evaluaties ervan zijn besproken in de jaarlijkse beoordelingsgesprekken van de voorzitter en de secretaris van de Raad van Commissarissen met de individuele leden van de Raad van Bestuur. De Raad van Commissarissen heeft geconcludeerd dat de leden van de Raad van Bestuur voldoen aan de Beleidsregel deskundigheid van AFM en DNB.

MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN VAN ONDERNEMEN

In het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen, na een voorbereidende bespreking in de Commissie Marktstrategie, met instemming kennis genomen van de beleidsvoornemens van BNG Bank ten behoeve van de financiering van duurzame investeringen. Verder heeft de Raad zijn goedkeuring gegeven aan het [MVO-beleid](#) van BNG Bank zoals gepubliceerd op bngbank.nl/mvo. Voor de beoordeling van het MVO-beleid vormen de marktaandelen en het rendement op het eigen vermogen de belangrijkste indicatoren. Met het realiseren van de bijbehorende doelstellingen in 2013 blijkt dat de maatschappelijke missie van de bank op effectieve en efficiënte wijze is vervuld. In het verslagjaar is de classificatie A+ voor de maatschappelijke verslaggeving binnen het kader van het Global Reporting Initiative (GRI G3) gehandhaafd, inclusief certificering door een externe accountant. Een doelstelling voor 2014 is te gaan rapporteren overeenkomstig de vernieuwde GRI-richtlijn (G4).

CONTACTEN MET DE ONDERNEMINGSRAAD

De Raad van Commissarissen was vertegenwoordigd in 3 van de 5 overlegvergaderingen van de Raad van Bestuur met de ondernemingsraad. In de vergaderingen is onder meer gesproken over de algemene gang van zaken en over het Jaarverslag 2013 (met inbegrip van de maatschappelijke verslaggeving). Ook in 2013 was er een themabijeenkomst van de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur en de ondernemingsraad. De contacten met de ondernemingsraad worden zeer op prijs gesteld.

De Raad van Commissarissen heeft met waardering kennisgenomen van de door de Raad van Bestuur en de medewerkers in 2013 behaalde resultaten. Op goede wijze is invulling gegeven aan de essentiële rol van BNG Bank in het belang van de publieke taak. ■

Namens de Raad van Commissarissen

H.O.C.R. RUDING
VOORZITTER

MEVR. S.M. DEKKER
VICEVOORZITTER (TEVENS SECRETARIS)

Den Haag, 7 maart 2014

Verslag van de Raad van Bestuur

Inleiding	26
Strategie	28
Financiële gang van zaken	31
Ontwikkelingen	36
Klantontwikkelingen	44
Producten en diensten	51
Funding	55
Corporate governance	58
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	61
Vooruitzichten voor 2014	83
Verantwoordelijkheidsverklaring	85

Inleiding

De Raad van Bestuur van BNG Bank ziet tevreden terug op het verslagjaar. Nagenoeg alle doelstellingen van de bank zijn in 2013 gerealiseerd. Naast zeer hoge marktaandelen in de kernklantsectoren heeft de bank een goed rendement voor de aandeelhouders behaald.

BNG Bank heeft over 2013 een nettowinst behaald van EUR 283 miljoen. Ondanks een belangrijke stijging van het kernresultaat, het renteresultaat, komt dit neer op een daling van EUR 49 miljoen ten opzichte van 2012. Het resultaat financiële transacties is omgeslagen van EUR 88 miljoen positief over 2012 naar EUR 5 miljoen negatief, vooral als gevolg van een negatieve bijdrage van ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Daarnaast heeft de bank bijzondere waardeverminderingen

van per saldo ruim EUR 58 miljoen genomen. Voorgesteld wordt om 25% van de winst na belasting uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van EUR 71 miljoen.

BNG Bank is de bank voor het maatschappelijk belang en biedt gespecialiseerde dienstverlening aan tegen zo laag mogelijke kosten. Het streven van de bank is om een betrouwbare partner te zijn, de sterke marktpositie te behouden en de relatie met de klanten te bestendigen en waar mogelijk te verbeteren. De aanhoudend zeer hoge marktaandelen bevestigen het belang van de rol van BNG Bank. Van de langlopende solvabiliteitsvrije kredietvraag vanuit de kernklantsectoren werd ongeveer 70% door de bank ingevuld. De nieuw verstrekte langlopende kredietverlening bedroeg in 2013 EUR 11,9 miljard. De stijging van EUR 0,8 miljard ten opzichte van 2012 is nagenoeg volledig veroorzaakt door de grote vraag naar herfinanciering in combinatie met het hoge marktaandeel van de bank. De totale portefeuille langlopende uitzettingen aan klanten op basis van hoofdsommen is in 2013 toegenomen met EUR 2,1 miljard tot EUR 83,2 miljard.

BNG Bank wordt
door beleggers als **een van**
de veiligste banken
ter wereld beschouwd.

In het verslagjaar heeft Standard & Poor's de rating van de Nederlandse staat verlaagd met één trede tot de één na hoogste lange termijn credit rating, AA+ met een stabiele verwachting. Als direct gevolg hiervan is ook de rating van BNG Bank door Standard & Poor's op dezelfde wijze bijgesteld. De hoogst mogelijke ratings van Moody's en Fitch zijn behouden gebleven. BNG Bank wordt door beleggers nog altijd als een van de veiligste banken ter wereld beschouwd.

Ten behoeve van herfinanciering en kredietverlening heeft BNG Bank in 2013 EUR 15,0 miljard (2012: EUR 15,2 miljard) langlopende financiering aangetrokken. Door het aanbod van waardepapieren zo flexibel mogelijk af te stemmen op de wensen van de beleggers in combinatie met de zeer hoge kredietwaardigheid is BNG Bank in staat om de benodigde middelen tegen scherpe voorwaarden in te kopen. Het toegenomen vertrouwen op de internationale kapitaalmarkten in Europa heeft geleid

tot een verbeterde beschikbaarheid van nieuwe langlopende funding tegen aantrekkelijke prijzen. Hierdoor was de bank in staat het liquiditeitsprofiel te versterken.

BNG Bank volgt de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving nauwlettend. Hoe begrijpelijk deze mogelijk ook is, leiden nagenoeg alle voorstellen direct of indirect tot lastenverzwaringen. Uiteindelijk heeft dit ook implicaties voor de klanten van banken. De kredietverlening wordt duurder en de beschikbaarheid komt onder druk. De meeste implicaties voor BNG Bank komen voort uit de uitbreiding en aanpassing van IFRS-regelgeving, de nieuwe Basel-regelgeving en de gevolgen van het besluit van de Europese Commissie om het Europese bankentoezicht te beleggen bij de ECB, de eerste stap richting de Europese bankenunie. Daarnaast heeft het kabinetsbesluit om decentrale overheden vanaf eind 2013 tot schatkistbankieren te verplichten op termijn gevolgen voor BNG Vermogensbeheer.

Het renteresultaat over 2014 zal door de aanhoudend lage lange rentetarieven naar verwachting licht lager uitkomen dan over 2013. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de mate van economisch herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2014. ■

Strategie

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening wil BNG Bank bijdragen aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is zij essentieel voor de publieke taak. De missie is vertaald in de volgende strategische doelstellingen: het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Hierin komt de economische en sociale waarde van BNG Bank voor de samenleving tot uitdrukking. Het realiseren van deze doelstellingen wordt beschouwd als de expressie van de mate waarin stakeholders BNG Bank als een veilige bank percipiëren. Voorwaarden voor

het realiseren van de doelstellingen zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering. Solvabiliteitsvrije kredietverlening blijft de kernactiviteit van BNG Bank, met decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen als belangrijkste klantengroepen.

Het behoud van substantiële marktaandelen betekent voor BNG Bank het rendabel voorzien in meer dan de helft van de totale langlopende solvabiliteitsvrije kredietvraag van decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen. Hierin komt het streven naar een verantwoorde groei naar voren. Een redelijk rendement voor de aandeelhouder vertaalt zich in een netto rendement op het eigen vermogen. Marktaandelen in de kernsectoren liggen – soms ver – boven de doelstelling door de terughoudende opstelling van concurrenten van BNG Bank. Het renteresultaat ontwikkelt zich gunstig. Door het gevoerde beleid zijn rendabele marges in de kredietportefeuille opgebouwd. BNG Bank wordt als een van de veiligste banken ter wereld beschouwd en beschikt over triple A-ratings van Moody's en Fitch en een AA+ rating van Standard & Poor's. De ratings zijn in lijn met die van de Staat der Nederlanden. Behoud hiervan vraagt om het adequaat beheersen van risico's.

BNG Bank investeert in kennis en kunde om bij de publiek-private samenwerking oplossingen te bieden, waardoor **nieuwe mogelijkheden voor financiering** ontstaan.

BNG Bank wil haar positie van expert in financiering van publieke voorzieningen de komende jaren verder versterken. De strategie speelt in op de (veranderende) behoeften in de kernklantsectoren door het volgen van het overheidsbeleid en het bieden van maatwerkoplossingen voor de financiering van investeringen. Hoewel de crisis een terugval heeft veroorzaakt, houdt BNG Bank op langere termijn rekening met een gedeeltelijke verschuiving naar ongegarandeerde (solvabiliteitsplichtige) kredietverlening op het terrein van publiek-private samenwerking (PPS), waaronder infrastructuur en ook ten behoeve van de huisvesting in de zorg en het onderwijs. BNG Bank investeert in kennis en kunde om bij de publiek-private samenwerking oplossingen te bieden, waardoor nieuwe mogelijkheden voor financiering in dergelijke samenwerkingsverbanden ontstaan.

In 2010 is besloten de nieuwe kredietverlening volledig te richten op de Nederlandse markt en ter beheersing van het kredietrisico, buitenlandse kredietverlening nog slechts in uitzonderlijke gevallen aan te gaan. De resterende kredietverlening aan buitenlandse klanten bedraagt minder dan 1% van de totale kredietportefeuille. Beleggingen in schuldbewijzen uit landen van de Europese Unie worden aangegaan indien deze binnen het liquiditeitsbeleid passen. In dit kader bezit BNG Bank een portefeuille – veelal genoteerde – schuldbewijzen uit landen van de Europese Unie. Het beleid is mede naar aanleiding van de nieuwe Baselse richtlijnen in 2011 aangescherpt. ■

ZWOLLE: OPVALLEND ZIEKENHUIS IN GROENE OMGEVING

- ▶ BIJ DE BOUW VAN DE ISALA KLINIEKEN IN ZWOLLE STONDEN DUURZAAMHEID EN KWALITEIT VOOROP. DE INSTEK VAN DE ARCHITECTEN WAS OM EEN BETER-HUIS TE ONTWERPEN, IN PLAATS VAN EEN ZIEKENHUIS. HET ZIEKENHUIS IS 'GROOTS' OPGEZET MAAR VOELT BEHAAGLIJK KLEIN DOOR DE VERSCHILLENDE GEBOUWEN. DOOR DE ORGANISCHE ARCHITECTUUR ZIJN IN HET ZIEKENHUIS HERKENNINGSPUNTEN TE VINDEN, WAARDOOR EEN BEZOEKER ZICH GEMAKKELIJK KAN ORIËNTEREN. HET GROENE LANDSCHAP UIT DE OMGEVING KOMT IN HET GEBOUW TERUG IN DE VERSCHILLENDE BINNENTUINEN. BNG BANK WAS – ALS LID VAN EEN CONSORTIUM – NAUW BETROKKEN BIJ DE FINANCIERING VAN DIT NIEUWE ZIEKENHUIS.

**JEROEN MULDER, SENIOR
MANAGER PUBLIC FINANCE,
VOOR DE NIEUWBOUW**

Financiële gang van zaken

RESULTATEN

BNG Bank heeft over 2013 een nettowinst behaald van EUR 283 miljoen. Ondanks een belangrijke stijging van het renteresultaat, de kern van het resultaat, komt dit neer op een daling van EUR 49 miljoen ten opzichte van 2012. Het resultaat financiële transacties is gedaald van EUR 88 miljoen positief over 2012 naar EUR 5 miljoen negatief, onder meer door negatieve ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Tevens is dit resultaat beïnvloed door een aanpassing van de wijze van waardering van derivaten in aansluiting op de gewijzigde marktusance. In het verslagjaar heeft de bank bijzondere waardeverminderingen van per saldo EUR 58 miljoen genomen.

Het renteresultaat 2013 is ten opzichte van 2012 met EUR 57 miljoen toegenomen tot EUR 530 miljoen. Deze toename wordt veroorzaakt door de toegenomen omvang en de verbeterde marge van de langlopende portefeuille. Deze marge is positief beïnvloed door de relatief gunstige ontwikkeling in de opslagen die de bank moest betalen bij het aantrekken van langlopende financiering in de verslagperiode. Daarnaast is het renteresultaat toegenomen door een incidenteel hoog resultaat van EUR 19 miljoen op door klanten en beleggers geïnitieerde, af- en terugkopen van langlopende leningen.

Het resultaat financiële transacties is in de verslagperiode uitgekomen op EUR 5 miljoen negatief (2012: EUR 88 miljoen positief). BNG Bank past sinds dit jaar de 'Overnight Index Swap' (OIS) curve toe bij de waardering van swaps die de bank gebruikt voor het indekken van rente- en valutarisico's. Het gebruik van deze curve, die wordt samengesteld op basis van dagrentetarieven, is marktusance geworden. Deze curve wordt namelijk ook gebruikt bij de bepaling van de rentevergoeding voor het onderpand dat dagelijks uitgewisseld wordt met de financiële tegenpartijen waarmee de swaps zijn afgesloten. De overgang naar OIS-waardering heeft geleid tot een incidenteel ongerealiseerd resultaat van EUR 27 miljoen negatief.

Het resultaat financiële transacties is positief beïnvloed door de verder afgenomen krediet- en liquiditeitsopslagen op leningen en beleggingen, waaronder in GIIPS-landen. Vooral hierdoor heeft de bank per saldo EUR 10 miljoen aan ongerealiseerd positief resultaat verantwoord (2012: EUR 40 miljoen positief) op rentedragende waardepapieren en gestructureerde leningen in de balanspost financiële activa tegen reële waarde via het resultaat. Het kredietrisico in derivatentransacties met klanten is in 2013 afgenomen. Dit heeft geleid tot een ongerealiseerd positief resultaat van EUR 3 miljoen (2012: EUR 11 miljoen negatief).

Het resultaat financiële transacties uit ongerealiseerde marktwaardeveranderingen van transacties betrokken in hedge accounting is in 2013 uitgekomen op EUR 41 miljoen negatief (2012: EUR 27 miljoen positief). Deze relatief grote negatieve bijdrage is vooral het gevolg van de sterke stijging van de lange rentetarieven in de laatste maand van het verslagjaar. Het resultaat van de bank uit hedge accounting is door de gewijzigde waardering van derivaten weliswaar volatieler geworden maar de mate van effectiviteit van hedge accounting is nog altijd zeer hoog. Positieve en negatieve resultaten van hedge accounting zullen elkaar op termijn volledig opheffen. Het restant van het resultaat financiële transacties is uitgekomen op EUR 53 miljoen positief (2012: EUR 32 miljoen positief). Deze grote positieve uitslag is voornamelijk het gevolg van gerealiseerde resultaten uit de

verkoop van rentedragende waardepapieren en de ongerealiseerde herwaarderingen van derivaten die niet betrokken zijn in hedge accounting.

Het provisieresultaat 2013 is in vergelijking met het voorgaande jaar bijna EUR 1 miljoen lager uitgekomen. In beide jaren komt het provisieresultaat afgerond uit op EUR 25 miljoen. De afname is vooral het gevolg van de invoering van verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden eind 2013. Door de daling van het beheerde vermogen is de bijdrage aan het provisieresultaat vanuit BNG Vermogensbeheer met EUR 1 miljoen afgenomen tot EUR 6 miljoen.

De aanhoudend negatieve economische ontwikkelingen in de Nederlandse vastgoedsector hebben ook gevolgen voor de resultaten van de participaties van BNG Gebiedsontwikkeling. Het resultaat uit deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures is in 2013 uitgekomen op EUR 1 miljoen negatief door lagere resultaatverwachtingen in de participaties. Het ingebrachte eigen vermogen van enkele andere participaties is volledig afgewaardeerd. Deze bijzondere waardevermindering bedraagt EUR 6 miljoen. Tevens is in 2013 in totaal EUR 7 miljoen in mindering van de debiteurenvoorziening gebracht naar aanleiding van de afwikkeling van twee openstaande vorderingen binnen de kredietportefeuille. De debiteurenvoorziening van de bank is

in verband met de ontwikkeling van enkele individuele kredieten aangevuld met EUR 11 miljoen tot EUR 43 miljoen.

Naar aanleiding van de gevolgen van de crisis voor de huizenmarkt in Spanje heeft BNG Bank besloten een bijzondere waardevermindering van ruim EUR 13 miljoen op te nemen voor één securitisatie met Spaanse hypotheek als onderpand. Twee ratingbureaus hebben hun rating voor deze post ingetrokken en een derde ratingbureau heeft de rating verlaagd naar een bijzonder laag niveau (CC) omdat de aanbieder van de onderliggende hypotheek door de beheerder van de securitisatie is beschuldigd van fraude. Deze fraude zou bestaan uit het bij de inrichting inbrengen van hypotheek die niet voldeden aan de minimale criteria, zoals opgenomen in de prospectus. De IFRS-regelgeving schrijft voor dat posten met een (oorspronkelijke) balansclassificatie financiële activa voor verkoop beschikbaar, in geval van een bijzondere waardevermindering afgeschreven dienen te worden tot marktwaarde. De bank verwacht dat het daadwerkelijke verlies veel lager uit zal komen en heeft daarom besloten de securitisatie vooralsnog aan te houden. De uitzettingen in de GIIPS-landen zijn in het verslagjaar met EUR 0,9 miljard teruggelopen tot EUR 3,2 miljard, vooral de beleggingen in Italië namen af. Het 'non-investment grade' deel binnen deze uitzettingen nam daarentegen met EUR 0,2 miljard toe. Dit betrof voornamelijk uitzettingen in Spanje.

In de verslagperiode heeft de bank op de participatie in Transdev-BNG-Connexion BV (TBCH) een additionele bijzondere waardevermindering van EUR 28 miljoen verantwoord. TBCH was begin 2013 contractueel gehouden de resterende 33% aandelen in Connexion Holding NV van de Staat der Nederlanden te kopen tegen dezelfde prijs per aandeel als die in 2007 is betaald voor het belang van 67%, verhoogd met de rente over de tussenliggende periode. De werkelijke waarde van deze aandelen lag op een aanzienlijk lager niveau door de ontwikkelingen in de openbaar vervoermarkt sinds 2007. Zo is de liberalisering van deze markt niet volledig van de grond gekomen en is de concurrentie toegenomen mede door het opkomen van een nieuwe – aan de Nederlandse staat gelieerde – aanbieder. De in 2007 verwachte groei van rendabele concessies kon hierdoor nooit tot stand komen.

De geconsolideerde bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2012 per saldo nagenoeg gelijk gebleven op EUR 64 miljoen. Hogere kosten voor de inhuur van extern personeel ten behoeve van ondersteuning bij (automatiserings)projecten werden gecompenseerd door lagere personeelskosten. In 2012 waren de personeelskosten relatief hoog onder invloed van de voorziening voor een noodzakelijk geworden reorganisatie bij BNG Gebiedsontwikkeling.

DE BALANS

Het balanstotaal is in 2013 afgenomen met EUR 11,0 miljard tot EUR 131,2 miljard. De post kredieten echter steeg in het verslagjaar met EUR 1,4 miljard tot EUR 92,1 miljard als gevolg van de toename van de langlopende kredietverlening aan de kernklanten van de bank. De post financiële activa voor verkoop beschikbaar is met EUR 0,6 miljard toegenomen tot EUR 9,6 miljard door de verdere uitbreiding van de liquiditeitsportefeuille. De daling van het balanstotaal wordt vooral veroorzaakt door de relatief forse toename van de lange rentetarieven en de stijging van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De waardering van opgenomen leningen in deze valuta en de ten behoeve van het elimineren van valuta- en renterisico's afgesloten transacties (veelal swaps) is hierdoor per saldo sterk afgenomen. De boekhoudkundige gevolgen komen vooral tot uitdrukking in de sterke daling van de post schuldbewijzen en de posten overige financiële activa en overige financiële passiva. Een andere belangrijke reden voor de daling van het balanstotaal is een actiever balansmanagement. Mede in het licht van bankenbelasting en leverage ratio wordt getracht de balansomvang zo beperkt mogelijk te houden zonder het klantbelang te schaden. De gevolgen van deze aanpak zijn terug te vinden in de daling van de kasmiddelen, de toevertrouwde middelen en de posten bankiers aan beide zijden van de balans.

Het eigen vermogen van BNG Bank is in de verslagperiode met ruim EUR 0,6 miljard toegenomen tot ruim EUR 3,4 miljard. Deze toename is vooral het gevolg van de nettowinst en het toegenomen vertrouwen in de euro waardoor de beschikbaarheid van andere valuta dan de euro voor Europese financiële instellingen sterk is toegenomen. Met name de aanzienlijke verkrapping van de zogeheten USD-EUR basisvalutaspread in de tweede helft van 2013 heeft geleid tot een toename van de cashflow hedge reserve met EUR 401 miljoen tot EUR 332 miljoen positief. De herwaarderingsreserve neemt met EUR 77 miljoen toe tot EUR 180 miljoen positief mede als gevolg van de per saldo afgenomen opslagen voor krediet- en liquiditeitsrisico's van de rentedragende waardepapieren in de post financiële activa voor verkoop beschikbaar.

De sterke solvabiliteitspositie van BNG Bank komt tot uitdrukking in de hoge BIS tier 1-ratio. Deze ratio is in 2013 verder gestegen tot 24,3% als gevolg van de nettowinst bij een nagenoeg stabiel gebleven omvang van de naar risico gewogen activa. Ook de leverage ratio van de bank heeft in de verslagperiode een relatief sterke toename laten zien. Als gevolg van de sterke daling van het balanstotaal, de nettowinst en een aanpassing in de regelgeving is de leverage ratio toegenomen tot 2,3%. In de komende jaren tot en met 2018 wordt onder de Basel III regelgeving in de berekening van de leverage ratio de hoogte van de herwaarderingsreserve staps-

Voorgesteld wordt om
ongewijzigd 25% van de winst
na belasting uit te keren.

gewijs meegenomen. Dit geldt niet voor de cashflow hedge reserve hoewel beide reserves ongerealiseerde waardeveranderingen vertegenwoordigen die in beginsel geen invloed zullen hebben op de nettowinst van de bank. Wanneer de herwaarderingsreserve volledig wordt meegenomen in de berekening dan komt de leverage ratio per einde 2013 op basis van Basel III regelgeving uit op 2,4%.

VOORGESTELDE WINSTVERDELING

Over het jaar 2013 is een nettowinst van EUR 283 miljoen (2012: EUR 332 miljoen) beschikbaar voor uitkering van dividend en toevoeging aan reserves. Voorgesteld wordt om ongewijzigd 25% (2012: 25%) van de winst na belasting uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van EUR 71 miljoen (2012: EUR 83 miljoen). Het restant wordt toegevoegd aan de reserves. Het dividend bedraagt EUR 1,27 (2012: EUR 1,49) per aandeel van nominaal EUR 2,50. ■

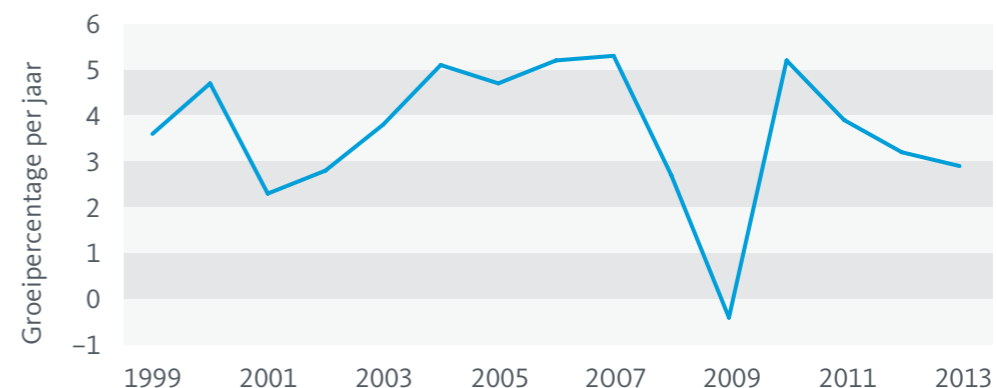
Ontwikkelingen

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

De internationale conjunctuur ontwikkelde zich in het verlengde van 2012 gematigd. In de grafiek is te zien dat de wereldeconomie in 2013 gemiddeld circa 3% groeide. De opkomende landen ontwikkelden zich gunstig, in het bijzonder door een robuuste expansie van de Chinese economie. De belangrijkste westerse landen groeiden in het verslagjaar gematigd. Uitzondering was het eurogebied waar de bedrijvigheid voor het tweede jaar op rij kromp.

ONTWIKKELING VAN DE WERELDECONOMIE

Bron: Macrobond

De Amerikaanse economie groeide in 2013 met ongeveer 1,8%. Deze groei was één procentpunt minder dan in 2012 als gevolg van een beperking van de overheidsbestedingen en een dalende groei van de export. De inflatie daalde licht naar 1,5%.

In de eurozone bleef de binnenlandse vraag onder druk staan. Huishoudens gaven minder uit, doordat de besteedbare inkomens onder invloed van lastenverzwaringen daalden. De werkloosheid liep bovendien verder op, mede doordat bedrijven minder investeerden. De trage groei van de uitvoer was daar mede debet aan. Het bruto binnenlands product (bbp) daalde in 2013 met 0,4%. In het voorgaande verslagjaar kromp de economie van de eurozone 0,7%. De inflatie kwam mede door lagere energieprijzen en een afnemend effect van belastingverhogingen ruim 1 procentpunt lager uit op 1,3%. De situatie van de overheidsfinanciën onderging enige verbetering. Het overheidstekort liep in het eurogebied

terug van 3,7% van het bbp in 2012 naar 3,1% van het bbp in 2013, vrijwel gelijk aan de referentiewaarde van 3%. De bruto overheidsschuld steeg met 3 punten naar ongeveer 96% van het bbp. De schuld van de nationale overheden bleef daarmee ruim boven de referentiewaarde van maximaal 60% van het bbp.

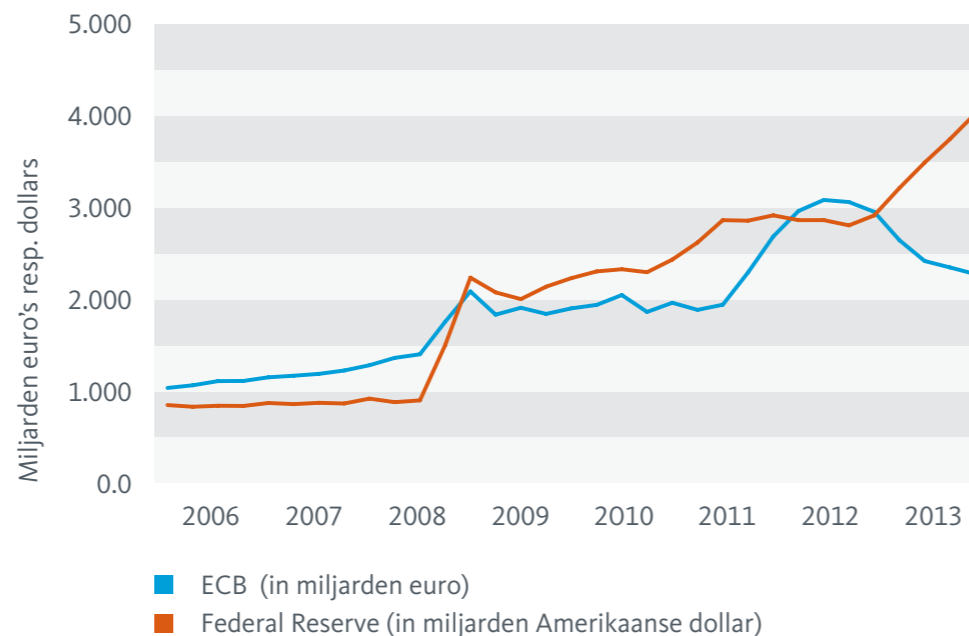
Het zwaartepunt van de overheidsbezuinigingen en hervormingen lag opnieuw in de economisch zwakke eurolanden. Onder invloed van saneringen in het bedrijfsleven en het daarmee gepaard gaande banenverlies liep de binnenlandse vraag terug. De positieve keerzijde van deze saneringen is dat de concurrentiepositie verder verbeterde, wat in de loop van het verslagjaar leidde tot een herstel van de uitvoer in een aantal eurolanden. Dit was echter in de betreffende landen onvoldoende om een krimp van de bedrijvigheid te voorkomen. Duitsland wist zich als een van de weinige eurolanden te onttrekken aan de economische malaise. De sterkste economie van Europa groeide met ongeveer 0,4%, gevolgd door Frankrijk met een economische groei van 0,2%.

De Nederlandse economie kromp in het verslagjaar met 0,8%. De private consumptie daalde sterker dan in 2012. Oorzaken waren nieuwe lastenverzwaringen en een verdere daling van de werkgelegenheid. Enkel de uitvoer nam, zij het in bescheiden mate, toe. Een ander lichtpunt was dat de woningmarkt in de loop van 2013 tekenen van stabilisatie vertoonde. De inflatie bleef ondanks de economische recessie vrijwel onveranderd op 2,5%. Het relatief hoge niveau van de geldontwaarding werd vooral veroorzaakt door opwaartse prijseffecten van overheidsmaatregelen, waaronder in het bijzonder de verhoging van het hoge BTW-tarief.

In het verslagjaar zetten de centrale banken het ruime monetaire beleid voort. De Federal Reserve kocht maandelijks voor een bedrag van 85 miljard dollar aan staatsleningen en hypotheekobligaties. Daarenboven werden vrijkomende bedragen als gevolg van aflossingen in dezelfde effecten herbelegd. Dit beleid leidde in 2013 tot een verdere toename van het balanstotaal van de Amerikaanse centrale bank; zie de grafiek op de volgende pagina. Mede gelet op de potentiële inflatierisico's van de kwantitatieve monetaire verruiming op de langere termijn besloot de Federal Reserve in december 2013 een begin te maken met het terugbrengen van de effectenaankopen. Het belangrijkste officiële tarief, de fed fundsrate, bleef in 2013 gehandhaafd op 0 tot 0,25%.

BALANSTOTAAL CENTRALE BANKEN

Bron: Macrobond

Tegen de achtergrond van de zwakke conjunctuur en de daardoor afnemende inflatieverwachtingen ging de ECB ertoe over de rente verder te verlagen. De herfinancieringsrente werd in twee stappen verlaagd van 0,75% naar 0,25%. Ook werd besloten de onbeperkte toewijzing op herfinancieringsoperaties te continueren tot juli 2015. Doordat banken LTRO-leningen aflosten nam het balanstotaal van de ECB in het verslagjaar af.

In anticipatie op de aanstaande verkrapping van het Amerikaanse monetaire beleid liepen de lange rentetarieven vooral in de Verenigde Staten in de loop van 2013 op. Mede onder invloed van steeds duidelijker wordende tekenen van conjunctuurherstel stegen ook

de lange rentetarieven in de voornaamste eurolanden. Elders in het eurogebied daalden de kapitaalmarkt-tarieven. Deels was dat nog te danken aan de bereidheid van de ECB om – wanneer noodzakelijk geacht – kortlopende staatsleningen aan te kopen in het kader van het Outright Monetary Transactions programma (OMT). Daarnaast heeft een aantal landen vooruitgang geboekt op het terrein van de gezondmaking van de overheidsfinanciën. Aan het einde van het verslagjaar hebben Ierland en Spanje hun aanpassingsprogramma's met succes afgerond. Het ligt in de bedoeling dat beide landen zich in 2014 weer geheel zelfstandig zullen gaan financieren op de kapitaalmarkt.

Op het terrein van de financiële en economische integratie werd in het verslagjaar verdere vooruitgang geboekt. Op 30 mei 2013 is het zogenoemde Two-Pack hervormingspakket van kracht geworden. Hierin wordt het begrotingsbeleid van de nationale overheden gecoördineerd. De eurolanden zijn verplicht om jaarlijks uiterlijk op 30 april de middellange termijn begrotingsplannen en de beleidsprioriteiten voor economische groei en werkgelegenheid bekend te maken. Vervolgens zal elk euroland op 15 oktober de begroting voor het komende jaar moeten publiceren. De Europese Commissie zal op 30 november haar oordeel geven, waarna de nationale begrotingen voor het einde van het kalenderjaar moeten zijn vastgesteld.

ONTWIKKELINGEN IN FINANCIËLE REGELGEVING

Als uitvloeisel van de crisis worden financiële instellingen geconfronteerd met een opeenstapeling van nieuwe wet- en regelgeving. Hoe begrijpelijk dit mogelijk ook is, leiden nagenoeg alle voorstellen direct of indirect tot lastenverzwaringen. Uiteindelijk heeft dit ook implicaties voor de klanten van banken. De kredietverlening wordt duurder en de beschikbaarheid neemt af. De meeste implicaties voor BNG Bank komen voort uit de uitbreiding en aanpassing van IFRS regelgeving, de nieuwe Basel regelgeving en de gevolgen van het besluit van de Europese Commissie om het Europese banktoezicht te beleggen bij de ECB, de eerste stap richting de Europese bankenunie. Daarnaast heeft het kabinetsbesluit om decentrale overheden vanaf eind 2013 tot schatkistbankieren te verplichten op termijn gevolgen voor BNG Vermogensbeheer.

De invoeringsdatum van de IFRS regelgeving met betrekking tot classificatie en waardering van financiële instrumenten – i.e. de vervanging van IAS 39 door IFRS 9 – is wederom uitgesteld. De International Accounting Standards Board (IASB) heeft eind 2013 aangegeven IFRS 9 niet voor 2017 verplicht te stellen. Voordat een nieuwe deadline zal worden vastgesteld wil de IASB eerst breed gedragen steun voor haar voorstellen krijgen. Op grond van de laatste aanpassingen in de voorstellen verwacht BNG Bank ook onder IFRS 9 het overgrote deel van haar activa tegen geamortiseerde

kostprijs te kunnen waarderen. Ook de aanpassingen in de regelgeving met betrekking tot hedge accounting – de boekhoudkundige verwerking van ingedekte risicoposities – zullen naar verwachting beperkte gevolgen hebben op de resultaten van de bank. Het laatste voorstel over bijzondere waardevermindering (impairment) heeft mogelijk grotere implicaties voor de volatiliteit van het jaarresultaat. De debiteurenvoorziening zal naar verwachting fors hoger uitkomen omdat leningen waarop nog geen daadwerkelijke verliezen zijn geleden maar waarvan het risico wel sterk is toegenomen, zwaarder gaan meetellen in de debiteurenvoorziening. Daarnaast dienen de financiële activa voor verkoop beschikbaar waarvoor geen sprake is van een individuele bijzondere waardevermindering, in tegenstelling tot de huidige voorschriften, in de berekening van de voorziening opgenomen te worden.

IFRS 13 'Fair value measurement' is op 1 januari 2013 ingegaan en heeft geleid tot een verplichte aanpassing van de waardering van die derivaten waarbij de bank met de tegenpartij een overeenkomst heeft tot het uitwisselen van dagelijkse onderpandsverplichting. Deze derivaten, die de bank gebruikt ten behoeve van het indekken van valuta en renterisico's en daarom in beginsel aanhoudt tot einde looptijd, worden vanaf 2013 – conform marktusance – gewaardeerd op de 'Overnight Index Swapcurve' (OIS), die wordt samengesteld op basis van dagrentetarieven (Eonia). De bank heeft de systemen, inclusief hedge accounting, hierop aangepast. De volatiliteit van het jaarresultaat neemt als gevolg van de waardering op OIS beperkt maar structureel toe.

De regelgeving die bekend staat als het Basel III akkoord is inmiddels binnen de EU ondergebracht in Capital Requirements Directive IV (CRD IV) en wordt tussen nu en 2019 gefaseerd ingevoerd. CRD IV bestaat uit een Capital Requirements Regulation (CRR) en een Capital Requirement Directive (CRD). De CRR betreft regels die direct vanuit de EU van toepassing zijn op instellingen. De CRD bevat regels die via nationale wetgeving moeten worden geïmplementeerd. CRD IV is veel meer gaan omvatten dan het Basel III akkoord en wordt nog doorontwikkeld. De tekst van CRD IV staat vast, maar op veel gebieden dient de European Banking Authority (EBA) nog technische uitwerkingen te geven over wat regels in concreto gaan inhouden. Deze technical

standards zijn talrijk en omvangrijk, het vergt veel aandacht om deze ontwikkelingen te volgen. In voorkomende gevallen is nog onduidelijk of regels wel of niet op BNG Bank betrekking hebben, of dat de technical standards in latere jaren nog verder moeten worden uitgewerkt. Eind 2013 werd nog volop nieuwe regelgeving gepubliceerd. Het bedrijfsmodel van de bank en de daarbij behorende schaalgrootte maken het continu in compliance zijn met alle nieuwe regelgeving tot een steeds grotere uitdaging. De grootste impact op het bedrijfsmodel van BNG Bank heeft de leverage ratio waarin kapitaal en balanstotaal op elkaar worden gedeeld zonder risicoweging op de activa toe te passen. Dit is ongunstig voor de bank aangezien haar balans voor het overgrote deel uit relatief grote solvabiliteitsvrije kredieten bestaat.

De EBA is opdracht gegeven om uiterlijk in 2016 met een analyse te komen over de te stellen hoogte van de ratio, mede in relatie tot de verschillende bedrijfsmodellen van afzonderlijke banken. Het publieke sector-karakter van BNG Bank wordt als minder risicovol beschouwd. Dit biedt de bank de mogelijkheid toezichthouders en politiek te (blijven) wijzen op de negatieve effecten van een dergelijke ongenueanceerde kapitaalseis voor niche banken zoals BNG Bank. Mede gezien de huidige discussies in Nederland – waarbij de minister van Financiën een minimum van 4% heeft voorgesteld – gaat de bank er in haar kapitaalsplanning vanuit dat de

De **grootste impact** op het bedrijfsmodel van BNG Bank heeft de **leverage ratio** waarin kapitaal en balanstotaal op elkaar worden gedeeld zonder risicoweging op de activa toe te passen. Dit is **ongunstig** voor de bank aangezien haar balans voor het overgrote deel uit relatief grote solvabiliteitsvrije kredieten bestaat.

door Basel voorgestelde ondergrens van 3% waarschijnlijk niet naar beneden zal worden bijgesteld. BNG Bank heeft in 2013 een update van het plan opgesteld om uiterlijk ultimo 2017 te kunnen voldoen aan de minimumnorm van 3% voor de leverage ratio. Dit plan is ter beschikking gesteld aan DNB.

Ook veel andere delen van de CRD IV regelgeving hebben mogelijk invloed op het bedrijfsmodel van de bank maar hebben zeker grote operationele gevolgen. Enkele voorbeelden van nog niet definitieve regelgeving zijn:

- Asset forbearance and non performing exposures. Dit betreft het definiëren en onderscheiden van transacties die worden uitgevoerd om kredietverliezen te voorkomen en de relatie van deze transacties tot het boeken van kredietverliezen. Ook het volgen van de kwaliteit van kredieten en het vergelijkbaar maken van de kredietkwaliteit tussen banken horen hierbij.
- Prudent valuation betreft een aanpassing op het vermogen ten behoeve van mogelijk waardeverlies bij verkoop van financiële instrumenten die tegen fair value op de balans staan. Op basis van het huidige voorstel dienen hiertoe statistische technieken te worden aangewend om mogelijke waardeveranderingen op basis van marktinformatie te bepalen. Indien dit voorstel ongewijzigd doorgang vindt, zal de bank het waarderingsproces sterk dienen uit te breiden.

Naast regelgeving uit de hoek van CRD IV is vanuit de European Securities and Market Authority (ESMA) regelgeving uitgevaardigd voor centrale clearing van derivaten onder de noemer van European Market Infrastructure Regulation (EMIR). Dit betreft onder andere centrale clearing van bepaalde soorten derivaten, nieuwe regels voor niet centraal geclearde derivaten en uitgebreide rapportages aan daartoe aangewezen autoriteiten. De inrichting van centrale clearing is in volle gang en zal naar verwachting dit jaar volledig operationeel worden.

Begin oktober is duidelijk geworden dat BNG Bank bij de 128 banken hoort die onder direct toezicht van de ECB gaan vallen in het kader van het Single Supervisory Mechanism (SSM), de eerste stap richting de Europese bankenunie. Als gevolg van haar relatief zeer grote balansomvang valt de bank binnen de criteria van de groep van banken die als eerste voor Europees toezicht in aanmerking komt. De balans van BNG Bank is echter niet te vergelijken met die van grootbanken. Zo heeft de bank nauwelijks deposito's van klanten en vrijwel geen hypotheek op haar balans. Het kredietrisicoprofiel wijkt bovendien sterk af als gevolg van de statutaire beperking tot kredietverlening aan de (semi-)publieke sector. Voor publieke sectorbanken wordt echter geen uitzondering gemaakt. Begin november 2013 is formeel bevestigd dat BNG Bank onderworpen wordt aan een 'comprehensive risk assessment' die wordt uitgevoerd om de kwaliteit van de balans te onderzoeken.

De Asset Quality Review en de Stress Test zullen in 2014 een zware druk leggen op de organisatie. De uitkomsten van deze exercities worden weliswaar met vertrouwen tegemoet gezien, maar op voorhand is onzeker wat de uitkomsten precies zullen betekenen voor het kapitaal en de kredietvoorzieningen van de bank. Gedurende de periode van onderzoek zullen geen uitkomsten worden gecommuniceerd door de ECB. Deze volgen eind 2014 waarna de ECB definitief dient te besluiten welke van de onderzochte banken onder haar directe toezicht gaan

vallen. De eerste voorbereidende fases hebben al in 2013 plaatsgevonden. Naast kwantitatieve gegevens over de kredietportefeuilles heeft BNG Bank haar bedrijfsmodel toegelicht. Begin 2014 is de Asset Quality Review gestart. De Stress Test is gepland in de zomermaanden van 2014.

In december 2013 hebben de regeringsleiders overeenstemming bereikt over het Single Resolution Mechanism. In dit tweede onderdeel van de bankenunie wordt de afwikkeling (resolutie) geregeld van banken die in de toekomst in financiële problemen komen. Indien een bank een kapitaaltekort heeft dan zal dit tekort in eerste instantie door de aandeelhouders en (een deel van de) crediteuren ('bail-in') moeten worden aangezuiverd. Pas indien dit onvoldoende soelaas biedt, kan de betrokken bank onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op het resolutiefonds. Het resolutiefonds zal de komende jaren worden gevoed door verplichte bijdragen van de banken en zal pas in 2025 zijn volledige omvang van EUR 55 miljard bereiken. In de tussenliggende periode zullen de nationale overheden en/of het European Stability Mechanism (ESM) overbruggingsfinanciering beschikbaar stellen. De oprichting van het resolutiefonds zal worden vastgelegd in een intergouvernementele overeenkomst van de eurolanden. In juni van het verslagjaar was al overeengekomen om binnen het ESM een bedrag van maximaal EUR 60 miljard te reserveren voor herkapitalisatie van banken.

BNG Bank maakt voor haar klanten een
dagelijkse automatische
verevening met de schatkist
mogelijk van liquiditeitsoverschotten.

Eind 2013 is de Wet Schatkistbankieren van kracht geworden waardoor decentrale overheden sindsdien verplicht zijn hun liquiditeitsoverschotten aan te houden bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën. Hoofddoel van het schatkistbankieren is het verlagen van de schuldpositie van de Nederlandse overheid. BNG Bank maakt voor haar klanten een dagelijkse automatische verevening met de schatkist mogelijk voor zover er sprake is van een liquiditeitsoverschot. Op uitdrukkelijk verzoek van de decentrale overheden zelf staat de nieuwe regelgeving toe dat overtollige liquide middelen ook ingezet mogen worden voor de financiering van andere decentrale overheden. BNG Bank heeft tijdens het wetgevingstraject gewezen op de risico's die hiermee gepaard gaan. De bank heeft aandacht gevraagd voor de beheersing van de hieraan verbonden operationele risico's. Daarnaast geeft onderling lenen reden tot zorg over de druk die daarvan uit kan gaan op de volumes en marges van de krediet-

verlening door BNG Bank. Ten slotte heeft BNG Bank gewezen op het feit dat een groot deel van de decentrale overheden niet over liquiditeitsoverschotten beschikt, maar als gevolg van verplicht schatkistbankieren wel wordt belast met extra administratieve lasten van rekening courant en betalingsverkeer. ■

Klantontwikkelingen

PUBLIEKE SECTOR

De huidige economische omstandigheden en budgettaire ontwikkelingen stellen de gemeenten voor grote uitdagingen. De financiële risico's nemen toe en de eigen vermogenspositie staat onder druk. Door de aanhoudend negatieve conjunctuur wordt een toenemend beroep gedaan op de sociale vangnetten. Daarnaast moet op grondposities verder worden afgeboekt. Bij ongewijzigd beleid zullen de inkomsten bij gemeenten in de komende jaren naar verwachting onvoldoende meegroeien om het huidige activiteitsniveau te kunnen volhouden. De budgettaire maatregelen van het kabinet treffen de gemeentelijke begroting via de daarvoor afgesproken normeringssystematiek (ook wel het 'trap op, trap af-beginsel' genoemd). Daarnaast krijgen de gemeenten in het sociale domein omvangrijke taken

erbij via de aangekondigde decentralisaties, terwijl zij gekort worden op de daarbij behorende bekostiging. Onderzoeksbureau Coelo heeft in september 2013 een rapport uitgebracht in opdracht van de VNG waaruit blijkt dat de totale financiële taakstelling voor gemeenten in de periode 2013-2017 ruim EUR 6 miljard bedraagt.

Door de aanhoudende problemen in de grondexploitaties dreigen opnieuw afboekingen. In totaal is er in de periode 2010-2012 door gemeenten voor EUR 2,6 miljard afgeschreven op grondposities¹⁶. Daarnaast is de waarde van nog winstgevendende projecten met EUR 0,7 miljard naar beneden bijgesteld. Verliezen komen vooral voort uit het temporiseren van projecten en lagere verwachte opbrengsten. De afzet van bouwrijpe grond hapert, en de grondprijzen staan onder druk. Dit ondanks het gegeven dat gemeenten in voorgaande jaren bouwlocaties al hebben gefaseerd, stopgezet en herontwikkelingen zijn gestart op basis van aangepaste programma's (minder dure koop, meer huur). Een analyse van toekomstige toekomstscenario's laat zien dat nieuwe verliezen te verwachten zijn van EUR 0,7 tot EUR 2,7 miljard. De meeste gemeenten beschikken overigens over voldoende reserves om deze verliezen op te vangen. Veel gemeenten hebben inkomsten vanuit de grondexploitatie van oudsher als reguliere inkomsten beschouwd. Door de verliezen op grondposities bestaat de mogelijkheid dat ook andere beleidsvelden van gemeenten worden getroffen.

¹⁶ Deloitte Real Estate, Financiële situatie bij gemeentelijke grondbedrijven 2013.

In december 2013 is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Hof) in werking getreden. Op grond van deze wet leveren decentrale overheden voortaan een bijdrage aan het terugdringen van het EMU-saldotekort van Nederland. Per kabinetsperiode zullen decentrale overheden hierover afspraken maken met het kabinet. Volgens de huidige bestuurlijke afspraken hebben de decentrale overheden een EMU-saldotekortruimte van 0,5% van het bruto binnenlands product. Dit moet in de komende jaren worden teruggebracht tot 0,2%. Tijdens de parlementaire behandeling heeft het kabinet toegezegd dat de wet Hof uiteindelijk de noodzakelijke investeringen van decentrale overheden niet mag belemmeren.

In het sociale domein wil het kabinet drie grote decentralisaties doorvoeren op het gebied van zorg, jeugd en werk. Het Rijk en gemeenten zijn in volle gang met de voorbereidingen ondanks aanhoudende discussies over de haalbaarheid en de budgettaire consequenties. De huidige plannen schrijven voor dat gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk worden voor de activiteitenbegeleiding en ondersteuning van ouderen en mensen met een beperking, de uitvoering van de participatiewet en de jeugdzorg. Er is gekozen de hiervoor ter beschikking te stellen middelen te oormerken om zeker te stellen dat deze worden besteed binnen het sociaal domein.

Volgens een schatting van VNG in november 2013 neemt het gemeentefonds in 2015 hierdoor toe met minstens EUR 8 miljard tot EUR 25,9 miljard.

VOLKSHUISVESTING

Het kabinet heeft begin 2013 met een aantal oppositiepartijen een akkoord gesloten over de maatregelen aangaande de woningmarkt. Hiermee werden enkele maatregelen uit het regeerakkoord enigszins afgezwakt. Zowel de verhuurdersheffing – de heffing die verhuurders in de gereguleerde sector vanaf 2014 moeten betalen over de waarde van de huurwoningen - als de maximaal door te voeren huurverhogingen zijn verlaagd. De actuele situatie op de woningmarkt en de maatregelen als de verhuurdersheffing hebben gevolgen voor de liquiditeitspositie en investeringscapaciteit van woningcorporaties. In anticipatie op deze ontwikkeling voeren veel corporaties maximaal toegestane huurverhogingen door. Ook worden kosten bespaard en reorganisatieprogramma's uitgevoerd. Daarnaast stellen veel woningcorporaties hun investeringsambities neerwaarts bij. Als gevolg hiervan kan de liquiditeitspositie op termijn herstellen.

In het regeerakkoord is ook gesteld dat woningcorporaties zich moeten beperken tot hun kerntaak: activiteiten met betrekking tot de sociale huursector, ofwel de Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Maar in het akkoord dat Aedes medio 2013 met de minister van Wonen en Rijksdienst heeft gesloten,

Gezien het belang van het financierings- en garantiestelsel voor de financiering van de corporatiesector, onderschrijft en ondersteunt BNG Bank initiatieven die het onderling vertrouwen binnen het stelsel kunnen verbeteren.

is vastgelegd dat woningcorporaties – onder bepaalde voorwaarden – activiteiten buiten de sociale huursector mogen blijven ontplooiën (de zogenaamde niet-DAEB activiteiten). Welke activiteiten daarbij geoorloofd zijn en welke randvoorwaarden daarbij exact gaan gelden, is momenteel nog niet bekend. Wel moeten de DAEB activiteiten op termijn administratief of juridisch gescheiden worden van de niet-DAEB activiteiten. Op termijn gaat dit een toenemende financieringsvraag opleveren waarvoor geen garantstelling door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) mogelijk is. BNG Bank zal ook in de toekomst binnen haar mogelijkheden en binnen de nieuwe randvoorwaarden woningcorporaties blijven voorzien van krediet. Ten behoeve van een antwoord op de vraag van de betrokken

bewindspersoon ‘hoe de rol van institutionele beleggers (pensioenfondsen en verzekeraars) bij de financiering van (investeringen van) woningcorporaties kan worden vergroot’, is een commissie in het leven geroepen. In deze commissie is ook BNG Bank vertegenwoordigd en maakt zich daarin sterk voor oplossingen om de beschikbaarheid van krediet voor niet door het WSW te borgen activiteiten te vergroten.

Ook de relatie tussen gemeenten en woningcorporaties vormt onderdeel van het ministeriële beleid. In het regeerakkoord werd nog gesproken over een directe aansturing van woningcorporaties door gemeenten. Inmiddels is bekend dat van een hiërarchische aansturing geen sprake zal zijn. Wel wordt het gemeentelijke volkshuisvestelijke beleid meer bepalend voor de taken die corporaties in de betreffende gemeente gaan uitvoeren. Ook wordt momenteel gekeken op welke wijze de informatievoorziening ten aanzien van de positie van gemeenten in de achterborgstelling bij het WSW kan worden verbeterd. Dit kan het vertrouwen tussen corporaties en partijen in de achterborgstelling ten goede komen. Gezien het belang van het financierings- en garantiestelsel voor de financiering van de corporatiesector, onderschrijft en ondersteunt BNG Bank initiatieven die het onderling vertrouwen binnen het stelsel kunnen verbeteren.

Naar aanleiding van diverse incidenten in de woningcorporatiesector vormt governance en toezicht een belangrijk aandachtspunt binnen de sector. In de huidige versie van de herziene Woningwet is al een aantal voorstellen opgenomen voor wijziging van zowel het intern als extern toezicht. Daarnaast is besloten dat het externe financiële toezicht in de toekomst onder ministeriële verantwoordelijkheid komt, dat het WSW een grotere rol krijgt bij saneringen en dat zowel bestuurders als interne toezichthouders periodiek een zogenoemde 'fit-and-proper-test' zullen ondergaan.

ZORGSECTOR

In 2013 werden de gevolgen zichtbaar van de stelselwijzigingen die de overheid in de afgelopen jaren heeft doorgevoerd in de curatieve sector. Ziekenhuizen merken dat zorgverzekeraars hun nieuwe rol in het ingrijpend gewijzigde zorglandschap hebben opgepakt. Contractonderhandelingen verlopen moeizaam omdat zorgverzekeraars bij de zorginkoop steeds zwaardere eisen stellen aan prijs en kwaliteit. Met het Rijk en veldpartijen zijn afspraken gemaakt om de groei in de zorguitgaven beperkt te houden. Voor de medisch-specialistische en geestelijke gezondheidszorg is in juli 2013 een landelijk gemiddeld groeipercentage afgesproken van 1,5% voor 2014 en 1,0% voor de jaren 2015-2017. Voor huisartsen geldt een hoger groeipercentage als zij aantoonbaar zorg uit de tweede lijn opvangen. De lagere groeiruimte zet ziekenhuizen

aan tot het vergroten van doelmatigheid en kwaliteit. Daarnaast wordt complexe zorg meer geconcentreerd, komt er meer transparantie over de kwaliteit en kosten van de zorg en wordt de toegang tot de aanspraken in het verzekerde pakket aangescherpt.

Zorgverzekeraars sturen daarbij steeds meer op kwaliteit. Als het aan de zorgverzekeraars ligt, gaat de complexe spoedeisende zorg in ziekenhuizen snel op de schop. Dat ligt geheel in lijn met het overheidsbeleid van concentratie en spreiding van zorg. Ziekenhuizen moeten zich daarbij meer gaan specialiseren in bepaalde behandelingen, terwijl zij andere juist moeten overlaten aan andere instellingen. Hierdoor moet de kwaliteit van de zorg omhoog gaan en tegelijkertijd de zorguitgaven dalen. Ziekenhuizen hebben nog veel bezwaren omdat de financiële consequenties nog onduidelijk zijn.

De stapeling van beleidsmaatregelen stelt de ziekenhuizen voor administratieve problemen bij het vaststellen van de omzet. Als gevolg hiervan hebben accountantsorganisaties aangegeven de jaarrekening over 2013 van diverse ziekenhuizen niet te kunnen voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Daarnaast doet een groot aantal ziekenhuizen een beroep op een transitierегeling omdat de omzet volgens de nieuwe methodiek lager uitvalt. Los van de methodiek staat ook de zorgproductie onder druk. Voor het eerst sinds jaren daalt het ziekenhuisbezoek. Volgens de huidige

inzichten houdt dit vooral verband met de economische situatie. Zorgconsumptie wordt daarnaast ontmoedigd door een hoger eigen risico.

De kredietrisico's in de zorgsector zijn toegenomen. Door majeure stelselwijzigingen in de bekostiging heeft de overheid haar risico's overgedragen aan banken en zorgverzekeraars. De stelselwijzigingen hebben ook met zich meegebracht dat de bevoorschotting door zorgverzekeraars niet langer vanzelfsprekend is. Het beroep dat hiervoor voortaan op banken wordt gedaan gaat ten koste van de capaciteit voor bancaire financiering van zorgvastgoed. Onder het huidige stelsel kunnen zorginstellingen failliet gaan, mede omdat ondersteuning door de overheid niet in alle gevallen meer aan de orde is. Tegen de geschetste achtergrond maakt BNG Bank zich zorgen over de (bancaire) financierbaarheid van de zorgsector. De sector wordt bediend door een relatief beperkt aantal Nederlandse banken, waarbij de kredietvraag in de laatste jaren sterk is toegenomen. De benodigde financieringsmiddelen bij banken zijn gezien de risico's niet langer vanzelfsprekend aanwezig. BNG Bank heeft hiervoor aandacht gevraagd, onder meer bij de betrokken bewindslieden.

Het wetsvoorstel dat winstuitkering in de ziekenhuiszorg mogelijk maakt, ligt ter behandeling in de Tweede Kamer. Daarnaast wil het kabinet zorgverzekeraars de mogelijkheid geven een minderheidsbelang te

verwerven in ziekenhuizen. Ook met de hervorming van de langdurige zorg en verpleging werkt het kabinet aan een betere kwaliteit, betaalbaarheid en houdbaarheid. Door meer maatwerk, meer samenwerking, zorg dichterbij burgers en houdbare gefinancierde voorzieningen, wordt concreet invulling gegeven aan het scheiden van wonen en zorg.

De AWBZ wordt teruggebracht tot een nieuwe landelijke voorziening voor gehandicapten en ouderen en beperkt tot de relatief zwaardere zorgzwaartes. Het kabinet hoopte met de hervorming van de AWBZ aanvankelijk een bezuiniging te realiseren van EUR 4 miljard. Dit bedrag bestond voornamelijk uit bezuinigingen op de huishoudelijke zorg, een efficiencykorting voor het overhevelen van taken naar gemeenten. In de loop van 2013 bleek meer tijd nodig voor de uitwerking van het scheiden van wonen en zorg. In april 2013 heeft het kabinet een politiek akkoord bereikt over de langdurige zorg. De afspraken hebben betrekking op de zorg-cao en de voorwaarden voor de voorgenomen decentralisaties van zorgtaken van het Rijk en provincies naar de gemeenten.

OVERIGE KLANTSECTOREN

BNG Bank beschouwt de financiering van overheden, woningcorporaties en zorginstellingen als haar kerntaak. Daarnaast verstrekt BNG Bank onder meer ook financieringen aan onderwijsinstellingen en aan private bedrijven waarvan overheden middellijk of onmiddellijk ten minste

de helft van het aandelenkapitaal houden. Het betreft met name energienetwerkbedrijven, waterleidingbedrijven en afvalverwerkingsbedrijven.

Voor de sector beroepsonderwijs en volwassenen-educatie verzorgt het Waarborgfonds BVE borging van kredietverlening. Dit fonds is in het afgelopen jaar geconfronteerd met financiële moeilijkheden bij een aantal instellingen. Deze problematiek is mede dankzij een bijdrage van het Rijk opgelost. Daarmee heeft het Rijk invulling gegeven aan zijn grondwettelijke zorgplicht voor het onderwijs in ons land. Met ingang van januari 2013 is de verplichte aansluiting voor de instellingen voor hoger beroepsonderwijs bij het Waarborgfonds HBO komen te vervallen. Het Waarborgfonds HBO kent een soortgelijke achtergrond als het Waarborgfonds BVE. Voorwaarde voor het vervallen van de verplichte aansluiting van een instelling is dat alle geborgde leningen van de instelling zijn afgelost, dan wel zijn omgezet naar niet-geborgde leningen. Op enkele leningen na is dit proces afgerond. Wanneer deze zijn omgezet, zal liquidatie van het Waarborgfonds HBO plaatsvinden.

Een aantal jaren geleden is de wet van kracht geworden die Nederlandse energiebedrijven verplicht tot een volledige juridische en economische splitsing van netwerkbedrijven en productie- en leveringsbedrijven. De netwerkbedrijven dienen volledig in handen te blijven van

de overheid. De werking van de wet is echter al enige jaren opgeschort naar aanleiding van een uitspraak van de Hoge Raad. De twee energiebedrijven die nog niet zijn gesplitst, hebben naar aanleiding van de uitspraak hun splitsingsproces stopgezet. Wel zijn de netwerkactiviteiten intern volledig gescheiden van de overige activiteiten. Inmiddels heeft het Europese Hof naar aanleiding van vragen van de Hoge Raad geoordeeld dat splitsing van de energiebedrijven verenigbaar is met het Europees recht, maar alleen als de maatschappelijke belangen groot genoeg zijn. Naar aanleiding hiervan zal de Hoge Raad te zijner tijd uitspraak doen. Voor de netwerkbedrijven zijn strikte regels van kracht met betrekking tot de financiële ratio's en het rendement dat mag worden behaald.

Het publieke eigendom van en de zeggenschap over de waterbedrijven is vastgelegd in de Drinkwaterwet. Analoog aan de regelgeving voor de energienetwerksector gelden ook voor de watersector strikte regels met betrekking tot de financiële ratio's en het te behalen resultaat. In het Bestuursakkoord Water wordt het kader geschetst voor een nauwere samenwerking met gemeenten en waterschappen in de waterketen. Het streven is om in 2020 een doelmatigheidswinst over de gehele keten te bereiken van EUR 750 miljoen per jaar.

Het afvalbeleid in ons land is gericht op preventie, hergebruik of nuttige toepassing. De afvalverbrandingsinstallaties zijn voor een belangrijk deel in handen van de overheid. De overcapaciteit van de installaties voor de binnenlandse afvalverbranding wordt thans opgevuld met afval dat voor een groot deel uit Groot-Brittannië wordt geïmporteerd. In dat land is het storten van afval wettelijk beperkt en is onvoldoende verbrandingscapaciteit beschikbaar. De verwerkingsbedrijven investeren in installaties voor vergisting van GFT-afval. De producten uit de verbranding en de vergisting van afval (stroom en warmte) leveren een belangrijke bijdrage aan de nagestreefde CO₂-reductie en de lokaal nagestreefde duurzaamheidsdoelstellingen. ■

Producten en diensten

Kredietverlening is en blijft de kernactiviteit van de bank. BNG Bank is daarnaast actief op het gebied van betalingsverkeer, het verstrekken van advies, participaties in gebiedsontwikkeling en duurzaam en Fido-proof beleggen. De belangrijkste producten en diensten van de bank zijn beschreven in de [corporate brochure](#), die gepubliceerd is op [bngbank.nl](#).

KREDIETVERLENING

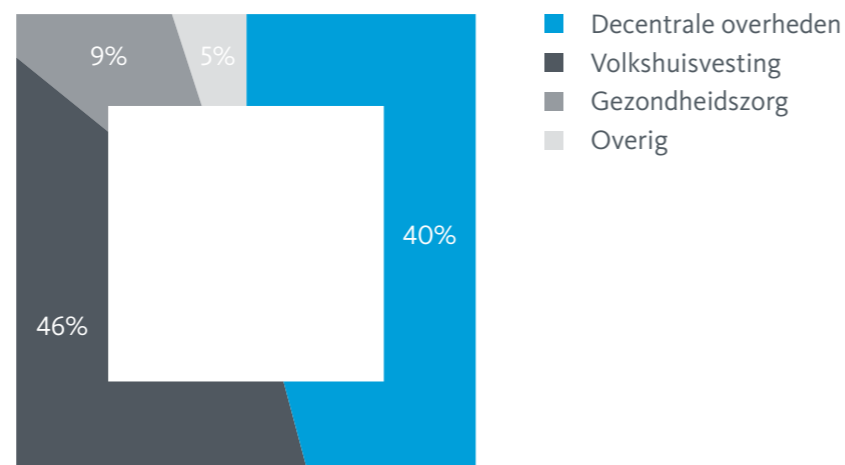
Eén van de strategische doelstellingen van BNG Bank is het te allen tijde kunnen voorzien in de kredietvraag van overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Ondanks de sinds enkele jaren lastige economische omstandigheden en de druk die dat geeft op de beschikbaarheid van geld is de bank erin geslaagd de kredietverlening ongestoord te kunnen continueren.

Mede door de terughoudendheid van concurrenten sinds het ontstaan van de huidige crisis zijn de marktaandeelen van BNG Bank in alle sectoren de laatste jaren stabiel op zeer hoge niveaus.

De nieuw verstrekte langlopende kredietverlening bedroeg in 2013 EUR 11,9 miljard. In onderstaande grafiek is de verdeling naar de belangrijkste sectoren weergegeven. De stijging van EUR 0,8 miljard ten opzichte van 2012 is nagenoeg volledig veroorzaakt door de grote vraag naar herfinanciering binnen de sector decentrale overheden in combinatie met het hoge marktaandeel van de bank. De kredietvraag voor nieuwe investeringen in deze sector is uiterst beperkt door de aanhoudend ongunstige economische ontwikkelingen en de budgettaire uitdagingen met betrekking tot de uitbreiding van hun takenpakket. Ook binnen de sector volkshuisvesting was de herfinancieringsvraag naar geborgde kredietverlening – conform verwachting – hoog. De nieuw verstrekte langlopende kredietverlening aan deze sector bleef met EUR 5,4 miljard enigszins achter bij de prognose van de bank, vooral in het segment van de zeer langlopende leningen. De nieuw verstrekte kredietverlening aan de zorgsector is in 2013 licht gedaald ten opzichte van 2012. Het toegenomen concentratierisico in de portefeuille van de bank als gevolg van de relatief hoge omzetten van de afgelopen jaren, leidt tot terughoudendheid bij de invulling van de solvabiliteitsplichtige vraag vanuit de zorgsector.

Desondanks nam de totale omvang van de solvabiliteitsplichtige kredietverlening over alle sectoren heen met EUR 0,1 miljard toe tot EUR 1,2 miljard. Nu de regelgeving voor niet sociale woningbouw (niet-DAEB) in 2013 volledig is ingevuld, begint de vraag naar solvabiliteitsplichtige kredietverlening van woningcorporaties voorzichtig los te komen. De vraag naar solvabiliteitsplichtige kredietverlening vanuit decentrale overheden bleef marginaal, mede door de ongunstige economische vooruitzichten.

VERDELING NIEUW VERSTREKTE LANGLOPENDE KREDIETLENING 2013

De totale portefeuille langlopende uitzettingen aan klanten op basis van hoofdsommen is in 2013 toegenomen met EUR 2,1 miljard tot EUR 83,2 miljard. Ondanks de lage kredietvraag ten behoeve van nieuwe investeringen stijgt de totale portefeuille door het toegenomen marktaandeel van de bank in de solvabili-

teitsvrije herfinancieringsvraag van de kernklanten en door de uitbetaling in 2013 van de in eerdere jaren gecontracteerde leningen. Het gemiddelde van kortlopende uitzettingen aan klanten is ten opzichte van 2012 toegenomen met EUR 0,2 miljard tot EUR 5,2 miljard. De extreem lage rentetarieven in het korte segment maken het vooral voor decentrale overheden aantrekkelijk om korte termijn financiering aan te trekken.

BETALINGSVERKEER EN E-BANKING

BNG Bank levert producten en diensten waarmee klanten eenvoudig hun betalingsverkeer en liquiditeitsmanagement kunnen organiseren. Centraal in die dienstverlening staat de webportal 'Mijn BNG Bank'. Belangrijk onderdeel is de module voor elektronisch bankieren 'BNG Betalingsverkeer' waarmee klanten hun betalingen snel en veilig via het internet kunnen verrichten. De module 'BNG Treasury' ondersteunt de klanten in hun treasury management. In 2013 zijn verdere stappen gezet in de ontwikkeling naar de Europese betaalmarkt, de Single Euro Payments Area (SEPA). BNG Bank heeft haar producten hierop aangepast. Uiterlijk 1 augustus 2014 moeten de huidige Nederlandse overschrijvingen en incasso's conform de SEPA richtlijnen verwerkt worden. BNG Bank ondersteunt haar klanten om hier tijdig gereed voor te zijn. Met de komst van schatkistbankieren halverwege december 2013 ondersteunt BNG Bank de decentrale

overheden door op verzoek overtollige liquide middelen automatisch af te romen naar de schatkist. BNG Bank wist haar sterke positie op het gebied van betalingsverkeer in het verslagjaar te behouden. De verwerking van de geldstromen tussen de rijksoverheid en lagere overheden (de zogenoemde Rijksverrekening) werd ook het afgelopen jaar door BNG Bank uitgevoerd.

VERMOGENSBEHEER

BNG Vermogensbeheer richt zich op vermogensbeheer voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het beheerd vermogen is in 2013 gedaald van EUR 6,4 miljard naar EUR 5,1 miljard vooral als gevolg van de verplichte uitstroom van beleggingen door decentrale overheden in het kader van verplicht schatkistbankieren. BNG Vermogensbeheer belegt met name in investment grade obligaties binnen Europa, zowel voor individueel samengestelde beleggingsportefeuilles als voor beleggingsfondsen. Duurzame beleggingen en duurzame portefeuilles leiden tot bevredigende oplossingen voor de klant, ook als het gaat om rendementen. Om duurzaam te kunnen beleggen wordt samengewerkt met gespecialiseerde instituten.

GEBIEDSONTWIKKELING

BNG Gebiedsontwikkeling realiseert ruimtelijke plannen door daarin risicodragend deel te nemen en operationele planmanagementcapaciteit in te zetten. Dit geschiedt in hechte samenwerking met de betrokken overheidspartijen en rekening houdend met publieke belangen. Verdeling en begrenzing van de risico's worden zodanig ingericht dat de zeggenschap van de betrokken (semi-) publieke organisatie niet wordt aangetast. BNG Gebiedsontwikkeling participeert per einde 2013 in 22 samenwerkingsconstructies. In 2013 zijn twee participaties afgebouwd. Ultimo 2013 heeft BNG Gebiedsontwikkeling 16 medewerkers in dienst. BNG Gebiedsontwikkeling ondervindt de gevolgen van de economische crisis. In het verslagjaar zijn slechts in enkele projecten in ontwikkeling verkopen gerealiseerd. Ondanks enkele positieve signalen is vooralsnog onduidelijk hoe de markt zich de komende jaren zal ontwikkelen. Vanwege deze onzekerheden en de huidige situatie wordt het zeer terughoudende beleid ten aanzien van het aangaan van nieuwe participaties gehandhaafd. Het komend jaar zal, evenals in het verslagjaar, de aandacht vooral uitgaan naar het beheer van de bestaande portefeuille.

ADVIES

In een complexer wordende omgeving zien de klanten van BNG Bank zich steeds vaker geconfronteerd met vraagstukken waarin meerdere belangen met elkaar verenigd moeten worden en risico's toenemen. Klanten moeten met minder middelen een toenemend aantal taken realiseren. Dit vraagt om innovatieve oplossingen en weloverwogen besluiten. BNG Advies ondersteunt klanten bij het vinden van die oplossingen, onder meer op het gebied van financiering, treasury, risicomanagement en publiek-private samenwerking. Voor verschillende doelgroepen, waaronder bestuurders, organiseert BNG Advies bovendien periodiek trainingen en masterclasses over actuele (financiële) onderwerpen. ■

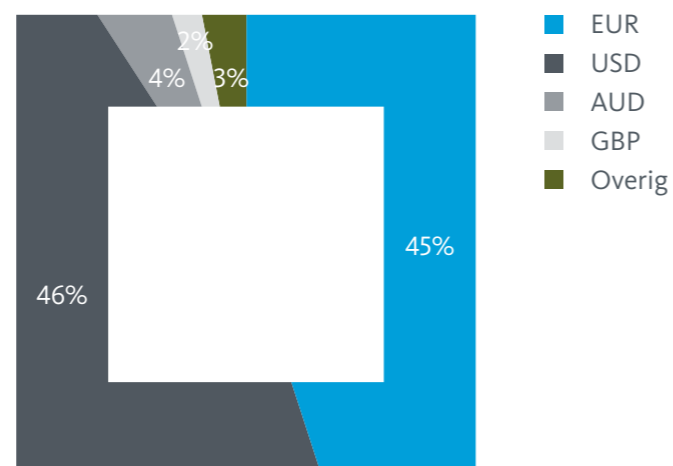
Funding

De langlopende financiering van BNG Bank vindt voor het grootste gedeelte plaats door middel van obligatieleningen onder het gestandaardiseerde Debt Issuance Programme van EUR 90 miljard. De bank neemt leningen op in diverse valuta, die naar looptijd en voorwaarden op maat kunnen worden gesneden voor zowel institutionele als particuliere beleggers. Door het aanbod van waardepapieren zo flexibel mogelijk af te stemmen op de wensen van de beleggers in combinatie met de zeer hoge kredietwaardigheid is BNG Bank in staat om de benodigde middelen tegen scherpe voorwaarden in te kopen.

Het toegenomen vertrouwen op de internationale kapitaalmarkten in Europa heeft geleid tot een verbeterde beschikbaarheid van nieuwe langlopende middelen tegen aantrekkelijke prijzen. Hierdoor was de bank in staat het liquiditeitsprofiel verder te versterken. Met het afnemen van de hoge risico-aversie verdween grotendeels ook de zogenoemde vlucht naar kwaliteit, waarvan BNG Bank de achterliggende jaren kon profiteren. Dit kwam vooral tot uitdrukking in de afname van zeer aantrekkelijke voorwaarden van kortlopende financiering.

Ten behoeve van herfinanciering en kredietverlening heeft BNG Bank in 2013 EUR 15,0 miljard (2012: EUR 15,2 miljard) langlopende financiering aangetrokken. De gewogen gemiddelde looptijd van de totale langlopende financiering is ten opzichte van 2012 nagenoeg gelijk gebleven op 6,6 jaar. In de verslagperiode emiteerde de bank in 9 verschillende valuta's. De valuta- en renterisico's van deze emissies worden volledig afgedekt. Het aandeel van in Amerikaanse dollar uitgegeven emissies was in 2013 met 46% hoog. Hieraan lag de liquiditeitspremie voor Amerikaanse dollar ten opzichte van de euro, de zogenoemde USD-EUR cross currency basis-spread ten grondslag. Vooral in het eerste halfjaar van 2013 was deze erg gunstig geprijsd. Daarnaast zijn vooral obligaties uitgegeven in euro (45%). In onderstaande grafiek is de volledige verdeling naar valuta te vinden over 2013.

VERDELING IN 2013 AANGETROKKEN LANGLOPENDE FUNDING NAAR VALUTA

De bank emitteert jaarlijks een aantal benchmarkleningen waardoor BNG-yieldcurves in euro en Amerikaanse dollar beschikbaar zijn en blijven voor institutionele beleggers. In 2013 heeft BNG Bank 8 benchmarkleningen in euro's en Amerikaanse dollars geëmitteerd met een in omvang variërend volume van 1,0 tot 1,75 miljard. De tegenwaarde van het totaal aan uitgegeven benchmarkleningen bedraagt EUR 8,9 miljard (2012: EUR 9,3 miljard). ■

HEERHUGOWAARD: DUURZAME RENO- VATIE VAN SOCIALE WONINGEN

- ▶ EEN GOED VOORBEELD VAN EEN DUURZAME EN INNOVATIEVE MANIER VAN RENOVEREN LEVERT DE NOORD-HOLLANDSE WONINGSTICHTING WOONWAARD, EEN KLANT VAN BNG BANK. WOONWAARD HEEFT EEN FLATGEBOUW VAN VIJF VERDIEPINGEN IN HEERHUGOWAARD OP EEN INNOVATIEVE MANIER GESTRIPT, GERENOVEERD EN GEÏSOLEERD. VIA KETENSAMENWERKING, WAARBIJ OPDRACHTGEVER EN AANNEMER ZEER INTENSIEF SAMENWERKEN OM TOT EEN JUISTE EN EFFICIËNTE OPLOSSING TE KOMEN, ZIJN 50 APPARTEMENTEN MET ENERGIELABEL F/G IN KORTE TIJD OMGETURND TOT 40 APPARTEMENTEN MET ENERGIELABEL A.

**SELMA HUIZER VAN BNG BANK
TUSSEN DE ZONNEPANELEN
OP HET GERENOVEERDE
FLATGEBOUW**

Corporate governance

NEDERLANDSE CORPORATE GOVERNANCE CODE

In de Nederlandse corporate governance code zijn principes en best practice-bepalingen voor deugdelijk ondernemingsbestuur geformuleerd. Met inachtneming van de bepalingen van het structuurregime, die aan de corporate governancestructuur van een vennootschap raken, volgt de bank de in de code geformuleerde beginselen. De binnen BNG Bank bestaande reglementen, codes, regelingen en rapportages zijn hiermee in overeenstemming. Op bngbank.nl is een apart hoofdstuk aan [corporate governance](#) gewijd.

Op één punt wijkt de bank af van de Nederlandse corporate governance code. De aanbeveling die in de code wordt gedaan met betrekking tot het 'stemmen op afstand' wordt door BNG Bank niet gevolgd. Gelet op het karakter van de bank en de herkomst van haar aandeelhouders acht de bank dit niet noodzakelijk. De bank hecht grote waarde aan het directe contact met de aandeelhouders. In de afgelopen jaren vertegenwoordigden representanten van de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders gemiddeld ongeveer 60% van het aandelenkapitaal van de bank. Omdat aandeelhouders tegelijkertijd ook klanten zijn, is er vanzelfsprekend veelvuldig contact tussen de bank en representanten van aandeelhouders. Bij de bank is sprake van evenredigheid tussen kapitaalinzet en zeggenschap in de vergadering van aandeelhouders. Medewerking door de bank aan certificering van aandelen is statutair uitgesloten.

CODE BANKEN

De Code Banken bevat principes die in het verlengde liggen van de Nederlandse corporate governance code. BNG Bank voldoet aan de Code Banken. Op bngbank.nl is verantwoord hoe zij de [principes](#) uit de Code Banken heeft geïmplementeerd. De reglementen, codes, regelingen en rapportages waarnaar in deze verantwoording wordt verwezen zijn eveneens gepubliceerd op de website. Dat geldt ook voor het integrale beloningsbeleid voor de leden Raad van Bestuur, het senior management

en de overige medewerkers van de bank. De verantwoordingsinformatie op de website betreft de opzet en het bestaan van de getroffen maatregelen. Over de werking wordt gerapporteerd op verschillende plaatsen in dit jaarverslag; zie de verwijstabel in bijlage B.

Op een punt wijkt de bank af van de Code Banken. Het betreft principe 6.4.3 (variabele beloning op basis van individuele prestaties). Voor de leden van de Raad van Bestuur worden geen individuele doelstellingen vastgesteld. In het reglement van de Raad van Bestuur is vastgelegd dat voor de vervulling van de gezamenlijke taak van de Raad van Bestuur de leden van de Raad van Bestuur gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Elk lid is aanspreekbaar op de invulling van deze verantwoordelijkheid. Gelet op deze bepaling omtrent collegiaal bestuur (met zo nodig onderlinge vervanging), de wens om risicovol gedrag van individuele bestuurders te vermijden en de omvang van BNG Bank, acht de Raad van Commissarissen het vooralsnog onnodig om een beleid te ontwikkelen dat voorziet in beoordeling van de prestaties van de bedrijfsonderdelen van de individuele bestuursleden.

REGELING BEHEERST BELONINGSBELEID

De Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2011 heeft betrekking op de vaststelling en toepassing door financiële ondernemingen van het beloningsbeleid voor medewerkers wier werkzaamheden het risicoprofiel van de financiële onderneming materieel beïnvloeden. BNG Bank heeft de **regeling** in haar beloningsbeleid geïmplementeerd op een wijze en in een mate die aansluit bij haar omvang, haar interne organisatie en bij de aard, reikwijdte en complexiteit van haar activiteiten en legt daarover op bngbank.nl verantwoording af. In 2013 heeft de bank haar naleving van de regeling op een aantal punten verder verbeterd. Dit betreft met name de analyse van de Identified Staff en de invulling van de taken en verantwoordelijkheden van de controlefuncties.

IN CONTROL STATEMENT

De interne risicobeheer- en controlesystemen van BNG Bank vormen een belangrijk punt van aandacht binnen de bank. De inrichting hiervan is gebaseerd op de regelgeving uit hoofde van internationale richtlijnen vanuit het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) en is door BNG Bank beschreven in een intern 'Risk Appetite Framework'. Dit framework is van toepassing op alle door de bank onderkende risico's. Als onderdeel van het framework worden in het 'Risk Appetite Statement' de risico's omschreven die de bank wenst te accepteren om haar doelstellingen te realiseren.

De diverse risico's waarmee de bank bij de uitoefening van haar activiteiten wordt geconfronteerd, worden jaarlijks in het jaarverslag van BNG Bank aan de orde gesteld. De afdelingshoofden en directeuren geven in hun 'In Control Statements' aan de Raad van Bestuur aandacht aan de beheersing van de risico's in relatie tot de risicobereidheid van de bank. Tevens geven zij in de jaarplannen voor 2014 aan hoe zij inhoud zullen geven aan hun verantwoordelijkheid om te voldoen aan de risicobereidheid. Het totale raamwerk heeft een nauwe relatie met het Kapitaalbeheersbeleid. Dit beleid wordt periodiek herzien en met DNB afgestemd.

Audits door de Interne Auditdienst zijn erop gericht de goede werking van de interne risicobeheer- en controlesystemen onafhankelijk te kunnen vaststellen. De externe accountant controleert de jaarrekening en evalueert de kwaliteit en effectiviteit van het functioneren van de governance, het risicobeheer en de beheersprocessen binnen de bank voor zover van belang in het kader van de controle van de jaarrekening. De bevindingen worden gerapporteerd in het accountantsverslag en de management letter aan de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen. De interne en externe accountant zijn aanwezig in alle vergaderingen van het Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen en in de vergadering van de voltallige Raad van Commissarissen waarin de jaarrekening wordt besproken.

De risicobeheer- en controlesystemen van de bank hebben in het verslagjaar naar behoren gewerkt en geven een redelijke mate van zekerheid dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat. Deze systemen kunnen op zichzelf uiteraard geen absolute zekerheid bieden voor het realiseren van de ondernemingsdoelstellingen en niet alle onjuistheden, fraudes en overtreding van wetten en regels voorkomen. Er zijn geen indicaties dat de risicobeheer- en controlesystemen in 2014 niet naar behoren zullen functioneren. ■

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De maatschappelijke betekenis van BNG Bank is gedurende de honderd jaar van haar bestaan (1914 – 2014) voor een belangrijk deel bepaald door de mate waarin de bank haar belangrijkste doelstelling heeft kunnen waarmaken. Die doelstelling is, met enkele aanpassingen in de formulering, steeds dezelfde geweest: het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger door het aanbieden van leningen aan overheden, publieke en semipublieke instellingen tegen concurrerende voorwaarden. De bank had niet alleen de zorg voor lage tarieven en voor redelijke dividenduitkeringen, zij hield ook in moeilijke tijden het loket open. De koers van BNG Bank blijft ook in de komende jaren ongewijzigd.

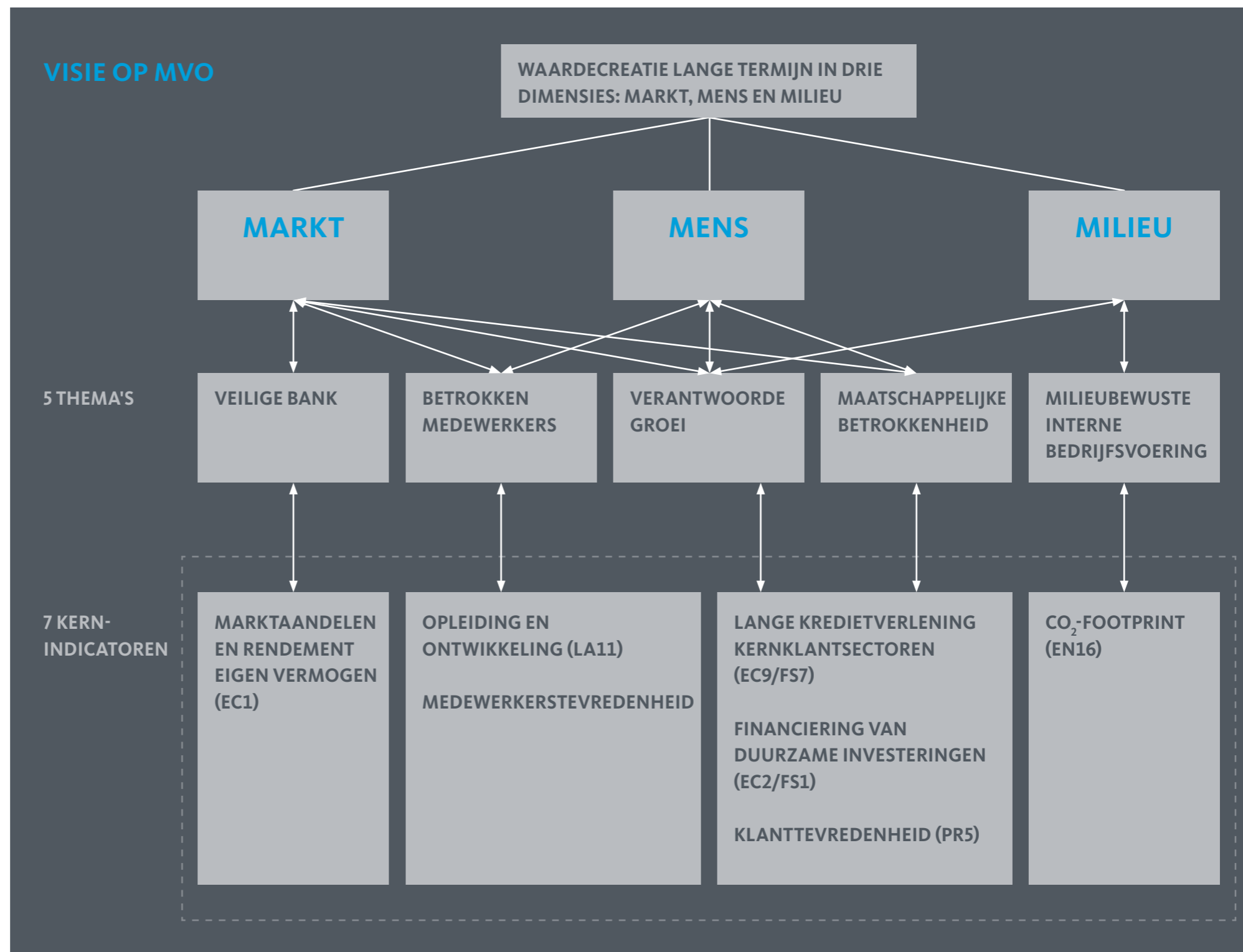
BNG Bank hanteert voor haar visie op MVO de definitie van de Sociaal Economische Raad (SER): het bewust richten van de ondernemingsactiviteiten op lange termijn en waardecreatie in drie dimensies: mens, milieu en markt. Voor BNG Bank is de vormgeving van deze bredere visie op de onderneming logischerwijze ingegeven door de rol die zij als financiële instelling in de Nederlandse samenleving vervult in relatie tot het beleid van haar klanten. Meer informatie over de visie, de waardeketen en ketenverantwoordelijkheid van de bank, de stakeholders en de stakeholderdialoog, de materialiteitsanalyse, de managementbenadering evenals de wijze waarop de relevantie tot uitdrukking komt in de maatschappelijke verslaggeving, is opgenomen in het MVO-beleid BNG Bank.

BNG Bank wil aansluiten op de duurzaamheidsdoelstellingen van stakeholders en deze ondersteunen. De wijze waarop de bank waarde wil toevoegen voor mens, milieu en markt is na overleg met medewerkers en klanten in 2010 uitgewerkt in vijf thema's, zoals weergegeven in onderstaande figuur en gepresenteerd aan de aandeelhouders in 2011. De thema's zijn:

- Veilige bank: BNG Bank staat voor betrouwbaar bankieren met maatschappelijke meerwaarde;
- Verantwoorde groei: met haar dienstverlening dient BNG Bank het belang van haar klanten in de publieke en semipublieke sfeer en daarmee indirect het belang van de Nederlandse burger;
- Betrokken medewerkers: de bank investeert in de ontwikkeling van haar medewerkers en hecht waarde aan een open cultuur;
- Milieubewuste interne bedrijfsvoering: BNG Bank formuleert acties voor verdere verbetering;
- Maatschappelijke betrokkenheid: BNG Bank geeft hieraan op verschillende manieren uiting, onder andere door de behartiging van de belangen van haar klanten en het stimuleren van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur.

De thema's veilige bank, verantwoorde groei en betrokken medewerkers zijn het meest materieel.

Met betrekking tot het thema
verantwoorde groei is in
het bijzonder aandacht gegeven aan
**de wijze waarop duurzaamheid
concreet vorm kan krijgen**
in de kredietverlening.

In 2013 heeft de bank verdere voortgang geboekt op deze thema's. Met betrekking tot het thema verantwoorde groei is in het bijzonder aandacht gegeven aan de wijze waarop duurzaamheid concreet vorm kan krijgen in de kredietverlening. Tegen deze achtergrond is in 2013 de kernindicator 'Financiering van duurzame investeringen' toegevoegd. De [kerncijfers](#) staan op [bngbank.nl](#) en in dit jaarverslag, voorzien van een uitgebreide toelichting. In relatie tot de gekozen MVO-thema's rapporteert BNG Bank verder in haar GRI-index over indicatoren overeenkomstig de GRI 3.1-richtlijnen, applicatieniveau A+. In deze index is de realisatie over 2013 weergegeven of wordt verwezen naar de plaats waar de desbetreffende informatie staat vermeld.

BNG Bank gaat uit van een ongewijzigde strategie voor de komende 3 tot 5 jaar. De doelstellingen met betrekking tot onder meer de MVO-kernindicatoren blijven daarmee in lijn met die in de afgelopen jaren. De realisatie van de doelstellingen voor 2013 en de keuze ervan voor 2014 zijn voor de meest relevante thema's voor de bedrijfsvoering in het navolgende schema weergegeven. Deze worden vervolgens toegelicht bij de desbetreffende tekstonderdelen, allereerst bij de relevante thema's voor de bedrijfsvoering. De GRI-index BNG Bank 2013 en de notitie MVO-beleid BNG Bank 2013 vormen onlosmakelijke onderdelen van dit jaarverslag en zijn terug te vinden op [bngbank.nl/jaarverslag](#).

DOELSTELLINGEN 2013

VEILIGE BANK

Substantiële marktaandelen: rendabel voorzien in meer dan 50% van de totaal aangeboden langlopende solvabiliteitsvrije kredietvraag van decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen.

Rendement op het eigen vermogen: minimaal 8%.

Realisatie van een hoge mate van transparantie in de jaarverslaggeving hetgeen blijkt uit het behoud van een plaats in de hoogste categorie van de Transparantiebenchmark.

Geïntegreerd jaarverslag conform de GRI 4 richtlijnen

VERANTWOORDE GROEI

Portefeuille langlopende leningen aan decentrale overheden, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen: > 85% van de langlopende leningportefeuille van BNG Bank.

Ontwikkeling van kredietverlening ten behoeve van de uitrol van zonnepanelen op corporatiewoningen en voor het verduurzamen van accommodaties.

REALISATIE DOELSTELLINGEN 2013

Gerealiseerd: 72%.

Gerealiseerd: 10,4%.

Gerealiseerd: Er zijn 186 punten van de maximaal te behalen 200 punten behaald. (16e plaats).

Niet gerealiseerd in verband met prioriteitstelling. Geïntegreerd jaarverslag 2013 op basis van GRI 3.1 richtlijnen op applicatieniveau A+.

Gerealiseerd: 95%.

Gerealiseerd in het kader van financiering van duurzame investeringen.

DOELSTELLINGEN 2014

De doelstelling voor 2014 en volgende jaren is gelijk aan die voor 2013.

Rendement op het eigen vermogen: 8%.

Geen specifieke doelstelling.

Geïntegreerd jaarverslag 2014 op basis van GRI 4 richtlijnen.

De doelstelling voor 2014 en volgende jaren is gelijk aan die voor 2013.

Kredietverlening ten behoeve van de uitrol van zonnepanelen op corporatiewoningen en voor het verduurzamen van accommodaties.

DOELSTELLINGEN 2013

Omzet lange kredietverlening voor duurzame investeringen verder in kaart brengen.

Klanttevredenheid. Laatste onderzoek dateert uit 2012.

BETROKKEN MEDEWERKERS

Bestendinging van de ontwikkelingstrajecten ter verbreding en verdieping van relevante kennis bij medewerkers.

Acties ter verdere vergroting van de efficiëntie en de samenwerking.

Implementatie van het ontwikkelingstraject coachend leidinggeven.

Acties naar aanleiding van analyses duurzame inzetbaarheid en mobiliteit.

Medewerkerstevredenheid: laatste onderzoek dateert uit 2012. Het volgende onderzoek is voorzien in 2015.

REALISATIE DOELSTELLINGEN 2013

Gerealiseerd: portefeuille projectfinancieringen ruim EUR 500 miljoen.

Geen doelstelling.

Gerealiseerd.

Gerealiseerd.

Niet gerealiseerd. Wijziging doelstelling.

Gerealiseerd.

DOELSTELLINGEN 2014

Klanttevredenheidsonderzoek 2014: score boven het branchegemiddelde.

Organiseren interne bijeenkomsten in het kader van kennisoverdracht.

Optimale inzet van kwaliteit en kwantiteit van de formatie.

Mogelijkheden interne kennisdeling/stages inventariseren met leidinggevenden.

Bevordering samenwerking tussen leidinggevenden. Meer gestructureerde aandacht voor aanpassingsvermogen en flexibiliteit medewerkers.

Geen doelstelling in 2014.

DOELSTELLINGEN 2013

MILIEUBEWUSTE BEDRIJFSVOERING

CO₂-uitstoot gelijk of lager dan 2012.

Vermindering papiergebruik ten opzichte van 2012.

Duurzame inkoop geïntensiveerd.

MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

Ondersteuning van 80 projecten in Nederland op het gebied van kunst en cultuur.

Stimulering van jong talent met één nieuw beleidsterrein.

REALISATIE DOELSTELLINGEN 2013

Gerealiseerd.

Gerealiseerd. In 2013 is 13.196 kg. papier ingekocht (2012: 18.960 kg.)

Niet gerealiseerd als gevolg van aanscherping van de definitie 'groen' in 2013.

Steun voor 63 projecten in diverse disciplines in geheel Nederland.

Niet gerealiseerd. Project op het gebied van muziek is later opgeleverd.

DOELSTELLINGEN 2014

CO₂-uitstoot in 2014 gelijk of lager dan 2013.

Vermindering papierverbruik in 2014 ten opzichte van 2013.

Verhogen van het niveau van duurzame inkoop.

Geen kwantitatieve doelstelling. Projecten worden met name beoordeeld op kwaliteit. Er wordt spreiding over de diverse disciplines alsmede geografische spreiding nagestreefd.

Naast de prijs voor muziek, instelling van prijzen voor jong talent op het gebied van beeldende kunst en dans.

VEILIGE BANK

Door de crisis en de daarmee verband houdende onrust op de financiële markten is veilig bankieren een nog belangrijker onderwerp geworden. BNG Bank staat internationaal te boek als betrouwbare bank. Haar ratings zijn gelijk aan die van de Staat der Nederlanden. Op de ranglijst van World's Safest Banks 2012 en 2013 van Global Finance magazine bezet BNG Bank de tweede plaats.

Het consequent voldoen aan de strategische doelstellingen bevestigt de toegevoegde waarde van BNG Bank voor de Nederlandse samenleving. Doelstellingen die ook in 2013 zijn gerealiseerd. Continuïteit van het vertrouwen van de financiële markten is daarvoor voorwaarde.

Het behalen van de eerste strategische doelstelling 'substantiële marktaandeelen in de kredietverlening aan decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen' (2013: 72%) toont aan dat BNG Bank daadwerkelijk lage tarieven voor kredietverlening hanteert. De burgers profiteren daarvan doordat lagere leenkosten kunnen worden doorberekend in de gemeentelijke tarieven, de sociale huren en de tarieven voor zorg en onderwijs, dan anders het geval zou zijn. Het voordeel hiervan voor de betrokken klantsectoren laat zich niet becijferen aangezien de offertes van de concurrenten niet bekend zijn, maar per basispunt (0,01%) reductie

in de tarieven scheelt dit de publieke en semipublieke sector op een portefeulletotaal van ruim EUR 80 miljard, jaarlijks reeds EUR 8 miljoen aan rentelasten. Teneinde lage tarieven voor kredieten aan bovengenoemde instellingen te kunnen verstrekken, streeft de bank naar een redelijk rendement op het eigen vermogen, de tweede strategische doelstelling. Het jaarresultaat van de bank – over 2013 EUR 283 miljoen – komt volledig ten goede aan de overheid, deels als dividend, deels als waardevermeerdering in de onderneming. Uiteindelijk is het de burger die van deze effecten de voordelen geniet.

BNG Bank zoekt naar een goed evenwicht in de belangen die verbonden zijn aan de waardecreatie die het gevolg is van het voldoen aan beide strategische doelstellingen. Daarom streeft zij niet naar een maximaal rendement. Onder de gegeven omstandigheden biedt het huidige rendement door middel van winstinhouding echter een bijdrage om – zoals hiervoor beschreven – met ingang van 2018 te kunnen voldoen aan de Europese richtlijn met betrekking tot de leverage ratio die dan van kracht wordt.

Wezenlijk onderdeel van het thema veilige bank is een adequate beheersing van risico's die inherent zijn aan de uitoefening van de bankiersfunctie. In de jaarrekening wordt in de risicoparagraaf uitgebreid ingegaan op de diverse soorten risico's en de wijze waarop BNG Bank

Het **jaarresultaat** van de bank
 – over 2013 EUR 283 miljoen – **komt**
volledig ten goede aan de overheid,
 deels als dividend, deels als
 waardevermeerdering in de onderneming.
 Uiteindelijk is het de burger die van
 deze effecten de voordelen geniet.

deze beheerst. Onderdeel hiervan vormen de ontwikkelingen op het gebied van cybersecurity en cybercrime die in onze maatschappij om continue aandacht vragen voor een veilig betalingsverkeer. Bij BNG Bank staat de veiligheid van de producten en diensten op het gebied van betalingsverkeer centraal. Met het oog hierop nam BNG Bank ook in 2013 deel aan samenwerkingsverbanden van banken en overheid met betrekking tot veilig betalingsverkeer.

Als gevolg van de financiële crisis hebben financiële instellingen te maken gekregen met meer regelgeving en is er meer aandacht voor een integere bedrijfscultuur. BNG Bank heeft begin 2012 een geactualiseerde [bedrijfscode](#) ingevoerd, waarin het integriteitsbeleid

is vastgelegd. Uit hoofde van deze code is een aantal interne regelingen van kracht waarop toetsing plaatsvindt. In de bedrijfscode zijn de elementen van de moreel-ethische verklaring uit de Code banken verwerkt. Deze laatste code geeft richting aan het handelen van BNG Bank en haar medewerkers in relatie tot stakeholders. De bedrijfscode en bijbehorende interne voorschriften en procedures – waaronder een [klachtenregeling](#) – zijn gepubliceerd op bngbank.nl.

VERANTWOORDE GROEI

Het maatschappelijke belang van de bank komt tot uitdrukking in lagere tarieven voor maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. Dit wordt gerealiseerd door lage tarieven voor kredietverlening aan gemeenten, woningcorporaties en zorg- en onderwijsinstellingen. Doelstelling is dat leningen van de bank in deze sectoren minimaal 85% van haar kredietportefeuille uitmaken. De bank heeft in 2013 opnieuw haar toegevoegde waarde – enige honderden miljoenen euro uit hoofde van winst en tarieven – voor de Nederlandse samenleving bevestigd. Een belangrijk aandachtspunt binnen deze doelstelling is de financiering van duurzame investeringen van deze klantengroepen. Zie voor meer algemene trends binnen de klantsectoren de paragraaf ‘Klantontwikkelingen’ in dit jaarverslag.

DUURZAME INVESTERINGEN

In haar advies 'Naar een energieakkoord voor duurzame groei' schrijft de SER eind 2012 dat de transitie naar een duurzame energiehuishouding en een koolstofarme economie in veel landen in volle gang en onomkeerbaar is. Op 10 juli 2013 is er een akkoord bereikt over de gedetailleerde uitwerking van het nationale Energieakkoord. Na consultatie met de diverse achterbannen is dat akkoord in 2013 ondertekend. De belangrijkste klantengroepen van BNG Bank participeerden in het SER-overleg via brancheorganisaties VNG, IPO en Aedes. Ook de NVB is hierbij betrokken geweest.

WONINGCORPORATIES

In het 'Convenant energiebesparing huursector' is de doelstelling vastgelegd dat in 2020 de totale huurwoningenvoorraad een gemiddeld energielabel B moet hebben bereikt. Op basis van onderzoeken van de zijde van Ortec Finance (verduurzaming bestaande woningen) en de trendrapportage van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (nieuwbouw) gaat de bank uit van zeer omvangrijke investeringen met duurzame karakteristieken in de woningsector.

GEMEENTEN

Onderzoek van Deloitte en Agentschap NL toont aan dat 90% van de grootste 25 gemeenten specifieke duurzaamheidsdoelstellingen heeft opgesteld. 90% van de ondervraagde gemeenten geeft aan niet te bezuinigen

op duurzaamheid ondanks de gevolgen van de economische en financiële crisis. Men ziet verduurzaming als kans voor het besparen van kosten, zowel op korte als op lange termijn. Afgelopen zomer bereikten diverse partijen onder leiding van de SER overeenstemming over de hoofdlijnen van het Energieakkoord voor duurzame groei. Veel gemeenten hebben de resultaten van de lange onderhandelingen niet afgewacht en zijn al begonnen. Met resultaat.

GEMEENTEN OP WEG NAAR DUURZAAMHEID

HAARLEMMERMEER

WETHOUDER JOHN NEDERSTIGT

Ruim zestig projecten zijn opgenomen in het duurzaamheidsprogramma van Haarlemmermeer. Economische overwegingen vormen een belangrijk uitgangspunt. Wethouder John Nederstigt: 'Duurzaamheid is lonend, in euro's maar ook in CO₂-reductie en betere gezondheid. Bovendien maakt het minder afhankelijk van energieleverantie uit onstabiele gebieden. Het loont gewoon aan alle kanten.'

Voor het plaatsen van zonnepanelen op de daken van drieduizend corporatiewoningen is een coöperatieve energiemaatschappij opgericht. Hierdoor is geen toestemming van de individuele huurders nodig, terwijl zij wel van de lagere energielasten profiteren. BNG Bank gaf advies over de risicoanalyse voorafgaand aan de financiering.

In 2013 zag Meermaker het licht. Dit participatiefonds, waarin de gemeente 3,3 miljoen euro inlegt, heeft inmiddels het tienvoudige aan budget gerealiseerd. Nederstigt: 'Wij nemen een gedeelte van de financiering op ons, met het principe van een revolving fund: elke euro die wordt geïnvesteerd, komt op den duur terug en is dan weer bestemd voor een nieuw project.'

ZWOLLE

WETHOUDER ERIK DANNENBERG

Zwolle heeft een brede visie op duurzaamheid. Wethouder Erik Dannenberg: 'People, planet en profit staan gelijk gericht. Er is veel bereikt, maar door de groei van bevolking en bedrijvigheid zijn de CO₂-doelstellingen lastig te halen. Toch sleutelen we niet aan ons ambitieniveau. Het betekent dat we nog meer slimme dingen moeten bedenken.'

Bijvoorbeeld voor het energieslurpende stadhuis: met HR++ glas, warmte-en-koude-opslag en led-verlichting gaat dit naar energielabel A. Dergelijke investeringen kosten geld maar zijn mogelijk door

de lagere exploitatiekosten in de berekening mee te nemen. Dannenberg: 'Dat wordt aangeduid als total costs of ownership of life cycle costs of wat mijn oma altijd zei: goedkoop is duurkoop.'

'Op nieuwe foto's van Google Earth zul je zien dat Zwolle erg blauw is geworden van boven', voorspelt Dannenberg. In augustus 2013 legde hij het laatste van 4.000 zonnepanelen op gemeentelijke daken. Er ligt nu in totaal 1,3 hectare. Dankzij het Energiefonds Overijssel kunnen anderen dit voorbeeld volgen.'

Op 17 oktober 2013 opende Koningin Máxima de nieuwbouw van het Isala-Ziekenhuis in Zwolle. Een duurzaam gebouw, met onder meer natuursteen en bamboe in de vloeren. Verwarming en koeling worden geregeld via warmte-en-koude-opslag in de grond. BNG Bank was – als lid van een consortium – nauw betrokken bij de financiering van dit nieuwe ziekenhuis.

DORDRECHT**WETHOUDER HARRY WAGEMAKERS**

Dordrecht werkt langs twee lijnen aan verduurzaming. Naast investeringen via de eigen organisatie geven vier impulsprojecten de benodigde versnelling. Wethouder Harry Wagemakers: 'Wij verduurzamen niet sec voor de p van planet. Met duurzaamheid is geld te verdienen, door te besparen en dus minder uit te geven. Als je inzet op de p van profit, dan realiseer je de p van planet vanzelf.'

Een van de impulsprojecten is Warmtenet Dordrecht: restwarmte van afvalenergiebedrijf HVC wordt gebruikt om woningen en bedrijven te verwarmen.

Ook hier een combinatie van financiële en duurzame aspecten. Wagemakers: 'De warmte gaat nu letterlijk de pijp uit. Als je dat kunt vermarkten, geeft dat dubbel rendement. Als aandeelhouder van HVC verbetert het je financiële positie en het verduurzaamt de stad.' De afvalenergiecentrale is voor 50% gefinancierd door BNG Bank.

Energiecoöperatie Dordrecht stimuleert naast energiebesparing ook duurzame energieopwekking. Vooral zonnepanelen, maar binnenkort ook met windturbines. Eind 2013 heeft de wethouder een voorstel voor een Uitvoeringsagenda Windenergie bij de gemeenteraad neergelegd om windmolens op het eiland van Dordrecht te realiseren.

ZORGINSTELLINGEN

Uit de ‘MVO Monitor Ziekenhuizen 2012’, een onderzoek naar de duurzaamheidsstrategie en -prestaties van de ziekenhuizen, blijkt dat het thema aan belangstelling wint. De meeste aandacht is tot dusver uitgegaan naar het thema ‘zorg voor mensen’. Prestaties op de overige speerpunten van MVO blijven volgens het rapport nog achter. Een aantal academische ziekenhuizen participeert in het convenant Meerjarenafspraken energie-efficiency 3 (MJA 3). Dit is een vrijwillige – maar niet vrijblijvende – afspraak tussen overheid, bedrijfsleven en instellingen om 2% energiebesparing per jaar te behalen.

BELEID BNG BANK

Centraal aanknopingspunt in deze context is de kredietverlening aan klanten ten behoeve van investeringen waaraan duurzaamheidsdoelstellingen zijn verbonden. In 2011 is in het verlengde een beleid geformuleerd, waarbij de inzet van de productenportefeuille op het thema duurzaamheid aan drie uitgangspunten moet voldoen:

- creëren van een win-winsituatie voor klant en bank;
- een positieve stimulans vormen voor duurzame investeringen van klanten;
- aansluiten op de strategie en bedrijfsactiviteiten van BNG Bank.

Gegeven deze uitgangspunten is het beleid erop gericht klanten te informeren en te begeleiden naar een duurzaam investeringsprofiel. De maatschappelijke verantwoordelijkheid van BNG Bank dient echter ook tot uitdrukking te komen in het in stand houden van haar eigen uitstekende kredietwaardigheid. Dit stelt grenzen wat betreft de mate van risico's en complexiteit die BNG Bank bij financiering van projecten wenst te accepteren. Met dit kader als vertrekpunt ziet de bank als financieel dienstverlener een belangrijke rol voor zich weggelegd in de bewustwording van haar klanten:

- als adviseur bij de (financiële) vormgeving van concrete investeringsprojecten, dat wil zeggen proactief optreden naar klanten wat betreft mogelijkheden tot verduurzaming;
- als aanbieder optreden van toegesneden financieringsarrangementen die qua risicoprofiel voor de bank acceptabel zijn. Door de sterke positie van BNG Bank op de financiële markten profiteert de klant van scherpe tarieven.

Ondanks de inspanningen die BNG Bank doet om klanten duurzame varianten van investeringen in hun afwegingsproces te doen betrekken, is zij zich ervan bewust dat de uiteindelijke beslissingen met betrekking tot de mate waarin hiertoe wordt overgegaan, volledig bij de klanten ligt. BNG Bank heeft eerder aangegeven dat hier sprake is van een dilemma. Met betrekking tot dit dilemma is besloten de beslissingen van klanten die direct of

indirect door democratische besluitvorming tot stand komen te respecteren, ook wanneer toch voor een investering wordt gekozen die op aspecten van duurzaamheid minder hoog scoort.

Om diezelfde reden kiest BNG Bank ook bewust niet voor concrete omzetdoelstellingen, temeer omdat investeringen en financieringen niet onlosmakelijk met elkaar gekoppeld zijn. Het overgrote deel van de kredietverlening van BNG Bank (84%) bestaat namelijk uit niet-geoordeelde balansfinanciering. Hierbij is niet duidelijk, zelfs niet bij navraag bij klanten, welk deel van de kredietverlening is aangewend voor exploitatie, voor consolidatie van kortlopende kredieten of voor duurzame investeringen. Dat geldt niet alleen voor gemeenten maar ook voor woningcorporaties. Daarbij komt dat de financiering door BNG Bank bij relaties slechts een deel van het totaal aan beschikbaar komende middelen beslaat. Voor alle doeleinden samen worden niet steeds specifieke leningen opgenomen. De benodigde gelden zijn versluierd in de balansfinanciering. Dit vormt een dilemma voor het bepalen van de omvang van de kredietverlening ten behoeve van deze investeringen.

Aangezien de marktaandelen van de bank in de afgelopen jaren bij de drie grootste klantsectoren zeer aanzienlijk zijn geweest (circa 70%) wordt gevoeglijk aangenomen dat BNG Bank een flink deel van duurzame investeringen voor haar rekening heeft genomen.

De toegevoegde waarde bestaat in dit verband vooral uit financiering tegen scherpe tarieven en met meestal lange looptijden, waardoor een specifieke business case beter haalbaar is. In geval van solvabiliteitsplichtige kredietverlening is de bemoeienis van BNG Bank intensiever.

Meer specifiek krijgt de toegevoegde waarde van BNG Bank daar gestalte door advisering, op basis van de inmiddels verworven deskundigheid op het gebied van financieringsconstructies ten behoeve van duurzame investeringen. Met name bij gemeenten en woningcorporaties bestaat daaraan behoefte. Naast individuele adviezen gebeurt dit door medewerking te verlenen aan kennisverbreding en -verdieping. BNG Bank is zich het afgelopen jaar meer gaan profileren op dit gebied, onder meer door publicaties, presentaties bij klanten, tijdens bijeenkomsten en congressen. Ook heeft zij inbreng gegeven in relevante gremia (bngbank.nl). BNG Bank heeft zich voorgenomen om deze activiteiten verder uit te breiden.

Speerpunt in het beleid vormt de ontwikkeling van kredietverlening ten behoeve van de uitrol van zonnepanelen op corporatiewoningen en het verduurzamen van accommodaties. Voor beide vormen zijn toegesneden financieringsconstructies en samenwerkingsvormen beschikbaar gekomen (bngbank.nl).

Een voorbeeld van een succesvolle financieringsvorm is een Energie Prestatie Contract (EPC). Bij deze structuur wordt het energierisico neergelegd bij de marktpartijen, waarbij een op te richten Energy Service Company (ESCo) de energiebesparing garandeert aan de publieke opdrachtgever. Op basis van een gebalanceerde risicoverdeling is het mogelijk voor BNG Bank om de ESCo rechtstreeks te financieren. Daarnaast financiert BNG Bank investeringen van nutsbedrijven in vernieuwing van een windpark en de bouw van energiecentrales op basis van afval en biomassa. Aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed levert BNG Bank onder meer een bijdrage door de financiering van DBFM(O)-contracten vanuit de Rijksgebouwendienst. In tegenstelling tot de hiervoor genoemde balansfinanciering is het bedrag dat door BNG Bank is verstrekt in de vorm van projectfinancieringen wel te kwantificeren. Tot dusver is in totaal een bedrag van ruim EUR 500 miljoen via dit type financieringsvorm verstrekt. De bank heeft als beleidslijn geen informatie over individuele klanten te verstrekken.

DILEMMA: HAALBAARHEID

Technische risico's, marktrisico's, forse bezuinigingen op overheidsfinanciën evenals terughoudendheid bij gemeenten ten aanzien van publiek-private samenwerking, remmen de belangstelling bij klanten voor langjarige uitbesteding van werkzaamheden/project-financiering af. Hoewel het energieakkoord een nieuwe impuls lijkt te geven, is het moeilijk om goed inzicht te krijgen in de omvang en de stabiliteit van de marktvraag. In de praktijk kennen duurzame investeringen vaak een lokaal karakter en hebben een kleine omvang, vaak met een ideëel karakter. De ontwikkelingstrajecten verlopen in kleine stappen, over het algemeen niet gestoeld op bestendig beleid. Het is tegen die achtergrond dat partijen dergelijke projecten zelf oppakken. Voor BNG Bank is het een probleem dat haar – qua personeelsbezetting relatief kleine - organisatie niet is ingericht op het verstrekken van leningen, kleiner dan EUR 5 miljoen in de kredietrisicodragende sfeer. Kredietrisicovolle kleine projecten die veel aandacht vragen passen niet bij het bedrijfsmodel van de bank dat gericht is op een lage risicograad van de kredietportefeuille om haar maatschappelijke betekenis blijvend waar te maken.

VERDUURZAMING OPENBARE VERLICHTING

Het verduurzamen van de openbare verlichting binnen gemeenten biedt kansen tot besparingen in onderhoud, vervanging en energiekosten. Samen met een middelgrote gemeente heeft BNG Bank diverse scenario's in kaart gebracht om het openbare verlichtingsnetwerk te verduurzamen. De lichttechniek bleek verouderd, de gemiddelde leeftijd van de installaties is oud en er is geen consistent gebruik van verlichtingsmaterialen. Dat betekent dat er vele verschillende type masten, armaturen en lampen worden gebruikt. Maar het budgetneutraal verduurzamen van het openbare verlichtingsnetwerk bleek complex. De gedachte was om het huidige budget voor onderhoud en energie te bevriezen en op basis daarvan versnelde vervanging van verouderde en qua energie inefficiënte armaturen en lampen te versnellen en naar voren in de tijd te halen. De twee grootste knelpunten bleken de door de gemeenteraad opgelegde bezuiniging van 10% op de energiekosten die al structureel in de begroting was verwerkt en het ontbreken van budgetten voor vervanging van verouderde masten. Tot op heden zijn in de betrokken gemeente alleen verlichtingsinstallaties vervangen op projectbasis, bijvoorbeeld bij wegreconstructie en het in exploitatie nemen van grondlocatie.

Om de kredietverlening voor duurzame investeringen uit te breiden, vormen de (markt)mogelijkheden tot bundeling van financiering en risicomitigatie ten behoeve van duurzame investeringen onderwerp van verder onderzoek. Indien sprake is van goede omzetspectieven is BNG Bank bereid incidenteel projecten te accepteren die een kleinere lening vragen dan EUR 5 miljoen. In gesprekken met klanten worden de beschikbare financieringsmodellen proactief onder de aandacht gebracht.

In het beleggingsproces van BNG Vermogensbeheer is de aandacht voor duurzaamheid geïntegreerd door samenwerking met het onderzoeksbureau Sustainalytics, dat de duurzaamheidsprestaties van het vermogensbeheer beoordeelt. Instellingen die niet de Global Compact Principles en/of de Equator Principles hebben ondertekend, worden door BNG Vermogensbeheer uitgesloten.

In 2012 is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd, waaruit naar voren is gekomen dat BNG Bank onder klanten een hoge waardering geniet. Gebleken is dat de klachtenprocedure verbetering behoeft. De [klachtenprocedure](#) is in 2013 op bngbank.nl geplaatst. Een belangrijk thema binnen de financiële sector is 'klant (belang) centraal'. Kern hiervan is dat producten en diensten in het belang van de klant zijn en dat bij het afwegen van de diverse belangen van stakeholders

het belang van de klant terdege wordt meegewogen. Deze klantgerichtheid is bij BNG Bank onlosmakelijk verbonden met haar op het publieke belang gerichte missie. De gekozen definitie hiervoor luidt: 'Ik stel mijn klanten centraal als ik met mijn producten en diensten toegevoegde waarde voor hen bied'.

BETROKKEN MEDEWERKERS

BNG Bank verleent haar diensten met een beperkte personeelsomvang. Aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers is cruciaal voor het voldoen aan de missie van de bank. Van belang is daarom ervaren en kundige mensen te behouden en nieuwe gemotiveerde mensen te werven. Gemotiveerde medewerkers komen de effectieve en efficiënte bedrijfsvoering ten goede, en daarmee de behartiging van het maatschappelijk belang van de bank. Het belang daarvan laat zich des te meer gevoelen wanneer de toenemende regeldruk in ogen-schouw wordt genomen, die met een beperkte personeelsomvang moet worden opgevangen. Ontwikkeling van vaardigheden vinden (toekomstige) medewerkers een goede en praktische arbeidsvoorwaarde. Groei op persoonlijk vlak wordt als een belangrijk pluspunt gezien. Mede daarom zijn opleiding én ontwikkeling speerpunten in het personeelsbeleid van BNG Bank. Gelet op de personeelsomvang zijn de kosten daarvan beperkt.

Een enkele keer is BNG Bank genoodzaakt afscheid te nemen van medewerkers. In zo'n geval wordt hen een kans gegeven op een nieuwe functie elders. Een voorbeeld daarvan is een reorganisatie die in 2013 heeft plaatsgevonden bij BNG Gebiedsontwikkeling. De gebiedsontwikkeling door gemeenten ligt vrijwel stil en hierdoor moet deze dochtermaatschappij ook in omvang terug. Zeven medewerkers zijn met outplacementbegeleiding en vergoeding van opleidingskosten ondersteund bij het vinden van ander werk.

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Medewerkers en hun leidinggevende stellen elk jaar samen een persoonlijk ontwikkelingsplan op. Dit fungeert als leidraad voor de individuele ontwikkeling. Er is een training op maat georganiseerd voor de meer ervaren projectmanagers, met als thema risicomanagement en verandermanagement binnen projecten.

ORGANISATIEBREDE ONTWIKKELING

Het onderzoek naar de tevredenheid onder medewerkers in 2012 gaf hun grote betrokkenheid bij de organisatie nog eens aan. Zij zagen bovendien mogelijkheden om de efficiëntie en samenwerking tussen afdelingen te verbeteren. In 2013 zijn deze acties verder uitgewerkt. Belangrijk aandachtspunt is daarbij het terugdringen van complexiteit. Zo worden de processen verder gestandaardiseerd. Dit geldt ook voor hiermee samenhangende zaken zoals definities en contracten.

Consistentie in de kredietdocumentatie betekent minder kans op fouten en een verbetering van het kredietproces. Ook in de dienstverlening wordt kritisch gekeken naar maatwerk: is het per se nodig of niet?

Interne stages en uitwisselingsprojecten tussen afdelingen vergroten de kennis en het begrip voor elkaars werk. Deze activiteiten, die uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek als wenselijk naar voren kwamen, blijken goed voor de samenwerking en de organisatie moedigt zulke initiatieven daarom sterk aan. Daarnaast zorgt de bank ook voor algemene kennisdeling met informatiebijeenkomsten voor iedere medewerker. Deze goed bezochte bijeenkomsten worden inmiddels ten minste acht keer per jaar georganiseerd. Als gevolg van voortschrijdend inzicht is de doelstelling op het ontwikkelingstraject 'coachend leidinggeven' afgelopen jaar bijgesteld. De nadruk is nu gelegd op betere samenwerking tussen leidinggevenden. Goed voorbeeld doet goed volgen; dit bevordert de samenwerking tussen de afdelingen en uiteindelijk alle medewerkers, zo is de gedachte. Dit traject wordt in 2014 uitgevoerd. Het volgende onderzoek naar medewerkerstevredenheid wordt in 2015 gehouden.

PROJECTMANAGEMENT

Het projectmanagement is afgelopen jaar onder de loep genomen. Dit heeft binnen de bank geleid tot invoering van een overkoepelend projectbureau.

De dynamiek van de omgeving verlangt voortdurend aanpassingen in de organisatie. Om die gestructureerd uit te voeren, wordt er projectmatig gewerkt. Het projectbureau vergroot niet alleen de projectcapaciteit maar verdeelt ook de werkdruk in juiste proportie.

DUURZAME INZETBAARHEID

De personeelsadviseurs hebben met alle leidinggevenden gesproken over de huidige bezetting en de verwachte formatieontwikkelingen. Ook zijn de noodzakelijke competenties in kaart gebracht en is beoordeeld of medewerkers hierin kunnen meegroeien. Meer informatie over onder meer organisatie en bezetting, arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden en personeelsontwikkeling is opgenomen in de [GRI-index](#) (bngbank.nl/jaarverslag).

MILIEUBEWUSTE INTERNE BEDRIJFSVOERING

In onze maatschappij wordt gezocht naar mogelijkheden voor het minder belasten van het milieu. Initiatieven richten zich op energiebesparing en het daarmee verlagen van de uitstoot van CO₂. Financiële dienstverlening wordt op zichzelf gezien als een weinig milieubelastende branche. Gezien de beperkte kantoorruimte zijn de te behalen voordelen relatief klein en derhalve voor de

bank niet materieel te noemen, waardoor de berekening van een monetaire waarde ervan geen zinvolle toevoeging biedt. Tegen de geschetste achtergrond is ervan afgezien milieuprestaties in de afgelopen periode af te zetten tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau.

MVO is echter niet geloofwaardig zonder een interne milieubewuste bedrijfsvoering. In het kader van milieubewuste bedrijfsvoering is onder meer een aanpassing van de autoleaseregeling tot stand gekomen waarin de maximale CO₂-uitstoot mede bepalend is voor de keuzemogelijkheden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een zakelijke OV-kaart. De regels om in aanmerking te komen voor het kenmerk 'groen artikel' zijn het afgelopen jaar aangescherpt. BNG Bank onderzoekt binnen de aangescherpte regels naar nadere mogelijkheden om 'groen' in te kopen. Het beleid voor milieubewuste bedrijfsvoering blijft de komende jaren gericht op het verkleinen van de CO₂-voetafdruk, het versterken van het milieubewustzijn van de medewerkers en het vergroten van de duurzame inkoop.

MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

BNG Bank geeft onder meer uiting aan haar maatschappelijke betrokkenheid door aandacht te vragen voor relevante ontwikkelingen voor haar klantsectoren.

Dit doet zij door standpunten in te nemen in relevante overlegorganen met beleidsvoorbereiders, belangenorganen en door aandacht voor haar standpunten te vragen bij de betrokken bewindslieden. Voorbeelden hiervan zijn de - hiervoor besproken - invoering van schatkistbankieren voor decentrale overheden, de problematiek van de financiering van de zorg en de deelname aan onderzoek naar de mogelijkheden tot verbetering van de financierbaarheid van de volkshuisvesting.

BNG Bank hecht waarde aan het stimuleren van activiteiten op het gebied van kunst en cultuur die van betekenis zijn voor gemeenten. Daarom heeft zij in 1964 het BNG Cultuurfonds opgericht, ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de bank. Nu ook de kunst- en cultuursector in Nederland kampt met overheidsbezuinigingen, is het belang van dergelijke fondsen toegenomen. De activiteiten van het BNG Cultuurfonds zijn terug te vinden op bngbank.nl. Naast deze activiteiten draagt BNG Bank onder meer bij aan de bewustwording van de jeugd over het omgaan met geld via het project 'Week van het geld' en biedt de bank de mogelijkheid van begeleiding bij het schrijven van een scriptie of afstudeerwerkstuk. ■

ZEELAND: VERNIUWING WIND- PARK KREEKRAKSLUIS

- ▶ HET ZEEUWSE BEDRIJF DELTA N.V., EEN KLANT VAN BNG BANK, IS ÉÉN VAN DE INITIATIEFNEMERS VAN DE VERNIUWING VAN HET WINDPARK KREEKRAKSLUIS IN ZEELAND. HET GAAT IN TOTAAL OM 31 WINDTURBINES MET EEN TIPHOOGTE VAN 130 METER EN EEN ASHOOGTE VAN 80 METER. DELTA PLAATST 16 VAN DE 31 WINDTURBINES. HET WINDPARK PRODUCEERT NA MODERNISERING 200.000 MEGAWATT UUR PER JAAR. DAARMEE WORDT DUURZAME ENERGIE GELEVERD AAN 55.000 HUISHOUDENS.

**LEO VALKENBURG, SENIOR
MANAGER PUBLIC FINANCE,
BIJ ÉÉN VAN DE VERNIUWDE
WINDTURBINES**

Vooruitzichten voor 2014

De financiële vooruitzichten voor de kernklantsectoren van de bank blijven weinig positief. De ongunstige economische omstandigheden in combinatie met bezuinigingen of lastenverzwaringen bieden weinig ruimte voor nieuwe investeringen. De bank verwacht desondanks dat de nieuwe langlopende kredietverlening in 2014 op een met 2013 vergelijkbaar niveau zal uitkomen, als gevolg van een grote vraag naar herfinanciering van bestaande leningen. BNG Bank blijft de vraag naar solvabiliteitsvrije kredietverlening onverkort invullen.

In het licht van deze economische vooruitzichten kan niet uitgesloten worden dat enkele debiteuren niet langer aan de betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Een aanvulling van de debiteurenvoorziening of een bijzondere waardevermindering kan daarom noodzakelijk worden.

De langlopende financieringsbehoefte van BNG Bank ligt in 2014 naar verwachting op circa EUR 12 miljard, EUR 3 miljard lager dan in 2013. De bank wil haar sterke liquiditeitsprofiel ten minste continueren door het aantrekken van middelen met relatief lange looptijden. De ontwikkelingen op de internationale kapitaalmarkten in het afgelopen jaar geven aanleiding om optimistisch te zijn over de hoogte van de te betalen opslagen.

De wettelijke bankenbelasting geldt ook in 2014. De bijdrage van de bank, die wordt bepaald aan de hand van de balans per einde 2013, bedraagt EUR 30 miljoen en zal in oktober 2014 ten laste van de winst-en-verliesrekening worden gebracht.

Het kostenniveau van de bank loopt naar verwachting op onder invloed van de grote hoeveelheid nieuwe regelgeving die in de systemen en processen van de bank moet worden doorgevoerd. Over geheel 2014 wordt EUR 66 miljoen aan reguliere geconsolideerde bedrijfslasten voorzien, dit is exclusief de lasten die voortvloeien uit de transitie naar het ECB-toezicht.

Het is nog niet duidelijk hoe de kosten van toezicht door de ECB zullen worden doorbelast aan de onder toezicht staande instellingen. Daarnaast is nog onduidelijk welke (extra) activiteiten de bank moet gaan ontplooiën in het kader van dit toezicht.

Het renteresultaat over 2014 zal door de aanhoudend lage lange rentetarieven naar verwachting licht lager uitkomen dan over 2013. De rentebaten op de eigen middelen staan al enige jaren onder druk door de lage rente. Daarbij is het de verwachting dat de kredietportefeuille van de bank en de bijbehorende marge de komende jaren niet veel verder zullen toenemen. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de mate van herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2014. ■

Verantwoordelijkheids- verklaring

VERANTWOORDELIJKHEIDSVERKLARING

Naar het oordeel van de Raad van Bestuur geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van BNG Bank en de in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen. Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het verslagjaar en de verwachte ontwikkelingen van BNG Bank inclusief de geconsolideerde dochterondernemingen waarvan de gegevens in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen. In het jaarverslag worden de wezenlijke risico's beschreven waarmee BNG Bank wordt geconfronteerd. ■

Den Haag, 7 maart 2014

Raad van Bestuur

C. VAN EYKELENBURG
VOORZITTER

J.J.A. LEENAARS

J.C. REICHARDT

Geconsoli- deerde jaarrekening

Geconsolideerde balans 87

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 88

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten 89

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 90

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen 92

Grondslagen geconsolideerde jaarrekening 93

Toelichting geconsolideerde jaarrekening 115

Risicoparagraaf 146

GECONSOLIDEERDE BALANS

In miljoenen euro's

ACTIVA

Kas en tegoeden bij de centrale banken ¹
Bankiers ²
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat ³
Overige financiële activa ⁴
Financiële activa voor verkoop beschikbaar ⁵
Kredieten ²
Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures ⁶
Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen ⁷
Overige activa ^{8,9}

TOTAAL ACTIVA**PASSIVA**

Bankiers ¹⁰
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat ¹¹
Overige financiële passiva ¹²
Schuldbewijzen ¹³
Toevertrouwde middelen ¹⁰
Achtergestelde schulden ¹⁰
Overige passiva ^{8,9}
Totaal verplichtingen

Eigen vermogen ¹⁴**TOTAAL PASSIVA****31-12-2013****31-12-2012**

1.467	2.834
8.509	10.171
3.530	3.476
15.874	25.824
9.607	9.018
92.074	90.725
53	89
17	18
52	73

131.183**142.228**

3.939	6.223
3.553	2.730
15.086	18.692
94.828	99.424
10.033	12.139
32	33
282	235
127.753	139.476

3.430

2.752

131.183**142.228**

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

In miljoenen euro's

– Rentebaten ¹⁵

– Rentelasten ¹⁶

Renteresultaat

Resultaten uit deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures ¹⁷

– Provisiebatens ¹⁸

– Provisielasten ¹⁹

Provisieresultaat

Resultaat financiële transacties ²⁰

Overige resultaten ²¹

TOTAAL BATEN

– Personeelskosten ²²

– Andere beheerskosten ²³

Personeels- en andere beheerskosten

Afschrijvingen ²⁴

BEDRIJFSLASTEN

Bijzondere waardeverminderingen ²⁵

Bankenbelasting ²⁶

WINST VOOR BELASTINGEN

Belastingen ⁹

NETTOWINST

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting geconsolideerde jaarrekening.

	2013	2012
	1.514	2.115
	984	1.642
	530	473
	-1	-2
	30	31
	5	6
	25	25
	-5	88
	3	4
	552	588
	36	38
	26	25
	62	63
	2	1
	64	64
	58	32
	33	32
	397	460
	-114	-128
	283	332

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN ONGEREALISEERDE RESULTATEN

In miljoenen euro's

NETTOWINST

Reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:

Mutatie cashflow hedge reserve

Mutatie herwaarderingsreserve financiële activa voor verkoop beschikbaar:

- ongerealiseerde waardeverandering
- gerealiseerde waardeverandering overgeheveld naar winst-en-verliesrekening

Niet-reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:

Mutatie actuariel resultaat

RESULTATEN RECHTSTREEKS VERWERKT IN HET EIGEN VERMOGEN

TOTAAL

	2013	2012
NETTOWINST	283	332
Reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:		
Mutatie cashflow hedge reserve	401	213
Mutatie herwaarderingsreserve financiële activa voor verkoop beschikbaar:		
- ongerealiseerde waardeverandering	101	382
- gerealiseerde waardeverandering overgeheveld naar winst-en-verliesrekening	-24	-8
	<u>77</u>	<u>374</u>
	478	587
Niet-reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:		
Mutatie actuariel resultaat	<u>0</u>	<u>0</u>
RESULTATEN RECHTSTREEKS VERWERKT IN HET EIGEN VERMOGEN	478	587
TOTAAL	761	919

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

In miljoenen euro's

blad 1/2

KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN

Winst voor belastingen

Aanpassingen voor:

- Afschrijvingen
- Bijzondere waardeverminderingen
- Ongerealiseerde resultaten via de winst-en-verliesrekening

Kasstroom uit bedrijfsoperaties

Mutatie bankiers (niet direct opeisbaar)

Mutatie kredieten

Mutatie toevertrouwde middelen

Mutatie derivaten

Betaalde vennootschapsbelasting

Betaalde bankenbelasting

Overige mutaties uit operationele activiteiten

TOTAAL KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN *

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

Investerings en aankopen:

- Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat en financiële activa voor verkoop beschikbaar
- Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures

Desinvesteringen, aflossingen en verkopen:

- Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat en financiële activa voor verkoop beschikbaar
- Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen

TOTAAL KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

* De ontvangen rente is EUR 5.553 miljoen (2012: EUR 5.813 miljoen), de betaalde rente is EUR 5.008 miljoen (2012: EUR 5.296 miljoen).

	2013	2012
	397	460
	2	1
	58	32
	32	-75
	<u>489</u>	<u>418</u>
	-464	-2.791
	1.328	2.668
	-1.255	619
	-124	-990
	-216	-28
	-33	-32
	-499	-534
	<u>-1.263</u>	<u>-1.088</u>
	-774	-670
	-3.974	-2.142
	-4	-2
	<u>-3.978</u>	<u>-2.144</u>
	3.995	2.005
	-	-
	<u>3.995</u>	<u>2.005</u>
	17	-139

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

In miljoenen euro's

blad 2/2

KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN

Ontvangsten uit hoofde van:

- Schuldbewijzen
- Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat

Betalingen uit hoofde van:

- Schuldbewijzen
- Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
- Achtergestelde schulden
- Dividend

TOTAAL KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN

NETTO TOENAME IN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN

Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari

GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN PER 31 DECEMBER

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn als volgt opgebouwd per 31 december:

- Kas en tegoeden bij de centrale banken
- Kasequivalenten onder de actiefpost bankiers
- Kasequivalenten onder de passiefpost bankiers

	2013	2012
	54.270	25.359
	21	-
	<u>54.291</u>	<u>25.359</u>
	-54.405	-26.554
	-408	-56
	-2	-65
	-83	-64
	<u>-54.898</u>	<u>-26.739</u>
	-607	-1.380
	-1.364	-2.189
	2.833	5.022
	1.469	2.833
	1.467	2.834
	2	2
	-	-3
	1.469	2.833

GECONSOLIDEERD MUTATIE- OVERZICHT EIGEN VERMOGEN

In miljoenen euro's

STAND 1-1-2012

- Nettowinst
- Ongerealiseerde resultaten
- Dividenduitkering
- Toevoeging uit winstinhouding voorgaand boekjaar

STAND 31-12-2012

- Nettowinst
- Ongerealiseerde resultaten
- Dividenduitkering
- Toevoeging uit winstinhouding voorgaand boekjaar

STAND 31-12-2013

KAPITAAL	AGIO- RESERVE	HERWAAR- DERINGS- RESERVE	CASH- FLOW HEDGE RESERVE	OVERIGE RESERVES	ONVER- DEELDE WINST	TOTAAL
139	6	-271	-282	2.049	256	1.897
					332	332
		374	213			587
				-64		-64
				256	-256	-
139	6	103	-69	2.241	332	2.752
					283	283
		77	401			478
				-83		-83
				332	-332	-
139	6	180	332	2.490	283	3.430

Grondslagen geconsolideerde jaarrekening

ALGEMENE BEDRIJFSINFORMATIE

De geconsolideerde jaarrekening is door de Raad van Bestuur op 7 maart 2014 opgemaakt en vrijgegeven voor publicatie en wordt op 24 april 2014 aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter vaststelling voorgelegd. BNG Bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. BNG Bank is gevestigd te Den Haag in Nederland en heeft geen nevenvestigingen.

BELANGRIJKSTE GEHANTEERDE GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van het going concern principe. De balansposten zijn gewaardeerd op basis van geamortiseerde kostprijs met

uitzondering van de jaarrekeningposten Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat, Financiële activa voor verkoop beschikbaar, Overige financiële activa, Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat, en Overige financiële passiva. Deze jaarrekeningposten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De balanspost Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures is gewaardeerd volgens de equity-methode. De balanspost Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen is gewaardeerd tegen historische kostprijs minus afschrijvingen. In de geconsolideerde jaarrekening worden alle bedragen gepresenteerd in miljoenen euro's tenzij anders vermeld. De euro is de functionele valuta en rapporteringsvaluta van BNG Bank. Baten worden verantwoord voor zover het waarschijnlijk is dat de economische voordelen ten goede vallen aan BNG Bank en de baten betrouwbaar kunnen worden bepaald. Lasten worden zoveel mogelijk toegerekend aan de periode waarin de diensten zijn geleverd of aan de gerelateerde baten waar deze tegenover staan.

GRONDSLAGEN EN PRESENTATIE VERGELIJKENDE CIJFERS

De grondslagen van de vergelijkende cijfers wijken niet af van de grondslagen die van toepassing zijn op de jaarrekening van 2013, behoudens de toepassing van nieuwe of gewijzigde door de EU aanvaarde IFRS-standaarden en -interpretaties.

VERKLARING TOEGEPASTE WET- EN REGELGEVING

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals uitgegeven door de International Accounting Standard Board (IASB) en aanvaard binnen de Europese Unie (EU) en met Titel 9 BW2.

BNG Bank heeft in de jaarrekening over 2013 de hieronder weergegeven nieuwe door de IASB uitgegeven en door de EU aanvaarde IFRS-standaarden, -wijzigingen en -interpretaties toegepast die vanaf 1 januari 2013 verplicht van kracht zijn. De toepassing van deze standaarden, wijzigingen en interpretaties hebben in de jaarrekening over 2013 invloed gehad op de waardering, resultaatbepalingen en toelichtingen. Dit is vooral ingegeven door de wijzigingen uit hoofde van IFRS 13. Het betreft hier de volgende standaarden, wijzigingen en interpretaties:

- Annual improvementcycle 2009-2011: deze verbetercyclus heeft geen invloed op de verslaggeving van de bank:
  - IFRS 1: Repeated application, Borrowing cost;
  - IAS 1: Clarification of the requirements for comparative information (third statement);
  - IAS 16: Classification of servicing equipment;
  - IAS 32: Tax effect of distribution to holders of equity instruments;
  - IAS 34: Interim financial reporting and segment information for total assets and liabilities.

- IAS 1 Amendment – ‘Presentation of items of Other Comprehensive Income’: de ongerealiseerde resultaten in het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten zijn in 2 groepen verdeeld. Enerzijds gegroepeerd in posten die in de toekomst uit het eigen vermogen naar de winst-en-verliesrekening gereclassificeerd (‘recycled’) kunnen worden en anderzijds posten die dat nooit kunnen (‘non-recycled’). Daarnaast heeft BNG Bank ervoor gekozen om de ongerealiseerde resultaten, die onderhevig zijn aan belastingen, na belastingen te presenteren.
- IAS 19 Revised – ‘Employee Benefits’: de impact is voor de bank beperkt. Betreft enerzijds het wegvallen van de ‘corridor-methode’ bij toegezegd-pensioenregelingen en aanvullende toelichtingen zoals kwantitatieve sensitiviteitsanalyses. In overeenstemming met de standaard is deze herziening retrospectief toegepast, waarbij de vergelijkende cijfers zijn aangepast. De retrospectieve aanpassingen van IAS 19 heeft alleen betrekking op de als toegezegd-pensioenregeling geclassificeerde hypotheekrentekortingregeling en is niet materieel om additionele vergelijkende cijfers en toelichtingen op te nemen volgens de IAS 1 aanpassingen uit hoofde van de Annual improvementcycle 2009-2011. Anderzijds is de voorwaarde om een collectieve (bedrijfstaking)pensioenregeling als een toegezegde bijdragenregeling te behandelen ‘in substance’ verruimd. De pensioenregeling waar de

bank bij aangesloten is, wordt vanaf 1 januari 2013 verslaggevingstechnisch geclassificeerd als een toegezegde bijdragenregeling. Additionele toelichtingen zijn niet vereist aangezien de bank deze toenmalige toegezegd-pensioenregeling al als een toegezegde bijdragenregeling mocht behandelen vanwege het feit dat het pensioenfonds geen afgescheiden pensioenvermogen of een gesepareerd depot had en het bedrijfstakpensioenfonds was niet in staat om de benodigde pensioeninformatie aan te leveren om een adequate pensioenvoorziening onder de toegezegd-pensioenregeling te berekenen.

- IFRS 1 Amendment - 'Government Loans with a below market rate interest when transitioning to IFRSs': Geen gevolgen voor BNG Bank.
- IFRS 7 Amendment – 'Financial Instruments: Disclosure – Offsetting of financial assets and financial liabilities': toepassing van deze wijziging heeft betrekking op de toelichting op werkelijke in de balans toegepaste balanssaldering of mogelijke balanssaldering als gevolg van afdwingbare (raam)verrekeningsovereenkomsten of soortgelijke overeenkomsten (i.e. onderpandsovereenkomst). Deze wijziging heeft aanzienlijke gevolgen voor de toelichting op balanssaldering van activa en passiva welke opgenomen is in de risicoparagraaf van BNG Bank.
- IFRS 13 – 'Fair value': deze standaard introduceert een eenduidig begrip voor reële waarde gebaseerd op de transferprijs ('exit price'). De standaard geeft aan hoe

de reële waarde moet worden bepaald voor activa en/of passiva die tegen reële waarde op de balans staan. Bovendien vereist deze standaard toelichtingen met betrekking tot de reële waarde van financiële instrumenten. De IFRS 7-toelichtingseisen met betrekking tot reële waarde van financiële instrumenten zijn in IFRS 13 opgenomen. De kern van IFRS 13 is dat de reële waardebepaling van een actief of passief niet een entiteit-specifieke waarde is, maar een waardering die vanuit het perspectief van de marktpartijen tot stand komt. Mede naar aanleiding van deze standaard leidt dit voor BNG Bank tot aanscherping van de waardering van die derivaten waarbij de bank met de tegenpartij een overeenkomst heeft tot het dagelijks uitwisselen van onderpand. Deze swaps, die de bank gebruikt ten behoeve van het indekken van valuta- en renterisico's en daarom in beginsel aanhoudt tot einde looptijd, worden met ingang van 2013 gewaardeerd op de 'Overnight Index Swapcurve' (OIS-curve), die wordt samengesteld op basis van dagrentetarieven. Deze gewijzigde waardering heeft gevolgen voor de volatiliteit van het jaarresultaat. Om deze volatiliteit te mitigeren is de hedge accounting van BNG Bank aangepast door de invoering van multicurve hedge accounting. De overgang naar OIS-waardering in combinatie met multicurve hedge accounting heeft in 2013 geleid tot een eenmalig ongerealiseerd resultaat van EUR 27 miljoen negatief. Voor interest rate swaps zonder dagelijkse uitwisseling van onderpand houdt

de bank – voor het kredietrisico van de tegenpartij – rekening met een ‘Credit Valuation Adjustment’ (CVA) in de reëlewaardebepaling. Ultimo 2013 heeft de bank een CVA van EUR 8 miljoen negatief in de reëlewaardebepaling voor deze interest rate swaps meegenomen. Een ‘Debit Valuation Adjustment’ (DVA) en een ‘Own Credit Adjustment’ (OCA) uit hoofde van haar eigen kredietrisico is voor BNG Bank nihil vanwege haar excellente kredietwaardigheid. In overeenstemming met de standaard is deze prospectief toegepast.

- IFRIC 20 – ‘Stripping Costs in the Production Phase of a Surface Mine’: Niet van toepassing op BNG Bank

Er zijn geen IFRS-standaarden, -aanpassingen en -interpretaties die effectief zijn per 1 januari 2013, maar door de EU niet zijn aanvaard.

BNG Bank maakt geen gebruik van de mogelijkheid om door de IASB uitgegeven – al dan niet door de EU aanvaarde – nieuwe of aangepaste standaarden en interpretaties, waarbij toepassing hiervan verplicht is in boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2014, vroegtijdig toe te passen. Vervroegde toepassing van deze nieuwe standaarden en interpretaties zou significante gevolgen kunnen hebben voor de jaarrekening over 2014. BNG Bank onderzoekt momenteel de mogelijke gevolgen. Het betreft de volgende voor BNG Bank relevante standaarden:

AANVAARD DOOR DE EU:

- IFRS 10 – ‘Consolidated Financial Statements (vervangt deels IAS 27 en volledig SIC-12)’;
- IFRS 11 – ‘Joint Arrangements (vervangt IAS 31 Joint Ventures)’;
- IFRS 12 – ‘Disclosure of Interests in Other Entities’;
- Investment entities – ‘Amendments to IFRS 10, 12 and IAS 27’;
- Transition Guide – ‘Amendments IFRS 10, 11 and 12’;
- IAS 27 Revised – ‘Separate Statements’;
- IAS 28 Revised – ‘Investments in Associates and Joint Ventures’;
- IAS 32 Amendment – ‘Financial Instruments: Offsetting Financial Assets and Liabilities’;
- IAS 36 Amendment – ‘Recoverable amount disclosures for non-financial assets’;
- IAS 39 Amendment – ‘Novation of derivatives and continuation of hedge accounting’.

NOG NIET AANVAARD DOOR DE EU:

- IAS 19 Amendment – ‘Defined Benefit Plans: Employee Contributions’;
- IFRS 9 – ‘Financial Instruments (2009, 2010, 2013)’;
- IFRS 9 en 7 Amendments – ‘Disclosures: Mandatory effective date and transition disclosure’;
- IFRIC 21 – ‘Levies (mei 2013)’.

De IASB heeft het IFRS 9 Financial Instruments project in 3 delen ingedeeld. De volledige IFRS 9 standaard zal IAS 39 Financial Instruments: 'Recognition and Measurement' nagenoeg volledig gaan vervangen. In november 2009 (financiële activa) en oktober 2010 (financiële passiva) is het eerste deel van de standaard IFRS 9: Financial Instruments: 'Classification and Measurement' uitgebracht. Ten aanzien van het tweede deel van IFRS 9 is het aanvullende document Financiële instrumenten: Bijzondere waardevermindering gepubliceerd in januari 2011. De commentaar periode is afgesloten op 1 april 2011, maar de discussies binnen de IASB zijn nog gaande. In maart 2013 heeft de IASB de Exposure Draft Financial Instruments: Expected Credit Losses gepubliceerd. Op 19 november 2013 heeft de IASB het derde deel van de IFRS 9 standaard 'General Hedge Accounting' gepubliceerd. Dit (definitieve) deel heeft als doel om hedge accounting nauwer aan te sluiten op het risicomanagement van de bank. De IFRS 9 standaard is nog niet aanvaard door de Europese Unie. Eind 2013 heeft de IASB aangegeven dat invoering van de gehele standaard niet voor 2017 zal plaatsvinden. BNG Bank onderzoekt het effect van deze nieuwe standaard en sluit niet uit dat de toepassing van deze standaard zal leiden tot een significante impact op het eigen vermogen, het resultaat en de toelichtingen.

GESEGMENTEERDE INFORMATIE

IFRS 8 'Operating segments' schrijft voor dat segmentering afhankelijk is van de wijze van sturing van de organisatie. De Raad van Bestuur maakt bij de inzet van middelen en voor haar interne rendementsmeting geen onderscheid naar meerdere segmenten. In de jaarrekening is derhalve geen gesegmenteerde informatie opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

Jaarlijks stelt BNG Bank een geconsolideerde jaarrekening op, waarin opgenomen de moedermaatschappij en haar dochterondernemingen. De jaarrekeningen van de moedermaatschappij en haar dochterondernemingen die worden gebruikt voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening zijn opgesteld per dezelfde verslagdatum en gebaseerd op uniforme grondslagen. Alle intragroeptransacties en -saldi, waaronder baten, lasten en dividenden zijn in de geconsolideerde jaarrekening volledig geëlimineerd. De geconsolideerde jaarrekening omvat alle dochterondernemingen waarin BNG Bank een zeggenschap heeft. Er is sprake van zeggenschap indien BNG Bank de mogelijkheid heeft om, direct of indirect, het financiële en het operationeel beleid van een entiteit te bepalen, teneinde economische voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van de entiteiten. Zeggenschap wordt verondersteld te bestaan indien BNG Bank, direct of indirect via groepsmaatschappijen, meer dan de helft van de stemrechten bezit

dan wel op andere wijze zeggenschap heeft. Groepsmaatschappijen worden vanaf de datum dat zeggenschap is verkregen volledig geconsolideerd totdat geen sprake meer is van zeggenschap of alle verbonden risico's en voordelen zijn overgedragen aan derden. Voor belangen in beleggingsfondsen is, bij het bepalen of BNG Bank zeggenschap heeft, rekening gehouden met het financiële belang van BNG Bank voor eigen rekening als participant en de rol van BNG Bank of haar dochterondernemingen als fondsbeheerder. De rapportageperiodes van in de consolidatie betrokken dochtermaatschappijen zijn gelijk aan die van BNG Bank. Een overzicht van de geconsolideerde dochtermaatschappijen van BNG Bank is opgenomen in bijlage A. Een volledige lijst met dochtermaatschappijen is gedeponeerd bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag.

GEbruik VAN SCHATTINGEN

Waar nodig liggen aan de bedragen zoals vermeld in dit rapport, schattingen en veronderstellingen van het management ten grondslag. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op de bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten waarvoor een actieve markt ontbreekt. Daarnaast worden schattingen gebruikt ten behoeve van de bijzondere waardeverminderingen (inclusief voorziening voor oninbaarheid), latente belastingen en de voorziening personeelsbeloningen. BNG Bank hanteert marktconforme waarderingmodellen

ter bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten waarvoor een actieve markt ontbreekt. De uitkomsten van deze modellen zijn gebaseerd op verschillende veronderstellingen, waaronder de disconteringsvoet en verwachte toekomstige kasstromen. Afwijkingen in de gehanteerde veronderstellingen hebben mogelijk een effect op de gerapporteerde waarden. BNG Bank evalueert periodiek de gehanteerde schattingen en veronderstellingen. Eventuele herzieningen worden gerapporteerd in het jaar waarin de schatting is herzien en tevens verwerkt in toekomstige jaren.

REËLE WAARDE VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De reële waarde is de prijs (ongecorrigeerd voor transactiekosten) die, ongeacht de intentie of de mogelijkheid van de onderneming, zou worden ontvangen indien een actief wordt verkocht of de prijs die zou worden betaald indien een passief wordt overgedragen in een ordelijke transactie tussen marktdeelnemers per waarderingdatum onder de huidige marktcondities. Uitgangspunt is dat de waardering vanuit het perspectief van marktpartijen moet worden gezien, waarbij alleen specifieke kenmerken en beperkingen van het financieel instrument meegenomen mogen worden. De reële waarde is gebaseerd op gequoteerde marktprijzen in actieve markten of, indien deze niet beschikbaar zijn, gemodelleerde waarderingstechnieken. Waarderingstechnieken worden over het algemeen gebruikt om de reële waarde te bepalen van niet beursgenoteerde activa en passiva en

OTC-derivaten. Het betreft methoden en technieken die algemeen aanvaard zijn zoals modellen voor optie-prijzen, discounted cashflows, forward pricing, credit-spreads en liquiditeitsopslagen. Hierbij wordt rekening gehouden met contractuele bepalingen en wordt gebruikt gemaakt van beschikbare objectieve marktgegevens zoals marktconforme yieldcurves voor discounting, correlaties, volatiliteiten, cross currency basisspreads, creditspreads, valuation adjustments en andere factoren, schattingen en veronderstellingen die marktpartijen zouden gebruiken om de prijs te bepalen. Voor level 3 waarderingen wordt mede gebruik gemaakt van veronderstellingen die niet door marktgegevens worden ondersteund.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de reële waarde wordt verwezen naar [noot 31](#) van de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

Onder de bijzondere waardeverminderingen worden de waardeverminderingen van financiële en niet-financiële vaste activa verantwoord. BNG Bank verwerkt derhalve de mutaties in de voorzieningen voor oninbaarheid (Bankiers en Kredieten), de waardeverminderingen voor instrumenten onder Financiële activa voor verkoop beschikbaar, de waardeverminderingen in de Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures en de waardeverminderingen in de niet-financiële vaste

activa onder de post Bijzondere waardeverminderingen. Bijzondere waardeverminderingen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord indien de boekwaarde van een (niet)-financieel actief of de kasstroom genererende eenheid waartoe het (niet)-financieel actief behoort, hoger is dan de geschatte realiseerbare waarde. Indien het (niet)-financieel actief verstrekt is tegen onderpand, wordt bij de berekening van toekomstige kasstromen rekening gehouden met de opbrengsten minus kosten uit verkoop van dat onderpand. Indien oninbare (niet)-financiële activa na het afboeken toch kasstromen genereren, worden deze rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN FINANCIËLE ACTIVA

Per balansdatum wordt voor alle financiële activa beoordeeld of er objectieve indicatoren zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering. Er is sprake van een bijzondere waardevermindering van een financieel actief indien er objectieve aanwijzingen zijn dat één of meerdere gebeurtenissen na de eerste opname een betrouwbaar in te schatten negatief effect hebben gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief. Objectieve indicatoren worden bij BNG Bank vastgesteld bij sterk gewijzigde marktomstandigheden in bijvoorbeeld beurs- en valutakoersen, rentestanden, mate van liquiditeit van de markt, de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de kans op default (in de hoogte

en tijdigheid) van de te ontvangen kasstromen. De bijzondere waardeverminderingen op de financiële activa van BNG Bank kan in twee groepen worden verdeeld:

- financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs; en
- financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardemutaties via het eigen vermogen (herwaarderingsreserve uit hoofde van de financiële activa beschikbaar voor verkoop).

Financiële en niet-financiële activa, die aan een bijzondere waardevermindering onderhevig zijn geweest, worden op iedere balansdatum beoordeeld op indicaties dat de bijzondere waardevermindering afgenomen is of niet langer bestaat. Indien, in een opvolgende periode, het bedrag van de bijzondere waardevermindering afneemt en de afname kan objectief toegeschreven worden aan een gebeurtenis nadat de bijzondere waardevermindering heeft voorgedaan, wordt de voorheen verwerkte bijzondere waardevermindering bij alle financiële activa, behalve bij de beleggingen in eigen vermogensinstrumenten, teruggedraaid en het bedrag verwerkt in de winst-en-verliesrekening via de post Bijzondere waardeverminderingen. Bij een eigen vermogensinstrument in de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar wordt deze afname als een (nieuwe) herwaardering behandeld en verantwoord ten gunste van de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen.

FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS

Bij uitstaande leningen en vorderingen op bankiers en kredieten gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs vormt BNG Bank ten laste van de winst-en-verliesrekening een voorziening voor oninbaarheid. Bij de bepaling van bijzondere waardeverminderingen wordt onderscheid gemaakt naar leningen en vorderingen waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering en leningen en vorderingen waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardeverminderingen aanwezig is. Indien een actief definitief oninbaar is, wordt deze afgeboekt ten laste van de reeds gevormde voorziening voor bijzondere waardevermindering en een eventueel verschil wordt ten laste of ten gunste van de winst-en-verliesrekening onder de post Bijzondere waardeverminderingen verwerkt.

BNG Bank bepaalt eerst of er aanwijzingen zijn van bijzondere waardeverminderingen van individuele kredieten voor het vormen van de voorziening, rekening houdend met de bedragen die naar verwachting na afboeking daadwerkelijk zullen worden ontvangen. Voor alle posten waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering wordt op individuele tegenpartij niveau een inschatting gemaakt van de toekomstige kasstromen die op basis van de Discounted Cashflowmethode (DCF-methode)

contant worden gemaakt. Veronderstellingen die onder andere hierbij gebruikt worden, zijn de inschatting van de (executie)waarde van zekerheden, inschatting van nog te ontvangen betalingen, de inschatting van de timing van deze betalingen en de disconteringsvoet. Onder IFRS mag geen rekening worden gehouden met onzekere toekomstige loss events. De mate van waarschijnlijkheid speelt dan ook geen rol in de bepaling van de individuele waardeverminderingen anders dan in de verwachtingen ten aanzien van kasstromen.

Kredieten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden meegenomen in de collectieve assessment van de zogenaamde Incurred But Not Identified loss model (IBNI). In deze portfolio methode worden naast de krediet-exposures ook de off-balance exposures meegenomen. Belangrijke parameters bij de berekening van de IBNI zijn de EAD (Exposure at Default), PD (Probability of Default), LGD (Loss Given Default). In 2011 is de methodiek ter bepaling van de hoogte van de IBNI voorziening voor oninbaarheid gewijzigd. In de nieuwe methodiek is aansluiting gezocht bij de uitkomsten van de interne ratingmodellen en de bijbehorende kans op een verlies. Hierdoor is de bank bij de bepaling van de hoogte van deze voorziening in belangrijke mate minder afhankelijk van managementinschattingen.

FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA HET EIGEN VERMOGEN

De bijzondere waardeverminderingen op de financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via het eigen vermogen van BNG Bank kan in twee groepen worden verdeeld:

- Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten;
- Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten.

Naast de objectieve indicatoren voor bijzondere waardeverminderingen is bij voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten, zoals participaties, ook sprake van objectieve aanwijzingen op een bijzondere waardevermindering indien de kostprijs de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de reële waarde langdurig (meer dan 9 maanden) of significant (meer dan 25%) lager is dan de kostprijs. Indien voor beleggingen voor verkoop beschikbaar objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bestaan, wordt het verschil tussen de kostprijs en de huidige reële waarde, vermindert met eventueel eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingen, eerst uit het eigen vermogen (herwaarderingsreserve uit hoofde van de Financiële activa beschikbaar voor verkoop) gehaald en verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder de post Bijzondere waardeverminderingen.

Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten, zoals rentedragende waardepapieren, worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen indien objectieve aanwijzingen bestaan voor financiële problemen bij de tegenpartij, het wegvallen van een markt of andere aanwijzingen. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele bijzondere waardevermindering in het eigen vermogen (herwaarderingsreserve uit hoofde van de Financiële activa beschikbaar voor verkoop) eerst afgeboekt naar de winst-en-verliesrekening in de post Bijzondere waardeverminderingen.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN NIET-FINANCIËLE ACTIVA

De boekwaarde van de niet-financiële activa van BNG Bank (onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, belangen in deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures), uitgezonderd de uitgestelde belastingvoordelingen, wordt tweemaal per jaar beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering. Om bijzondere waardeverminderingen te kunnen bepalen, wordt een schatting van de realiseerbare waarde gemaakt en worden individuele activa in groepen ingedeeld op het laagste niveau waarop verwachte toekomstige kasstromen te identificeren zijn (kasstroom genererende eenheden). De in een deelneming inbegrepen goodwill wordt voor de toetsing op bijzondere waardeverminderingen niet separaat getoetst, maar wordt meegenomen in de totale boekwaarde.

Voor een actief of een kasstroom genererende eenheid is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde of de reële waarde minus verkoopkosten. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een discontovoet vóór belasting die een afspiegeling is van zowel de actuele markttransacties van de tijds waarde van geld als van de specifieke risico's met betrekking tot het actief. Bijzondere waardeverminderingen opgenomen met betrekking tot kasstroom genererende eenheden worden eerst in mindering gebracht op de boekwaarde van eventueel aan de eenheden toegerekende goodwill, en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de eenheid (of groep van eenheden).

Een bijzonder waardevermindering van niet-financiële activa, met uitzondering van in de niet-financiële activa besloten goodwill, wordt via de winst-en-verliesrekening (post Bijzondere waardevermindering) teruggedraaid als de indicatie voor bijzondere waardeverminderingen zijn veranderd aan de hand waarvan de realiseerbare waarde was bepaald. Een bijzondere waardevermindering wordt uitsluitend teruggedraaid voor zover de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde, na aftrek van afschrijvingen of amortisatie, die zou zijn bepaald als geen bijzondere waardevermindering was opgenomen.

BALANSSALDERING

Gesaldeerde verwerking van activa en passiva vindt uitsluitend plaats indien en voor zover de gesaldeerde en simultane afwikkeling van de vordering en de schuld deugdelijk juridisch afdwingbaar is en ook het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

VREEMDE VALUTA

De euro is de functionele en rapporteringsvaluta van BNG Bank inclusief haar groepsmaatschappijen. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's. Transacties in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers die geldt op de transactiedatum en de koersresultaten worden geboekt ten laste of ten gunste van het valutaresultaat. Per balansdatum worden de vreemde valuta posten, waaronder ook eigen- en vreemdvermogensinstrumenten die onder de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar zijn opgenomen, geherwaardeerd naar de functionele valuta tegen de slotkoers. Niet-monetaire vreemde valuta posten die tegen kostprijs worden gewaardeerd, worden op balansdatum niet geherwaardeerd, tenzij deze posten als een afdekkingsinstrument in een fair value hedge-relatie zijn aangewezen. De koersresultaten van monetaire items als gevolg van koers- en omrekenverschillen worden per balansdatum in de winst-en-verliesrekening

verwerkt onder de post Resultaat financiële transacties, met uitzondering van:

- het effectieve deel van de vreemde valuta posten die in een cashflow hedgerelatie zijn aangewezen. Deze valutaverschillen worden in de cashflow hedge reserve verantwoord;
- niet-monetaire vreemde valuta posten waarbij reële-waardemutaties via eigen vermogen worden verantwoord, waaronder de eigen vermogensinstrumenten onder de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar. Deze koersverschillen worden in de herwaarderingsreserve van het eigen vermogen verwerkt.

OPNAME EN VERWERKING VAN FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA

Financiële activa en passiva worden opgenomen op transactiebasis. Dit betekent dat transacties worden verwerkt vanaf het tijdstip dat de bank recht heeft op de voordelen respectievelijk gebonden is aan verplichtingen voortkomend uit de contractuele bepalingen van het financieel instrument. Hieronder vallen zowel de traditionele financiële instrumenten (leningen, waardepapieren en schulden) als ook afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

De financiële activa en passiva worden bij eerste opname in de balans gewaardeerd tegen reële waarde, vermeerderd met de transactiekosten die direct toe te wijzen zijn aan de verwerving of uitgifte van het financieel actief of het financieel passief, met uitzondering van de transacties met waardering tegen reële waarde en verwerking van de resultaten via de winst-en-verliesrekening. De in deze balansposten opgenomen transacties worden gewaardeerd tegen reële waarde zonder vermeerdering met transactiekosten. Na eerste opname worden de financiële activa en passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of reële waarde, afhankelijk van de classificatie van de transactie.

De geamortiseerde kostprijs (amortisatiewaarde) bestaat naast de hoofdsom uit opgelopen rente, verrekende transactiekosten en/of (dis)agio dat volgens de effectieve rentemethode wordt verdeeld over de rentetypische looptijd van de transactie. Financiële derivaten zijn op contractniveau opgenomen onder de activa bij een netto positieve reële waarde of passiva bij een netto negatieve reële waarde. De waardeveranderingen van financiële derivaten worden volledig verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

NIET LANGER OPNEMEN IN DE BALANS VAN FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA

Een financieel actief wordt niet langer op de balans opgenomen indien:

- er geen recht meer is op de kasstromen uit het actief; of
- BNG Bank het recht heeft behouden om de kasstromen uit dit actief te ontvangen maar een verplichting is aangegaan om deze volledig zonder belangrijke vertraging te betalen aan een derde als gevolg van een bijzondere afspraak; of
- de rechten op de kasstromen uit het actief en nagenoeg alle risico's en voordelen van dit actief zijn overgedragen, ofwel de zeggenschap over dit actief is overgedragen.

Een financieel passief wordt niet langer op de balans opgenomen zodra aan de prestatie als gevolg van de verplichting is voldaan, deze is opgeheven of verlopen. Indien een bestaand financieel actief of passief contractueel wordt vervangen door een andere van dezelfde tegenpartij tegen nagenoeg dezelfde voorwaarden, dan wordt het nieuwe actief of passief behandeld als een voortzetting van het bestaande actief of passief tegen dezelfde balanswaarde. Er worden dan geen vervreemdingsresultaten genomen. Ten aanzien van vervreemding van financiële activa en passiva past BNG Bank het principe First In, First Out (FIFO) toe. Na vervreemding wordt het verschil tussen de opbrengst

van de overdracht en de boekwaarde van het actief of passief onmiddellijk en volledig in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

OVERDRACHT VAN FINANCIËLE ACTIVA

BNG Bank houdt overgedragen financiële activa op haar balans indien alle of vrijwel alle risico's en voordelen van de overgedragen (delen van de) financiële activa behouden blijven. Inbreng van financiële activa met behoud van alle of vrijwel alle risico's en voordelen vindt bijvoorbeeld plaats bij repotransacties.

Transacties waarbij financiële activa worden verkocht aan een derde partij met een total return swap op de overgedragen financiële activa, worden vergelijkbaar verwerkt als repotransacties aangezien BNG Bank alle of nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom van dergelijke activa behoudt.

OPNAME EN VERWERKING VAN DERIVATEN

Vanaf de eerste verwerking worden derivaten gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij mutaties hierin worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening, onder de post Resultaat financiële transacties. Derivaten met een positieve marktwaarde worden op de balans gepresenteerd als activa, waarbij derivaten die niet in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken onder de post Financiële activa tegen reële waarde via het resul-

taat worden gepresenteerd en derivaten die wel in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken onder de post Overige financiële activa.

Derivaten met een negatieve marktwaarde worden op de balans gepresenteerd als passiva, waarbij derivaten die niet in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken onder de post Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat worden gepresenteerd en derivaten die wel in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken onder de post Overige financiële passiva.

IN CONTRACT BESLOTEN DERIVATEN

In contracten besloten derivaten worden als een apart derivaat gewaardeerd indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen nauw verband tussen de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat en die van het basiscontract;
- en het basiscontract wordt niet tegen reële waarde
  - met waardemutaties via het resultaat – gewaardeerd;
- en een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat.

Derivaten welke voldoen aan deze voorwaarden worden gewaardeerd tegen reële waarde op het moment dat het contract wordt aangegaan, waarbij waardemutaties worden verwerkt in het resultaat onder de post Resultaat financiële transacties. Contracten worden

alleen dan opnieuw beoordeeld indien een wijziging in de contractvoorwaarden heeft plaatsgevonden, welke de verwachte kasstromen aanzienlijk beïnvloedt.

HEDGE ACCOUNTING

De bank dekt aan financiële activa of passiva verbonden renterisico's en de variabiliteit in kasstromen veelal af met behulp van financiële instrumenten. In marktwaardetermen vindt een compensatie plaats van waardeveranderingen als gevolg van rentemutaties en valuta-schommelingen. Door hedge accounting toe te passen verwerkt de bank de in beginsel verschillende boekhoudkundige resultaatneming tussen afdekkingsinstrument en de afgedekte positie toch resultaatneutraal voor zover de hedgerelatie effectief is. BNG Bank past zowel fair value als cashflow hedge accounting toe. BNG Bank gebruikt alleen derivaten als afdekkingsinstrument. Deze worden verplicht tegen reële waarde op de balans opgenomen. De tegenhanger van het afdekkingsinstrument is de afgedekte positie, die in beginsel veelal op amortisatiewaarde in de boeken staat. Op de datum dat een derivatentransactie wordt afgesloten, bestemt de bank deze al dan niet als een hedge van het op de balans opgenomen actief of passief.

Hedge accounting wordt enkel toegepast indien er formele documentatie aanwezig is over het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie, de relatie hiertussen en het doel van de hedge. Uit deze hedge documentatie blijkt dat verwacht kan worden dat de hedge effectief is en hoe de effectiviteit wordt vastgesteld.

Effectiviteit wil zeggen dat er gedurende de rapportageperiode sprake is van tegengestelde risico's uit hoofde van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie, binnen de door IAS 39 gestelde bandbreedte (80%-125%). Daarnaast wordt aangetoond dat de hedge effectief zal blijven gedurende de resterende looptijd. Het ineffectieve gedeelte van een afdekkingsrelatie wordt altijd rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de post Resultaat financiële transacties.

Zodra de hedge niet langer voldoet aan de bovenstaande voorwaarden voor hedge accounting of indien de afgedekte positie dan wel het afdekkingsinstrument afloopt of wordt verkocht, wordt de hedgerelatie verbroken. Het verschil tussen de voorgaande balanswaardering en de amortisatiewaarde van de afgedekte positie wordt over de resterende looptijd van de afgedekte positie afgeschreven.

FAIR VALUE HEDGE ACCOUNTING

BNG Bank past twee vormen van fair value hedge accounting toe, micro en portfolio hedging. Micro hedging heeft betrekking op individuele transacties die voor wat betreft renterisico in een economische hedgerelatie zijn betrokken. Er is in geval van micro hedging een een-op-een relatie tussen de afgedekte positie en het afdekkingsinstrument. BNG Bank past micro hedging toe op (een groot deel van) de financiële verplichtingen die onder andere onder de Toevertrouwde middelen en Schuldbewijzen staan alsmede op grote delen van de (zeer) liquide activa in de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar.

Portfolio hedging heeft betrekking op een groep transacties die voor het renterisico door meerdere derivaten wordt afgedekt. BNG Bank past portfolio hedging toe op het grootste gedeelte van de uitgezette Kredieten. Hierbij is er geen relatie tussen afgedekte posities en afdekkingsinstrumenten op individueel niveau maar wordt op portefeuilleniveau aangetoond dat de betrokken derivaten de reëlewaardemutaties als gevolg van rentebewegingen van de betrokken activa compenseren. Door het ontbreken van een directe relatie tussen de activa en de gebruikte derivaten als afdekkingsinstrument is, in afwijking van micro hedging, de reële waardecorrectie opgenomen onder de balanspost Overige financiële activa.

CASHFLOW HEDGE ACCOUNTING

Bij cashflow hedging wordt een mogelijke variabiliteit in toekomstige kasstromen die ontstaat als gevolg van wijzigingen uit hoofde van valutaverschillen, afgedekt. Cashflow hedge accounting wordt bij BNG Bank toegepast op in de micro hedging opgenomen vreemde valuta financiële verplichtingen die voornamelijk onder de Toevertrouwde middelen en Schuldbewijzen staan. De verandering in de reële waarde van het derivaat (afdekkingsinstrument) als gevolg van de mutatie in de valutakoersen wordt, voor zover effectief, niet in de winst-en-verliesrekening maar in de Cashflow hedge reserve binnen het eigen vermogen verwerkt. De gecumuleerde reële waardeveranderingen uit hoofde van cashflow hedge accounting worden naar de winst-en-verliesrekening (Resultaat financiële transacties) overgeheveld wanneer het afdekkingsinstrument is verkocht of de hedgerelatie is verbroken.

KAS EN TEGOEDEN BIJ DE CENTRALE BANKEN

Onder deze post zijn alle wettige betaalmiddelen opgenomen alsmede direct en niet direct opeisbare tegoeden bij DNB en ECB.

BANKIERS EN KREDIETEN

Onder deze actiefposten zijn de vorderingen op bankiers en leningen aan klanten (waaronder reverse repotransacties) gerubriceerd die niet voor handelsdoeleinden worden aangehouden en zijn gewaardeerd tegen amortisatiewaarde. Daarnaast is een deel van de rentedragende waardepapieren (MTN's en obligaties) onder deze posten gerubriceerd, voor zover deze niet op een actieve markt worden verhandeld.

De balansposten Bankiers en Kredieten zijn opgenomen onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voor de grondslagen voor voorziening voor oninbaarheid wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen'.

In 2008 is een deel van de Financiële activa beschikbaar voor verkoop geherclassificeerd naar Bankiers en Kredieten. Deze activa zijn na herclassificatie initieel gewaardeerd tegen de reële waarde per 1 juli 2008. Het verschil tussen de reële waarde per 1 juli 2008 en de aflossingswaarde wordt gedurende de resterende looptijd van de individuele contracten geamortiseerd.

FINANCIËLE ACTIVA EN FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT

In deze balansposten zijn derivatentransacties opgenomen die niet kwalificeren voor de toepassing van hedge accounting op basis van de voorwaarden die IAS 39 stelt. BNG Bank maakt op incidentele basis gebruik van de mogelijkheid om individuele activa en

passiva zoals leningen en waardepapieren op reële waarde te waarderen met volledige resultaatneming via de winst-en-verliesrekening. Aanmerking van transacties tegen reële waarde vindt in een aantal specifieke gevallen plaats indien:

- het tot doel heeft om een accounting mismatch uit te sluiten;
- een portefeuille op basis van reële waarde wordt beheerd en geëvalueerd;
- het een instrument betreft met een daarin besloten derivaat (embedded derivative) dat niet gesepareerd wordt.

Deze onherroepelijke aanmerking van transacties tegen reële waarde vindt in principe plaats op het moment van afsluiting.

OVERIGE FINANCIËLE ACTIVA EN OVERIGE FINANCIËLE PASSIVA

In deze balansposten worden de marktwaarden van de derivaten die in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken opgenomen (zowel voor wat betreft hedges van rente- als valutarisico). Daarnaast worden onder de Overige financiële activa de waardecorrecties opgenomen uit hoofde van portfolio fair value hedging. Deze waardecorrecties betreffen de effectieve delen van de marktwaardeveranderingen uit hoofde van het gehedgede renterisico van activa die op portefeuilleniveau zijn afgedekt.

FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR

De rentedragende waardepapieren waarvoor bij aankoop een actieve markt bestaat en eigenvermogensinstrumenten, zoals participaties met een belang van minder dan 20%, worden – voor zover niet opgenomen onder de post Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat – gerubriceerd onder de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar. Deze activa worden aangehouden voor onbepaalde duur en kunnen indien gewenst verkocht worden. Waardering vindt plaats tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen, na aftrek van belastingen, via het eigen vermogen worden verantwoord.

Voor de bepaling van de reële waarde van de participaties, waarvoor geen marktnotering beschikbaar is, wordt gebruikt gemaakt van waarderingmethodieken, zoals de netto contante waarde methode of zichtbare intrinsieke waarde methode, waaruit de aandeelhouderswaarde volgt. Indien eigenvermogensinstrumenten geen marktnotering in een actieve markt hebben en de reële waarde niet betrouwbaar bepaald kan worden, is het toegestaan om tegen kostprijs te waarderen.

Indien de rentedragende waardepapieren zijn betrokken in een fair value hedgerelatie, wordt het effectieve deel van de afdekking verwerkt in het resultaat in plaats van in het eigen vermogen. Het op basis van de effectieve

interestmethode geamortiseerde renteresultaat (rente en (dis)agio) en de eventuele valutaherwaardering worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bij verkoop van rentedragende waardepapieren en participaties wordt het verkoopresultaat en de betreffende cumulatieve reëlewaardemutatie teruggenomen uit het eigen vermogen en vervolgens alsnog in de winst-en-verliesrekening onder de post Resultaat financiële transacties verantwoord. Voor de grondslagen voor bijzondere waardeverminderingen wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen'.

DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS EN JOINT VENTURES

Belangen in deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures worden voor het evenredig aandeel verantwoord op basis van de equity-methode. Deelnemingen met invloed van betekenis zijn die ondernemingen waarin BNG Bank invloed van betekenis heeft op het operationele en financiële beleid, maar geen zeggenschap heeft. Over het algemeen wordt invloed van betekenis verondersteld wanneer BNG Bank tussen de 20% en de 50% van de aandelen of stemrechten bezit. Joint ventures zijn contractuele afspraken waarbij BNG Bank en andere partijen een economische activiteit aangaan waarover zij gezamenlijk en evenredige zeggenschap hebben. Voor de grondslagen voor bijzondere waardeverminderingen wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen'.

ONROERENDE ZAKEN EN BEDRIJFSMIDDELEN

Alle onroerende en roerende zaken in eigendom, zoals gebouwen en duurzame installaties, zijn gewaardeerd tegen kostprijs waarop de cumulatieve afschrijving in mindering is gebracht, waarbij rekening gehouden wordt met eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingstermijn wordt bepaald aan de hand van de economische levensduur. De economische levensduur en de restwaarde worden jaarlijks getoetst. Afschrijvingen worden berekend op basis van de lineaire methode en ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Op grond wordt niet afgeschreven. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voor de grondslagen voor bijzondere waardeverminderingen wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen'.

BANKIERS, SCHULDBEWIJZEN, TOEVERTROUWDE MIDDELEN EN ACHTERGESTELDE SCHULDEN

Opgenomen gelden (waaronder repotransacties) en schuldbewijzen worden tegen geamortiseerde kostprijs in de balans verwerkt. Voor transacties in Schuldbewijzen en Toevertrouwde middelen die in micro fair value hedging betrokken zijn, wordt de geamortiseerde kostprijs aangepast voor het effectieve deel van de marktwaardeveranderingen uit hoofde van renterisico. Teruggekochte verplichtingen worden van de balans verwijderd waarbij het verschil tussen de boekwaarde en de transactiewaarde in het resultaat wordt genomen.

PERSONEELSBELONINGEN

PENSIOENEN

De bank behandelt haar collectieve bedrijfstakpensioenregeling als een toegezegde bijdragenregeling. In deze regeling liggen de actuariële en beleggingsrisico's nagenoeg volledig bij de deelnemers. Bij deze regeling aangesloten werkgevers hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen als sprake is van een tekort bij het fonds. De verplichtingen bestaan uit het voldoen van de door het pensioenfonds vastgestelde premie. Het pensioenfonds stelt deze premie jaarlijks vast, op basis van eigen bestandsgegevens en met inachtneming van de door de toezichthouder voorgeschreven parameters en vereisten. De premieplicht komt voort uit de aansluiting bij het fonds in het betreffende jaar en niet uit de aansluiting in voorgaande jaren. Het werkgeversdeel van de premie en eventuele supplementaire bedragen worden in het jaar waarop het betrekking heeft ten laste van het resultaat gebracht.

OVERIGE PERSONEELSBELONINGEN

De overige personeelsbeloningen worden behandeld als toegezegd-pensioenregelingen waarvoor afzonderlijke voorzieningen zijn gevormd. Deze overige personeelsbeloningen betreffen de voortzetting van het verstrekken van hypotheekrentekorting aan zowel actieve als gepensioneerde medewerkers. De voorziening wordt door onafhankelijke deskundigen om de twee jaren

volgens de 'Projected Unit Credit Method (PUCM)' berekend op basis waarvan de hoogte van de voorziening is vastgesteld. De verplichting uit hoofde van de hypotheekrentekorting is opgenomen onder de balanspost Overige passiva. De lasten die betrekking hebben op de personeelsbeloningen worden verantwoord onder de personeelskosten in de winst-en-verliesrekening. De belangrijkste wijziging per 1 januari 2013 uit hoofde van IAS 19 voor BNG Bank betreft het wegvallen van de 'corridor-methode' voor deze toegezegd-pensioenregeling waardoor alle actuariële resultaten direct via het eigen vermogen verwerkt moeten worden en nooit in vervolgperioden naar de winst-en-verliesrekening worden gereclassificeerd ('non recycled'). Deze retrospectieve aanpassingen als gevolg van IAS 19 heeft alleen betrekking op de hypotheekrentekorting en is niet materieel om additionele vergelijkende cijfers en toelichtingen op te nemen volgens de IAS 1 aanpassingen uit hoofde van de Annual improvement cycle 2009-2011.

BELASTINGEN

Het belastingbedrag wordt berekend op basis van de bij wet vastgestelde tarieven en geldende belastingwetgeving. Voor tijdelijke verschillen tussen de commerciële boekwaarde en fiscale waarde worden belastinglatenties opgenomen. De belastinglatenties worden berekend met behulp van geldende belastingpercentages die betrekking hebben op de perioden waarin deze naar

verwachting zullen worden gerealiseerd. Verschil in belastinglatenties als gevolg van wijziging in belastingpercentages worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Actieve belastinglatenties worden alleen opgenomen indien verwacht wordt dat in de nabije toekomst fiscale winsten worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen. Zowel latente belastingvorderingen als latente belastingverplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alle latente belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden bij het hoofd van de fiscale eenheid opgenomen. Actieve en passieve belastingposities, zowel bij acute als latente, worden gesaldeerd wanneer zij betrekking hebben op dezelfde belastingautoriteit, zelfde soort belasting en het wettelijk toegestaan is om deze vorderingen en verplichtingen te salderen. Groepsmaatschappijen die onderdeel zijn van de fiscale eenheid passen het vastgestelde tarief toe.

EIGEN VERMOGEN

De balans wordt opgesteld voor resultaatbestemming. Dit betekent dat het volledige resultaat van het boekjaar als onderdeel van het eigen vermogen is gepresenteerd.

Het eigen vermogen bevat een herwaarderingsreserve waarin de ongerealiseerde reëlewaardemutatie uit hoofde van de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar, na belastingen, wordt verwerkt. Daarnaast bestaat deze herwaarderingsreserve uit de tot 1 juli 2008

verantwoorde reëlewaardemutaties na belastingen, betreffende de in 2008 van Financiële activa voor verkoop beschikbaar naar Bankiers en Kredieten geherclassificeerde activa. Dit deel van de herwaarderingsreserve zal gedurende de resterende looptijd van de geherclassificeerde activa worden geamortiseerd naar de winst-en-verliesrekening onder het Renteresultaat. Bij eventuele verkoop komen deze cumulatieve herwaarderingsresultaten ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening (First In, First Out (FIFO)). Voor de in hedge accounting betrokken transacties wordt het effectieve deel van de marktwaardeveranderingen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht gedurende de periode dat de transacties in een boekhoudkundige hedgerelatie zijn betrokken.

Het eigen vermogen bevat tevens een cashflow hedge reserve waarin de ongerealiseerde waardemutaties van derivaten, na belastingen, als gevolg van de mutatie in de vreemde valuta basisspread zijn opgenomen. De herwaarderingsreserve uit hoofde van financiële activa voor verkoop beschikbaar en cashflow hedge reserve wordt gecorrigeerd met een belastinglatentie die gebaseerd is op de verwachte fiscale afhandeling als de betreffende activa direct op balansdatum zouden worden verkocht.

RENTEBATEN EN RENTELASTEN

Rentebaten en rentelasten worden voor alle op de balans opgenomen rentedragende instrumenten bepaald aan de hand van de amortisatiewaarde. Bij het bepalen van de amortisatiewaarde wordt de effectieve rentemethode toegepast. Bij verkoop van transacties die gewaardeerd staan op amortisatiewaarde wordt het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopwaarde eveneens verantwoord onder rentebaten respectievelijk rentelasten.

RESULTATEN UIT DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS EN JOINT VENTURES

Hieronder zijn de resultaten van de op equity methode gewaardeerde uit deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures opgenomen.

PROVISIEBATEN EN PROVISIELASTEN

Hieronder zijn de betaalde dan wel ontvangen commissies en provisies geheel verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de diensten zijn geleverd.

RESULTAAT FINANCIËLE TRANSACTIES

Hieronder worden opgenomen de (on)gerealiseerde resultaten uit hoofde van de marktwaardeveranderingen van derivaten, de marktwaardeveranderingen van financiële instrumenten die aangemerkt zijn als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening, de marktwaardeaanpassingen voor rentederivaten zonder dagelijkse

uitwisseling van onderpand uit hoofde van tegenpartij kredietrisico (Credit Valuation Adjustment), de effectieve marktwaardeaanpassingen uit hoofde van het gehedgederenterisico van afgedekte items betrokken in een boekhoudkundige fair value hedgerelatie, alsmede het ineffektieve deel van het gehedgederisico bij cashflow hedge accounting.

Ook worden de verkoopresultaten van Financiële activa voor verkoop beschikbaar hier vermeld. Deze verkoopresultaten bestaan uit een vrijval van de in het eigen vermogen opgebouwde herwaardering en het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopwaarde. Verder worden in deze post de valutaresultaten van financiële transacties opgenomen. Ten slotte worden hier de rendementen verantwoord uit hoofde van de participaties (eigen vermogensinstrumenten) die onder de Financiële activa voor verkoop beschikbaar zijn opgenomen.

OVERIGE RESULTATEN

Onder de overige resultaten worden resultaten verantwoord die niet met de operationele kernactiviteiten van BNG Bank samenhangen.

AFSCHRIJVINGEN

Zie onder 'Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen'.

BANKENBELASTING

Per 1 oktober 2012 is de Wet Bankenbelasting in werking getreden. Banken zijn jaarlijks in oktober de bankenbelasting verschuldigd. Het betaalde bedrag komt in deze maand in één keer ten laste van het resultaat.

OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN ONGEREALISEERDE RESULTATEN

Het overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten geeft het nettoresultaat van de verslagperiode en de directe vermogensmutaties, eventueel na aftrek van belastingen, gecombineerd weer. Door de IAS 1 wijziging – 'Presentatie van posten van ongerealiseerde resultaten' is de presentatie van het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten ten opzichte van de jaarrekening 2012 gewijzigd. In de jaarrekening 2013 worden de bedragen na belastingen gegroepeerd gepresenteerd naar posten die in de toekomst uit het eigen vermogen naar de winst-en-verliesrekening gereclassificeerd ('recycled') kunnen worden en posten waarbij dat nooit kan ('non-recycled').

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De kasstromen worden gesplitst naar operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Als geldmiddelen worden aangemerkt de aanwezige kasmiddelen, de per saldo direct opeisbare tegoeden bij (centrale) banken en bancaire daggelden. Deze middelen

hebben een oorspronkelijke looptijd van drie maanden of korter, zijn eenvoudig converteerbaar in vaststaande geldbedragen en zijn onderhevig aan een verwaarloosbaar risico op waardeveranderingen.

De mutaties in kredieten, toevertrouwde middelen, derivaten en vorderingen en verplichtingen op banken zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Investeringsactiviteiten omvatten de aan- en verkopen en aflossingen in de beleggingsportefeuille, alsmede de aan- en verkopen van deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures en onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. De opname of aflossing van achtergestelde schulden en obligatieleningen en uitbetaald dividend worden als financieringsactiviteit gepresenteerd.

MUTATIEOVERZICHT EIGEN VERMOGEN

Het mutatieoverzicht eigen vermogen geeft het verloop weer van de onder het eigen vermogen verantwoorde posten. ■

Toelichting geconsolideerde jaarrekening

In miljoenen euro's

1

KAS EN TEGOEDEN BIJ DE CENTRALE BANKEN

Onder deze post zijn alle wettige betaalmiddelen opgenomen, alsmede direct en niet direct opeisbare tegoeden bij DNB en ECB.

	31-12-2013	31-12-2012
Rekeningcouranttegoeden bij centrale banken (direct opeisbaar)	1.467	834
Callgeldleningen aan centrale banken (direct opeisbaar)	–	–
Kasgeldleningen aan centrale banken (niet direct opeisbaar)	–	2.000
TOTAAL	1.467	2.834

2

BANKIERS EN KREDIETEN

Deze post omvat alle vorderingen op bankiers en de verstrekte kredieten voor zover deze tegen geamortiseerde kostprijs zijn gewaardeerd, alsmede rentedragende waardepapieren voor zover niet op een actieve markt verhandeld.

	BANKIERS		KREDIETEN		TOTAAL	
	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012
Kortgeld en rekeningcourant	2	2	5.209	5.687	5.211	5.689
Reverse repotransacties	2.009	2.235	501	501	2.510	2.736
Cash collateral	5.983	6.839	–	–	5.983	6.839
Langlopende kredietverlening	17	28	83.529	81.201	83.546	81.229
Rentedragende waardepapieren	–	151	549	674	549	825
Medium Term Notes	–	459	70	98	70	557
Geherclassificeerde AFS-transacties	498	457	2.259	2.603	2.757	3.060
Voorziening voor oninbaarheid	–	–	–43	–39	–43	–39
TOTAAL	8.509	10.171	92.074	90.725	100.583	100.896

	2013	2012
HET VERLOOP VAN DE VOORZIENING VOOR ONINBAARHEID		
Beginstand	–39	–32
Dotatie boekjaar	–13	–8
Vrijval boekjaar	2	–
Ottrekking boekjaar	7	1
EINDSTAND	–43	–39

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 130.](#)

[Keer terug naar pagina 137.](#)

[Keer terug naar pagina 174.](#)

3

FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT

Hieronder zijn activa opgenomen die specifiek zijn aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met waarde-mutaties via het resultaat en de derivaten die niet in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten	1.073	873
Kredieten	915	973
Waardepapieren	1.542	1.630
TOTAAL	3.530	3.476

De aflossingswaarde van de kredieten en waardepapieren ultimo 2013 is EUR 2.007 miljoen (2012: EUR 2.161 miljoen).

4

OVERIGE FINANCIËLE ACTIVA

Onder deze balanspost zijn opgenomen de reële waarde van de derivaten die in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken en de waardecorrecties betreffende het effectieve deel van de marktwaardeveranderingen uit hoofde van het gehedgede renterisico van activa die op portefeuilleniveau zijn afgedekt.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige portfolio afdekkingsrelatie	3.348	4.651
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige micro afdekkingsrelatie	4.925	9.823
Marktwaardecorrectie van activa die op portefeuilleniveau zijn afgedekt	7.601	11.350
TOTAAL	15.874	25.824

5

FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR

Hieronder worden opgenomen aangekochte obligaties met een vaste of variabele rente en andere rentedragende waardepapieren en participaties, voor zover niet opgenomen onder de Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat.

	31-12-2013	31-12-2012
Overheid	6.415	5.507
Supranationale instellingen	899	812
Bankiers	1.472	1.430
Overige financiële instellingen	284	659
Niet-financiële instellingen	428	531
Investerings in participaties	109	79
TOTAAL	9.607	9.018

OVERDRACHT ZONDER DERECOGNITION

In [noot 30 Risicoparagraaf](#) zijn additionele toelichtingen opgenomen voor overdracht van Financiële activa voor verkoop beschikbaar zonder derecognition in combinatie met repotransacties.

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 119.](#)

[Keer terug naar pagina 130.](#)

[Keer terug naar pagina 137.](#)

[Keer terug naar pagina 169.](#)

6

DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS EN JOINT VENTURES

	BELANG		EQUITY METHODE WAARDE	
	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012
DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS				
- Dataland BV, Rotterdam	30%	30%	0	0
- Data B Mailservice Holding BV, Leek	45%	45%	2	1
- NV Trustinstelling Hoevelaken, Den Haag	40%	40%	0	0
- Transdev-BNG-Connexxion Holding BV, Den Haag (TBCH)	-	25%	-	32
		SUBTOTAAL	2	33
JOINT VENTURES				
BNG Gebiedsontwikkeling BV, diverse participaties	zie noot 40		51	56
		TOTAAL	53	89

Eind januari 2013 heeft de Nederlandse Staat door het uitoefenen van een putoptie het restant van zijn aandelen in Connexxion Holding NV verkocht aan Transdev-BNG-Connexxion Holding BV (TBCH). TBCH heeft hierdoor 100% (2012: 66,67%) van de aandelen Connexxion Holding NV in handen gekregen. BNG Bank heeft op grond van haar in 2007 bedongen recht, besloten niet deel te nemen in de aankoop van deze aandelen. Hierdoor is het aandelenbelang van de bank in TBCH afgenomen van 25% naar 13,6%. De afname in het financiële belang heeft als consequentie dat de classificatie van deze participatie in de balans in 2013 is gewijzigd van de post Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures (noot 6) naar de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar (noot 5).

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 137.](#)

Voor een beschrijving van de deelnemingen met invloed van betekenis en de joint ventures wordt verwezen naar noot 40.

7

ONROERENDE ZAKEN EN BEDRIJFSMIDDELEN

Het verloop van deze balanspost is als volgt:

HISTORISCHE AANSCHAFWAARDE	
Waarde begin van het boekjaar	
Investerings	
Desinvestering	
Waarde eind van het boekjaar	
AFSCHRIJVINGEN	
Cumulatieven begin van het boekjaar	
Afschrijvingen gedurende het jaar	
Cumulatieven eind van het boekjaar	
BOEKWAARDE EIND VAN HET BOEKJAAR	

ONROERENDE ZAKEN		BEDRIJFSMIDDELEN		TOTAAL	
2013	2012	2013	2012	2013	2012
47	47	12	12	59	59
0	-	1	0	1	0
-	-	-	0	-	0
47	47	13	12	60	59
31	30	10	10	41	40
1	1	1	0	2	1
32	31	11	10	43	41
15	16	2	2	17	18

ECONOMISCHE LEVENSDUUR	
Gebouwen	
Technische installaties	
Machines en inventaris	
Hard- en software	

maximaal 33 ¹ / ₃ jaar
15 jaar
5 jaar
3 jaar

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 136.](#)

8

OVERIGE ACTIVA EN OVERIGE PASSIVA

	31-12-2013	31-12-2012
OVERIGE ACTIVA		
Diverse vorderingen	52	73
TOTAAL OVERIGE ACTIVA	52	73
OVERIGE PASSIVA		
Acute belastingverplichting	11	111
Latente belastingverplichting	196	39
Voorziening personeelsbeloningen	2	3
Overige schulden	73	82
TOTAAL OVERIGE PASSIVA	282	235

Voor de latente belastingposities wordt verwezen naar [noot 9](#). De overige vorderingen bestaan met name uit nog te ontvangen bedragen uit hoofde van kredieten aan klanten. De overige schulden bestaan met name uit nog te betalen bedragen uit hoofde van derivaten en kredietverlening aan klanten. De voorziening personeelsbeloningen betreft een voorziening voor de hypotheekrentekortingregeling voor zowel actieve als gepensioneerde medewerkers. Deze voorziening heeft een langlopend karakter. Het effect van het wegvallen van de 'corridor-methode' uit hoofde van de wijziging van IAS 19 heeft invloed op de voorziening hypotheekrentekorting waarbij per 1 januari 2013 EUR 0,6 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (voor belasting) uit de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) is geboekt. De vergelijkende cijfers zijn hierop aangepast. Eind 2013 is nog een additionele EUR 0,1 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (voor belasting) ten laste van de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) geboekt. Voor deze vermogensmutaties zijn belastinglatenties opgenomen. De additionele toelichtingseisen voor een toegezegd pensioenregeling zijn voor de bank, gezien de aard en de omvang van de post voorziening hypotheekrentekorting (per 31 december 2013: EUR 2 miljoen), niet significant en zijn derhalve niet nader toegelicht. Daarnaast is in de voorziening personeelsbeloningen een voorziening voor organisatieaanpassingen opgenomen.

De mutaties in de contante waarde van de netto verplichting uit hoofde van de toegezegde rechten voor de hypotheekrentekorting en de voorziening uit hoofde van organisatieaanpassingen zijn als volgt:

	2013	2012
VOORZIENING PERSONEELSBELONINGEN		
Stand netto verplichting per 1 januari	3	2
Mutatie voorziening	-1	1
STAND NETTO VERPLICHTING PER 31 DECEMBER	2	3

9

BELASTINGEN

BNG Bank heeft met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst voor de periode 2013 – 2014 afgesloten. De vaststellingsovereenkomst is van toepassing op de fiscale eenheid van BNG Bank. De inhoud van de overeenkomsten heeft tot gevolg dat alle financiële instrumenten zowel commercieel als fiscaal conform IFRS-waarderingsgrondslagen verwerkt worden. De uitzondering hierop zijn transacties die geclassificeerd zijn als Financiële activa voor verkoop beschikbaar. Fiscaal wordt het geheel van de transacties binnen deze categorie gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Het fiscale resultaat wijkt af van het commerciële resultaat indien per saldo ongerealiseerde verliezen zijn ontstaan. Bij toename van de herwaarderingsreserve wordt het positieve bedrag ten gunste van de fiscale jaarwinst gebracht tot het niveau van de oorspronkelijke kostprijs. De aansluiting tussen het effectieve en het nominale belastingpercentage is als volgt:

	2013	2012
Winst voor belastingen	397	460
Belastingbedrag tegen nominaal belastingpercentage	-99	-115
Aanpassing inzake belasting van voorgaande jaren	0	-
Deelnemingsvrijstelling (afboeking deelneming Transdev-BNG-Connexion Holding BV)	-7	-5
Fiscaal niet-aftrekbare kosten (bankenbelasting)	-8	-8
EFFECTIEF GECONSOLIDEERD BELASTINGBEDRAG	-114	-128
Nominaal belastingpercentage	25,0%	25,0%
Effectief belastingpercentage	28,8%	27,8%

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 88.](#)

[Keer terug naar pagina 121.](#)

VERLOOP IN LATENTE BELASTINGEN	
Vrijgesteld inzake openingsbalans	
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	
Cashflow hedge reserve	
TOTAAL	

2013			
BEGINSTAND	MUTATIES VIA HET EIGEN VERMOGEN	MUTATIES VIA HET RESULTAAT	EINDSTAND
2		-1	1
-64	-23		-87
23	-133		-110
-39	-156	-1	-196

VERLOOP IN LATENTE BELASTINGEN	
Vrijgesteld inzake openingsbalans	
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	
Cashflow hedge reserve	
TOTAAL	

2012			
BEGINSTAND	MUTATIES VIA HET EIGEN VERMOGEN	MUTATIES VIA HET RESULTAAT	EINDSTAND
3		-1	2
0	-64		-64
94	-71		23
97	-135	-1	-39

10**BANKIERS, TOEVERTROUWDE MIDDELEN EN ACHTERGESTELDE SCHULDEN**

Hieronder worden opgenomen schulden aan bankiers, toevertrouwde middelen en achtergestelde schulden voor zover niet belichaamd in schuldbewijzen.

	31-12-2013	31-12-2012
Rekeningcourant	1.826	2.127
Deposito's van banken	848	3.589
Overige deposito's	1.208	2.345
Cash collateral	422	1.427
Onderhandse geldleningen o/g	7.087	7.662
Total return swaps	–	651
Repotransacties	2.581	561
Achtergestelde schulden	32	33
TOTAAL	14.004	18.395

11**FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT**

Hieronder zijn schuldbewijzen en onderhandse rentedragende waardepapieren opgenomen die specifiek zijn aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met waardemutaties via het resultaat en de derivaten die niet in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten	1.601	1.422
Schuldbewijzen	1.442	1.308
Onderhandse rentedragende waardepapieren	510	–
TOTAAL	3.553	2.730

[Keer terug naar pagina 87.](#)

[Keer terug naar pagina 169.](#)

De aflossingswaarde van de schuldbewijzen en toevertrouwde middelen ultimo 2013 is EUR 1.652 miljoen (2012: EUR 1.054 miljoen).

12**OVERIGE FINANCIËLE PASSIVA**

Deze balanspost betreft de reële waarde van derivaten die zijn betrokken in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige portfolio afdekkingsrelatie	11.795	18.074
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige micro afdekkingsrelatie	3.291	618
TOTAAL	15.086	18.692

13**SCHULDBEWIJZEN**

Hieronder worden opgenomen obligaties en andere geëmitteerde verhandelbare schuldbewijzen met een vaste of variabele rente. Bij een emissie worden niet-geplaatste obligaties in mindering gebracht op de desbetreffende obligatielening.

	31-12-2013	31-12-2012
DEZE BALANSPOST IS ALS VOLGT SAMENGESTELD:		
Obligatieleningen en euronotes	81.723	89.308
European Commercial Paper	13.105	10.116
TOTAAL	94.828	99.424

14

EIGEN VERMOGEN

Omdat BNG Bank na consolidatie geen minderheidsbelangen heeft, die verwerkt worden in het geconsolideerde vermogen, kan het geheel worden toegerekend aan de aandeelhouders. De onder het geconsolideerde eigen vermogen verantwoorde posten worden onderstaand toegelicht.

	31-12-2013	31-12-2012
Kapitaal	139	139
Agioreserve	6	6
Herwaarderingsreserve	180	103
Cashflow hedge reserve	332	-69
Overige reserves	2.490	2.241
Onverdeelde winst	283	332
TOTAAL	3.430	2.752

	2013	2012
Aantal uitstaande aandelen	55.690.720	55.690.720
Voorgesteld dividend per aandeel in euro	1,27	1,49
VOORGESTELD DIVIDEND		
– Primair statutair dividend	7	7
– Voorgesteld boven primair statutair dividend	64	76
TOTAAL	71	83

KAPITAAL

Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 100 miljoen aandelen van EUR 2,50 nominaal, waarvan 55.690.720 aandelen zijn geplaatst en volgestort. Er hebben zich geen mutaties voorgedaan in het aantal in omloop zijnde aandelen gedurende het boekjaar. Er is geen sprake van uitgegeven niet-volgestorte aandelen. BNG Bank en de dochtermaatschappijen hebben geen eigen aandelen in beheer. Op geen van de aandelen rusten voorkeursrechten dan wel beperkingen. Er zijn geen opties die recht geven op uitgifte van aandelen bij uitoefening.

AGIORESERVE

Er hebben zich in 2013 geen mutaties voorgedaan.

HERWAARDERINGSRESERVE

De herwaarderingsreserve bevat ongerealiseerde reëlewaardemutaties, exclusief de waarde van het ingedekte deel van het renterisico van rentedragende waardepapieren betrokken in hedge accounting, die uit hoofde van de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar worden verwerkt. Deze post wordt gecorrigeerd voor belastingen. Bij verkoop van desbetreffende activa wordt het daarop betrekking hebbende cumulatieve resultaat, dat in het eigen vermogen is verwerkt, alsnog overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. Ultimo december 2013 heeft EUR 13 miljoen (2012: EUR 12 miljoen) van de Herwaarderingsreserve betrekking op eigenvermogensinstrumenten.

CASHFLOW HEDGE RESERVE

Onder de cashflow hedge reserve worden de waardeveranderingen van derivaten verantwoord die het gevolg zijn van de mutatie van de vreemde valuta basisspread. Deze post wordt gecorrigeerd voor belastingen. De cashflow hedge reserve heeft betrekking op een groot aantal derivaten en afgedekte posities met verschillende looptijden. De maximale resterende looptijd bedraagt 27 jaar, met de grootste concentraties in resterende looptijden van 1 tot 5 jaar in lijn met de looptijden van de langlopende funding in vreemde valuta betrokken in hedge accounting.

OVERIGE RESERVES

Nadat de statutair voorgeschreven delen ten laste van de voor uitkering vatbare winst zijn vastgesteld, bepaalt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders welk deel toegevoegd wordt aan de reserves.

Het effect van het wegvallen per 1 januari 2013 van de 'corridor-methode' voor toegezegde pensioenregeling heeft tot gevolg dat alle actuariële resultaten direct via het eigen vermogen verwerkt moeten worden en nooit in vervolgperioden naar de winst-en-verliesrekening worden gereclassificeerd ('non recycled'). Deze aanpassing heeft invloed op de voorziening hypotheekrentekorting waarbij per 1 januari 2013 EUR 0,4 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (na belastinglatentie) naar Overige reserves is geboekt. Vanwege de geringe omvang zijn de vergelijkende cijfers hier niet op aangepast. Eind 2013 is nog een additionele EUR 0,1 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (na belastinglatentie) ten laste van de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) geboekt.

ONVERDEELDE WINST

De balans is opgemaakt voor winstverdeling. De post representeert het behaalde resultaat na aftrek van de verplichting uit hoofde van vennootschapsbelasting.

15

RENTEBATEN

Hieronder zijn de rentebaten opgenomen uit hoofde van de kredietverlening, de uitzettingen en beleggingen, alsmede de renteresultaten uit financiële instrumenten die ter dekking van het renterisico respectievelijk valutarisico zijn afgesloten. Daarnaast zijn onder deze post de ontvangen overige kredietgerelateerde baten verantwoord.

	2013	2012
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	62	70
Derivaten niet betrokken in hedge accounting	260	171
Derivaten betrokken in portfolio fair value hedge accounting	-2.181	-1.722
Financiële activa voor verkoop beschikbaar niet betrokken in hedge accounting	7	21
Financiële activa betrokken in hedge accounting	3.201	3.303
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	164	281
Overig	1	-9
TOTAAL	1.514	2.115

In de rentebaten is over 2013 EUR 1,3 miljoen (2012: EUR 1,0 miljoen) aan interestbaten opgenomen voor financiële activa, betreffende kredieten ([noot 2](#)) en financiële activa voor verkoop beschikbaar ([noot 5](#)), die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.

16**RENTELASTEN**

Hieronder zijn opgenomen de lasten voortvloeiend uit het lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties, alsmede andere lasten die het karakter hebben van rente.

	2013	2012
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	81	52
Derivaten niet betrokken in hedge accounting	177	-34
Derivaten betrokken in hedge accounting	-1.995	-1.714
Financiële passiva betrokken in hedge accounting	2.368	2.638
Financiële passiva tegen geamortiseerde kostprijs	353	681
Overig	0	19
TOTAAL	984	1.642

17**RESULTATEN UIT DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS EN JOINT VENTURES**

Hieronder zijn de resultaten uit deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures opgenomen.

	2013	2012
Deelnemingen met invloed van betekenis	0	0
Joint ventures	-1	-2
TOTAAL	-1	-2

Voor een beschrijving van de deelnemingen met invloed van betekenis en de joint ventures wordt verwezen naar [noot 40](#).

18**PROVISIEBATEN**

Onder deze post worden de baten verantwoord uit hoofde van ontvangen respectievelijk nog te ontvangen vergoedingen van voor derden verrichte diensten.

	2013	2012
DE PROVISIEBATEN ZIJN TE SPLITSEN IN:		
– Baten uit hoofde van kredieten en faciliteiten	12	14
– Baten uit hoofde van betalingsverkeer	10	9
– Baten uit hoofde van fiduciaire activiteiten	8	8
TOTAAL	30	31

19**PROVISIELASTEN**

Onder deze post worden de lasten verantwoord uit hoofde van betaalde respectievelijk nog te betalen vergoedingen voor door derden verrichte diensten, uit hoofde van kredieten en faciliteiten, betalingsverkeer en fiduciaire activiteiten.

20**RESULTAAT FINANCIËLE TRANSACTIES**

Hieronder zijn (on)gerealiseerde resultaten uit hoofde van waardeveranderingen van financiële instrumenten verantwoord, die zijn gewaardeerd tegen reële waarde met mutaties via het resultaat. Deze worden vrijwel geheel gecompenseerd door marktwaardebewegingen van de derivaten die daartegenover zijn afgesloten. Tevens zijn de verkoopresultaten van financiële activa voor verkoop beschikbaar onder deze post opgenomen. De mutaties in de marktwaardeaanpassingen uit hoofde van tegenpartij kredietrisico (Credit Valuation Adjustment) voor interest rate swaps zonder dagelijkse uitwisseling van onderpand zijn ook onder deze post verantwoord. Vanaf 2012 zijn de (zeer beperkte) valutaresultaten opgenomen in de verschillende onderdelen van deze post.

	2013	2012
MARKTWAARDEVERANDERINGEN FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT ALS GEVOLG VAN VERANDERINGEN IN KREDIET- EN LIQUIDITEITSOPSLAGEN WAARVAN		
– Rentedragende waardepapieren	-12	31
– Rentederivaten zonder dagelijkse collateraluitwisseling (CVA)	3	-11
– Gestructureerde leningen	19	9
	10	29
RESULTAAT HEDGE ACCOUNTING		
– Financiële activa betrokken in fair value hedge accounting	-4.147	3.731
– Financiële passiva betrokken in micro fair value hedge accounting	6.164	-1.139
– Derivaten betrokken in hedge accounting	-2.058	-2.565
	-41	27
RESULTAAT OVERGANG NAAR OIS-WAARDERING VAN DERIVATEN MET DAGELIJKSE UITWISSELING VAN COLLATERAL	-27	-
VERKOOPRESULTATEN FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR	26	11
OVERIGE MARKTWAARDEVERANDERINGEN	27	21
TOTAAL	-5	88

Het resultaat financiële transacties is in 2013 positief beïnvloed door de per saldo afgenomen krediet- en liquiditeitsopslagen op rentedragende waardepapieren en gestructureerde leningen aan overheden en instellingen in Europa en de afname van het kredietrisico in derivatentransacties met klanten. Verder is het resultaat financiële transacties positief beïnvloed als gevolg van gerealiseerde resultaten uit de verkoop van rentedragende waardepapieren en de ongerealiseerde herwaarderingen van derivaten die niet betrokken zijn in hedge accounting. Het resultaat financiële transacties daarentegen is incidenteel negatief beïnvloed door de overgang naar OIS-waardering van derivaten. Daarnaast heeft de forse stijging van de lange rentetarieven in de laatste maand van 2013 bijgedragen aan relatief grote negatieve ongerealiseerde marktwaardeveranderingen van transacties betrokken in hedge accounting.

21

OVERIGE RESULTATEN

	2013	2012
DE OVERIGE RESULTATEN BESTAAN UIT:		
– Opbrengst advieswerkzaamheden	3	4
TOTAAL	3	4

22**PERSONEELSKOSTEN**

	2013	2012
DE PERSONEELSKOSTEN BESTAAN UIT:		
– Lonen en salarissen	25	25
– Pensioenlasten	4	4
– Sociale lasten	2	2
– Toevoeging aan voorzieningen	0	1
– Overige personeelslasten	5	6
TOTAAL	36	38

23**ANDERE BEHEERSKOSTEN**

Onder deze post zijn onder meer opgenomen de kosten inzake uitbesteding, huur en onderhoud van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, drukwerk, opleiding en reclame.

24**AFSCHRIJVINGEN**

Voor een specificatie van deze post wordt verwezen naar de mutatieoverzichten van de onroerende zaken en bedrijfsmiddelen ([noot 7](#)).

25

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

De bijzondere waardeverminderingen bedragen in 2013 EUR 58 miljoen (2012: EUR 32 miljoen).

	2013	2012
DE BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN BESTAAN UIT:		
– Dotatie aan voorziening voor oninbaarheid bankiers en kredieten	13	8
– Vrijval uit voorziening voor oninbaarheid kredieten	-2	–
– Bijzondere waardevermindering financiële activa voor verkoop beschikbaar	21	–
– Bijzondere waardevermindering deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures	26	24
TOTAAL	58	32

De mutaties in de voorziening voor oninbaarheid kredieten is opgenomen in de balanspost Kredieten ([noot 2](#)).

De bijzondere waardevermindering op deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures betreft een bijzondere waardevermindering van EUR 20 miljoen op de deelneming in TBCH en EUR 6 miljoen aan bijzondere waardeverminderingen op de joint ventures van BNG Gebiedsontwikkeling (zie [noot 6](#)). De afwaardering van TBCH eind januari 2013 is het gevolg van de uitoefening van de putoptie op de aandelen Connexxion door de Nederlandse staat en de afname van het aandelenbelang van 25% tot 13,6%. Door de afname is de classificatie van TBCH als eigenvermogensinstrument in de balans gewijzigd van de post Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures ([noot 6](#)) naar de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar ([noot 5](#)). Eind 2013 heeft de bank op TBCH als eigenvermogensinstrument EUR 8 miljoen afgewaardeerd. Verder heeft de bank eind 2013 één securitisatie met Spaanse hypotheke als onderpand met EUR 13 miljoen afgewaardeerd.

26**BANKENBELASTING**

Per 1 oktober 2012 is de Wet Bankenbelasting in werking getreden. De lasten uit hoofde van de bankenbelasting zijn niet aftrekbaar voor de vennootschapsbelasting. Dit heeft tot gevolg dat de effectieve belastingdruk uitkomt boven het nominale belastingpercentage. BNG Bank is jaarlijks per 1 oktober in één keer de bankenbelasting verschuldigd, voor 2013 bedraagt dit EUR 33 miljoen (2012: EUR 32 miljoen). Voor 2014 wordt op basis van dezelfde in de wet opgenomen methodiek en uitgangspunten een verschuldigde bankenbelasting verwacht van EUR 30 miljoen.

	2013	2012
DE VERSCHULDIGDE BANKENBELASTING IS ALS VOLGT BEREKEND:		
Balanstotaal	142.228	136.460
Minus: Toetsingsvermogen (Basel II)	2.576	2.431
Minus: Deposito's die vallen onder het depositogarantiestelsel	42	45
Minus: Passiva die samenhangen met het verzekeringsbedrijf	–	–
BELASTBARE SOM	139.610	133.984
Minus: Doelmatigheidsvrijstelling	20.000	20.000
BELASTBAAR BEDRAG	119.610	113.984
Totaal schulden met een looptijd van minder dan 1 jaar, volgens balans	36.621	35.784
Totaal alle schulden, volgens balans	139.477	134.563
Bankenbelasting deel kortlopende schulden (0,044% van belastbaar bedrag)	14	13
Bankenbelasting deel langlopende schulden (0,022% van belastbaar bedrag)	19	19
TOTAAL	33	32

27**VERGOEDING EXTERNE ACCOUNTANT**

De vergoedingen aan de externe accountant zijn gerubriceerd onder Andere beheerskosten. In overeenstemming met artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is onder [noot 27](#) van de enkelvoudige jaarrekening een nadere detaillering weergegeven van de kosten en vergoedingen aan de externe accountant, gerubriceerd naar controle- en niet-controlegerelateerde diensten.

28

ONDERVERDELING BALANSWAARDE NAAR RESTERENDE CONTRACTUELE LOOPTIJD

Onderstaande overzichten tonen de onderverdeling van de balanswaarde naar resterende contractuele looptijd van alle financiële instrumenten, exclusief derivaten.

	31-12-2013				TOTAAL
	TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	
Kas en tegoeden bij de centrale banken	1.467	–	–	–	1.467
Bankiers	6.003	1.573	878	55	8.509
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (exclusief derivaten)	57	350	330	1.720	2.457
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	151	206	2.973	6.277	9.607
Kredieten	8.338	10.152	36.720	36.864	92.074
TOTAAL ACTIVA	16.016	12.281	40.901	44.916	114.114
Bankiers	1.787	2.152	–	–	3.939
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat (exclusief derivaten)	13	24	475	1.440	1.952
Schuldbewijzen	11.342	14.689	45.762	23.035	94.828
Toevertrouwde middelen	2.960	363	1.865	4.845	10.033
Achtergestelde schulden	1	1	7	23	32
TOTAAL PASSIVA	16.103	17.229	48.109	29.343	110.784

	31-12-2012				
	TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	TOTAAL
Kas en tegoeden bij de centrale banken	2.834	–	–	–	2.834
Bankiers	7.189	379	2.354	249	10.171
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (exclusief derivaten)	78	67	660	1.798	2.603
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	820	671	2.164	5.363	9.018
Kredieten	8.470	11.171	36.142	34.942	90.725
TOTAAL ACTIVA	19.391	12.288	41.320	42.352	115.351
Bankiers	4.033	1.089	1.101	–	6.223
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (exclusief derivaten)	54	301	301	652	1.308
Schuldbewijzen	10.285	17.671	49.097	22.371	99.424
Toevertrouwde middelen	4.121	842	1.983	5.193	12.139
Achtergestelde schulden	1	1	8	23	33
TOTAAL PASSIVA	18.494	19.904	52.490	28.239	119.127

29

HERCLASSIFICATIE FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR

Op 15 oktober 2008 heeft de EU een aantal wijzigingen in IAS 39 en IFRS 7 (amendments to IAS 39: Financial Instruments: Recognition and Measurement and IFRS 7 Financial Instruments: Disclosure) aanvaard, welke het mogelijk maken in bepaalde situaties, zoals illiquide markten, financiële instrumenten te herclassificeren. BNG Bank heeft, gebruikmakende van deze wijzigingen, een deel van de Financiële activa voor verkoop beschikbaar geherclassificeerd naar de balansposten Bankiers en Kredieten. De intentie is om deze posten voor onbepaalde termijn (foreseeable future) aan te houden. Wanneer handel in (delen van) de portefeuille weer op gang komt, wordt gedeeltelijke verkoop niet uitgesloten. De herclassificatie heeft geen invloed op de gerealiseerde resultaten.

De effectieve rentevoet, vanaf het moment van herclassificatie, van deze geherclassificeerde activa bedraagt gewogen gemiddeld 5,1% en bevindt zich in een bandbreedte van 2,8% tot 6,3%. Omdat op de onderliggende activa geen bijzondere waardeverminderingen is toegepast, is bij de berekening van de effectieve rentevoet uitgegaan van de oorspronkelijke kasstromen.

BALANSWAARDE PER 31-12-2013

Financiële activa voor verkoop beschikbaar
Bankiers
Kredieten
Eigen vermogen
– waarvan herwaarderingsreserve

MET HERCLASSIFICATIE	ZONDER HERCLASSIFICATIE	EFFECT HERCLASSIFICATIE
9.607	12.189	-2.582
8.509	8.011	498
92.074	89.815	2.259
3.430	3.242	188
180	-8	188

BALANSWAARDE PER 31-12-2012

Financiële activa voor verkoop beschikbaar
Bankiers
Kredieten
Eigen vermogen
– waarvan herwaarderingsreserve

MET HERCLASSIFICATIE	ZONDER HERCLASSIFICATIE	EFFECT HERCLASSIFICATIE
9.018	11.870	-2.852
10.171	9.714	457
90.725	88.122	2.603
2.752	2.545	207
103	-104	207

GEHERCLASSIFICEERDE ACTIVA	
-	Balanswaarde
-	Reële waarde
-	Stand ongerealiseerde marktwaardeverandering in het eigen vermogen
-	Ongerealiseerde marktwaardeverandering overgeboekt naar het eigen vermogen

	31-12-2013		31-12-2012	
	MET HERCLASSIFICATIE	ZONDER HERCLASSIFICATIE	MET HERCLASSIFICATIE	ZONDER HERCLASSIFICATIE
	2.757	2.582	3.060	2.852
	2.582	2.582	2.852	2.852
	-114	-302	-134	-342
	20	40	24	106

Risicoparagraaf

30

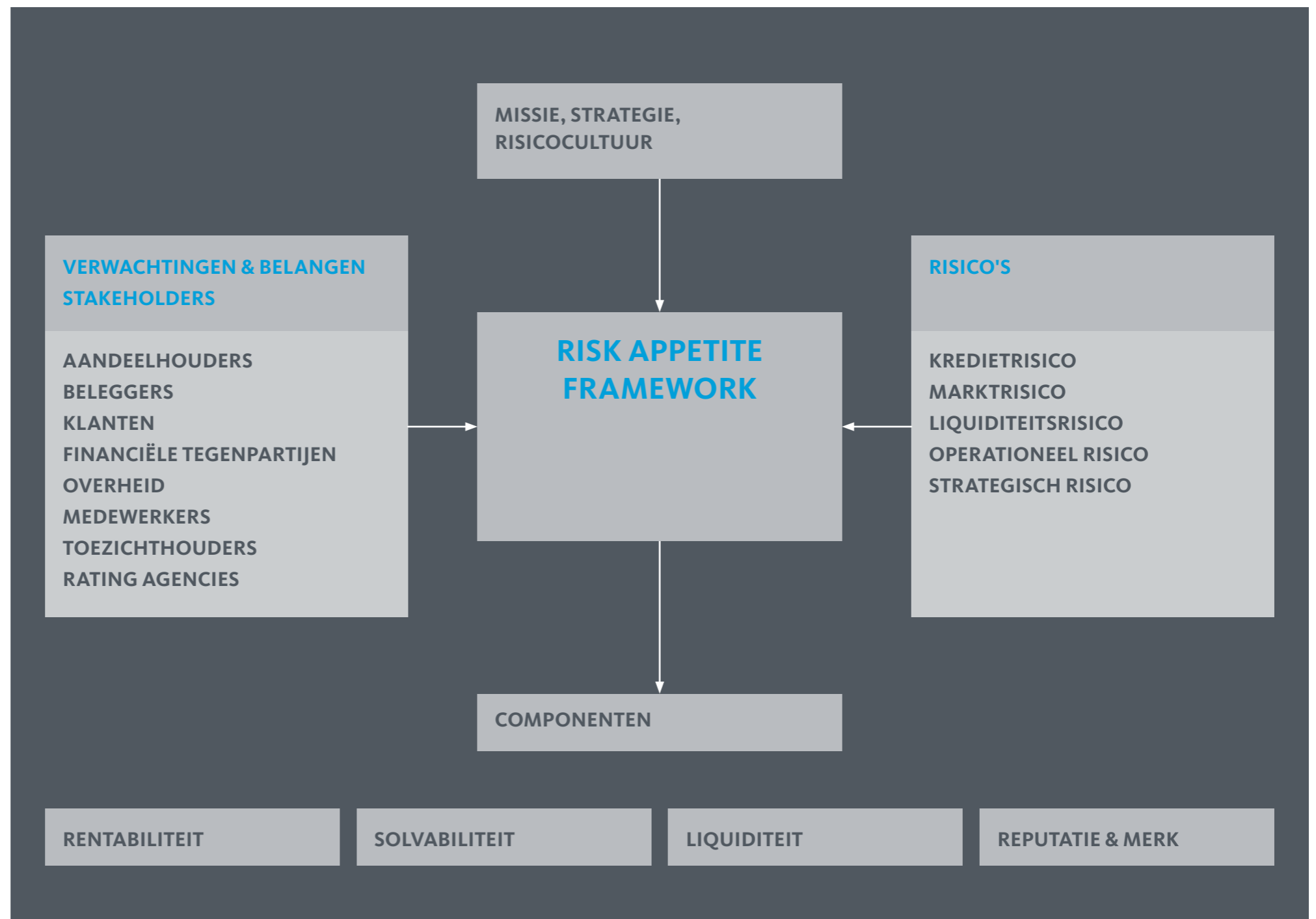
RISICOPARAGRAAF

ALGEMEEN

Het aangaan en beheersen van risico's is inherent aan de bedrijfsvoering van een bank. Zonder het accepteren van een bepaalde mate van krediet-, markt-, liquiditeits- en operationeel risico is het voeren van een bankbedrijf niet mogelijk. Hoewel individuele risico's, zoals marktrisico, zijn af te dekken, leidt afdekking veelal weer tot andere risico's. In het geval van het afdekken van marktrisico bij voorbeeld, levert dit een risico op financiële tegenpartijen op.

Het risicobeheer van BNG Bank is erop gericht om een redelijk rendement voor de aandeelhouders te combineren met het behouden van een excellente kredietwaardigheid.

De bank beschikt over een risk appetite. Deze stelt welke soorten risico de bank bereid is te accepteren en in welke mate om haar strategische doelstellingen en businessplan te verwezenlijken. De risk appetite valt binnen de risk capacity. Dat is het maximale risiconiveau dat de bank aankan zonder de grenzen vanuit toezicht voor kapitaal en liquiditeit te doorbreken en waarbij zij haar verplichtingen aan klanten, aandeelhouders en andere stakeholders nog kan nakomen.

De risk appetite wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De risk appetite wordt vervolgens vastgesteld door de Raad van Commissarissen. De risk appetite fungeert als brug naar risicotolerantie voor verschillende soorten risico's en bijbehorende beheersingskaders en limietstellingen. De risk appetite is vertaald naar individuele risico's en de beheersing daarvan. Het kader van limieten, indicatoren en informatiegetallen is hiermee in lijn gebracht. In voorkomende gevallen vindt beleidsaanpassing plaats om de praktijk in lijn te houden met de risk appetite. Ieder kwartaal vindt monitoring plaats om te bepalen of de bank binnen haar risk appetite blijft. Op deze wijze is de risk appetite in de organisatie verankerd en de praktische toepasbaarheid vergroot. De verschillende directoraten en afdelingen geven in hun in control statements en in hun jaarplannen aan hoe zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheden zorg dragen voor het voldoen aan de risk appetite. In 2013 is de bank geheel binnen haar risk appetite gebleven. Opgemerkt wordt daarbij dat financiële ratio's effectiever te monitoren zijn dan minder tastbare zaken zoals het in de toekomst kunnen blijven voldoen aan nieuwe regelgeving.

Het risicobeheer maakt gebruik van een stelsel van rapportages dat in eerste instantie gericht is op het interne risicobeheer. Waar nuttig en mogelijk wordt aangesloten op de externe rapportageverplichtingen. Voor het rapporteren van kredietrisico aan DNB wordt gebruik gemaakt van de 'Standardized Approach' en voor operationeel risico van de 'Basic Indicator Approach'. Daarnaast draagt de bank er zorg voor dat rapportages voldoen aan toenemende eisen met betrekking tot onder andere kapitaal (ICAAP) en liquiditeit (ILAAP).

ORGANISATORISCHE INRICHTING VAN HET RISICOBEBEER

De bank kent twee verbijzonderde bestuursvergaderingen waarin de leden van de Raad van Bestuur en de verantwoordelijke directeuren zitting hebben. Iedere vergadering adresseert een specifiek risicogebied. Het Asset & Liability Committee is gericht op het markt- en liquiditeitsrisico. Het beleid ten aanzien van het kredietrisico en het operationeel risico komt aan de orde in het Directieoverleg. In beide vergaderingen hebben de leden van de Raad van Bestuur het stemrecht.

RISK APPETITE FRAMEWORK

STRESS TESTING & SCENARIO ANALYSE

RISK APPETITE STATEMENT

KREDIETRISICO

MARKTRISICO

**OPERATIONEEL
RISICO**

**STRATEGISCH
RISICO**

**LIQUIDITEITS-
RISICO**

KREDIETRISICOBELEID
PUBLIC FINANCE
FUNDING & TREASURY

MARKET RISK POLICY

BEHEERSSYSTEEM
OPERATIONEEL
RISICO

KAPITAAL-
BEHEERSPLAN

LIQUIDITY &
FUNDING RISK
POLICY

ICAAP

ILAAP

DISCLOSURE POLICY

In aansluiting op haar risk appetite beschikt de bank over een risk appetite framework. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten risico's, de verantwoordelijkheden die ermee samenhangen en de verschillende beleidsdocumenten waarin het aangaan en het beheersen van deze risico's wordt beschreven. Van dit framework maakt ook het Kapitaalbeheersbeleid deel uit. Dit wordt gezien als overkoepelend over alle soorten risico's – waarvoor al dan niet kapitaal moet worden aangehouden – en is belegd bij het Directieoverleg omdat daar de belangrijkste beslissingen worden genomen die de kapitaalallocatie beïnvloeden.

Beslissingen omtrent het daadwerkelijk aangaan van kredietrisico's in de vorm van het verstrekken van individuele kredieten of het doen van andere uitzettingen worden genomen door drie onafhankelijk opererende commissies. Dit betreft de Kredietcommissie, de Commissie Financiële Tegenpartijen en het Investment Committee. Alle worden voorgezeten door leden van de Raad van Bestuur. Beheersing van het zogeheten strategisch risico valt rechtstreeks onder de Raad van Bestuur.

De afdeling Risk Control kwalificeert, kwantificeert en monitort de risico's en rapporteert deze aan de verantwoordelijke commissies. Het betreft hier marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en overige risico's. De afdeling Kredietrisicobeoordeling doet beleidsvoorstellen op het gebied van kredietrisico en zorgt daarnaast in het kredietverleningsproces onafhankelijk van de commercie voor beoordeling van en advisering over de risico's in krediet- en revisievoorstellen van klanten en financiële tegenpartijen. De afdeling Kredietrisicobeoordeling is vertegenwoordigd in de Kredietcommissie, de Commissie Financiële Tegenpartijen en het Investment Committee van de bank. Onder de verantwoordelijkheid van deze afdeling vallen ook de bijzonder beheeractiviteiten van de bank betreffende de begeleiding, het beheer en de afwikkeling van probleemfinancieringen. De Interne Auditdienst (IAD) voert periodiek operational audits uit om de inrichting en werking van de risicobeheersingssystemen te toetsen en de naleving van de relevante wet- en regelgeving te beoordelen. De IAD heeft een onafhankelijke positie binnen de bank en rapporteert aan de Raad van Bestuur. Daarnaast heeft de bank een onafhankelijke Compliance Officer die toeziet op de naleving van relevante wet- en regelgeving. De taken, positie en bevoegdheden van de compliancefunctie zijn vastgelegd in het BNG Bank Compliance Statuut. De Raad van Bestuur bespreekt de inrichting en werking van de interne risico-beheersings- en controlesystemen periodiek met de Raad van Commissarissen en het Audit & Risk Committee.

ONTWIKKELINGEN IN 2013

FINANCIËLE MARKTEN

De financiële markten lieten in 2013 een tendens naar normalisering zien. De hoge risico-aversie van de afgelopen jaren verdween in belangrijke mate waardoor de ‘flight to quality’, waarvan BNG Bank de achterliggende jaren goed kon profiteren, afnam. Dit uitte zich voornamelijk in het oplopen van (zeer gunstige) prijzen voor het opnemen van kort geld naar niveaus van voor de crisis. Daar stond tegenover dat de spreads die de bank moet betalen voor lange funding aanzienlijk afnamen en de prijzen ook duidelijk stabielere waren dan in voorgaande jaren. De arbitragemogelijkheden tussen euro en de Amerikaanse dollar namen af. Het woord zenuwachtig typeerde de markt in 2013 beter dan het woord gestresst. Terwijl de korte rentes laag bleven – grotendeels als gevolg van het beleid van de centrale banken – fluctueerde het langere gedeelte van de rente gedurende het jaar in verschillende looptijdsegmenten, waardoor versteiling en vervlakking van de rentecurve elkaar afwisselden. De absolute niveaus bleven relatief laag en de correlatie tussen de euro en de Amerikaanse dollar, de twee belangrijkste valuta waarin de bank middelen opneemt, was positief: een opwaartse beweging van de dollarrente leidde tot een wat beperktere opwaartse beweging van de eurorente en een daling had het omgekeerde effect.

Toen de FED in mei 2013 het afbouwen van de stimuleringsmaatregelen aankondigde, vond een vrij heftige markt-beweging plaats. Aan het einde van het jaar bleek diezelfde markt minder onder de indruk van de berichten over daadwerkelijke vermindering van de stimuleringsmaatregelen. Een ander teken van normalisatie van de markt was de licht toenemende concurrentie bij de kredietverstrekking.

Eind 2013 stelde ratingbureau Standard & Poor's de rating van Nederland, en in het verlengde daarvan die van BNG Bank, naar beneden bij van AAA naar AA+. Deze verlaging had geen merkbare invloed op de inkooprijzen. De ratings van de Nederlanden van BNG Bank bij Moodys en Fitch bleven onveranderd AAA.

KREDIETRISICO

DEFINITIES

Kredietrisico betreft de kans op verliezen als een tegenpartij niet aan de (financiële) verplichtingen kan voldoen en omvat mede het tegenpartijrisico, het concentratierisico en het settlementrisico.

- Tegenpartijrisico: De kans op verliezen als een partij in gebreke blijft bij betalingen die voortvloeien uit een financiële transactie op het moment dat die betalingen moeten worden uitgevoerd.
- Concentratierisico: De mate van spreiding van de blootstelling van een bank over het aantal en de variëteit van landen, sectoren en partijen.
- Settlementrisico: De kans op verliezen als een partij in gebreke blijft bij het naleven van de condities van een contract (of een groep van contracten) met een andere partij op het tijdstip van afhandeling.

ALGEMEEN

Ten behoeve van de beheersing van de kredietrisico's heeft BNG Bank een interne beheersorganisatie. Deze is afgestemd op de diversiteit en complexiteit van de kredietverlening en kent de volgende structuur:

- De kaders voor de kredietverlening worden vastgesteld door de Raad van Bestuur.
- De Kredietcommissie beslist over de solvabiliteitsplichtige kredietverlening aan klanten. In bepaalde gevallen is deze bevoegdheid gedelegeerd.
- De Commissie Financiële Tegenpartijen neemt besluiten over limieten op financiële instellingen.
- Het Investment Committee beslist over beleggingsvoorstellen in rentedragende waardepapieren.
- De Cliënt Acceptatie Commissie toetst potentiële klanten op de vragen of deze statutair zijn toegestaan, binnen het commerciële beleid passen en geen integriteitsrisico's met zich meebrengen.

De afdelingen Kredietrisicobeoordeling en Risk Control (op portefeuilleniveau) verzorgen de beoordeling, kwantificering en rapportage van het kredietrisico. Deze afdelingen zijn in de organisatie onafhankelijk gepositioneerd van de directoraten Public Finance en Treasury, die de kredietrisico's aangaan. Hierna wordt aangegeven hoe met de verschillende vormen van kredietrisico wordt omgegaan. Onder Tegenpartijrisico wordt dieper ingegaan op specifieke proceselementen, waaronder de werking van de interne kredietrisicomodellen en het voorzieningenbeleid.

TEGENPARTIJRISICO

De bank loopt kredietrisico op haar debiteuren, die zijn onderverdeeld naar statutaire marktpartijen en financiële tegenpartijen.

STATUTAIRE MARKTPARTIJEN

De statuten staan uitsluitend kredietverlening toe aan partijen waarbij sprake is van overheidsbetrokkenheid. Dientengevolge betreft het overgrote deel van de kredietportefeuille aan de overheid verstrekte kredieten en/of door de overheid gegarandeerde kredieten. Vanwege het nagenoeg ontbreken van kredietrisico binnen deze solvabiliteitsvrije portefeuille vindt hierbij geen individuele kredietrisicobeoordeling plaats. Wel vindt periodiek een beoordeling plaats van deze sectoren en de werking van de instituten die de individuele garanties of borgstellingen afgeven. De solvabiliteitsplichtige kredietverlening daarentegen wordt voorafgegaan door een uitgebreide kredietwaardigheidsanalyse:

- De afdeling Financiële Analyse, onderdeel van het directoraat Public Finance, stelt in opdracht van de accountmanager het kredietvoorstel op. Dit bevat een uitgebreide beoordeling van de kredietwaardigheid van de betreffende cliënt mede op basis van het interne rating model van de bank. Naarmate de transactie een grotere maatwerkcomponent kent wordt een zwaardere procedure gevolgd. De bank heeft daartoe een productgoedkeuringsproces ingericht om daarmee de complexiteit voor klant en bank beheersbaar te houden.
- Het kredietvoorstel wordt door de afdeling Kredietrisicobeoordeling voorzien van een onafhankelijke second opinion.
- Op basis van de voorgestelde rating en de omvang van het krediet wordt de zwaarte van de besluitvormingsprocedure bepaald. Uit het kredietrisicobeleid volgt tevens de hoogte van het maximale kredietrisico dat de bank wil lopen op de klant. Het kredietvoorstel dient in overeenstemming te zijn met deze bovengrens.
- De Kredietcommissie besluit of het krediet wel, niet wordt geaccepteerd. De kredietcommissie wordt voorgezeten door een Lid van de Raad van Bestuur en kent vertegenwoordiging van Public Finance en Kredietrisicobeoordeling. In voorkomende gevallen kan ook Treasury vertegenwoordigd zijn als een transactie in de investeringsportefeuille aan instemming van de Kredietcommissie onderhevig is. Als de kredietcommissie niet tot een eensluidend oordeel kan komen volgt escalatie naar de voltallige Raad van Bestuur.

Na goedkeuring van een kredietvoorstel en acceptatie door de cliënt vangt het kredietbeheersproces aan. Dit bevat onder andere de volgende elementen:

- Het dossier wordt gecompliceerd door de afdeling Back Office.
- Het beheren van het dossier, waaronder het bewaken van zekerheden en convenanten, door de afdeling Mid Office.
- Minimaal eens per jaar vindt een beoordeling van de kredietwaardigheid plaats. Hierbij wordt de interne rating geactualiseerd. Ook dit proces loopt via de Kredietcommissie.
- Kredieten waarvan de kwaliteit beneden bepaalde normen is gekomen, worden overgenomen door de groep Bijzonder Beheer binnen de afdeling Kredietrisicobeoordeling.

FINANCIËLE TEGENPARTIJEN

Voor financiële tegenpartijen wordt op basis van een kredietwaardigheidsanalyse een limiet vastgesteld. De bank doet uitsluitend zaken met financiële tegenpartijen die beschikken over externe ratings, maar onderdeel van deze kredietwaardigheidsanalyse is ook het vaststellen van een interne rating. Op basis van deze analyse wordt een limiet vastgesteld. Ter verlaging van het kredietrisico op financiële tegenpartijen uit hoofde van derivaten maakt BNG Bank gebruik van nettingovereenkomsten. Tevens worden met de financiële tegenpartijen bilaterale collateral-overeenkomsten afgesloten.

KREDIETMODELLEN

De bank gebruikt intern ontwikkelde ratingmodellen voor het bepalen van kredietwaardigheid. Dit stelt de bank in staat om kredietbeoordeling uit te voeren mede op basis van objectief waarneembare criteria. Gezien het 'low default' karakter van de kredietportefeuille wordt gebruik gemaakt van expertmodellen. Voor de volgende sectoren zijn modellen ontwikkeld:

- Volkshuisvesting.
- Gezondheidszorg en onderwijs.
- DBFMO (Design Build Finance Maintain Operate, projectfinanciering).
- Gebiedsontwikkeling.
- Financiële instellingen.
- Energie, water, telecom, transport, logistiek en milieu.

Conform formele model governance worden de ratingmodellen beheerd. Deze model governance is gebaseerd op de eisen om onder de 'Foundation Internal Rating Based approach' (FIRB) het benodigde kapitaal voor kredietrisico te mogen rapporteren onder Pijler I van het Basel II akkoord, ondanks dat BNG Bank voor haar solvabiliteitsberekening geen gebruik maakt van deze FIRB-benadering. Een formele beoordeling van de modellen door DNB heeft derhalve niet plaatsgehad.

De betekenis van de interne ratings is voor alle modellen hetzelfde:

INTERNE RATING	BESCHRIJVING
0	Solvabiliteitsvrij krediet.
1 tot en met 11	Er is sprake van een acceptabel kredietrisico. Reguliere revisie vindt jaarlijks plaats.
12 tot en met 13	Watchlist: er is sprake van verhoogd kredietrisico. Minstens twee keer per jaar vindt revisie plaats.
14 tot en met 17	Bijzonder Beheer: er is sprake van sterk verhoogd kredietrisico. Minstens drie keer per jaar vindt revisie plaats.
18 tot en met 19	Bijzonder Beheer: er is sprake van sterk verhoogd kredietrisico en/of de debiteur voldoet structureel niet aan de betalingsverplichtingen en/of er is geen continuïteitsverwachting. Minstens drie keer per jaar vindt revisie plaats.

CONCENTRATIERISICO

Een mate van concentratierisico in de kredietverlening is inherent aan de missie van de bank: het financieren van de Nederlandse publieke sector. Daarnaast heeft een aanzienlijk deel van het exposure betrekking op onroerend goed in de publieke sector. Dit risico wordt veelal gemitigeerd door garanties van overheden op verstrekte kredieten en door de waarborgfondsen WSW in de sector Volkshuisvesting en WfZ in de sector Zorg. De solvabiliteitsplichtige kredietverlening is onderhevig aan sectorgebonden beleid en aan limietstelling om het concentratierisico te beperken.

De financiële tegenpartijen van de bank vormen eveneens een concentratierisico. Met deze partijen worden vooral rente- en valutaswaps afgesloten om marktrisico's te mitigeren. BNG Bank stelt eisen aan de minimum ratings van de financiële tegenpartijen waarmee zaken worden gedaan. Dit beperkt het aantal beschikbare partijen en het aantal transacties met deze partijen is dan ook groot. Met behulp van de dagelijkse uitwisseling van collateral wordt het kredietrisico op deze partijen in termen van marktwaarde gemitigeerd. Er resteert operationeel risico wanneer alle contracten met een partij moeten worden vervangen door contracten met andere partijen. Dit kan significante kosten met zich meebrengen. Central clearing van derivaten verkleint het risico op individuele tegenpartijen maar introduceert een risico op de partijen die voor de clearing zorgen.

Een andere vorm van concentratierisico is het landenrisico. De kredietportefeuille van BNG Bank concentreert zich sterk op Nederland. Dit is voor de bank een reden om bewust buitenlands papier in haar liquiditeitsportefeuille op te nemen. BNG Bank beperkt zich met betrekking tot rentedragende waardepapieren en kredietverlening tot landen binnen de EU en kent een algemene buitenlandlimiet op langlopende uitzettingen ter grootte van 15% van het balans-totaal. Daarnaast gelden individuele limieten op landen die mede op basis van de externe landenratings worden vastgesteld. In veel gevallen kennen de buitenlandse kredieten directe of indirecte garanties van de betreffende overheden. De verslechtering van de kredietwaardigheid van de landen die deel uitmaken van de eurozone vergroot het landenrisico. Dit heeft geleid tot de verlaging van interne limieten. De bank brengt haar posities in deze landen geleidelijk aan terug. Dit gebeurt voornamelijk door het uit laten lopen van bestaande uitzettingen en deze niet te vervangen door nieuwe. Het totale buitenland exposure in balanswaarde was EUR 16,3 miljard per eind 2013 (2012: EUR 17,7 miljard), waarvan EUR 10,5 miljard langlopend (2012: EUR 11,1 miljard). Dit is 8,4% van het balanstotaal (2012: 7,8%).

SETTLEMENTRISICO

Settlementrisico's doen zich voornamelijk voor bij de transacties met financiële tegenpartijen. De hiervoor genoemde netting- en collateralovereenkomsten dienen niet alleen ter afdekking van het tegenpartijrisico, maar ook ter beperking van het settlementrisico omdat betalingen over en weer gesaldeerd worden uitgevoerd. Verdere mitigatie van settlementrisico vindt plaats door beheersmaatregelen in het operationele proces.

ONTWIKKELINGEN KREDIETRISICO

De stabilisering op de financiële markten in combinatie met een beperkte solvabiliteitsplichtige kredietvraag leidde tot een stabilisering van de hoeveelheid kredietrisico in de portefeuille van de bank. Ook in 2013 leed de bank nauwelijks kredietverliezen uit hoofde van kredietverlening.

PORTEFEUILLE RENTEDRAGENDE WAARDEPAPIEREN (RWP)

De portefeuille RWP van BNG Bank wordt aangehouden ten behoeve van liquiditeitsmanagement en bestaat uit hoogwaardige obligaties, die grotendeels beleenbaar zijn bij de centrale bank. Tevens dient deze portefeuille voor het behalen van een aanvullend rendement op het eigen vermogen. In het onderstaande overzicht zijn de activa opgenomen op basis van uitstaande hoofdsommen en gerubriceerd naar soort en ratingniveau. De activa zijn afkomstig uit de balansposten Bankiers, Kredieten, Financiële activa voor verkoop beschikbaar en Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat.

De onder 'Rentedragende waardepapieren met overheidsgarantie' gerapporteerde uitzettingen hebben alle betrekking op uitzettingen aan decentrale overheden of publiekrechtelijke organisaties. Deze uitzettingen worden geclassificeerd op basis van 'ultimate rating'. Dit betekent dat deze uitzettingen onder de rating van de garant getoond worden. De overheidsgaranties betreffen garanties van centrale of decentrale overheden.

	31-12-2013					
	AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
BINNENLAND						
Staatsobligaties	1.700					1.700
RWP met overheidsgarantie	85					85
RWP met Nationale Hypotheek Garantie	277	133	313			723
Covered Bonds	390		75			465
Medium Term Notes		19	58			77
ABS/MBS	274	11	2			287
Bedrijfsobligaties			172			172
	2.726	163	620	-	-	3.509
BUITENLAND						
Staatsobligaties	1.581	1.219		247		3.047
Supranationaal	175	700				875
Europese Investeringsbank	722					722
RWP met overheidsgarantie	602	577	128	21	202	1.530
Covered Bonds	30		397	687	50	1.164
Medium Term Notes		60			60	120
ABS/MBS	25	157	234	674	269	1.359
Bedrijfsobligaties			233	167		400
Obligaties van financiële instellingen			60			60
	3.135	2.713	1.052	1.796	581	9.277
TOTAAL	5.861	2.876	1.672	1.796	581	12.786

	31-12-2012					
	AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
BINNENLAND						
Staatsobligaties	1.000					1.000
RWP met overheidsgarantie	88					88
RWP met Nationale Hypotheek Garantie	677	244	338			1.259
Covered Bonds	385	75				460
Bouwfonds			450			450
Medium Term Notes			77			77
ABS/MBS	427	12	4			443
Bedrijfsobligaties			171			171
Obligaties van financiële instellingen		151				151
	2.577	482	1.040	-	-	4.099
BUITENLAND						
Staatsobligaties	1.543	355	843	50		2.791
Supranationaal	417	306				723
Europese Investeringsbank	535					535
RWP met overheidsgarantie	1.088	71	146	24	209	1.538
Covered Bonds	125	41	477	657		1.300
Medium Term Notes		62			60	122
ABS/MBS	32	227	785	395	109	1.548
Bedrijfsobligaties		192	123	167		482
Obligaties van financiële instellingen		61				61
	3.740	1.315	2.374	1.293	378	9.100
TOTAAL	6.317	1.797	3.414	1.293	378	13.199

LANGLOPENDE UITZETTINGEN OP GIIPS-LANDEN

BNG Bank heeft langlopende uitzettingen op de zogenaamde GIIPS-landen. BNG Bank doet geen nieuwe investeringen in langlopende uitzettingen (met onderliggende activa) in deze landen. Ten behoeve van liquiditeitsmanagement zijn kortlopende (bancaire) uitzettingen wel mogelijk. In onderstaande tabellen zijn de langlopende uitzettingen weergegeven in uitstaande hoofdsommen en gerangschikt naar land van herkomst en ratingniveau. In tegenstelling tot het overzicht rentedragende waardepapieren is in onderstaande tabellen ook de langlopende onderhandse kredietverlening aan betreffende landen opgenomen.

31-12-2013						
	AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
IERLAND*						
ABS/MBS				269	7	276
				269	7	276
ITALIË						
Staatspapier				197		197
ABS/MBS		45	100	2	66	213
RWP met overheidsgarantie				21	25	46
		45	100	220	91	456

* Het Ierse exposure betreft securitisaties van vorderingen in Duitsland, Spanje en Portugal.

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

PORTUGAL

ABS/MBS
 Kredietverlening
 Covered bonds
 RWP met overheidsgarantie

SPANJE

Staatspapier
 ABS/MBS
 Kredietverlening
 Covered bonds
 RWP met overheidsgarantie
 Medium Term Notes

TOTAAL EXPOSURE GIIPS-LANDEN

31-12-2013

AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
		39	29		68
				126	126
			25		25
				131	131
		39	54	257	350
			50		50
	103	95	374	197	769
			98	20	118
		397	662	50	1.109
	8	3		46	57
				60	60
	111	495	1.184	373	2.163
	156	634	1.727	728	3.245

IERLAND*	
ABS/MBS	
ITALIË	
Staatspapier	
ABS/MBS	
RWP met overheidsgarantie	
PORTUGAL	
ABS/MBS	
Kredietverlening	
Covered bonds	
RWP met overheidsgarantie	
Vervolg zie volgende pagina	

31-12-2012					
AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
	22	228	92	7	349
	22	228	92	7	349
		843			843
	78	88	74		240
			24	28	52
	78	931	98	28	1.135
		74			74
				132	132
			25		25
				134	134
		74	25	266	365

* Het Ierse exposure betreft securitisaties van vorderingen in Duitsland, Spanje en Portugal.

Vervolg van vorige pagina		31-12-2012					
		AAA	AA	A	BBB	NON- INVEST- MENT GRADE	TOTAAL
SPANJE							
Staatspapier					50		50
ABS/MBS			115	395	229	102	841
Kredietverlening					102	20	122
Covered bonds				477	632		1.109
RWP met overheidsgarantie			2	21		46	69
Medium Term Notes						60	60
			117	893	1.013	228	2.251
TOTAAL EXPOSURE GIIPS-LANDEN			217	2.126	1.228	529	4.100

De langlopende uitzettingen op GIIPS-landen betreffen staatspapier, covered bonds, Medium Term Notes, kredietverlening aan statutaire marktpartijen en investeringen in de veiligste delen van asset backed securities (ABS) en mortgage backed securities (MBS). In 2013 is de exposure op de GIIPS landen afgenomen met EUR 855 miljoen door reguliere aflossingen van met name Italiaans staatspapier (EUR 646 miljoen) en Spaanse ABS/MBS (EUR 72 miljoen). De reële waarde van het totaal aan nog uitstaande langlopende uitzettingen in de GIIPS-landen per einde 2013 is ten opzichte van ultimo 2012 met EUR 8 miljoen toegenomen tot EUR 3.028 miljoen. Deze toename betreft positieve herwaarderingen van vooral Spaanse uitzettingen. De onder 'Kredietverlening' en 'Rentedragende waardepapieren met overheidsgarantie' gerapporteerde uitzettingen hebben alle betrekking op uitzettingen aan decentrale overheden of publiekrechtelijke organisaties. Eind 2013 zijn op twee uitzettingen in Spanje individuele bijzondere waardeverminderingen toegepast van per saldo EUR 21 miljoen (2012: nihil).

KREDIETRISICO FINANCIËLE ACTIVA

In de volgende opstellingen wordt een kwantitatief inzicht gegeven in het kredietrisico per einde 2013.

	31-12-2013	31-12-2012
	BALANSWAARDE	BALANSWAARDE
FINANCIËLE ACTIVA		
Bankiers en Kredieten	100.583	100.896
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat*	3.530	3.476
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	9.607	9.018
Overige financiële activa*	15.874	25.824
	129.594	139.214
* Inclusief derivaten en marktwaardecorrecties hedge accounting ('SLI')	-16.947	-26.697
TOTAAL	112.647	112.517

	31-12-2013		31-12-2012	
	BALANS- WAARDE	IN %	BALANS- WAARDE	IN %
VERDELING NAAR MARKTSEGMENTEN				
Publieke sector	37.934	34%	35.872	32%
Volkshuisvesting	43.441	38%	42.812	38%
Gezondheidszorg	8.030	7%	7.956	7%
Energie, Water en Telecom	1.912	2%	2.054	2%
Transport, Logistiek en Milieu	2.186	2%	1.921	2%
Onderwijs	1.064	1%	1.152	1%
Overige	2.284	2%	2.357	2%
SUBTOTAAL	96.851	86%	94.124	84%
Kredietinstellingen	9.686	9%	11.310	10%
Overige financiële instellingen	5.102	4%	6.165	5%
Overige	1.008	1%	918	1%
TOTAAL	112.647	100%	112.517	100%

Vervolg zie volgende pagina

	31-12-2013		31-12-2012	
	BALANS- WAARDE	IN %	BALANS- WAARDE	IN %
Vervolg van vorige pagina				
WAARVAN SOLVABILITEITSPLICHTIG				
Publieke sector	449	3%	522	3%
Volkshuisvesting	841	5%	1.023	6%
Gezondheidszorg	2.580	16%	2.319	13%
Energie, Water en Telecom	1.866	12%	2.010	11%
Transport, Logistiek en Milieu	940	6%	880	5%
Onderwijs	933	6%	1.022	5%
Overige	1.621	10%	1.631	9%
SUBTOTAAL	9.230	58%	9.407	52%
Kredietinstellingen	2.696	17%	3.876	21%
Overige financiële instellingen	4.058	25%	4.982	27%
Overige	86	0%	82	0%
TOTAAL	16.070	100%	18.347	100%

De grootste risicoconcentraties doen zich voor in de marktsegmenten met solvabiliteitsplichtige uitzettingen. Voor nagenoeg alle solvabiliteitsplichtige uitzettingen aan statutaire marktpartijen zijn onderpanden en zekerheden verstrekt door tegenpartijen. Deze onderpanden en zekerheden werken niet solvabiliteitsverlagend maar zijn wel beschikbaar voor uitwinning in geval van deconfiture van de tegenpartij. De overige solvabiliteitsplichtige uitzettingen hebben betrekking op een beperkt aantal financiële instellingen, hoofdzakelijk in verband met onderpandsverplichtingen. Onder de solvabiliteitsplichtige uitzettingen zijn tevens 8 tegenpartijen (2012:11) opgenomen die een uitzetting vertegenwoordigen van meer dan 10% van het BIS-toetsingsvermogen.

MAXIMAAL KREDIETRISICO

Deze opstelling geeft inzicht in het maximale kredietrisico van alle financiële activa zonder de reële waarde van enig onderpand of zekerheid daarin te betrekken, indien de tegenpartij niet aan haar verplichting kan voldoen. Deze financiële activa zijn opgenomen tegen balanswaarden, met uitzondering van de voorwaardelijke schulden en de onherroepelijke faciliteiten. Deze zijn opgenomen tegen nominale waarden.

	31-12-2013	31-12-2012
Kas en tegoeden bij de centrale banken	1.467	2.834
Derivaten*	9.346	15.346
Bankiers en Kredieten	100.583	100.896
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	2.457	2.603
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	9.607	9.018
Voorwaardelijke schulden	188	289
Onherroepelijke faciliteiten	5.925	7.370
* Exclusief marktwaardecorrecties hedge accounting ('SLI')		
TOTAAL	129.573	138.356

De derivaten betreffen vrijwel uitsluitend interest rate swaps en cross currency interest rate swaps. Hiervoor geldt dat deze contracten alleen worden aangegaan met financiële tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid. Daarnaast is met netting- en onderpandovereenkomsten het kredietrisico verder beperkt. De waarde van de garanties verstrekt door centrale overheden, het WSW en het WfZ op leningen in de balanspost kredieten bedraagt per 31-12-2013 EUR 81,7 miljard. De voorwaardelijke schulden respectievelijk onherroepelijke faciliteiten zijn toegelicht in [noot 34](#) respectievelijk [35](#). In [noot 36](#) is weergegeven welk deel van de financiële activa niet ter vrije beschikking staan.

OVERDRACHT VAN FINANCIËLE ACTIVA ZONDER DERECOGNITION

Onderstaande tabel geeft de balanswaarden weer van de overgedragen, maar niet van de balans verwijderde, financiële activa en de gerelateerde financiële passiva. De financiële activa worden niet verwijderd omdat BNG Bank de kredietrisico's en de rechten op de onderliggende cashflows behoudt.

BNG Bank heeft geen financiële activa in haar portefeuille die zijn overgedragen en verwijderd van de balans, maar waar BNG Bank nog een doorlopende betrokkenheid bij heeft.

	31-12-2013		31-12-2012	
	RENTEDRAGENDE WAARDEPAPIEREN VERKOCHT MET TOTAL RETURN SWAPS	RENTEDRAGENDE WAARDEPAPIEREN VERKOCHT MET REPOTRANSACTIES	RENTEDRAGENDE WAARDEPAPIEREN VERKOCHT MET TOTAL RETURN SWAPS	RENTEDRAGENDE WAARDEPAPIEREN VERKOCHT MET REPOTRANSACTIES
ACTIVA				
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	NOOT 5	–	2.557	671
TOTAAL		–	2.557	671
PASSIVA				
Bankiers	NOOT 10	–	2.581	651
TOTAAL		–	2.581	651

Eind 2012 waren in de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar (noot 5) obligaties opgenomen met een totale waarde van EUR 671 miljoen die waren verkocht en waar tegenover total return swaps waren afgesloten met een waarde van EUR 651 miljoen. In 2013 zijn (evenals in 2012) geen nieuwe transacties afgesloten en in de loop van 2013 zijn alle total return swaps beëindigd. In de balanswaarde van de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar is per eind 2013 voor EUR 2.557 miljoen (2012: EUR 567 miljoen) aan obligaties begrepen, die zijn verkocht met overeenkomst tot terugkoop (repotransacties). De waarde van deze repotransacties bedraagt per ultimo 2013 EUR 2.581 miljoen (2012: EUR 561 miljoen). Zowel de total return swaps als de repotransacties zijn onder noot 10 Bankiers opgenomen.

KREDIETEQUIVALENTEN VAN DERIVATEN DIE ACTIEF OP DE BALANS STAAN

Het kredietrisico van derivaten is relatief klein ondanks dat de omvang van de hoofdsommen per einde 2013 EUR 225 miljard groot is (2012: EUR 229 miljard). Deze contractuele hoofdsommen dienen, behalve in het geval van valutaderivaten, slechts als rekengrootheid en geven geen indicatie van de omvang van de kasstromen of het aan de derivaten verbonden risico. Hiervoor is het kredietequivalent van de derivatenportefeuille een betere indicator. Het kredietrisico wordt uitgedrukt in termen van kredietequivalenten op basis van voorschriften van de centrale bank. Het kredietequivalent bestaat uit de marktwaarde inclusief een opslag voor toekomstig kredietrisico. De contracten met een positieve waarde – de contracten waarbij de bank winst zou derven bij niet nakoming van het contract door de tegenpartij – zijn in dit geval relevant. Daarnaast worden de hoofdsommen vermenigvuldigd met bepaalde looptijd- en productafhankelijke percentages. De som van deze twee waarden (kredietequivalent) geeft een indicatie voor het kredietrisico. Het risicogewogen kredietequivalent van de derivatenportefeuille bedroeg ultimo 2013 EUR 880 miljoen (2012: EUR 1.067 miljoen).

	31-12-2013	31-12-2012
KREDIETEQUIVALENTEN		
Rentecontracten	1.198	1.568
Valutacontracten	643	1.474
TOTAAL	1.841	3.042
Minus: Cash collateral ontvangen	336	1.260
TOTAAL NA AFTREK CASH COLLATERAL	1.505	1.782

In deze cijfers is het effect van netting van positieve en negatieve marktwaarden van de contracten per tegenpartij verwerkt.

SALDERING VAN FINANCIËLE ACTIVA EN FINANCIËLE PASSIVA

BNG Bank heeft voor derivatentransacties netting- en onderpandsovereenkomsten gesloten met tegenpartijen. Deze overeenkomsten komen echter niet in aanmerking voor balanssaldering. Onderstaande tabel geeft de posities weer indien deze overeenkomsten wel zouden voldoen aan de voorwaarden van balanssaldering en indien rekening wordt gehouden met onderpandsovereenkomsten. In 2013 is het netto derivatenexposure aan de actiefzijde van de balans met EUR 328 miljoen verlaagd tot EUR 806 miljoen.

	31-12-2013						
	BRUTO WAARDE VAN FINANCIËLE ACTIVA OF PASSIEF VOOR SALDERING	BRUTO WAARDE VAN TE SALDEREN FINANCIËLE PASSIVA	BALANS- WAARDE FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA (NA SALDERING)	WAARDE FINANCIËLE VERREKE- NINGSIN- STRUMENT WELKE VOOR SALDERING NIET VOLDOET AAN IAS 32	EXPOSURE VÓÓR COLLATERAL	WAARDE FINANCIËEL ONDER- PAND WELKE VOOR SALDERING NIET VOLDOET AAN IAS 32	NETTO EXPOSURE
Derivaten actief*	NOOT 3+4+10 9.346	–	9.346	8.118	1.228	422	806
Derivaten passief	NOOT 2+5+ 11+12 16.687	–	16.687	8.118	8.569	8.152	417
NETTO	-7.341	–	-7.341	–	-7.341	-7.730	389

	31-12-2012						
Derivaten actief*	NOOT 3+4+10 15.347	–	15.347	12.786	2.561	1.427	1.134
Derivaten passief	NOOT 2+11+12 20.114	–	20.114	12.786	7.328	6.839	489
NETTO	-4.767	–	-4.767	–	-4.767	-5.412	645

* Exclusief marktwaardecorrecties
hedge accounting ('SLI') EUR 7.601
miljoen (2012: EUR 11.350 miljoen)

FINANCIËLE ACTIVA WAARVAN DE KREDIETVOORWAARDEN ZIJN GEWIJZIGD ALS GEVOLG VAN EEN ONGUNSTIGE FINANCIËLE POSITIE VAN DE DEBITEUR

Dit heeft betrekking op kredieten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en off-balance faciliteiten, waarvan de kredietvoorwaarden zijn gewijzigd ten gunste van de debiteur, zodat deze aan zijn verplichtingen kan blijven voldoen. In onderstaande tabel zijn geen rentedragende waardepapieren opgenomen omdat de bank in die gevallen de voorwaarden niet kan wijzigen. In 2014 wordt nieuwe regelgeving over dit onderwerp gefinaliseerd waarna procedures binnen de bank waar nodig worden bijgesteld. De bank verwacht dat daarmee vooral meer richting wordt gegeven aan het criterium dat de bank ook (financieel) nadeel moet hebben gehad van de wijzigingen van de kredietvoorwaarden. De huidige onduidelijkheid heeft de bank doen besluiten om in onderstaande tabel cijfers te presenteren afgezien van dit criterium.

	31-12-2013		
INTERNE RATING	EXPOSURE VAN KREDIETEN EN OFF-BALANCE	VERDELING IN %	EXPOSURE VAN KREDIETEN MET GEWIJZIGDE VOORWAARDEN
0 (s-vrij)	57.572	55%	–
1 tot en met 11	42.226	41%	–
12 tot en met 13	2.864	3%	145
14 tot en met 17	285	0%	155
18 tot en met 19	657	1%	61
TOTAAL	103.604	100%	361

De financiële activa waarvan de contractvoorwaarden zijn gewijzigd als gevolg van een ongunstige financiële positie van de debiteur bedragen per 31 december 2013 EUR 361 miljoen. Dit betreft 0,3% van de totale kredietportefeuille en heeft betrekking op 25 debiteuren. Een bedrag van totaal EUR 129 miljoen waarvan de kredietvoorwaarden zijn aangepast ten voordele van drie debiteuren is gegarandeerd door WfZ of WSW.

VOORZIENINGENBELEID

BNG Bank kent een aantal triggers die kunnen leiden tot een individuele kredietvoorziening. Dit betreft:

- Een interne rating van 14 of hoger leidt tot het overwegen of er sprake moet zijn van een voorziening.
- Het in default zijn van een krediet. Het criterium hiervoor is een betalingsachterstand en/of schending van contractvoorwaarden van meer dan 90 dagen.

De individuele voorziening heeft alleen betrekking op de solvabiliteitsplichtige kredieten aangezien de solvabiliteitsvrije kredieten vrij zijn van kredietrisico vanwege de garantstellingen, zekerheden of vanwege de status van de tegenpartij (i.c. lagere overheden, provincies, staat). Daarnaast kent de bank een collectieve voorziening op basis van een zogeheten 'Incurred But Not Reported' (IBNR) model. Dit model is voor solvabiliteitsvrije kredieten gebaseerd op een risicovergoeding voor operationeel risico en voor solvabiliteitsplichtige kredieten op een berekening van verwachte verliezen.

KREDIETEN WAARVAN DE CONTRACTVOORWAARDEN ZIJN GESCHONDEN EN/OF KREDIETEN MET EEN INDIVIDUELE BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING

Kredieten waarbij de debiteur de contractvoorwaarden heeft geschonden of kredieten waarvoor een individuele voorziening is getroffen, hebben een interne rating van 18 of 19. Deze kredieten worden individueel op bijzondere waardevermindering beoordeeld en voorzien indien de omstandigheden daar aanleiding toe geven. Het verloop van de kredietverlening aan deze debiteuren is in onderstaande tabel weergegeven.

	2013	2012
Beginstand	38	26
Kredieten in default geraakt, maar waar geen individuele voorziening voor noodzakelijk is	22	14
Kredieten in default geraakt en individueel voorzien	36	1
Aflossingen op kredieten in default	-1	0
Afboekingen	-14	-3
EINDSTAND	81	38

In 2013 is één partij in default geraakt, waarbij het treffen van een individuele voorziening niet noodzakelijk werd geacht. Van 5 tegenpartijen zijn in 2013 de openstaande vorderingen individueel voorzien. Hiervan waren 3 tegenpartijen reeds in 2012 in default geraakt. Van 2 andere tegenpartijen zijn in 2013 de vorderingen afgeboekt. Het verloop van voorziening voor kredieten die afgewaardeerd zijn is in [noot 2](#) toegelicht.

OUDERDOMSANALYSE REEDS VERVALLEN ACTIVA ZONDER INDIVIDUELE BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING

	31-12-2013	31-12-2012
Minder dan 31 dagen	0	1
31 tot en met 60 dagen	0	0
61 tot en met 90 dagen	0	0
Meer dan 90 dagen	3	27
TOTAAL	3	28

Vervallen activa hebben volledig betrekking op de post Kredieten ([noot 2](#)).

FINANCIËLE INSTRUMENTEN INGEDEELD NAAR CATEGORIEËN

	31-12-2013						
	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	DERIVATEN	DERIVATEN BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR NIET BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN GEAMORTI- SEERDE KOSTPRIJS	TOTAAL
– Kas en tegoeden bij de centrale banken						1.467	1.467
– Bankiers					363	8.146	8.509
– Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	2.457	1.073					3.530
– Overige financiële activa			8.273		7.601		15.874
– Financiële activa voor verkoop beschikbaar				372	9.235		9.607
– Kredieten					73.393	18.681	92.074
TOTAAL ACTIVA	2.457	1.073	8.273	372	90.592	28.294	131.061

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina	31-12-2013						
	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	DERIVATEN	DERIVATEN BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR NIET BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN GEAMORTI- SEERDE KOSTPRIJS	TOTAAL
– Bankiers						3.939	3.939
– Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	1.952	1.601					3.553
– Overige financiële passiva			15.086				15.086
– Schuldbewijzen					74.252	20.576	94.828
– Toevertrouwde middelen					5.345	4.688	10.033
– Achtergestelde schulden						32	32
TOTAAL PASSIVA	1.952	1.601	15.086	–	79.597	29.235	127.471

	31-12-2012						
	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	DERIVATEN	DERIVATEN BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR NIET BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN GEAMORTI- SEERDE KOSTPRIJS	TOTAAL
– Kas en tegoeden bij de centrale banken						2.834	2.834
– Bankiers					946	9.225	10.171
– Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	2.603	873					3.476
– Overige financiële activa			14.474		11.350		25.824
– Financiële activa voor verkoop beschikbaar				1.006	8.012		9.018
– Kredieten					72.280	18.445	90.725
TOTAAL ACTIVA	2.603	873	14.474	1.006	92.588	30.504	142.048

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina	31-12-2012						TOTAAL
	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	DERIVATEN	DERIVATEN BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR NIET BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA BETROKKEN IN HEDGE ACCOUNTING	FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	
– Bankiers						6.223	6.223
– Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	1.308	1.422					2.730
– Overige financiële passiva			18.692				18.692
– Schuldbewijzen					79.104	20.320	99.424
– Toevertrouwde middelen					5.748	6.391	12.139
– Achtergestelde schulden						33	33
TOTAAL PASSIVA	1.308	1.422	18.692	–	84.852	32.967	139.241

FINANCIËLE ACTIVA EN FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT

In de berekening van de marktwaarde van financiële activa en financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat is een opslag voor kredietrisico verwerkt. Waardeveranderingen als gevolg van veranderingen in kredietrisico worden afgeleid van veranderingen in deze opslagen. Periodiek wordt het risicoprofiel van individuele klanten en financiële instrumenten beoordeeld. Indien noodzakelijk wordt de opslag voor kredietrisico aangepast.

De mutatie van de marktwaarde van financiële activa tegen reële waarde via het resultaat als gevolg van gewijzigde opslagen voor kredietrisico bedraagt cumulatief EUR 194 miljoen negatief (2012: EUR 195 miljoen negatief) en over 2013 EUR 1 miljoen positief (2012: EUR 46 miljoen positief).

Bij een integrale toename van de opslagen voor kredietrisico van +25 basispunten per einde 2013 zou de marktwaarde van de rentedragende waardepapieren opgenomen in de financiële activa tegen reële waarde via het resultaat met circa EUR 51 miljoen dalen.

De (cumulatieve) mutatie van de marktwaarde van financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat als gevolg van gewijzigde opslagen voor kredietrisico in de afgelopen jaren is bij benadering nihil. Bij een integrale toename van de opslagen voor kredietrisico met +25 basispunten per einde 2013 zou de marktwaarde van de schuldbewijzen opgenomen in de financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat met circa EUR 54 miljoen stijgen.

MARKTRISICO

DEFINITIES

Marktrisico is de bestaande of toekomstige bedreiging van kapitaal en resultaat van de bank als gevolg van bewegingen in marktprijzen. Marktrisico (inclusief vervangingsrisico) kent verschillende verschijningsvormen: renterisico, valutarisico, fluctuaties in krediet- en liquiditeitsopslagen.

- Renterisico is het risico voor jaarresultaat en kapitaal dat voorkomt uit nadelige bewegingen in marktrentetarieven.
- Valutarisico is het risico voor jaarresultaat en kapitaal dat voorkomt uit nadelige bewegingen in valutakoersen.
- Het spreadrisico is het risico voor jaarresultaat en kapitaal dat voortkomt uit nadelige bewegingen in opslagen voor kredietrisico en opslagen voor liquiditeitsrisico.

RENTERISICO

BNG Bank voert een actief rentepositiebeleid en beoogt daarmee een additioneel rendement op het vermogen te behalen door te anticiperen op veranderingen in rentetarieven. De uitvoering van dit beleid is belegd bij het Asset & Liability Committee (ALCO) waarin alle leden van de Raad van Bestuur deelnemen en stemrecht hebben. Naast de Raad van Bestuur zijn in ALCO de directeuren verantwoordelijk voor Treasury, Public Finance en Economisch Onderzoek vertegenwoordigd, evenals het hoofd Risk Control. Op basis van marktvisies van Treasury en Economisch Onderzoek stelt ALCO periodiek de rentevisie van de bank vast en, binnen de daarvoor geformuleerde vaste kaders, de limieten waarbinnen Treasury opereert.

Risk Control is verantwoordelijk voor het onafhankelijk monitoren van het marktrisico alsmede voor advisering ten aanzien van de inrichting van het marktriscomanagement. De afdeling zorgt voor rapportage naar ALCO en Treasury en kan gevraagd en ongevraagd risico's signaleren of adviezen geven. De dagelijkse uitvoering van het renterisicobeheer is belegd bij het directoraat Treasury. Dit directoraat draagt zorg voor de hedgingactiviteiten met betrekking tot de marktrisico's die ontstaan als gevolg van de commerciële activiteiten en stuurt tevens de rentepositie van de bank. Vanuit het oogpunt van functiescheiding wordt het verzamelen van marktinformatie en de feitelijke herwaardering van financiële instrumenten uitgevoerd binnen het directoraat Processing. Risk Control dient wijzigingen met betrekking tot de gehanteerde systematiek en de gebruikte marktinformatie goed te keuren, evenals waarderingvoorstellen voor nieuwe transacties die niet onder een voorgeschreven standaard vallen. BNG Bank gebruikt een scala aan risicomaatstaven en beheersystemen om renterisico's te beheersen. Hierbij worden technieken gebruikt die gelden als best practices. Indien noodzakelijk worden eigen begrippenkaders, modellen en systemen ontwikkeld. De belangrijkste risicomaatstaven die bij BNG Bank worden gehanteerd zijn duration, rentegevoeligheid per tijdsinterval (delta) en Value at Risk (VaR). Deze renterisicomaatstaven vullen elkaar aan en vormen in combinatie met enkele andere indicatoren een basis om risico's inzichtelijk en beheersbaar te maken. Hiervoor worden rapportages voor verschillende doelgroepen op verschillende detailniveaus en met verschillende tijdfrequenties opgesteld.

Verder worden in beperkte mate technieken als scenarioanalyse en stress testing ingezet om inzicht te krijgen in de marktwaardeverandering bij forse renteschokken. De uitkomsten vormen een aanvulling op de maatstaven die geschikt zijn om risico's in te schatten onder 'normale' marktomstandigheden. Scenarioanalyse en stress testing worden door BNG Bank vooral gebruikt om additioneel inzicht te verkrijgen in de verbanden tussen rentebewegingen

en marktwaarde. Een gangbaar scenario om inzicht te krijgen in de risico's die optreden onder extreme omstandigheden is een instantane parallelle renteschok van plus of min 200 basispunten. Dit scenario van plus of min 200 basispunten is ook voorgeschreven in de regelgeving onder Basel II om de maximale verhouding tussen marktrisico en eigen vermogen uit te drukken. Dit staat bekend als het outlier criterium. Als het outlier criterium wordt overschreden stelt de toezichthouder een onderzoek in. De bank kent een interne grenswaarde die als early warning dient. In het marktrisicobeleid van de bank is daarnaast bepaald dat de duration van het eigen vermogen nooit hoger dan 10 mag zijn.

In onderstaande tabel wordt het effect van een instantane verandering van de rente per einde 2013 weergegeven. Getoond wordt de marktwaardeverandering die hierdoor optreedt. Deze wordt vervolgens uitgesplitst naar de wijze waarin deze uiteindelijk in het resultaat van de bank terechtkomt. De rechterkolom geeft tot slot het geschatte effect van de marktwaardeverandering weer op het renteresultaat van de bank in de jaren na 2014.

Het effect voor belasting van een instantane renteschok op de marktwaarde per 31 december 2013:

	TOTALE MARKTWAARDE- VERANDERING		EFFECT OP DE WINST- EN-VERLIESREKENING		EFFECT OP HET EIGEN VERMOGEN		LANGETERMIJNEFFECT OP TOEKOMSTIGE WINST-EN-VERLIES- REKENING	
	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012
RENTESCHOK								
+200 basispunten	-158	-263	+14	+27	+1	-3	-173	-287
-200 basispunten	+163	+121	-20	-43	-1	+3	+184	+161
BOEKHOUDKUNDIGE CLASSIFICATIE			REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT		REËLE WAARDE VIA HET VERMOGEN		GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS	

Slechts een beperkt deel van de marktwaardeveranderingen komt direct tot uitdrukking in de winst-en-verliesrekening en/of het eigen vermogen. In het voorbeeld van het scenario van 200 basispunten rentestijging komt EUR 14 miljoen positief direct in het jaarresultaat terecht en EUR 172 miljoen negatief in toekomstige jaren. Van dit bedrag komt evenwel EUR 1 miljoen positief direct in het eigen vermogen terecht. Deze getallen staan bekend als Earnings at Risk. Uit de tabel blijkt dat een relatief grote schok in de marktwaarde als gevolg van renteveranderingen slechts een relatief kleine impact heeft op het jaarresultaat van de bank. Dit komt doordat het resultaat van de bank voor het overgrote deel op amortized cost basis (rente) wordt bepaald en winsten en verliezen als gevolg van veranderingen in de rente daardoor gespreid over langere termijn in het resultaat terechtkomen. Dit is het gevolg van de hedgingstrategie en de daarop aansluitende hedge accounting systematiek van de bank. Complexe maatwerkproducten lenen zich soms minder voor dergelijke hedge accounting, waardoor de waardeverandering van een deel van de activa via de reële waarde in het resultaat wordt verwerkt.

VALUTARISICO

Omdat de bank een groot deel van haar funding in vreemde valuta betreft is er sprake van grote potentiële valutaposities. De bank heeft als beleid om het valutarisico geheel af te dekken. In incidentele gevallen kunnen kleine valutaposities bestaan, wanneer het niet kostenefficiënt is om deze af te dekken.

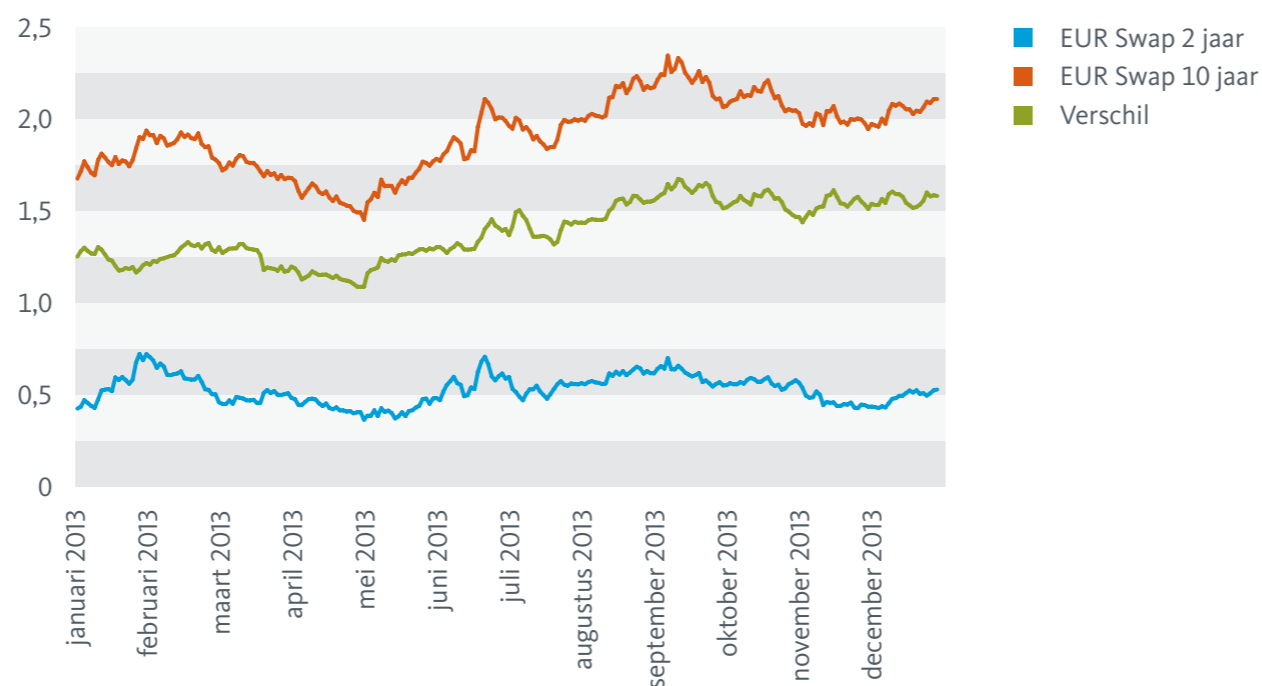
KREDIETOPSLAGEN, LIQUIDITEITSPREMIES EN RENTERISICOBEBEER

De rentepositie van BNG Bank wordt bepaald over de gehele portefeuille van activa en passiva. De rentepositie wordt gewaardeerd met behulp van een rentecurve die is opgebouwd uit swaptarieven uit de markt plus op- en afslagen voor krediet- en liquiditeitsrisico. De rentedragende waardepapieren die BNG Bank op de balans heeft, kenden als gevolg van het relatief veilige karakter traditioneel zeer beperkte opslagen voor krediet- of liquiditeitsrisico ten opzichte van deze swapcurve. Sinds 2008 zijn deze opslagen opgelopen, wat het sturen van de rentepositie compliceert. Met behulp van additionele informatie analyseert de bank de rentepositie daarom nu met en zonder deze risico-opslagen. Limitering vindt onveranderd plaats op basis van marktprijzen inclusief genoemde op- en afslagen.

ONTWIKKELINGEN MARKTRISICO

Hoewel de markten in 2013 relatief stabiel waren dan in de jaren daarvoor heeft de bank wederom voor een terughoudend positiebeleid gekozen waarin de rentepositie qua duration het hele jaar laag werd gehouden. Dit hing mede samen met de verwachting dat de rentecurve voor de langere looptijden op zeker moment een stijgende tendens zou laten zien. Voor de uitvoering van het rentepositiebeleid was 2013 geen eenvoudig jaar. Niet alleen liet de voor de bank meest relevante curve, de Europese Swapcurve, steeds weer stijgingen en dalingen zien, ook kantelde de curve herhaaldelijk. Dit wil zeggen dat de stijgingen en dalingen tussen verschillende looptijdsegmenten onderling sterk afweken, waardoor de curve steiler of juist vlakker werd.

EUROPESE SWAPCURVE

De open valutapositie was conform het beleid het hele jaar nihil.

In 2013 is een stress testing programma opgesteld waar ook stress scenario's met betrekking tot marktwaarderisico deel van uitmaken. In 2014 zullen op dit gebied verdere stappen gemaakt worden.

Een van de uitgangspunten achter het renterisicoraamwerk van de bank was dat in- en verkoopprijzen van de bank zich rondom de euro swapcurve bevonden. Sinds de financiële crisis is dit veel minder het geval. De kosten van liquiditeit worden door de markten veel nadrukkelijker geprijsd dan vroeger, hetgeen heeft geleid tot hogere spreads, vooral in de langere looptijden. Het renterisicoraamwerk van de bank wordt daar op aangepast. Ook zijn financiële instrumenten complexer dan voorheen en stelt de regelgeving steeds meer eisen omtrent de manier waarop renterisicomangement moet worden beheerst. Een nieuw conceptueel raamwerk is opgesteld voor het renterisicomangement. Begin 2014 is een project gestart om dit raamwerk in te voeren. Dit gebeurt in de vorm van een aantal deelprojecten om relatief snel eerste resultaten te kunnen boeken en het totale projectrisico te mitigeren.

LIQUIDITEITS- EN FUNDINGRISICO

DEFINITIES

Liquiditeitsrisico is de bestaande of toekomstige bedreiging van kapitaal en resultaat van de instelling als gevolg van de mogelijkheid dat zij op enig moment niet in staat zal zijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen zonder dat dit gepaard gaat met onaanvaardbare kosten of verliezen.

- Het liquiditeitsrisico voor de korte termijn is het risico dat de bank op korte termijn niet genoeg geld kan aantrekken om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen.
- Het herfinancieringsrisico of het lange termijn liquiditeitsrisico is het risico dat de bank als gevolg van de ontwikkeling van haar eigen kredietwaardigheid geen of onvoldoende geld kan aantrekken tegen prijzen waarmee de continuïteit van de onderneming niet in gevaar komt.

LIQUIDITEIT

De liquiditeitskracht van BNG Bank is groot mede omdat haar balans voor het grootste deel uit activa bestaat die als onderpand kunnen dienen bij de centrale bank. Op basis van het daadwerkelijk gedeponeerde onderpand beschikt de bank reeds over een ruime leencapaciteit. Daarnaast wordt een toegenomen gedeelte van de activa op de balans expliciet voor liquiditeitsdoeleinden aangehouden, de zogenoemde liquiditeitsportefeuille.

Om de liquiditeitspositie te monitoren beschikt de bank over een dagelijks geactualiseerde liquiditeitsvervalkalender en worden wekelijks meerjarige liquiditeitsprognoses opgesteld. Op de liquiditeitspositie is een stelsel van limieten van toepassing.

De bank heeft door haar kredietwaardigheid en goede naam ook in moeilijke marktomstandigheden meer dan voldoende toegang tot de internationale financiële markten kunnen behouden. De liquiditeitspositie van BNG Bank voldoet ruimschoots aan de bestaande en toekomstige toezichtsnormen. Naast het doel om op korte termijn aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen, is het liquiditeitsbeleid ook gericht op het behoud van de excellente kredietwaardigheid. Hiertoe wordt onder meer de liquiditeitsbehoefte op langere termijn gemonitord. De meerjarige liquiditeitspositie wordt bepaald op basis van toekomstige kasstromen. De fundingtekorten per jaarultimo vallen binnen de limieten van de bank.

De uitvoering van het funding- en liquiditeitsbeleid is belegd bij het directoraat Treasury. Over het gebruik van de vastgestelde limieten wordt door de afdeling Risk Control onafhankelijk gerapporteerd aan ALCO.

FUNDING

BNG Bank maakt onderscheid tussen kortlopende funding en langlopende funding. Voor de kortlopende middelen kan gebruik gemaakt worden van:

- Commercial Paper. De bank gebruikt een European Commercial Paper (ECP) programme ter grootte van maximaal EUR 20 miljard en een US Commercial Paper (USCP) programme ter grootte van maximaal USD 10 miljard. Onder normale omstandigheden wordt een aanzienlijke ruimte aangehouden tussen de maximale ruimte in het programma en de daadwerkelijk inzet ervan.
- Repotransacties met interbancaire partijen onder een Global Master Repurchase Agreement (GMRA).
- Deposito's van institutionele geldmarktpartijen.
- Eventuele herfinancieringsoperaties van de Europese Centrale Bank.

De bank kent vrijwel geen retail deposito's en na de invoering van 'Schatkistbankieren' eind 2013 kan de bank niet langer gebruik maken van de deposito's van decentrale overheden.

Voor de lange termijn middelen is de bank vooral aangewezen op de kapitaalmarkt. Hiervoor bestaan een:

- Debt Issuance Programme (DIP) ter grootte van maximaal EUR 90 miljard;
- zogeheten Kangaroo-Kauri-Programma specifiek voor de Australische en Nieuw-Zeelandse markt ter grootte van AUD 5 miljard;
- zogeheten Samurai-shelf en een Uridashi-shelf specifiek ten behoeve van beleggers in Japan.

Om redenen van diversificatie wordt tevens gebruik gemaakt van:

- Het in onderpand geven van instrumenten uit de Liquiditeitsportefeuille.
- Guaranteed Investment Contracts (GICs).

ONTWIKKELINGEN

De stabilisering en daarbij gedeeltelijke normalisering van de markten leidde ertoe dat de prijsstelling van de korte funding minder gunstig werd voor de bank en die van de lange funding juist gunstiger als gevolg van gewijzigde liquiditeitsopslagen. BNG Bank kon uitstekend op zowel de geldmarkt als de kapitaalmarkt terecht. Het in het streven naar diversificatie gestarte USCP programma om kortlopende funding in dollars op te nemen kende een goede start. Het programma kent een omvang van maximaal tien miljard waarvan circa vijf miljard werd opgenomen. Het beroep op het ECP programma werd hierdoor kleiner. Per saldo werd het fundingtekort voor de lange termijn teruggebracht door verhoudingsgewijs meer langlopende middelen op te nemen dan in voorgaande jaren.

BNG Bank heeft haar liquiditeitsbeleid doorontwikkeld in het kader van het Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP). Om voorbereid te zijn op toekomstige marktverstoringen is het funding contingency plan herschreven en zijn triggers gedefinieerd en geoperationaliseerd die waarschuwen als wijzigende marktomstandigheden op een naderende crisis kunnen duiden.

LOOPTIJDANALYSE FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA OP BASIS VAN RESTERENDE CONTRACTUELE LOOPTIJD

De getoonde bedragen betreffen alle niet gediscoteerde toekomstige cashflows van de financiële activa en passiva. Voor de looptijdanalyse van de verstrekte garanties en onherroepelijke verplichtingen wordt verwezen naar noten [34](#) en [35](#).

	31-12-2013				
	TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	TOTAAL
Kas en tegoeden bij de centrale banken	1.467				1.467
Bankiers	6.002	1.583	909	76	8.570
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	46	357	381	2.708	3.492
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	129	200	3.068	8.422	11.819
Kredieten	8.346	10.267	40.407	59.995	119.015
Overige activa	11				11
TOTAAL ACTIVA	16.001	12.407	44.765	71.201	144.374
Bankiers	-1.787	-2.153			-3.940
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	-11	-20	-511	-2.962	-3.504
Schuldbewijzen	-11.229	-14.716	-47.836	-30.002	-103.783
Toevertrouwde middelen	-2.958	-365	-1.984	-10.648	-15.955
Achtergestelde schulden	-1	-2	-8	-46	-57
Overige Passiva	-65				-65
TOTAAL PASSIVA	-16.051	-17.256	-50.339	-43.658	-127.304

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

BRUTO GESALDEERDE DERIVATEN
Te ontvangen bedragen activa
Te betalen bedragen activa
ACTIVA
Te ontvangen bedragen passiva
Te betalen bedragen passiva
PASSIVA
TOTAAL GENERAAL

31-12-2013				
TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	TOTAAL
4.294	6.060	19.992	20.430	50.776
-3.418	-4.562	-14.880	-16.052	-38.912
876	1.498	5.112	4.378	11.864
6.606	7.398	20.500	33.017	67.521
-7.525	-9.434	-28.250	-38.463	-83.672
-919	-2.036	-7.750	-5.446	-16.151
-93	-5.387	-8.212	26.475	12.783

	31-12-2012				
	TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	TOTAAL
Kas en tegoeden bij de centrale banken	2.834	-	-	-	2.834
Bankiers	7.188	407	2.435	617	10.647
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	66	76	727	2.829	3.698
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	789	654	2.128	7.105	10.676
Kredieten	8.480	11.426	39.795	58.585	118.286
Overige activa	15	-	-	-	15
TOTAAL ACTIVA	19.372	12.563	45.085	69.136	146.156
Bankiers	-4.034	-1.090	-1.104	-	-6.228
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	-48	-293	-293	-910	-1.544
Schuldbewijzen	-10.154	-17.281	-50.664	-29.126	-107.225
Toevertrouwde middelen	-4.098	-841	-2.017	-10.703	-17.659
Achtergestelde schulden	-1	-2	-9	-47	-59
Overige Passiva	-75	-	-	-	-75
TOTAAL PASSIVA	-18.410	-19.507	-54.087	-40.786	-132.790

Vervolg zie volgende pagina

31-12-2012					
	TOT 3 MAANDEN	3 - 12 MAANDEN	1 - 5 JAAR	LANGER DAN 5 JAAR	TOTAAL
Vervolg van vorige pagina					
BRUTO GESALDEERDE DERIVATEN					
Te ontvangen bedragen activa	4.120	10.359	30.913	23.858	69.250
Te betalen bedragen activa	-3.143	-7.603	-21.804	-17.711	-50.261
ACTIVA	977	2.756	9.109	6.147	18.989
Te ontvangen bedragen passiva	9.049	4.676	9.219	27.510	50.454
Te betalen bedragen passiva	-10.026	-7.123	-18.722	-35.589	-71.460
PASSIVA	-977	-2.447	-9.503	-8.079	-21.006
TOTAAL GENERAAL	962	-6.635	-9.396	26.418	11.349

LIQUIDITEITSPORTEFEUILLE

Onder CRD IV zijn de Liquidity Coverage Ratio (LCR) en de Net Stable Funding Ratio (NSFR) geïntroduceerd. De LCR geeft aan in hoeverre BNG Bank over een afdoende buffer van liquide assets beschikt, om een gestreste netto uitgaande kasstroom over een 30-daagse periode te kunnen opvangen. De NSFR is een ratio voor liquiditeit voor de periode van een jaar. Deze ratio wordt berekend door de beschikbare stabiele funding te delen op de vereiste stabiele funding. Zowel de LCR als de NSFR zijn onderworpen aan een minimumeis van 100%. Rondom beide ratio's bestaat nog onzekerheid over de precieze uitwerking in de regelgeving. BNG Bank voldeed per einde 2012 en 2013 aan de minimumvereisten op basis van de op dat moment bekende informatie.

BNG Bank beschikt over een liquiditeitsportefeuille om op korte termijn onder gestreste omstandigheden over liquide middelen te kunnen beschikken zonder gebruik te hoeven maken van de naam van BNG Bank in de markt. Primair komt deze wens voort uit prudentieel liquiditeitsbeleid en secundair uit de verplichting om te kunnen voldoen aan de eisen uit nieuwe regelgeving. De assets zijn door Basel III opgedeeld in twee categorieën, namelijk Level I activa (de zeer liquide assets) en Level II activa (de liquide activa). Level II activa mogen voor maximaal 40% aan de waarde van de liquiditeitsportefeuille bijdragen. De liquiditeitsportefeuille bestaat voor 79% van de totale LCR-waarde uit Level I activa en voor 21% van de totale LCR-waarde uit Level II activa.

Eind 2013 bedroeg de LCR-waarde EUR 4,6 miljard (2012: EUR 7,6 miljard). De daling van EUR 3,0 miljard wordt per saldo veroorzaakt door het inzetten van liquide activa als onderpand in repo- en derivatentransacties en de groei van deze portefeuille.

LCR-CLASS	31-12-2013			
	RESTANT HOOFDSOM	RESTANT HOOFDSOM ONBEZWAARD	MARKTWAARDE	LCR-WAARDE
Level I – Overheid	4.833	1.783	1.968	1.968
Level I – Supranationaal	2.368	1.558	1.638	1.638
Level II A – Overheid/ Supranationaal	103	103	102	87
Level II A – Covered Bonds	495	495	550	467
Level II B – Corporates	235	235	258	129
Level II B – RMBS	392	392	386	290
TOTAAL	8.426	4.566	4.902	4.579

LCR-CLASS	31-12-2012			
	RESTANT HOOFDSOM	RESTANT HOOFDSOM ONBEZWAARD	MARKTWAARDE	LCR-WAARDE
Level I – Overheid	3.575	3.175	4.114	4.114
Level I – Supra national	2.007	2.007	2.278	2.278
Level II A – Overheid/ Supranationaal	204	204	176	150
Level II A – Covered Bonds	1.076	1.076	1.190	1.012
Level II A – Corporates	73	73	76	65
TOTAAL	6.935	6.535	7.834	7.619

TOELICHTING:

- LCR-class: activagroepen binnen de liquiditeitsportefeuille, waarbinnen een verdeling tussen Level I (zeer liquide) financiële activa en Level II (liquide) financiële activa is gemaakt;
- Restant hoofdsom: naar EUR omgerekende bedragen aan uitstaande hoofdsommen;
- Marktwaaarde: marktwaaarde van het niet bezwaarde deel van de liquiditeitsportefeuille;
- LCR-waaarde: LCR-liquiditeitswaaarde van het onbezwaarde deel van de portefeuille.

Ultimo 2013 is nominaal EUR 2,0 miljard (2012: EUR 0,4 miljard) aan activa uit deze portefeuille ingezet als onderpand voor repotransacties en EUR 1,8 miljard (2012: nihil) als onderpand voor derivatentransacties.

BEZWAARDE FINANCIËLE ACTIVA EN PASSIVA

Bezwaarde financiële activa en passiva zijn in situaties van funding- en liquiditeitsbehoefte niet vrij ter beschikking om op korte termijn in deze behoefte te voorzien. Onderstaande tabel geeft de balanswaarden weer van de financiële activa en passiva die in onderpand zijn gegeven (niet vrij ter beschikking) en het deel van die financiële activa en passiva die wel te vrije beschikking zijn.

		BEZWAARD	ONBEZWAARD	31-12-2013
		ACTIVA (PASSIVA) ALS COLLATERAL IN ONDERPAND GEGEVEN (ONTVANGEN)	ACTIVA (PASSIVA) NIET IN ONDERPAND GEGEVEN (ONTVANGEN) EN BESCHIKBAAR ALS COLLATERAL	TOTAAL
– Bankiers	NOOT 2	7.384	1.125	8.509
– Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	NOOT 3	53	2.404	2.457
– Financiële activa voor verkoop beschikbaar	NOOT 5	5.645	3.962	9.607
– Kredieten	NOOT 2	12.923	79.151	92.074
TOTAAL ACTIVA		26.005	86.642	112.647
– Bankiers	NOOT 10	414	3.525	3.939
– Toevertrouwde middelen	NOOT 10	8	10.025	10.033
TOTAAL PASSIVA		422	13.550	13.972
TOTAAL (NETTO)		25.583	73.092	98.675

		BEZWAARD	ONBEZWAARD	31-12-2012
		ACTIVA (PASSIVA) ALS COLLATERAL IN ONDERPAND GEGEVEN (ONTVANGEN)	ACTIVA (PASSIVA) NIET IN ONDERPAND GEGEVEN (ONTVANGEN) EN BESCHIKBAAR ALS COLLATERAL	TOTAAL
– Bankiers	NOOT 2	8.239	1.932	10.171
– Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat (excl. derivaten)	NOOT 3	55	2.548	2.603
– Financiële activa voor verkoop beschikbaar	NOOT 5	1.496	7.522	9.018
– Kredieten	NOOT 2	14.102	76.623	90.725
TOTAAL ACTIVA		23.892	88.625	112.517
– Bankiers	NOOT 10	1.419	4.804	6.223
– Toevertrouwde middelen	NOOT 10	8	12.131	12.139
TOTAAL PASSIVA		1.427	16.935	18.362
TOTAAL (NETTO)		22.465	71.690	94.155

De omvang van de bezwaarde financiële activa is in 2013 met EUR 2,1 miljard toegenomen tot EUR 26,0 miljard. Uit hoofde van balansmanagement is in het verslagjaar meer dan voorheen gebruik gemaakt van de inzet van rente-dragende waardepapieren uit de liquiditeitsportefeuille als onderpand ten behoeve van repo- en derivatentransacties.

In [noot 36](#) is weergegeven welk deel van de financiële activa niet ter vrije beschikking staan.

OPERATIONEEL RISICO

DEFINITIES

Operationeel risico is het risico van verliezen als gevolg van tekortkomingen van interne processen, mensen en systemen, of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationeel risico omvat onder meer de volgende risico's:

- IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door informatietechnologie.
- Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.
- Integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van de instelling wordt geschaad als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, dan wel haar medewerkers en cliënten in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen.
- Juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

ALGEMEEN

Het lijnmanagement is als 'first line of defense' primair verantwoordelijk voor het beheersen van operationeel risico in de dagelijkse bedrijfsvoering, conform beleid en afspraken. Het wordt daarbij ondersteund door gespecialiseerde afdelingen, zoals Interne Controle. Operationele risico's kunnen en hoeven niet volledig te worden gemitigeerd. Deze risico's moeten wel inzichtelijk en beheersbaar worden gemaakt.

Risk Control is de 'second line of defense' en zorgt voor overzicht en inzicht in risico's en voor richtlijnen voor beheersing. Ze ondersteunt en adviseert het lijnmanagement door het faciliteren van periodieke 'risk self assessments' en door de analyse van operationele risico's. De geïdentificeerde risico's, beheersmaatregelen en restrisico's worden vastgelegd. De self assessments krijgen meer richting doordat in- en externe omgevingsanalyses worden uitgevoerd. Waar nodig doet Risk Control voorstellen voor aanvullende beheersmaatregelen en houdt zij toezicht op de tijdige invoering ervan. Restrisico's worden voorgelegd aan de verantwoordelijke directeur. Deze adviseert de Raad van Bestuur over de eventuele acceptatie van de restrisico's.

Onafhankelijk van de self assessments, de risicoanalyses door Risk Control en de activiteiten van Interne Controle voert de IAD audits uit naar de opzet, het bestaan en de werking van beheersmaatregelen. De IAD vormt daarmee de 'third line of defense' en rapporteert aan de Raad van Bestuur. Jaarlijks geven de directeurs en de stafhoofden aan de Raad van Bestuur aan of zij in control zijn voor de processen en risico's waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Verder wordt vanuit de compliancefunctie periodiek een integriteitsanalyse gemaakt.

BNG Bank registreert operationele incidenten vanaf een bepaalde omvang. Hiertoe melden de medewerkers in het operationele proces de incidenten bij Risk Control. Naast registratie beziet Risk Control in overleg met de afdelingen of het proces, systemen of werkwijzen moeten worden aangepast om incidenten in de toekomst te voorkomen. Elk kwartaal vindt rapportage plaats aan de Raad van Bestuur, directie en afdelingshoofden. Jaarlijks vindt rapportage plaats over de incidenten met een (mogelijke) impact van meer dan EUR 100.000 aan de Raad van Bestuur en het Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen. De incidentenrapportage over 2013 bevatte 4 incidenten (in 2012 waren dit er 2), waarvan 3 nieuwe incidenten. Het effect van deze incidenten op het jaarresultaat van de bank was zowel in 2013 als 2012 beperkt.

IT-RISICO

Het informatiebeleid is erop gericht de informatievoorziening zo in te richten dat de bank in staat blijft haar bedrijfsstrategie succesvol uit te voeren. Preventieve maatregelen prevaleren bij het beheersen van het IT-risico. Deze maatregelen zijn erop gericht (potentiële) incidenten te voorkomen dan wel zo snel mogelijk te detecteren en de mogelijk voortkomende schade te beperken dan wel zo snel mogelijk te herstellen. Om de continuïteit van de IT-ondersteuning te kunnen garanderen is ook in 2013, met succes, een uitwijktest gedaan waarmee is vastgesteld dat de dienstverlening in geval van een calamiteit kan worden voortgezet op uitwijksystemen. Ook worden de systemen frequent getest op de (on)mogelijkheid om te worden gehackt.

De bank is een kleine speler die toch moet voldoen aan alle eisen die aan grote instellingen worden gesteld. Belangrijke uitgangspunten zijn de dienstverlening aan klanten, de eisen van toezichthouders en risicobeheersing. Om het IT-risico te beperken wordt gestreefd naar beperking van de complexiteit, maar de dynamiek van de financiële markten en de eisen die vanuit wet- en regelgeving worden gesteld vormen voor de bank een uitdaging. Voor IT resulteert dat in een volle projectenportefeuille en forse investeringen in hard- en software. Versterking van de informatiemanagement functie is in 2013 ingezet.

In 2013 is het gebruik van het systeem voor de administratie van kredietfaciliteiten en limieten verder verbeterd. Ook zekerheden en voorwaarden worden nu met dit systeem geadministreerd en bewaakt. In 2014 zal de verdere optimalisatie van het systeem worden voortgezet. Dit zal onder meer resulteren in de inzet van het systeem in de procesflow en als basis voor juridische documentatie van de faciliteiten. Hiermee worden de operationele risico's binnen het kredietverleningsproces nog beter beheerst.

Verbetering van de interne risicosystemen, zowel functioneel en technisch, is een reeds onderkend continu proces. Na de start in 2013 zal dit proces ook in de komende jaren veel tijd, aandacht en investeringen vragen. Een van de speerpunten voor 2014 is het creëren van een beter inzicht in renterisico onder de veranderde marktomstandigheden.

Zoals bij het uitbestedingsrisico beschreven heeft de bank haar IT deels uitbesteed aan Centric FSS. Een goede samenwerking tussen de bank en Centric FSS is noodzakelijk om het IT-risico te kunnen beheersen. De bank heeft de interne capaciteit van de IT-afdeling tijdelijk uitgebreid om de grote hoeveelheid projecten het hoofd te kunnen bieden. De verwachting is dat dit ook de komende jaren noodzakelijk zal zijn, hetgeen het kostenniveau van de bank negatief beïnvloedt.

UITBESTEDINGSRISICO

De belangrijkste uitbesteding van BNG Bank is de uitbesteding van een groot deel van de IT-activiteiten aan Centric FSS. De activiteiten betreffen betalingsverkeer en de rekeningcourantadministratie, het rekencentrum en het werkplekbeheer. Via service level agreements en een binnen de bank ingerichte demand organisatie zijn de door Centric FSS uitgevoerde activiteiten met die van BNG Bank verbonden.

In het afgelopen jaar zijn de upgrade van de werkplekinfrastructuur en de migratie van het platform voor betalingsverkeer goeddeels door Centric FSS afgerond. Beide projecten hebben belangrijke vertragingen gekend. De upgrade van het systeem voor betalingsverkeer was mede de aanleiding tot een enkele verstoring van de operationele dienstverlening, met consequenties voor klanten. Inmiddels zijn maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. De betalingsverkeersystemen van de bank zijn in 2013 tijdig geschikt gemaakt voor SEPA. Door de bank zijn veel inspanningen gedaan, deels in samenwerking met vertegenwoordigende instanties, om ook de klanten tijdig gereed te laten zijn voor de invoeringsdatum.

IT-ondersteuning is voor een bank cruciaal. Daarom zorgt de bank voor een goede monitoring en evaluatie van de dienstverlening van de dienstverlener. Onderdeel daarvan is de ISAE 3402 verklaring die Centric FSS jaarlijks afgeeft.

INTEGRITEITSRISICO

Integriteit is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. De BNG Bank Bedrijfscode is leidend voor het handelen van de bank en haar medewerkers. De bank laat integer en betrouwbaar handelen prevaleren boven het uitsluitend behalen van financieel gewin. De BNG Bank Bedrijfscode is gepubliceerd op de website van de bank. De norm voor integere bedrijfsvoering is nader ingevuld op grond van de Code Banken en wet- en regelgeving op het gebied van beloningsbeleid. Nieuwe werknemers, zowel interne als externe, worden getoetst op integriteit bij indiensttreding.

De bank eist ook van haar klanten en leveranciers integer handelen. Zij heeft hiervoor regels opgesteld omtrent de acceptatie, identificatie en monitoring van klanten en transacties, in het kader van Customer Due Diligence.

JURIDISCH RISICO

De bank heeft een gespecialiseerde juridische afdeling die onder meer de taak en verantwoordelijkheid heeft om afspraken met klanten en andere partijen op een juridisch juiste wijze vast te leggen in overeenkomsten. Hiertoe zijn standaardcontracten en -bepalingen opgesteld, die worden beheerd in een interne (contract)modellenbibliotheek. Bij afwijkingen van deze standaardmodellen wordt de afdeling Juridische Zaken altijd ingeschakeld.

De bank werkt toe naar een verder geautomatiseerde administratie van contractuele bepalingen in overeenkomsten met klanten, waarbij wordt gestreefd naar zoveel mogelijk standaardisering van voorwaarden en bepalingen. Hiertoe wordt de interne (contract)modellenbibliotheek doorontwikkeld en bijgewerkt, mede in het belang van de efficiency van het kredietverleningsbedrijf. Dit zorgt er voor dat het operationele proces zo min mogelijk handmatige werkzaamheden bevat en daarmee de noodzaak tot individuele contracten zoveel als mogelijk wordt voorkomen. Dit proces loopt in 2014 door.

In geval van complexe (veelal consortiale) transacties en in gevallen waarbij specialistische juridische kennis is vereist, schakelt de afdeling Juridische Zaken externe juristen in.

ONTWIKKELINGEN OPERATIONEEL RISICO

Operationeel risico is altijd al een onderdeel van de besturing van de organisatie geweest. De bank besteedt steeds meer expliciet aandacht aan operationeel risico en de beheersing ervan. Het is daarom ook onderdeel van de risk appetite.

Net als voorgaande jaren moet de bank met een beperkte personele bezetting grote veranderingen doorvoeren. Vooral de eisen vanuit wet- en regelgeving en in het verlengde daarvan de eisen van de verschillende toezicht-houders vormen een grote uitdaging. Ook de ontwikkelingen bij onze klanten zoals het schatkistbankieren en de zorgplicht en de ontwikkelingen op de financiële markten vergen aanpassingen bij de bank.

Vanuit de bestaande bezetting en, in toenemende mate met ondersteuning door externe inhuur, worden deze ontwikkelingen gevolgd en worden de benodigde aanpassingen in systemen en processen doorgevoerd. Dit kan in voorkomende gevallen betekenen dat reguliere werkzaamheden en al ingeplande projecten vertraging oplopen. Als veranderingen structureel blijken breidt de bank de bezetting uit. Omdat BNG Bank een technisch en kennis-intensief bedrijf is, waar de activiteiten van medewerkers vaak meerdere aandachtsgebieden bestrijken, kost het inwerken van nieuwe medewerkers tijd. Ook de komende jaren zal een groot beroep worden gedaan op management en medewerkers om de noodzakelijke veranderingen op de door de bank gewenste gecontroleerde wijze door te voeren.

STRATEGISCH RISICO

DEFINITIES

Strategisch risico is het risico dat strategische beslissingen van de instelling zelf bij uitvoering tot verliezen kunnen leiden en/of de kans op verliezen als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat (inclusief politiek). Strategisch risico bestaat uit de volgende onderdelen:

- Concurrentierisico is het risico dat de concurrentie- en marktpositie van de bank wordt beïnvloed als gevolg van activiteiten, acties en/of besluiten van (nieuwe) concurrenten.
- Afhankelijkheidsrisico is het risico dat de invloed van en ontwikkelingen bij stakeholders resulteren in conflicterende belangen met de bank en/of beïnvloeding van de financiële positie van de instelling.
- Reputatierisico is het risico dat de marktpositie van de bank verslechtert als gevolg van negatieve perceptie van het imago van de instelling door stakeholders.
- Risico uit hoofde van ondernemingsklimaat is het risico als gevolg van veranderingen in de omgeving op het gebied van economie, beursklimaat, loon- en/of koopkrachtontwikkelingen, maatschappij, politiek en technologie.

CONCURRENTIERISICO, AFHANKELIJKHEIDSRISICO EN ONDERNEMINGSKLIMAAT

Toetreden tot de markt die BNG Bank bedient is als gevolg van de relatief lage kredietmarges niet eenvoudig. Schaalgrootte en efficiency zijn voorwaarden voor een winstgevend bedrijfsmodel. Partijen die streven naar winstmaximalisatie zullen deze markt slechts beperkt kunnen en willen betreden. Het concurrentierisico is daarom nog altijd beperkt. De laatste jaren dreigde er eerder een gebrek aan concurrentie. Met het normaliseren van de markten zal de concurrentie naar verwachting weer toenemen. De grote hoeveelheid nieuwe regelgeving leidt tot aanzienlijke kostenstijgingen en daarmee afnemende efficiency in financiële zin. Andere banken hebben hiermee ook te maken. Het is vooralsnog onduidelijk in hoeverre de verschillende bedrijfsmodellen van financiële instellingen in verschillende mate worden beïnvloed en of concurrentieverhoudingen daardoor zullen wijzigen.

Het afhankelijkheidsrisico is hoog waar het gaat om ontwikkelingen bij de overheid. Ontwikkelingen die vorig jaar werden ingezet zijn gecontinueerd. Tot de invoering van schatkistbankieren is definitief besloten. Daarnaast gaan de bezuinigingen in de publieke sector voort.

Het ondernemingsklimaat was ook in 2013 moeilijk. Eind 2013 onderging de Nederlandse staat een downgrade van rating agency S&P van AAA naar AA+. BNG Bank onderging dezelfde verlaging. Een blijvend zeer hoge kredietwaardigheid van de Nederlandse staat is ook essentieel voor BNG Bank omdat de rating van een bank niet boven die van de staat uit kan komen. Het streven van de bank om haar rating gelijk te houden aan die van de Nederlandse staat is daarom het hoogst haalbare. BNG Bank heeft bij de rating agencies haar hoge ratings te danken aan haar financiële kracht, haar rol binnen de publieke sector, de kwaliteit van de activa en de aandeelhoudersstructuur.

INVESTERINGSRISICO IN PARTICIPATIES

BNG Bank neemt incidenteel en op bescheiden schaal met risicodragend vermogen deel in projecten voor gebiedsontwikkeling. Dit is een middel om ook als kredietverlener bij die projecten betrokken te worden. Gezien de marktomstandigheden in de sector is vanaf medio 2010 een pas op de plaats gemaakt en zijn sindsdien vrijwel geen nieuwe participaties in projecten aangegaan.

REPUTATIERISICO

BNG Bank zoekt steeds naar oplossingen die in het belang zijn van de klant. Dit acht zij van het grootste belang voor haar reputatie als bank van en voor de publieke sector. Dit uit zich niet alleen in het aanbieden van de producten die de klant vraagt, maar vooral ook in terughoudendheid als niet voldoende duidelijk is dat het betreffende product in het belang is van de klant. Wanneer klanten vragen om financieringsconstructies die naar de mening van de bank niet geschikt zijn voor de betreffende relatie, worden deze hierop gewezen. Dit geldt vooral wanneer het kleinere organisaties betreft, waarvan de bank veronderstelt dat intern niet de expertise aanwezig is om bijvoorbeeld de waardeontwikkeling van financiële instrumenten onder stressvolle marktomstandigheden te kunnen schatten. In het interne productgoedkeuringsproces van de bank wordt hiermee rekening gehouden.

Reputatierisico geldt uiteraard ook met betrekking tot de andere stakeholders, waaronder de beleggers en de aandeelhouders. Het ontstaat vaak als gevolgrisico als andere risico's niet goed beheerst worden. Het maakt dan ook impliciet deel uit van alle elementen van risicobeleid. Door de verschillende risico's te mitigeren wordt indirect de reputatie van de bank beschermd.

KAPITAAL EN SOLVABILITEIT

SOLVABILITEIT BASEL II

Op banken waren tot en met eind 2013 de regels van het tweede Baselse kapitaalakkoord van toepassing. Dit betreffen standaards die door de in Basel gezetelde Bank for International Settlements (BIS) zijn opgesteld. BNG Bank hanteert de 'Standardised Approach' (SA) voor kredietrisico en marktrisico. Voor operationeel risico hanteert de bank de 'Basic Indicator Approach'. De minimaal vereiste percentages voor totaal vermogen en kernvermogen bedragen 8% respectievelijk 4% procent van de naar risico gewogen activa. Teneinde haar missie te kunnen realiseren is het beleid van de bank gericht op behoud van lage inkoopkosten. Handhaving van de hoge ratings is daarvoor een voorwaarde. In dat licht is binnen het kapitalisatie- en dividendbeleid van de bank een minimumgrens gesteld aan de BIS tier 1-ratio (ofwel het kernvermogen) van 18%. BNG Bank werkt al jaren met deze zelfopgelegde Tier 1-kapitaalratio van 18%, die ook ruim genoeg is om aan de eisen van Basel III te voldoen. Omdat het positieve verschil ten opzichte van andere banken af zal nemen streeft de bank voor 2014 en verder naar een Tier 1-kapitaalratio die hoger is dan 18%.

	31-12-2013		31-12-2012	
	MINIMAAL EXTERN VEREIST	AANWEZIG	MINIMAAL EXTERN VEREIST	AANWEZIG
BASEL II UITGANGSPUNTEN				
Toetsingsvermogen	922	2.810	938	2.576
BIS-ratio totaal vermogen	8%	24%	8%	22%
Kernvermogen (Tier 1-vermogen)	461	2.806	469	2.576
BIS-ratio kernvermogen (Tier 1-ratio)	4%	24%	4%	22%
Risico gewogen activa	nvt	11.530	nvt	11.729
Leverage ratio (LR)	nvt	2,3%	nvt	2,0%

KAPITAALVEREISTEN EN RISICOGEWOGEN ACTIVA

	31-12-2013		31-12-2012	
	RISICO- GEWOGEN BEDRAG	KAPITAAL- VEREISTEN	RISICO- GEWOGEN BEDRAG	KAPITAAL- VEREISTEN
KREDIETRISICO				
Standaardbenadering (onderverdeeld in categorieën)				
Decentrale overheden	400	32	405	32
Instellingen	428	34	599	48
Ondernemingen	7.026	562	7.273	582
Verenigingen, stichtingen etc.	632	51	673	54
Gedekte obligaties	451	36	439	35
Securitisaties	1.399	112	1.205	96
Participatie in beleggingsfondsen	126	10	107	9
Overig	145	12	137	11
TOTAAL KREDIETRISICO	10.607	849	10.838	867
MARKTRISICO				
Standaardbenadering	–	–	23	2
OPERATIONEEL RISICO				
Basisindicator benadering	923	74	868	69
TOTAAL	11.530	923	11.729	938

REGULATORY KAPITAAL

	31-12-2013	31-12-2012
REGULATORY KAPITAAL		
Aandelenkapitaal	139	139
Agioreserve	6	6
Wettelijke en statutaire reserves	601	571
Overige reserves	1.889	1.670
Winst lopend boekjaar	283	332
Verwachte dividenduitkering	-71	-83
Aftrekposten	-41	-59
TIER-1 VERMOGEN	2.806	2.576
Positieve herwaardering AFS equity	13	10
Achtergestelde schulden	31	33
Aftrekposten	-40	-43
AANVULLEND VERMOGEN	4	-
TOETSINGSVERMOGEN	2.810	2.576

VOORUITBLIK NAAR CRD IV/CRR

Na publicatie van het derde Baselse Akkoord en deels op basis daarvan is een veelheid aan nieuwe regelgeving gepubliceerd. In 2013 zijn deze regels in wetgeving verankerd door middel van het Capital Requirements Directive IV (CRD IV) en de bijbehorende Capital Requirements Regulation (CRR). Het CRD IV gedeelte wordt vertaald in nationale wetgeving waarbij nationale discreties mogelijk zijn. Voor CRR geldt dat deze stap de facto wordt overgeslagen en dat de inhoud rechtstreeks wet is in alle lidstaten van de EU. Dit staat bekend als 'single rule book' omdat verschillen tussen de lidstaten niet meer mogelijk zijn. De CRR is op 27 juni 2013 gepubliceerd in het Official Journal of the European Union en vanaf 1 januari 2014 van toepassing. Het CRD IV gedeelte is gelijktijdig gepubliceerd en doorloopt de stappen naar nationale wetgeving.

De publicatie van CRD IV betekent niet dat alle regels nu duidelijk zijn. In veel gevallen is een technische uitwerking van de betreffende tekst door de EBA nog onder handen. Verder wordt de regelgeving gefaseerd ingevoerd. Daarbij kan op basis van monitoring van de effecten op de economie in het algemeen en het bankwezen in het bijzonder nog bijstelling van regels plaatsvinden door eisen te verhogen of te verlagen.

Een van de belangrijkste elementen van de nieuwe regelgeving betreft hogere kapitaaleisen, zowel voor risicogewogen activa als voor niet-risicogewogen activa. Dit betreft respectievelijk de Tier 1-kapitaalratio (en aanverwante ratio's) en de leverage ratio. Nieuw in de berekening van de Tier 1-kapitaalratio zijn kapitaaleisen als gevolg van het tegenpartijrisico op derivaten onder de noemer CVA (credit value adjustment). BNG Bank is ruimschoots compliant met betrekking tot de Tier 1-kapitaalratio. De leverage ratio betekent daarentegen een uitdaging. In de CRR is nog geen minimumniveau genoemd. Daar moet de EBA in 2016 nog over adviseren. Bovendien is in de teksten opgenomen dat de EBA bij het advies rekening dient te houden met de verschillende bedrijfsmodellen binnen het bankwezen. In het Basels akkoord is als ongedifferentieerd percentage 3 genoemd, te bereiken uiterlijk 1 januari 2018. In haar kapitaalplanning heeft de bank dit percentage vooralsnog als doelstelling overgenomen. Omdat alle kredieten ongeacht hun kredietwaardigheid voor 100% worden meegenomen in deze ratio wordt de bank relatief hard geraakt door deze ratio. De kredietverlening bestaat immers grotendeels uit uitzettingen bij of onder garantie van Nederlandse (decentrale) overheden met een risicoweging van 0%. In het zogeheten Migratieplan Basel III heeft de bank aan DNB aangegeven hoe ze aan deze ratio wil gaan voldoen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat ingaande de winst over het boekjaar 2012 het dividend is verlaagd van een pay-outpercentage van 50% naar van 25%.

Ook de mogelijkheid tot het aantrekken van hybride kapitaal dat kwalificeert als Tier 1-vermogen maakt deel uit van het migratieplan. Met deze maatregelen voorkomt de bank dat de kredietverstrekking aan haar klanten in gevaar komt als gevolg van knellende kapitaalratio's.

Onderstaand zijn de ratio's op basis van de Basel III uitgangspunten weergegeven. De minimaal extern vereiste normen geven de gewenste eindsituatie (2018) weer.

	31-12-2013		31-12-2012	
	MINIMAAL EXTERN VEREIST	AANWEZIG	MINIMAAL EXTERN VEREIST	AANWEZIG
BASEL III UITGANGSPUNTEN (2018)				
Toetsingvermogen	934	2.946	938	2.636
BIS-ratio totaal vermogen	8%	25%	8%	22%
Common Equity Tier 1-vermogen	525	2.946	534	2.636
Common Equity Tier 1-ratio	4,5%	25%	4,5%	22%
Risico gewogen activa	nvt	11.669	nvt	11.877
Leverage ratio (LR)	ntb	2,4%	nvt	2,0%

KAPITAALVEREISTEN EN RISICOGEWOGEN ACTIVA

	31-12-2013		31-12-2012	
	RISICO- GEWOGEN BEDRAG	KAPITAAL- VEREISTEN	RISICO- GEWOGEN BEDRAG	KAPITAAL- VEREISTEN
KREDIETRISICO				
Standaardbenadering (onderverdeeld in categorieën)				
Decentrale overheden	400	32	405	32
Instellingen (incl. CVA charge)	567	45	747	60
Ondernemingen	7.026	562	7.273	582
Verenigingen, stichtingen etc.	632	51	673	54
Gedekte obligaties	451	36	439	35
Securitisaties	1.399	112	1.205	96
Participatie in beleggingsfondsen	126	10	107	9
Overig	145	12	137	11
	10.746	860	10.986	879
MARKTRISICO				
Standaardbenadering	–	–	23	2
OPERATIONEEL RISICO				
Basisindicator benadering	923	74	868	69
TOTAAL	11.669	934	11.877	950

REGULATORY KAPITAAL

	31-12-2013	31-12-2012
REGULATORY KAPITAAL		
Aandelenkapitaal	139	139
Agioreserve	6	6
Herwaarderingsreserve	180	103
Wettelijke en statutaire reserve	601	571
Overige reserves	1.889	1.670
Winst lopend boekjaar	283	332
Verwachte dividenduitkering	-71	-83
Aftrekposten	-81	-102
COMMON EQUITY TIER 1-VERMOGEN	2.946	2.636
Aanvullend Tier 1-vermogen	-	-
TOTAAL TIER 1-VERMOGEN	2.946	2.636
TOETSINGSVERMOGEN	2.946	2.636

KAPITAALBELEID

Het kapitaalbeleid is vormgegeven in het zogeheten ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Centraal in dit beleid staat het kapitaalbeheersplan, waarin de hoogte en de samenstelling van het kapitaal worden bepaald op basis van de risico's waarvoor het kapitaal de dekking vormt. Net als in voorgaande jaren is voor de Tier 1-kapitaalratio een minimumwaarde van 18% van kracht. Om de kwaliteit van het kapitaal hoog te houden is daarnaast als intern uitgangspunt gedefinieerd dat het totale Tier 1-kapitaal voor maximaal 20% kan bestaan uit niet common equity kapitaalelementen zoals hybride schuldinstrumenten. Ultimo 2013 bestond het hele Tier 1-kapitaal nog uit gestort vermogen en ingehouden winsten. De ontwikkelingen rondom de leverage ratio kunnen ertoe leiden dat dit in de komende jaren zal veranderen.

De bank kent een Commissie Kapitaalbeleid en Financiële Regelgeving waarin de partijen zijn vertegenwoordigd die betrokken zijn bij de toedeling van het beschikbare kapitaal, het gebruik daarvan en de monitoring van dat gebruik. Deze Commissie wordt voorgezeten door een Lid van de Raad van Bestuur en bereidt de toedeling van het kapitaal voor, waarover in het Directieoverleg wordt besloten. Met betrekking tot Financiële Regelgeving volgt deze Commissie de ontwikkelingen en neemt waar nodig actie om besluitvorming voor te bereiden en invoering uit te laten voeren.

Het beschikbare kapitaal wordt bepaald binnen de restricties van Pijler I en Pijler II uit het tweede Baselse kapitaal-akkoord. Dit betreft respectievelijk het regulatorisch kapitaal en het economisch kapitaal. Daarnaast gelden de maatstaven die in de risk appetite van de bank zijn geformuleerd als bovengrenzen aan de inzet van kapitaal.

Per risicosoort wordt een kapitaaltoewijzing gedaan. De daadwerkelijke risico's mogen niet uitkomen boven de toegewezen bedragen. Het benodigde kapitaal voor kredietrisico onder Pijler I wordt bepaald op basis van solvabiliteitsweging. Het benodigde kapitaal voor kredietrisico onder pijler II wordt bepaald met een model waarmee het mogelijke verwachte en onverwachte verlies wordt berekend. Hiervoor geldt een betrouwbaarheidsinterval van 99,99% en een tijdshorizon van een jaar. Het betrouwbaarheidsinterval is hoog gekozen omdat dat past bij de ratingambitie van de bank. Door de in aantallen beperkte klantengroepen is de bank aangewezen op expertmodellen. De onzekerheden die dergelijke modellen met zich brengen heeft mede de keuze voor dit hoge betrouwbaarheidsinterval bepaald.

Maandelijks vindt voor Pijler I en Pijler II per risicosoort een confrontatie plaats tussen toegewezen kapitaal en daadwerkelijk gebruik. In 2013 werden geen kapitaallimieten overschreden. In het kader van het ICAAP is een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd op het benodigde kapitaal onder gestreste omstandigheden. De ambitie bestaat deze door te ontwikkelen naar een meeromvattend scenario van gelijktijdig gestreste factoren.

Sinds enige tijd wordt publiekelijk gediscussieerd over de vraag of staatspapier solvabiliteitsvrij moet blijven. De zogenaamde nulweging van de Nederlandse Staat in termen van solvabiliteit is een belangrijke pijler onder de BIS ratio van de bank. Ook onder Pillar II van de kapitaalregels van het Basel II akkoord beschouwt de bank het kredietrisico in economische termen als nihil. Een andere weging van kredieten aan de Nederlandse publieke sector of gegarandeerd door de Nederlandse publieke sector kan een aanzienlijke impact hebben op de Tier 1-kapitaalratio van BNG Bank. De bank verwacht ook in dat geval nog aan de minimumeisen te kunnen voldoen, hoewel dit uiteindelijk afhankelijk van de zwaarte van de weging is. ■

31

REËLE WAARDE VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De reële waarde is de prijs (ongecorrigeerd voor transactiekosten) die, ongeacht de intentie of de mogelijkheid, zou worden ontvangen indien een actief wordt verkocht of de prijs die zou worden betaald indien een passief wordt overgedragen in een ordelijke transactie tussen marktdeelnemers per waardingsdatum onder de geldende marktcondities. Uitgangspunt is dat de waardering vanuit het perspectief van marktpartijen moet worden gezien, waarbij alleen specifieke kenmerken en beperkingen van het financieel instrument meegenomen mogen worden. Bij de bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten die tegen reële waarde op de balans worden opgenomen, wordt gebruik gemaakt van gequoteerde marktprijzen voor zover het financiële instrumenten betreft die op een actieve markt worden verhandeld. Een financieel instrument wordt beschouwd als genoteerd in een actieve markt als de genoteerde prijs regelmatig beschikbaar is en als deze prijzen de actuele en regelmatig voorkomende 'at arm's length' markttransacties weergeven. Gequoteerde marktprijzen voor financiële activa zijn gebaseerd op biedkoersen en voor financiële passiva op laatkoersen. Het is toegestaan om middenkoersen te hanteren indien het marktrisico van de financiële activa en passiva geoffset wordt (level 1). Financiële instrumenten die niet op een actieve markt worden verhandeld of waarvoor geen markt wordt onderhouden of waarvoor geen gequoteerde marktprijs in een actieve markt bestaat, worden gewaardeerd op basis van gequoteerde prijzen van vergelijkbare instrumenten (level 2). Als er geen gequoteerde prijzen van vergelijkbare instrumenten beschikbaar zijn, wordt de reële waarde bepaald op basis van in de financiële sector gebruikelijke waardingsmodellen en technieken, veelal modellen gebaseerd op netto-contante waardeberekening en optie-prijsmodellen (level 2 en 3). Input voor deze modellen is gebaseerd op objectief waarneembare marktprijzen (op middenkoersen), forward pricing, marktconforme yieldcurves voor discounting, correlaties, volatiliteiten, cross currency basisspreads, creditspreads (afgeleid van de prijzen van kredietderivaten (Credit Default Swaps)), kredietwaardigheid van tegenpartijen en andere factoren, schattingen en veronderstellingen die marktpartijen zouden gebruiken om de prijs te bepalen (level 2) of grotendeels gebaseerd op niet in de markt openbaar waarneembare data (level 3).

Ten behoeve van de bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten, waarbij sprake is van krediet- en liquiditeitsrisico en theoretische waardering noodzakelijk is, maakt de bank gebruik van zogeheten spreadcurves. Deze spreadcurves worden geconstrueerd op basis van de relevante rentecurve en een opslag voor krediet- en liquiditeitsrisico. De kredietopslag is afhankelijk van de kredietwaardigheid van de debiteur, rekening houdend met verkregen zekerheden, garantiestellingen en looptijden. Minimaal één keer per kwartaal wordt het risicoprofiel van

individuele klanten en financiële instrumenten beoordeeld. Indien noodzakelijk wordt de opslag voor kredietrisico aangepast. Voor interest rate swaps waarbij de bank met de tegenpartij geen overeenkomst heeft tot het dagelijks uitwisselen van onderpand wordt voor het kredietrisico van de tegenpartij een Credit Valuation Adjustment (CVA) meegenomen in de marktwaardeberekening. De liquiditeitsopslag is afhankelijk van de mate van verhandelbaarheid van het instrument. In bijna alle gevallen is de bank bij haar debiteuren aangewezen op theoretische waardering. De bank heeft haar vorderingen gegroepeerd op basis van vergelijkbaarheid ten aanzien van kredietrisico en aan elke groep een opslag toegekend waarin het risico wordt gereflecteerd. De opslag is tevens afhankelijk van de looptijd van een financieel instrument. De bank heeft uit hoofde van haar eigen kredietrisico een Debet Valuation Adjustment (DVA) voor derivaten passief en een Own Credit Adjustment (OCA) voor instrumenten in Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat vanwege haar excellente kredietwaardigheid op nihil vastgesteld. Voor zover financiële instrumenten het karakter hebben van een termijncontract, wordt gebruik gemaakt van officiële termijnprijzen waaronder forward-rentecurves en termijnvalutakoersen. In het geval van complexe instrumenten worden de samenstellende delen van het instrument separaat gewaardeerd op basis van de hiervoor genoemde technieken en modellen. De reële waarde van het gehele instrument wordt bepaald als de som van de reële waardes van de samenstellende delen.

Reeds in 2012 zijn de volgende verbeteringen in inputfactoren doorgevoerd voor het bepalen van reële waarden van financiële activa en financiële passiva:

- Cross currency basisspread als liquiditeitsopslag voor het volatiliteitsrisico tussen de uitwisseling van rentes van twee verschillende valuta's;
- CVA voor swaps waarbij de bank met de tegenpartij geen overeenkomst heeft tot het dagelijks uitwisselen van onderpand.

Naar aanleiding van IFRS 13 en de gewijzigde marktusance zijn vanaf 2013 de volgende verbeteringen doorgevoerd:

- OIS discounting voor interest rate swaps gedekt door dagelijkse uitwisseling van onderpand en;
- OIS discounting voor cross currency swaps waarbij betrouwbare OIS-curves in de betreffende valuta beschikbaar zijn.

BNG Bank heeft alleen recurring reële waarden. Dit betreffen reële waarden die op on-going basis worden bepaald ter verwerking in de financiële positie aan het eind van elke rapportageperiode.

	31-12-2013		31-12-2012	
	BALANS- WAARDE	REËLE WAARDE	BALANS- WAARDE	REËLE WAARDE
Kas en tegoeden bij de centrale banken	1.467	1.467	2.834	2.834
Bankiers en Kredieten	100.583	109.946	100.896	113.602
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	3.530	3.530	3.476	3.476
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	9.607	9.607	9.018	9.018
Overige financiële activa*	15.874	8.273	25.824	14.474
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA	131.061	132.823	142.048	143.404
Bankiers en Toevertrouwde middelen	13.972	14.151	18.362	18.636
Achtergestelde schulden	32	46	33	49
Schuldbewijzen	94.828	95.717	99.424	100.376
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	3.553	3.553	2.730	2.730
Overige financiële passiva	15.086	15.086	18.692	18.692
TOTAAL FINANCIËLE PASSIVA	127.471	128.553	139.241	140.483

* In de balanswaarde van de Overige financiële activa is voor een bedrag van EUR 7.601 miljoen positief (2012: EUR 11.350 miljoen positief) de marktwaardecorrectie opgenomen uit hoofde van portfolio fair value hedging, die vrijwel geheel betrekking heeft op Bankiers en Kredieten. Dit bedrag betreft de boekhoudkundige verwerking van de effectieve delen van de ingedekte marktwaardeveranderingen. Zie ook [noot 32](#) voor een beschrijving van de wijze waarop met derivaten de marktrisico's worden afgedekt.

REËLE WAARDE HIËRARCHIE

Onderstaande tabel geeft inzicht in de wijze waarop de reële waarde wordt bepaald van transacties die op reële waarde zijn gewaardeerd in de balans op basis van onderstaande hiërarchische indeling zoals BNG Bank dit in haar waarderingproces heeft geborgd:

- **LEVEL 1:** waardering op basis van (ongecorrigeerde) gequoteerde marktprijzen, eventueel van identieke instrumenten, in een actieve markt. Een financieel instrument wordt beschouwd als genoteerd in een actieve markt als de genoteerde prijs regelmatig beschikbaar is en als deze prijzen de actuele en regelmatig voorkomende 'at arm's length' markttransacties weergeven. De gequoteerde marktprijzen voor financiële activa en passiva zijn gebaseerd op middenkoersen.
- **LEVEL 2:** waardering op basis van een waarderingstechniek gebruik makend van direct of indirect in de markt openbaar waarneembare data, niet zijnde gequoteerde marktprijzen zoals bij level 1. In deze categorie zijn instrumenten begrepen met een waardering die gebruik maakt van genoteerde prijzen in actieve markt voor vergelijkbare instrumenten, genoteerde prijzen voor identieke of vergelijkbare instrumenten in markten die beschouwd worden als minder dan actief of andere waarderingstechnieken waarbij alle significante inputvariabelen direct of indirect waarneembaar zijn uit de marktdata.
- **LEVEL 3:** waardering op basis van een waarderingstechniek met niet in de markt openbaar waarneembare data. In deze categorie zijn instrumenten begrepen met een waarderingstechniek die gebruik maakt van inputvariabelen die niet gebaseerd zijn op in de markt openbaar waarneembare data en waarbij de niet openbaar waarneembare marktdata een significante invloed hebben op de waardering van het instrument. Deze categorie behelst ook de instrumenten die gewaardeerd zijn op genoteerde prijzen voor vergelijkbare instrumenten waarbij significante niet openbaar waarneembare aanpassingen of veronderstellingen noodzakelijk zijn om het verschil tussen de instrumenten tot uitdrukking te brengen. Voor de bepaling van de reële waarde van de level 3 activa en passiva hanteert BNG Bank een opslag voor de significante niet waarneembare inputvariabelen die in een range ligt tussen de 40 basispunten en de 200 basispunten.

De juiste indeling wordt bij het afsluiten van een transactie bepaald op basis van de relevante kenmerken van waardering. Minimaal één keer per kwartaal wordt tijdens het periodieke waarderingproces per transactie deze indeling beoordeeld en indien noodzakelijk aangepast.

Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat
Overige financiële activa*
Financiële activa voor verkoop beschikbaar
TOTAAL ACTIVA
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
Overige financiële passiva
TOTAAL PASSIVA

31-12-2013			
LEVEL 1	LEVEL 2	LEVEL 3	TOTAAL
–	2.475	1.055	3.530
–	8.273	–	8.273
5.289	4.097	221	9.607
5.289	14.845	1.276	21.410
–	3.301	252	3.553
–	15.086	–	15.086
–	18.387	252	18.639

Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat
Overige financiële activa*
Financiële activa voor verkoop beschikbaar
TOTAAL ACTIVA
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
Overige financiële passiva
TOTAAL PASSIVA

31-12-2012			
LEVEL 1	LEVEL 2	LEVEL 3	TOTAAL
–	2.353	1.123	3.476
–	14.474	–	14.474
3.752	4.634	632	9.018
3.752	21.461	1.755	26.968
–	2.470	260	2.730
–	18.692	–	18.692
–	21.162	260	21.422

* Exclusief marktwaardecorrecties
hedge accounting ('SLI')

BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN REËLE WAARDE LEVELS

De toename in Financiële activa voor verkoop beschikbaar in level 1 van EUR 1.537 miljoen wordt veroorzaakt door nieuwe beleggingen in Nederlandse en Belgische staatsobligaties ten behoeve van de uitbreiding van de liquiditeitsportefeuille. De afname in Financiële activa voor verkoop beschikbaar in level 3 van EUR 411 miljoen wordt veroorzaakt door de afloop (contractuele aflossing) van een securitisatie van Nederlandse hypotheek met Nationale Hypotheek Garantie (NHG) met een nominale waarde van EUR 400 miljoen. De afname in Overige financiële activa in level 2 kan worden beschouwd in combinatie met de afname in Overige financiële passiva in level 2. Gecombineerd is er sprake van een afname van ruim EUR 8,8 miljard. Deze mutatie wordt veroorzaakt door de reële waardeveranderingen van derivaten betrokken in hedge accounting als gevolg van de stijging van de lange rentetarieven.

OVERHEVELINGEN VAN LEVEL 1 EN 2 ACTIVA EN PASSIVA

In 2013 zijn er zijn geen activa of passiva overgeheveld van level 1 naar level 2 of vice versa. Dit geldt eveneens voor het gehele jaar 2012.

VERLOOPOVERZICHT LEVEL 3 ACTIVA EN PASSIVA

	2013		
	FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR	FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT
BEGINSTAND	1.123	632	-260
Resultaten via de winst-en-verliesrekening:			
– Renteresultaat	14	3	-6
– Ongerealiseerd resultaat financiële transacties	-13		1
– Gerealiseerde resultaat financiële transacties	0	0	0
	1	3	-5
Ongerealiseerde waardeverandering via de herwaarderingsreserve		3	
Investerings	–	3	–
Kasstromen	-63	-424	7
Deelneming geherclassificeerd naar Financiële activa voor verkoop beschikbaar		4	
Naar Level 2	–	–	–
Van Level 2	–	–	–
Derivaten van actief naar passief en v.v.	-6		6
EINDSTAND	1.055	221	-252

		2012		
		FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT	FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR	FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT
BEGINSTAND		883	616	-2
Resultaten via de winst-en-verliesrekening:				
– Renteresultaat		17	10	-2
– Ongerealiseerd resultaat financiële transacties		37		-10
– Gerealiseerde resultaat financiële transacties		2	0	–
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		56	10	-12
Ongerealiseerde waardeverandering via de herwaarderingsreserve			31	
Investerings		–	–	–
Kasstroom		-64	-25	2
Naar Level 2		–	–	–
Van Level 2		–	–	–
Derivaten van actief naar passief en v.v.		248		-248
EINDSTAND		1.123	632	-260

In 2013 heeft er één kleine investering plaatsgevonden in level 3-posten. Het betreft een aankoop van participaties door BNG Vermogensbeheer in een eigen beleggingsfonds. Het belang van de bank in deelneming TBCH is in het eerste halfjaar van 2013 afgenomen van 25% naar 13,6%. Omdat het belang is gezakt tot onder de grens van 20% is deze deelneming – met een boekwaarde van EUR 4 miljoen – geherclassificeerd van de balanspost Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures naar de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar. Er zijn zowel in 2013 als in 2012 geen posten overgeheveld van level 2 naar level 3, of omgekeerd. De level 3-posten betreffen voornamelijk rentedragende waardepapieren waarin nagenoeg geen handel in de markt plaatsvindt. Door het

ontbreken van handel in deze rentedragende waardepapieren is de in de markt openbaar beschikbare data voor soortgelijk papier niet representatief voor de huidige reële waarde. De reële waarde van level 3-transacties is bepaald op basis van openbare data en aangepast met behulp van managementveronderstellingen omtrent opslagen voor krediet- en liquiditeitsrisico's.

SENSITIVITEIT VAN DE REËLE WAARDE VAN LEVEL 3 ACTIVA BIJ EEN MUTATIE VAN SIGNIFICANTE INPUTFACTOREN

De sensitiviteit van de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de level 3-inputfactoren is bepaald door het effect te meten aan de hand van een viertal parallelle rentebewegingen. In deze sensitiviteitsanalyse is rekening gehouden met de significante niet waarneembare inputfactoren. Deze inputfactoren bestaan uit opslagen voor liquiditeit, kredietwaardigheid en inflatie. Er zijn geen afhankelijkheden tussen deze inputfactoren. In 2013 is de berekeningsmethodiek aangepast. Tot en met 2012 werd de sensitiviteit van complexe level 3 transacties berekend en gepresenteerd op pakketniveau. Het betreft transacties waarbij een deel van de inputfactoren gespiegeld is opgenomen in een derivaat. Het economisch risico voor de bank is daarmee beperkt. Met ingang van dit verslagjaar wordt de sensitiviteit berekend en gepresenteerd op basis van de afzonderlijke delen van het pakket. Dit veroorzaakt de toename in het effect van de mutatie van significante inputfactoren per balanspost.

Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat
Financiële activa voor verkoop beschikbaar
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
TOTAAL

31-12-2013

EFFECT BALANSWAARDE BIJ EEN MUTATIE VAN SIGNIFICANTE INPUTFACTOREN VAN

BALANS- WAARDE	+10 BP	-10 BP	+100 BP	-100 BP
1.055	-17	17	-174	174
221	0	0	-1	1
-252	17	-17	173	-173
1.024	0	0	-2	2

Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat
Financiële activa voor verkoop beschikbaar
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
TOTAAL

31-12-2012

EFFECT BALANSWAARDE BIJ EEN MUTATIE VAN SIGNIFICANTE INPUTFACTOREN VAN

BALANS- WAARDE	+10 BP	-10 BP	+100 BP	-100 BP
1.123	-3	3	-28	32
632	-1	1	-11	12
-260	5	-5	42	-54
1.495	1	-1	3	-10

BNG Bank dekt nagenoeg alle renterisico's in met behulp van swaps. Reële waarde-effecten van rentedragende waardepapieren als gevolg van een verandering van de rentecurve alleen, hebben daarom een zeer beperkt effect op het resultaat en het vermogen van de bank. Rentebewegingen uit hoofde van gewijzigde krediet- of liquiditeitsopslagen hebben wel direct gevolgen voor het resultaat en het vermogen. Bij een integrale wijziging van de opslagen voor kredietrisico met +10 basispunten in de rentedragende waardepapieren met level 3 aan de actiefzijde van de balans daalt het resultaat van de bank met EUR 17 miljoen.

REËLE WAARDE HIËRARCHIE AMORTISED COST TRANSACTIES

Onderstaande tabel geeft inzicht in de wijze waarop de reële waarde wordt bepaald van transacties die op amortised cost zijn gewaardeerd in de balans op basis van eerdergenoemde hiërarchische indeling. In de tabel zijn niet opgenomen de kas en tegoeden bij centrale banken, cash collateral en rekeningcourantsaldi vanwege het zeer kortlopende karakter.

Bankiers (exclusief cash collateral en rekening courant)
Kredieten (exclusief rekening courant)
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA TEGEN AMORTISED COST
Bankiers (exclusief cash collateral en rekening courant)
Schuldbewijzen
Toevertrouwde middelen (exclusief rekening courant)
Achtergestelde schulden
TOTAAL FINANCIËLE PASSIVA TEGEN AMORTISED COST

31-12-2013			
LEVEL 1	LEVEL 2	LEVEL 3	TOTAAL
	2.529		2.529
	90.629	8.609	99.238
	93.158	8.609	101.767
	3.440		3.440
	95.717		95.717
		8.468	8.468
		46	46
	99.157	8.514	107.671

Bankiers (exclusief cash collateral en rekening courant)
Kredieten (exclusief rekening courant)
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA TEGEN AMORTISED COST
Bankiers (exclusief cash collateral en rekening courant)
Schuldbewijzen
Toevertrouwde middelen (exclusief rekening courant)
Achtergestelde schulden
TOTAAL FINANCIËLE PASSIVA TEGEN AMORTISED COST

31-12-2012			
LEVEL 1	LEVEL 2	LEVEL 3	TOTAAL
	3.409		3.409
	92.415	8.675	101.090
	95.824	8.675	104.499
	5.671		5.671
	100.376		100.376
		10.275	10.275
		49	49
	106.047	10.324	116.371

De financiële activa tegen amortised cost opgenomen onder level 3 hebben hoofdzakelijk betrekking op solvabiliteitsplichtige kredietverlening aan statutaire marktpartijen van BNG Bank. Tevens zijn daarin opgenomen de reële waarde van de sinds 2008 naar de post Kredieten geherclassificeerde activa afkomstig uit de balanspost financiële activa voor verkoop beschikbaar voor zover herwaardering geschiedt met niet in de markt openbaar waarneembare data. De financiële passiva tegen amortised cost opgenomen onder level 3 hebben betrekking op onderhands opgenomen middelen.

AFDEKKING VAN RISICO'S MET DERIVATEN

BNG Bank past in economisch opzicht hedging toe uit hoofde van risicobeheer, met het doel om valutarisico's te mitigeren en renterisico's op een gewenst niveau te houden. Hiertoe heeft de bank een stelsel van limieten en richtlijnen dat strikt wordt nageleefd en waarop dagelijks controle wordt uitgeoefend. Valuta- en renterisico worden voornamelijk afgedekt met behulp van derivaten. De verwerking van derivaten en afgedekte posities in de balans en winst-en-verliesrekening vindt zodanig plaats dat deze zoveel als mogelijk in lijn wordt gebracht met de feitelijke economische afdekking. BNG Bank verwerkt boekhoudkundig deze afdekkingsrelatie onder IFRS middels micro en portfolio fair value hedging alsmede cashflow hedging. Naar aanleiding van de gewijzigde waardering in 2013 van derivaten met dagelijkse uitwisseling van onderpandsverplichtingen is BNG Bank in het verslagjaar overgestapt op multicurve fair value hedge accounting. In de paragraaf van de grondslagen zijn de voorwaarden opgenomen die worden gesteld voordat deze vormen van hedge accounting kunnen worden toegepast.

Micro fair value hedging (MH) wordt toegepast op individuele transacties die voor wat betreft de renterisico's in een economische hedgerelatie zijn betrokken. Deze vorm van hedging wordt toegepast op nagenoeg alle uitgegeven schuldbewijzen, waaronder de emissies onder het gestandaardiseerde Debt Issuance Programme. Door middel van derivaten, hoofdzakelijk (cross currency) interest rate swaps, worden zowel het valuta- als het renterisico afgedekt. De emissies worden gespiegeld in het derivaat, waardoor de vaste couponnen van de emissies per saldo worden getransformeerd naar variabele rentebedragen in euro's. Zowel de emissie als de bijbehorende derivaten kunnen structuren bevatten, zoals optionaliteiten, die eveneens gespiegeld zijn. De herwaarderingseffecten van afgedekte MH-transacties met betrekking tot fair value hedging worden in dezelfde balanspost verantwoord als de afgedekte transacties.

Vanaf 1 juli 2011 past BNG Bank ook cashflow hedge accounting toe op nagenoeg alle langlopende transacties in vreemde valuta om het resultaat van de bank te beschermen tegen de mogelijke variabiliteit in toekomstige kasstromen uit hoofde van wisselkoersveranderingen. Als gevolg van de grote onzekerheden in de geld- en kapitaalmarkt, hoofdzakelijk gerelateerd aan de Europese schuldencrisis, is in de loop van 2011 een gebrek aan funding in vooral Amerikaanse dollars ontstaan voor Europese financiële instellingen. Deze partijen werden daardoor gedwongen de voor hun balansbeheer noodzakelijke Amerikaanse dollars aan te trekken via de valutaswapmarkt. Deze ontwikkeling vertaalde zich in een sterk toenemende dollar-euro basisswapsread. De basisswapsread is

een belangrijke bouwsteen van de waarde van een cross currency (interest rate) swap. De reële waarde van deze swaps, als separaat financieel instrument bezien, wordt dan ook beïnvloed door de mutatie van de basisswapsread. Deze verandering heeft echter geen economisch effect voor de bank en zal dat in beginsel nooit hebben, omdat de bank de contracten in principe tot einde looptijd aanhoudt. De cashflows in Amerikaanse dollar in het contract blijven gebaseerd op de basisswapsread op het moment van afsluiten en zijn, zoals beschreven, een exacte kopie van de Amerikaanse dollar cashflows in de obligatielening waarvoor de swap als hedging instrument geldt. Behalve in het geval van vrijwillig vervroegde aflossing van funding in vreemde valuta of onmiddellijke en volledige beëindiging van het bankbedrijf zijn er geen omstandigheden mogelijk waardoor de mutatie van de basisswapsread kan materialiseren in een gerealiseerd resultaat.

Desondanks is de bank onder IFRS verplicht de verandering van de reële waarde van het instrument in de cijfers te verantwoorden. De effecten van deze accounting mismatch moeten onder IFRS als waardeverandering van derivaten in de winst-en-verliesrekening worden meegenomen. Door de toepassing van cashflow hedge accounting vanaf 1 juli 2011 wordt het effectieve deel van de cashflow hedge verantwoord in een cashflow hedge reserve binnen het eigen vermogen. De resultaten uit rentestromen van zowel het afdekkingsinstrument als het afgedekte instrument worden in dezelfde periode in de winst-en-verliesrekening verantwoord. BNG Bank heeft ultimo 2013 EUR 332 miljoen positief (2012: EUR 69 miljoen negatief) als effectieve waardeverandering van de afdekkingsinstrumenten in het eigen vermogen opgenomen uit hoofde van cashflow hedging.

Bij Portfolio fair value hedging (PH) worden de renterisico's van een groep van transacties afgedekt door middel van een groep van derivaten. De hedgerelatie wordt op totaalniveau geconstrueerd en beheerst, waardoor er geen relatie met individuele transacties mogelijk is. De effectiviteit van PH is evenals die van MH bij BNG Bank in de afgelopen jaren nagenoeg perfect geweest. Om zowel hogere complexiteit als additionele kosten te voorkomen is er beleidsmatig voor gekozen om cashflows met een looptijd korter dan één jaar niet in PH te betrekken. De hieruit voortvloeiende resultaten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Voor zover er ineffectiviteit is, komt dit eveneens tot uitdrukking in de winst-en-verliesrekening. De herwaarderingen van afgedekte PH-posities worden in de balans verantwoord onder de post Overige financiële activa. De betreffende derivaten worden bij beide vormen van boekhoudkundige hedging gewaardeerd tegen reële waarde en zijn opgenomen onder de posten Overige financiële activa en Overige financiële passiva.

Hoewel BNG Bank derivaten gebruikt ten behoeve van economische hedging is het niet in alle gevallen mogelijk om deze ook te betrekken in een boekhoudkundige, door IFRS toegestane, hedgerelatie. De reële waarde van derivaten die niet worden betrokken in een boekhoudkundige hedgerelatie worden in de balans opgenomen onder de post Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat indien de waarde positief is of onder de post Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat als de waarde negatief is. Bij de enkele derivaten waarbij dit het geval is, is tevens de economische gehedgede positie aangewezen als zijnde gewaardeerd tegen reële waarde met waarde-mutaties via het resultaat, zodat per saldo de volatiliteit van het resultaat (uit hoofde van rente- en valutarisico's) wordt beperkt.

De derivaten zijn opgenomen onder verschillende balansposten, afhankelijk van de accounting behandeling onder IFRS. Derivaten zijn altijd op de balans gewaardeerd tegen reële waarde. Derivatencontracten die een positieve reële waarde hebben, staan aan de actiefzijde van de balans, derivaten met een negatieve waarde staan aan de passiefzijde van de balans.

	31-12-2013	31-12-2012
DERIVATEN BETROKKEN IN EEN BOEKHOUDKUNDIGE AFDEKKINGSRELATIE		
Overige financiële activa*	8.273	14.474
Overige financiële passiva	-15.086	-18.692
DERIVATEN NIET BETROKKEN IN EEN BOEKHOUDKUNDIGE AFDEKKINGSRELATIE		
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	1.073	873
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	-1.601	-1.422

* Exclusief marktwaardecorrecties
hedge accounting ('SLI')

De notional amounts van de derivaten zijn hieronder opgenomen, gesplitst per balanspost en type derivaat.

	31-12-2013		31-12-2012	
	NOTIONAL AMOUNT	REËLE WAARDE	NOTIONAL AMOUNT	REËLE WAARDE
OVERIGE FINANCIËLE ACTIVA				
Swaps	81.238	8.273	96.896	14.474
	81.238	8.273	96.896	14.474
OVERIGE FINANCIËLE PASSIVA				
Swaps	115.014	-15.086	105.411	-18.692
	115.014	-15.086	105.411	-18.692
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT				
Swaps	8.792	1.000	8.308	814
Forwards	2.335	64	3.017	16
Opties	360	9	389	43
	11.487	1.073	11.714	873
FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT				
Swaps	5.127	-1.081	3.294	-888
Forwards	11.710	-298	10.685	-271
Opties	748	-222	835	-263
	17.585	-1.601	14.814	-1.422

Uit hoofde van kredietrisico van derivaten ontvangt BNG Bank zekerheden van tegenpartijen. Per 31 december 2013 bedroegen deze zekerheden EUR 422 miljoen (2012: EUR 1.427 miljoen).

33**VERBONDEN PARTIJEN****TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN**

De Staat der Nederlanden bezit 50% van de uitstaande aandelen van BNG Bank. Transacties met de Staat betreffen onder meer obligaties die worden verhandeld op openbare markten. BNG Bank verstrekt tevens kredieten onder garantie van de Staat. Gezien de aard van deze transacties worden deze niet gezien als transacties met verbonden partijen.

Aan de heer C. van Eykelenburg is in 2008 een financiering verstrekt. Het uitstaande bedrag per jaarultimo bedraagt EUR 705.847 (2012: EUR 707.964). De gemiddelde rentevoet bedraagt 4,3% (2012: 4,3%). De lening is verstrekt tegen standaard personeelscondities van BNG Bank.

BELANGRIJKSTE BESLUITVORMINGSORGANEN VAN BNG BANK

De belangrijkste besluiten en beheersdaden worden uitgevoerd door de Raad van Bestuur. Het gevoerde beleid wordt getoetst en gecontroleerd door de Raad van Commissarissen.

BELONING RAAD VAN BESTUUR

De beloning van de Raad van Bestuur is gebaseerd op grondslagen die zijn verwoord in het Beloningsbeleid waarvan de hoofdlijn is opgenomen in het Verslag van de Raad van Commissarissen. Het integrale Beloningsbeleid is gepubliceerd op bng.nl. De beloning van de Raad van Bestuur kent een vaste en een variabele component. De vaste beloning is sinds 2002 slechts aangepast met de percentages zoals deze voortvloeien uit de Algemene Bank-CAO. Bestuurders en personeel bezitten geen aandelen of opties BNG Bank en ontvangen geen additionele beloning via dochtermaatschappijen van de bank.

[Keer terug naar pagina 22.](#)

[Keer terug naar pagina 278.](#)

BELONING TOEGEKEND AAN LEDEN RAAD VAN BESTUUR

(bedragen in duizenden euro's)

	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
	VASTE BELONING (A)		VARIABELE BELONING ¹ (B)		TOTAAL KORTE TERMIJN BELONING (A+B)		BIJDRAGEN PENSIOEN	
C. van Eykelenburg	448	448	52	72	500	520	153	146
J.J.A. Leenaars	375	372	39	54	414	426	129	123
J.C. Reichardt	356	356	41	57	397	413	69	64
TOTAAL	1.179	1.176	132	183	1.312	1.360	351	333

In de winst-en-verliesrekening is in 2013 EUR 2 miljoen (2012: EUR 2 miljoen) aan beloningen en pensioenlasten opgenomen. Er is geen sprake van toegekende aandelen of opties.

¹ Dit betreft de helft van de variabele beloning. De andere helft van de variabele beloning is voorwaardelijk toegekend en wordt na drie jaar uitgekeerd, tenzij is gebleken dat het behalen van de doelstellingen de continuïteit van BNG Bank op langere termijn heeft geschaad. Aanpassing van vastgestelde – nog niet uitgekeerde – variabele beloning kan ook plaatsvinden naar aanleiding van (onjuiste) financiële informatie, danwel onethisch of ‘non-compliant’ gedrag.

² Dit deel van de uitgestelde voorwaardelijke variabele beloning is in januari 2014 uitgekeerd vanwege het behalen van de vooraf gestelde doelstellingen.

	2013	2012	2011	2010 ²
UITGESTELDE VARIABELE BELONING				
C. van Eykelenburg	52	72	72	75
J.J.A. Leenaars	39	54	54	56
J.C. Reichardt	41	57	57	53
TOTAAL	132	183	183	184

De variabele beloning is vastgesteld op maximaal 25% (2012: 35%) van de gedefinieerde componenten van de vaste beloning. De toekenning van de variabele beloning is afhankelijk van de mate waarin de door de Raad van Commissarissen gestelde doelstellingen zijn behaald. Gedetailleerde informatie hierover is opgenomen in het

verslag van de Raad van Commissarissen aan aandeelhouders. De realisatie van de doelstellingen voor de variabele beloning over 2013 heeft geleid tot toekenning van 93% van de maximale variabele beloning (2012: 92%). De leden van de Raad van Bestuur hebben in 2013 een vergoeding voor representatiekosten ontvangen van EUR 3.900 (2012: EUR 3.900). In 2014 vindt geen aanpassing van deze vergoeding plaats.

BNG Bank heeft in 2013 een bedrag aan crisisheffing van EUR 157.068 (2012: EUR 157.070) ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht dat is gerelateerd aan de beloning van de Raad van Bestuur. De crisisheffing betreft een additionele werkgeverslast en maakt geen onderdeel uit van de beloning van de Raad van Bestuur.

BELONING RAAD VAN COMMISSARISSEN

De beloning van de Raad van Commissarissen is in 2011 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders aangepast met ingang van 1 januari 2012. Het beleid ter zake is gericht op een marktconforme beloning, die onafhankelijk is van het resultaat van de vennootschap. Daarbij wordt rekening gehouden met het karakter van de vennootschap, de beoogde kwaliteit van commissarissen, de benodigde beschikbaarheid voor de taak alsmede het tijdsbeslag en daarnaast aspecten van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Commissarissen bezitten geen aandelen of opties BNG Bank en ontvangen geen beloningen via dochtermaatschappijen van de bank.

De vergoeding voor de leden van de Raad van Commissarissen vond ingeval van benoeming of aftreden pro rata parte van de zittingsperiode gedurende het boekjaar plaats. Leden die deel uitmaakten van het Audit & Risk Committee, de Selectie- en Benoemingscommissie, de Remuneratiecommissie of de Commissie Marktstrategie ontvingen daarvoor een additionele toelage. Daarnaast ontving de voorzitter van de Raad van Commissarissen een toelage naast de basisvergoeding. Deze toelagen zijn verwerkt in het overzicht Beloning leden Raad van Commissarissen. De leden van de Raad van Commissarissen ontvingen een onkostenvergoeding van EUR 1.000 (2012: EUR 1.000). Leden die deel uitmaakten van één of meerdere commissies ontvingen per commissie daarenboven een onkostenvergoeding van EUR 500 (Audit & Risk Committee, Commissie Marktstrategie), respectievelijk EUR 250 (Remuneratiecommissie, Selectie- en Benoemingscommissie). Gewezen commissarissen ontvingen geen beloning. De bank heeft in 2013 en 2012 geen bedrag aan crisisheffing ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht dat is gerelateerd aan de beloning van de Raad van Commissarissen.

BELONING LEDEN RAAD VAN COMMISSARISSEN

(bedragen in duizenden euro's)*

	2013	2012
H.O.C.R. Ruding, voorzitter	36	36
Mevr. S.M. Dekker, vicevoorzitter en secretaris	32	31
Mevr. Y.C.M.T. van Rooy, afgetreden vicevoorzitter en secretaris	–	9
R.J.N. Abrahamsen	–	10
H.H. Apotheker	26	26
Mevr. H.G.O.M. Berkers	12	35
T.J.F.M. Bovens	26	20
W.M. van den Goorbergh	35	35
Mevr. P.H.M. Hofsté	22	–
J.J. Nooitgedagt	29	22
R.J.J.M. Pans	26	26
A.G.J.M. Rombouts	–	9
Mevr. M. Sint	26	11
TOTAAL	270	270

* Inclusief additionele toelagen, exclusief onkostenvergoeding en BTW.

34**VOORWAARDELIJKE SCHULDEN**

Hieronder zijn alle verplichtingen opgenomen die voortvloeien uit transacties waarbij de bank zich garant heeft gesteld voor een derde. Deze garanties worden voor een klein deel gedekt door een contragarantie van de overheid. Het betreft overwegend Letters of Credit met een resterende contractuele looptijd van meer dan vijf jaar, die de bank heeft afgegeven ten behoeve van klanten in de nutssector. BNG Bank neemt de verplichtingen op tegen het maximale boekhoudkundige verlies dat bij in gebreke blijven van de contractpartijen vergoed zou moeten worden.

	31-12-2013	31-12-2012
Voorwaardelijke schulden	188	289

35**ONHERROEPELIJKE FACILITEITEN**

Dit betreft het geheel van verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke toezeggingen die kunnen leiden tot kredietverlening en is als volgt op te splitsen:

	31-12-2013	31-12-2012
Raamovereenkomsten, betreffende het ongebruikte deel van kredietfaciliteiten	3.997	4.502
Gecontracteerde kredietverlening met verstrekking in de toekomst	1.928	2.868
TOTAAL	5.925	7.370

Verstrekking van deze gecontracteerde kredietverlening vindt volgens contract als volgt plaats:

	31-12-2013	31-12-2012
Tot drie maanden	905	1.190
3 – 12 maanden	762	1.146
1 – 5 jaar	261	532
TOTAAL	1.928	2.868

Vrijwel al deze kredietverlening kent een contractuele looptijd van langer dan vijf jaar. Het gemiddelde rentepercentage is 2,6% (2012: 2,6%). BNG Bank neemt de verplichtingen op tegen het maximale boekhoudkundige verlies dat bij in gebreke blijven van de contractpartijen vergoed zou moeten worden. Deze verplichtingen worden betrokken in het renterisicobeheer van de gehele portefeuille.

36

VERBONDEN ACTIVA

In verband met verstrekte en ontvangen zekerheidsstelling (onderpand) in het kader van transacties op de geldmarkt en uitleentransacties zijn delen van de financiële activa en passiva niet ter vrije beschikking. In onderstaande tabel zijn de nominale waarden en de onderpandswaarden weergegeven.

SOORT ONDERPAND	31-12-2013		31-12-2012	
	NOMINALE WAARDE	ONDERPANDS WAARDE	NOMINALE WAARDE	ONDERPANDS WAARDE
Onderpanden verstrekt aan de centrale banken	12.796	8.806	14.144	9.830
Onderpanden verstrekt aan overige financiële instellingen	15	23	15	24
Onderpand verstrekt in repotransacties	NOOT 5 2.742	2.929	550	567
Onderpanden verstrekt in de vorm van effecten	NOOT 5 2.003	2.169	–	–
Contanten gestort inzake derivaten	NOOT 2 5.982	5.983	6.838	6.838
IN ONDERPAND GEGEVEN	23.538	19.910	21.547	17.259
Contanten ontvangen inzake derivaten	NOOT 10 422	422	1.427	1.427
IN ONDERPAND ONTVANGEN	422	422	1.427	1.427
TOTAAL	23.116	19.488	20.120	15.832

Eind 2013 is per saldo EUR 2 miljard nominaal meer aan onderpand verstrekt. Deze stijging is veroorzaakt doordat ruim EUR 4 miljard meer aan rentedragende waardepapieren uit de liquiditeitsportefeuille in onderpand is gegeven in repotransacties en als onderpand voor derivatentransacties. Ruim EUR 1 miljard minder is daarentegen aan leningen en repotransacties in onderpand gegeven bij de DNB en ook is EUR 1 miljard minder onderpand op negatieve derivatenposities (veelal swaps) gestort. De daling in de reële waarde van de derivaten als gevolg van een sterke stijging van de lange rentetarieven in de laatste maand van het verslagjaar en de stijging van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar waren hiervoor de belangrijkste redenen. Aan de passiefzijde heeft de bank EUR 1 miljard minder onderpand ontvangen op derivatenposities met een positieve waarde.

37

AANSPRAKELIJKHEID BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Bestuurders en commissarissen van de vennootschap zijn door de vennootschap gevrijwaard ter zake van mogelijke persoonlijke aansprakelijkheid, behoudens in geval van opzet of grove schuld. Daarnaast heeft de vennootschap een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering gesloten die ook dekking geeft aan bestuurders en medewerkers die namens de vennootschap optreden als bestuurder of commissaris bij één of meer deelnemingen van de vennootschap.

38

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die toelichting op of aanpassing van de cijfers in de jaarrekening vereisen.

MEERJARIG KAPITALISATIE- EN DIVIDENDBELEID

In 2006 heeft een heroverweging plaatsgevonden van de gewenste en noodzakelijke kapitalisatie van BNG Bank, mede tegen de achtergrond van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor de bank vanaf 2005. Dit heeft geresulteerd in een meerjarig beleid waarin is opgenomen een regulier pay-out percentage van 50% van de winst na belastingen en minimum streefwaarden van de BIS tier 1-ratio en de leverage ratio van 18,0% respectievelijk 2,0%. Indien de ratio's dit toelaten kan tot een extra uitkering – met een minimum van EUR 200 miljoen en een maximum van EUR 500 miljoen – ten laste van de vrije reserves worden overgegaan, mits uit overleg met de rating agencies duidelijk is geworden dat een extra uitkering de ratings van de bank niet nadelig zal beïnvloeden en een verklaring van geen bezwaar is ontvangen van DNB. BNG Bank dient op grond van artikel 3:96 van de Wet op het financieel toezicht (Wft) een extra dividenduitkering voor te leggen aan DNB en mag alleen extra dividend uitkeren na toestemming.

Het kapitalisatie- en dividendbeleid moet inmiddels bezien worden in het licht van de aanstaande wijzigingen in de Baselse regelgeving die banken er onder meer toe nopen meer vermogen aan te houden. De nieuwe regelgeving – en overigens ook de huidige kapitalisatie in relatie tot de afgesproken minimumnormen binnen het beleid – heeft ertoe geleid dat met ingang van het dividend over het boekjaar 2011 het reguliere pay-out percentage is verlaagd naar 25%. Bovendien zullen geen extra uitkeringen ten laste van de reserves meer worden gedaan. De verlaging van het reguliere pay-out percentage geldt in beginsel voor de gehele overgangperiode tot 2018, maar zal worden heroverwogen zodra duidelijkheid wordt verkregen over de definitieve vorm en hoogte van de leverage ratio, alsmede bij het onverhoopt niet uitkomen van verwachtingen ten aanzien van groei en/of resultaatontwikkeling. BNG Bank onderzoekt momenteel diverse andere mogelijkheden om op termijn te kunnen voldoen aan de minimale externe eis van 3% voor de leverage ratio.

DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS EN JOINT VENTURES

	31-12-2013	31-12-2012
DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS		
<p>Transdev-BNG-Connexion Holding BV, Den Haag Het deelnemen in en financieren van ondernemingen in de breedste zin van het woord. Deze vennootschap houdt 100% van de aandelen van Connexion Holding NV.</p>	–	25%
<p>Dataland BV, Rotterdam Een gemeentelijk non-profit initiatief met activiteiten die leiden tot het breed toegankelijk maken van alle mogelijke gegevens betreffende registergoederen uit het informatiedomein van gemeenten en/of andere publieke lichamen.</p>	30%	30%
<p>Data B Mailservice Holding BV, Leek Verzorgen van print- en mailservices tot diensten m.b.t. betalingsverkeer, direct marketing en berichtenverkeer o.a. aan overheidsinstellingen.</p>	45%	45%
<p>NV Trustinstelling Hoevelaken, Den Haag Het aanvaarden en beheren van pandrechten en andere zekerheden.</p>	40%	40%
Vervolg zie volgende pagina		

[Keer terug naar pagina 119.](#)

[Keer terug naar pagina 131.](#)

[Keer terug naar pagina 261.](#)

[Keer terug naar pagina 278.](#)

Vervolg van vorige pagina

JOINT VENTURES AANGEGAAN DOOR BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV

Samen met overheden voor eigen rekening en risico ontwikkelen en uitgeven van gebied/grond. De betrokken partijen in de participaties hebben gelijke stemrechten waardoor geen enkele partij overheersende zeggenschap heeft.

Ontwikkelingsmaatschappij Jachthaven Drimmelen CV te Drimmelen
 Ontwikkelingsmaatschappij Jachthaven Drimmelen Beheer BV te Drimmelen
 Grondontwikkeling en -uitgifte van woningbouw

Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Pannenweg CV te Nederweert
 Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Pannenweg Beheer BV te Nederweert
 Grondontwikkeling en -uitgifte van bedrijventerrein

CV Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek te Goor
 Zenkeldamshoek Beheer BV te Goor
 Grondontwikkeling en -uitgifte van bedrijventerrein

De Bulders Woningbouw CV te Heeze
 De Bulders Woningbouw BV te Heeze
 Grondontwikkeling en -uitgifte woningbouw

Ontwikkelingsmaatschappij Westergo CV te Harlingen
 Ontwikkelingsmaatschappij Westergo BV te Harlingen
 Grondontwikkeling en -uitgifte bedrijventerrein

Vervolg zie volgende pagina

31-12-2013 31-12-2012

50% 50%

50% 50%

50% 50%

50% 50%

80% 80%

50% 50%

50% 50%

50% 50%

41% 41%

50% 50%

Vervolg van vorige pagina	31-12-2013	31-12-2012
JOINT VENTURES AANGEGAAN DOOR BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV		
Haventerrein Westzaan CV te Zaanstad	30%	30%
Bedrijventerrein Westzaan Noord CV te Zaanstad	40%	40%
Ontwikkelingsbedrijf Haventerrein Westzaan BV te Zaanstad Grondontwikkeling en -uitgifte bedrijventerrein	50%	50%
Ruimte voor Ruimte CV I te 's-Hertogenbosch	24%	24%
Ruimte voor Ruimte CV II te 's-Hertogenbosch	24%	24%
Ruimte voor Ruimte Beheer BV te 's-Hertogenbosch Grondontwikkeling en -uitgifte t.b.v. woningbouw	24%	24%
Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' CV te Den Haag	50%	50%
Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' BV te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte t.b.v. woningbouw	50%	50%
Ontwikkelingsmaatschappij ROM-S CV (Schelluinen) te Den Haag	50%	50%
ROM-S Beheer BV (Schelluinen) te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte bedrijventerrein/parkeerlocaties	50%	50%
Project Suijssenwaerde CV te Den Haag	80%	80%
Project Suijssenwaerde Beheer BV te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte woningbouw, recreatiewoningen	50%	50%
Vervolg zie volgende pagina		

Vervolg van vorige pagina	31-12-2013	31-12-2012
JOINT VENTURES AANGEGAAN DOOR BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV		
CV Bedrijvenpark Oostflakkee te Den Haag	80%	80%
Bedrijvenpark Oostflakkee Beheer BV te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte bedrijventerrein	50%	50%
Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland CV te Den Haag	50%	50%
Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland Beheer BV te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte t.b.v. glastuinbouwlocaties	50%	50%
Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtse Polder CV te Bleiswijk	33%	33%
Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtse Polder Beheer BV te Bleiswijk Grondontwikkeling en -uitgifte t.b.v. glastuinbouwlocaties	33%	33%
Ontwikkelmaatschappij Meerburg CV te Zoeterwoude	50%	50%
Ontwikkelmaatschappij Meerburg Beheer BV te Zoeterwoude Grondontwikkeling en -uitgifte sportterreinen, woningbouw, kantoren	50%	50%
ROM-D CV te Den Haag	29%	29%
ROM-D Beheer NV te Den Haag Grondontwikkeling en -uitgifte woningbouw, bedrijventerrein	25%	25%
Ontwikkelcombinatie De Bongerd CV te Amsterdam	14%	14%
Ontwikkelcombinatie De Bongerd BV te Amsterdam Vastgoedontwikkeling t.b.v. woningbouw en parkeervoorziening	14%	14%
Vervolg zie volgende pagina		

Vervolg van vorige pagina	31-12-2013	31-12-2012
JOINT VENTURES AANGEGAAN DOOR BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV		
Sportstad Heerenveen Grondexploitatie CV te Heerenveen	50%	50%
Sportstad Heerenveen Grondexploitatie BV te Heerenveen Grondontwikkeling, -uitgifte en exploitatie sportterreinen	50%	50%
Regionaal bedrijvenpark Laarakker CV te Cuijk	50%	50%
Regionaal bedrijvenpark Laarakker BV te Cuijk Grondontwikkeling en -uitgifte van bedrijventerrein	50%	50%
Wonen Werken Waterman BV te Rijsbergen	50%	50%
Wonen Werken Waterman CV te Rijsbergen Grondontwikkeling en -uitgifte van woningbouwlocaties/bedrijventerrein	50%	50%
Waalwaardwonen CV te Zaltbommel	50%	50%
Waalwaardwonen BV te Zaltbommel Grondontwikkeling en -uitgifte van woningbouwlocaties/bedrijventerrein	50%	50%
De Jonge Voorn BV te Guisveld (Zaandam)	80%	80%
De Jonge Voorn CV te Guisveld(Zaandam) Grondontwikkeling en -uitgifte t.b.v. woningbouwlocaties	80%	80%
Centrumplan Den Burg BV te Den Burg (Texel)	50%	–
OPP Texel Projecten BV Grondontwikkeling en -uitgifte van woningbouwlocaties (in liquidatie)	50%	50%
Vervolg zie volgende pagina		

Vervolg van vorige pagina	31-12-2013	31-12-2012
JOINT VENTURES AANGEGAAN DOOR BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV		
Stadover Markt Beheer BV te Alkmaar	25%	–
Gem Nieuw Overstad CV te Alkmaar	13%	–
Grondontwikkeling en -uitgifte van woningbouwlocaties/bedrijventerrein (in liquidatie)		
BiesboschMarinaDrimmelen Vastgoedontwikkeling CV te Drimmelen	50%	50%
BiesboschMarinaDrimmelen Vastgoedontwikkeling Beheer BV te Drimmelen Bouw recreatiewoningen (in liquidatie)	50%	50%
Vastgoedontwikkeling Handelskade OudeTonge VOF te Oude Tonge Bouw recreatiewoningen en winkelruimte	50%	50%

SAMENGEVATTE FINANCIËLE INFORMATIE VAN DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS

TRANSDEV-BNG-CONNEXION HOLDING BV, DEN HAAG

BALANS

Totaal activa
Totaal verplichtingen

31-12-2013   **31-12-2012**

–   32
–   0

WINST-EN-VERLIESREKENING

Baten
Resultaat boekjaar

2013   **2012**

–   -21
–   0

OVERIGE DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS

BALANS

Totaal activa
Totaal verplichtingen

31-12-2013   **31-12-2012**

4   5
2   3

WINST-EN-VERLIESREKENING

Baten
Resultaat boekjaar

2013   **2012**

8   4
1   1

SAMENGEVATTE FINANCIËLE INFORMATIE VAN JOINT VENTURES BNG GEBIEDSONTWIKKELING PARTICIPATIES		
BALANS	31-12-2013	31-12-2012
Vaste activa	6	1
Vlottende activa	145	161
TOTAAL ACTIVA	151	162
Eigen Vermogen	48	63
Langlopende verplichtingen	4	1
Kortlopende verplichtingen	99	98
TOTAAL PASSIVA	151	162
WINST-EN-VERLIESREKENING	2013	2012
Baten	9	9
Lasten	17	11
RESULTAAT BOEKJAAR	-8	-2

Den Haag, 7 maart 2014

RAAD VAN BESTUUR

C. VAN EYKELENBURG, VOORZITTER

J.J.A. LEENAARS

J.C. REICHARDT

RAAD VAN COMMISSARISSEN

H.O.C.R. RUDING, VOORZITTER

MEVR. S.M. DEKKER, VICEVOORZITTER (TEVENS SECRETARIS)

H.H. APOTHEKER

T.J.F.M. BOVENS

W.M. VAN DEN GOORBERGH

MEVR. P.H.M. HOFSTÉ

J.J. NOOITGEDAGT

R.J.J.M. PANS

MEVR. M. SINT

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans 249

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening 250

Enkelvoudig overzicht van gerealiseerde en
ongerealiseerde resultaten 251

Enkelvoudig kasstroomoverzicht 252

Enkelvoudig mutatieoverzicht eigen vermogen 254

Grondslagen enkelvoudige jaarrekening 255

Toelichting enkelvoudige jaarrekening 256

ENKELVOUDIGE BALANS

In miljoenen euro's

ACTIVA

Kas en tegoeden bij de centrale banken ¹
Bankiers ²
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat ³
Overige financiële activa ⁴
Financiële activa voor verkoop beschikbaar ⁵
Kredieten ²
Deelnemingen ⁶
Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen ⁷
Overige activa ^{8,9}

TOTAAL ACTIVA**PASSIVA**

Bankiers ¹⁰
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat ¹¹
Overige financiële passiva ¹²
Schuldbewijzen ¹³
Toevertrouwde middelen ¹⁰
Achtergestelde schulden ¹⁰
Overige passiva ^{8,9}
Totaal verplichtingen

Eigen vermogen ¹⁴**TOTAAL PASSIVA****31-12-2013****31-12-2012**

1.467

2.834

8.509

10.171

3.530

3.476

15.874

25.824

9.592

9.004

92.044

90.699

68

97

17

18

51

71

131.152**142.194**

3.939

6.223

3.553

2.730

15.086

18.692

94.828

99.424

10.024

12.124

32

33

265

227

127.727

139.453

3.425

2.741

131.152**142.194**

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting enkelvoudige jaarrekening.

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING

In miljoenen euro's

– Rentebaten ¹⁵

– Rentelasten ¹⁶

Renteresultaat

Resultaten uit deelnemingen ¹⁷

– Provisiebatens ¹⁸

– Provisielasten ¹⁹

Provisieresultaat

Resultaat financiële transacties ²⁰

Overige resultaten ²¹

TOTAAL BATEN

– Personeelskosten ²²

– Andere beheerskosten ²³

Personeels- en andere beheerskosten

Afschrijvingen ²⁴

BEDRIJFSLASTEN

Bijzondere waardeverminderingen ²⁵

Bankenbelasting ²⁶

WINST VOOR BELASTINGEN

Belastingen ⁹

NETTOWINST

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting enkelvoudige jaarrekening.

	2013	2012
	1.511	2.112
	982	1.641
	529	471
	2	2
	22	23
	4	4
	18	19
	-5	87
	1	0
	545	579
	32	31
	23	23
	55	54
	2	1
	57	55
	51	29
	33	32
	404	463
	-115	-129
	289	334

ENKELVOUDIG OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN ONGEREALISEERDE RESULTATEN

In miljoenen euro's

NETTOWINST

Reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:

Mutatie cashflow hedge reserve

Mutatie herwaarderingsreserve financiële activa voor verkoop beschikbaar:

- ongerealiseerde waardeverandering
- gerealiseerde waardeverandering overgeheveld naar winst-en-verliesrekening

Niet-reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:

Mutatie actuariel resultaat

RESULTATEN RECHTSTREEKS VERWERKT IN HET EIGEN VERMOGEN

TOTAAL

	2013	2012
NETTOWINST	289	334
Reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:		
Mutatie cashflow hedge reserve	401	213
Mutatie herwaarderingsreserve financiële activa voor verkoop beschikbaar:		
- ongerealiseerde waardeverandering	101	383
- gerealiseerde waardeverandering overgeheveld naar winst-en-verliesrekening	-24	-8
	<u>77</u>	<u>375</u>
	478	588
Niet-reclassificeerbare resultaten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen:		
Mutatie actuariel resultaat	<u>0</u>	<u>0</u>
RESULTATEN RECHTSTREEKS VERWERKT IN HET EIGEN VERMOGEN	478	588
TOTAAL	767	922

ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT

In miljoenen euro's

blad 1/2

KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN

Winst voor belastingen

Aanpassingen voor:

- Afschrijvingen
- Bijzondere waardeverminderingen
- Ongerealiseerde resultaten via de winst-en-verliesrekening

Kasstroom uit bedrijfsoperaties

Mutatie bankiers (niet direct opeisbaar)

Mutatie kredieten

Mutatie toevertrouwde middelen

Mutatie derivaten

Betaalde vennootschapsbelasting

Betaalde bankenbelasting

Overige mutaties uit operationele activiteiten

TOTAAL KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN *

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

Investerings en aankopen:

- Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat en financiële activa voor verkoop beschikbaar
- Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures

Desinvesteringen, aflossingen en verkopen:

- Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat en financiële activa voor verkoop beschikbaar
- Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen

TOTAAL KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN

* De ontvangen rente is EUR 5.550 miljoen (2012: EUR 5.811 miljoen), de betaalde rente is EUR 5.008 miljoen (2012: EUR 5.295 miljoen).

	2013	2012
	404	463
	2	1
	51	29
	32	-75
	<u>489</u>	<u>418</u>
	-464	-2.791
	1.326	2.672
	-1.243	613
	-124	-990
	-216	-28
	-33	-32
	-511	-531
	<u>-1.265</u>	<u>-1.087</u>
	-776	-669
	-3.973	-2.140
	-3	-5
	<u>-3.976</u>	<u>-2.145</u>
	3.995	2.005
	-	-
	<u>3.995</u>	<u>2.005</u>
	19	-140

ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT

In miljoenen euro's

blad 2/2

KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN

Ontvangsten uit hoofde van:

- Schuldbewijzen
- Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat

Betalingen uit hoofde van:

- Schuldbewijzen
- Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat
- Achtergestelde schulden
- Dividend

TOTAAL KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN**NETTOTOENAME IN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN**

Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari

GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN PER 31 DECEMBER

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn als volgt opgebouwd per 31 december:

- Kas en tegoeden bij de centrale banken
- Kasequivalenten onder de actiefpost bankiers
- Kasequivalenten onder de passiefpost bankiers

	2013	2012
	54.270	25.359
	21	-
	<u>54.291</u>	<u>25.359</u>
	-54.405	-26.554
	-408	-56
	-2	-65
	-83	-64
	<u>-54.898</u>	<u>-26.739</u>
	-607	-1.380
	-1.364	-2.189
	2.833	5.022
	1.469	2.833
	1.467	2.834
	2	2
	-	-3
	1.469	2.833

ENKELVOUDIG MUTATIE- OVERZICHT EIGEN VERMOGEN

In miljoenen euro's

STAND 1-1-2012

- Nettowinst
- Ongerealiseerde resultaten
- Overboeking Reserve reële waardevermeerderingen
- Dividenduitkering
- Toevoeging uit winstinhouding voorgaand boekjaar

STAND 31-12-2012

- Nettowinst
- Ongerealiseerde resultaten
- Overboeking Reserve reële waardevermeerderingen
- Dividenduitkering
- Toevoeging uit winstinhouding voorgaand boekjaar

STAND 31-12-2013

KAPITAAL	AGIO- RESERVE	HERWAAR- DERINGS- RESERVE	CASH- FLOW HEDGE RESERVE	RESERVE REËLE- WAARDE- VERMEER- DERINGEN	OVERIGE RESERVES	ONVER- DEELDE WINST	TOTAAL
139	6	-272	-282	0	1.877	415	1.883
						334	334
		375	213				588
				208	-208		-
					-64		-64
					415	-415	-
139	6	103	-69	208	2.020	334	2.741
						289	289
		77	401				478
				116	-116		-
					-83		-83
					334	-334	-
139	6	180	332	324	2.155	289	3.425

Grondslagen enkelvoudige jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals uitgegeven door de International Accounting Standard Board (IASB) en aanvaard binnen de Europese Unie (EU) en met Titel 9 BW². Voor de grondslagen van de financiële verslaggeving wordt, met uitzondering van de grondslagen hieronder vermeld, verwezen naar de toelichting op de grondslagen van de geconsolideerde jaarrekening.

DEELNEMINGEN

De deelnemingen worden in de enkelvoudige jaarrekening verantwoord op basis van kostprijs. Dit leidt tot een verschil in het eigen vermogen ten opzichte van de geconsolideerde jaarrekening. Bovendien is er een verschil ten opzichte van de verantwoording van

dividenden. Deze worden op het moment van ontvangst verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de post Resultaten uit deelnemingen.

WETTELIJKE RESERVE REËLEWAARDEVERMEERDERINGEN

Op grond van artikel 2:390 lid 1 BW dient ten behoeve van kapitaalbescherming een wettelijke reserve ten laste van de vrij uitkeerbare reserves (overige reserves) of vrij uitkeerbare winst (onverdeelde winst) gehouden te worden uit hoofde van reële waardeverminderingen van op de actiefzijde van de balans financiële instrumenten waarvoor geen frequente marktnotering bestaan.

VREEMDE VALUTA

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in (miljoenen) euro's, tenzij anders weergegeven. De euro fungeert als de functionele valuta en rapporteringsvaluta van BNG Bank.

Voor vergelijkingsdoeleinden zijn, daar waar nodig, de vergelijkende cijfers aangepast. Dit is bij de betreffende post toegelicht. ■

Toelichting enkelvoudige jaarrekening

In miljoenen euro's

1

KAS EN TEGOEDEN BIJ DE CENTRALE BANKEN

Onder deze post zijn alle wettige betaalmiddelen opgenomen alsmede direct en niet direct opeisbare tegoeden bij DNB en ECB.

	31-12-2013	31-12-2012
Rekeningcouranttegoeden bij centrale banken (direct opeisbaar)	1.467	834
Callgeldleningen aan centrale banken (direct opeisbaar)	–	–
Kasgeldleningen aan centrale banken (niet direct opeisbaar)	–	2.000
	1.467	2.834

2

BANKIERS EN KREDIETEN

Deze post omvat alle vorderingen op bankiers en de verstrekte kredieten voor zover deze tegen geamortiseerde kostprijs zijn gewaardeerd, alsmede rentedragende waardepapieren voor zover niet op een actieve markt verhandeld.

	BANKIERS		KREDIETEN		TOTAAL	
	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2012
Kortgeld en rekeningcourant	2	2	5.203	5.687	5.205	5.689
Reverse repotransacties	2.009	2.235	501	501	2.510	2.736
Cash collateral	5.983	6.839	–	–	5.983	6.839
Langlopende kredietverlening	17	28	83.502	81.174	83.519	81.202
Rentedragende waardepapieren	–	151	549	674	549	825
Medium Term Notes	–	459	70	98	70	557
Geherclassificeerde AFS-transacties	498	457	2.259	2.603	2.757	3.060
Voorziening voor oninbaarheid	–	–	–40	–38	–40	–38
TOTAAL	8.509	10.171	92.044	90.699	100.553	100.870

	2013	2012
HET VERLOOP VAN DE VOORZIENING VOOR ONINBAARHEID		
Beginstand	–38	–31
Dotatie boekjaar	–12	–8
Vrijval boekjaar	2	–
Ottrekking boekjaar	8	1
TOTAAL	–40	–38

[Keer terug naar pagina 249.](#)

[Keer terug naar pagina 271.](#)

[Keer terug naar pagina 277.](#)

3

FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT

Hieronder zijn activa opgenomen die specifiek zijn aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met waarde-mutaties via het resultaat en de derivaten die niet in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten	1.073	873
Kredieten	915	973
Waardepapieren	1.542	1.630
TOTAAL	3.530	3.476

De aflossingswaarde van de kredieten en waardepapieren per ultimo 2013 is EUR 2.007 miljoen (2012: EUR 2.161 miljoen).

4

OVERIGE FINANCIËLE ACTIVA

Onder deze balanspost zijn opgenomen de reële waarde van de derivaten die in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken en de waardecorrecties betreffende het effectieve deel van de marktwaardeveranderingen uit hoofde van het gehedgede renterisico van activa die op portefeuilleniveau zijn afgedekt.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige portfolio afdekkingsrelatie	3.348	4.651
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige micro afdekkingsrelatie	4.925	9.823
Marktwaardecorrectie van activa die op portefeuilleniveau zijn afgedekt	7.601	11.350
TOTAAL	15.874	25.824

5

FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR

Hieronder worden opgenomen aangekochte obligaties met een vaste of variabele rente en andere rentedragende waardepapieren en participaties, voor zover niet opgenomen onder de Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat.

	31-12-2013	31-12-2012
Overheid	6.415	5.507
Supranationale instellingen	899	812
Bankiers	1.472	1.429
Overige financiële instellingen	284	659
Niet-financiële instellingen	428	531
Investerings in participaties	94	66
TOTAAL	9.592	9.004

OVERDRACHT ZONDER DERECOGNITION

In de balanswaarde van de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar is per eind 2013 EUR 2.557 miljoen (2012: EUR 567 miljoen) aan obligaties begrepen, die zijn verkocht met overeenkomst tot terugkoop (repotransacties). De waarde van deze repotransacties bedraagt per ultimo 2013 EUR 2.581 miljoen (2012: EUR 561 miljoen). Eind 2012 waren in de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar obligaties opgenomen met een totale waarde van EUR 671 miljoen die waren verkocht en waar tegenover total return swaps waren afgesloten met een waarde van EUR 651 miljoen. Uit hoofde van deze total return swaps bleven de rechten op de cashflows en de risico's van de verkochte obligaties voor BNG Bank behouden. Daarom waren deze obligaties per ultimo 2012 niet verwijderd van de balans. In 2013 zijn (evenals in 2012) geen nieuwe transacties afgesloten en in de loop van 2013 zijn alle total return swaps beëindigd.

[Keer terug naar pagina 249.](#)

[Keer terug naar pagina 260.](#)

[Keer terug naar pagina 271.](#)

[Keer terug naar pagina 277.](#)

6

DEELNEMINGEN

DOCHTERMAATSCHAPPIJEN	
–	BNG Vermogensbeheer BV, Den Haag
–	BNG Gebiedsontwikkeling BV, Den Haag
–	Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel BV, Den Haag
DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS	
–	Dataland BV, Rotterdam
–	Data B Mailservice Holding BV, Leek
–	NV Trustinstelling Hoevelaken, Den Haag
–	Transdev-BNG-Connexxion Holding BV, Den Haag (TBCH)
TOTAAL DOCHTERMAATSCHAPPIJEN EN DEELNEMINGEN MET INVLOED VAN BETEKENIS	

	BELANG	KOSTPRIJS	
	2012	31-12-2013	31-12-2012
100%	100%	2	2
100%	100%	64	61
100%	100%	1	1
	SUBTOTAAL	67	64
30%	30%	0	0
45%	45%	1	1
40%	40%	0	0
	25%	–	32
	SUBTOTAAL	1	33
	TOTAAL	68	97

Eind januari 2013 heeft de Nederlandse Staat door het uitoefenen van een putoptie het restant van zijn aandelen in Connexxion Holding NV verkocht aan Transdev-BNG-Connexxion Holding BV (TBCH). TBCH heeft hierdoor 100% (2012: 66,67%) van de aandelen Connexxion Holding NV in handen gekregen. BNG Bank heeft op grond van haar in 2007 bedongen recht besloten niet deel te nemen in de aankoop van deze aandelen. Hierdoor is het aandelenbelang van de bank in TBCH afgenomen van 25% naar 13,6%. De afname in het financiële belang heeft als consequentie dat de classificatie van deze participatie in de balans in 2013 is gewijzigd van de post Deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures (noot 6) naar de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar (noot 5).

[Keer terug naar pagina 249.](#)

[Keer terug naar pagina 272.](#)

[Keer terug naar pagina 277.](#)

Voor een beschrijving van de deelnemingen met invloed van betekenis wordt verwezen naar [noot 40](#) van de geconsolideerde jaarrekening.

7

ONROERENDE ZAKEN EN BEDRIJFSMIDDELEN

	ONROERENDE ZAKEN		BEDRIJFSMIDDELEN		TOTAAL	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
HISTORISCHE AANSCHAFWAARDE						
Waarde begin van het boekjaar	47	47	12	12	59	59
Investeringen	0	–	1	0	1	0
Desinvestering	–	–	–	0	–	0
Waarde eind van het boekjaar	47	47	13	12	60	59
AFSCHRIJVINGEN						
Cumulatieven begin van het boekjaar	31	30	10	10	41	40
Afschrijvingen gedurende het jaar	1	1	1	0	2	1
Cumulatieven eind van het boekjaar	32	31	11	10	43	41
BOEKWAARDE EIND VAN HET BOEKJAAR	15	16	2	2	17	18

[Keer terug naar pagina 249.](#)

[Keer terug naar pagina 276.](#)

ECONOMISCHE LEVENSDUUR

Gebouwen
 Technische installaties
 Machines en inventaris
 Hard- en software

maximaal 33¹/₃ jaar

15 jaar

5 jaar

3 jaar

8**OVERIGE ACTIVA EN OVERIGE PASSIVA**

	31-12-2013	31-12-2012
OVERIGE ACTIVA		
Latente belastingvordering	–	–
Acute belastingvordering	–	–
Overige vorderingen	51	71
TOTAAL OVERIGE ACTIVA	51	71
OVERIGE PASSIVA		
Acute belastingverplichting	13	111
Latente belastingverplichting	196	39
Voorziening personeelsbeloningen	2	2
Overige schulden	54	75
TOTAAL OVERIGE PASSIVA	265	227

Voor de latente belastingposities wordt verwezen naar [noot 9](#). De overige vorderingen bestaan met name uit nog te ontvangen bedragen uit hoofde van kredieten aan klanten. De overige schulden bestaan met name uit nog te betalen bedragen uit hoofde van derivaten en kredietverlening aan klanten.

De voorziening personeelsbeloningen betreft een voorziening voor hypotheekrentekorting voor zowel actieve als gepensioneerde medewerkers. Deze voorziening heeft een langlopend karakter. Het effect van het wegvallen van de 'corridor-methode' uit hoofde van de wijzigingen van IAS 19 heeft invloed op de voorziening hypotheekrentekorting waarbij per 1 januari 2013 EUR 0,6 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (voor belasting) uit de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) is geboekt. Eind 2013 is nog een additionele EUR 0,1 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (voor belasting) ten laste van de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) geboekt. Voor deze vermogensmutaties zijn belastinglatenties opgenomen. De vergelijkende cijfers zijn aangepast. De additionele toelichtingseisen voor een toegezegd-pensioenregeling zijn voor de bank, gezien de aard en de omvang van de post voorziening hypotheekrentekorting (per 31 december 2013: EUR 2 miljoen), niet significant en zijn derhalve niet nader toegelicht. De mutaties in de contante waarde van de netto verplichting uit hoofde van de toegezegde rechten voor de hypotheekrentekorting zijn als volgt:

	2013	2012
VOORZIENING PERSONEELSBELONINGEN		
Stand nettoverplichting per 1 januari	2	2
Mutatie voorziening	0	0
STAND NETTOVERPLICHTING PER 31 DECEMBER	2	2

9

BELASTINGEN

BNG Bank heeft met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst voor de periode 2013 – 2014 afgesloten. De vaststellingsovereenkomst is van toepassing op de fiscale eenheid van BNG Bank. De inhoud van de overeenkomsten heeft tot gevolg dat alle financiële instrumenten zowel commercieel als fiscaal conform IFRS-waarderingsgrondslagen verwerkt worden. De uitzondering hierop zijn transacties die geclassificeerd zijn als Financiële activa voor verkoop beschikbaar. Fiscaal wordt het geheel van de transacties binnen deze categorie gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Het fiscale resultaat wijkt af van het commerciële resultaat indien per saldo onge-realiseerde verliezen zijn ontstaan. Bij toename van de herwaarderingsreserve wordt het positieve bedrag ten gunste van de fiscale jaarwinst gebracht tot het niveau van de oorspronkelijke kostprijs.

De aansluiting tussen het effectieve en het nominale belastingpercentage is als volgt:

	2013	2012
Winst voor belastingen	404	464
Belastingbedrag tegen nominaal belastingpercentage	-101	-116
Aanpassing inzake belasting van voorgaande jaren	0	-
Deelnemingsvrijstelling	-6	-5
Fiscaal niet-aftrekbare kosten (bankenbelasting)	-8	-8
EFFECTIEF GECONSOLIDEERD BELASTINGBEDRAG	-115	-129
Nominaal belastingpercentage	25,0%	25,0%
Effectief belastingpercentage	28,6%	27,8%

[Keer terug naar pagina 249.](#)

[Keer terug naar pagina 250.](#)

[Keer terug naar pagina 263.](#)

VERLOOP IN LATENTE BELASTINGEN	
Vrijgesteld inzake openingsbalans	
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	
Cashflow hedge reserve	
TOTAAL	

2013			
BEGINSTAND	MUTATIES VIA HET EIGEN VERMOGEN	MUTATIES VIA HET RESULTAAT	EINDSTAND
2		-1	1
-64	-23		-87
23	-133		-110
-39	-156	-1	-196

VERLOOP IN LATENTE BELASTINGEN	
Vrijgesteld inzake openingsbalans	
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	
Cashflow hedge reserve	
TOTAAL	

2012			
BEGINSTAND	MUTATIES VIA HET EIGEN VERMOGEN	MUTATIES VIA HET RESULTAAT	EINDSTAND
3		-1	2
0	-64		-64
94	-71		23
97	-135	-1	-39

10**BANKIERS, TOEVERTROUWDE MIDDELEN EN ACHTERGESTELDE SCHULDEN**

Hieronder worden opgenomen schulden aan bankiers, toevertrouwde middelen en achtergestelde schulden voor zover niet belichaamd in schuldbewijzen.

	31-12-2013	31-12-2012
Rekeningcourant	1.822	2.131
Deposito's van banken	848	3.589
Overige deposito's	1.208	2.345
Cash collateral	422	1.427
Onderhandse geldleningen o/g	7.082	7.643
Total return swaps	–	651
Repotransacties	2.581	561
Achtergestelde schulden	32	33
TOTAAL	13.995	18.380

11**FINANCIËLE PASSIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT**

Hieronder zijn schuldbewijzen en onderhandse rentedragende waardepapieren opgenomen die specifiek zijn aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met waardemutaties via het resultaat en de derivaten die niet in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie zijn betrokken.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten	1.601	1.422
Schuldbewijzen	1.442	1.308
Onderhandse rentedragende waardepapieren	510	–
TOTAAL	3.553	2.730

De aflossingswaarde van de schuldbewijzen en toevertrouwde middelen ultimo 2013 is EUR 1.652 miljoen (2012: EUR 1.054 miljoen).

12**OVERIGE FINANCIËLE PASSIVA**

Deze balanspost betreft de reële waarde van derivaten die zijn betrokken in een boekhoudkundige afdekkingsrelatie.

	31-12-2013	31-12-2012
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige portfolio afdekkingsrelatie	11.795	18.074
Derivaten betrokken in een boekhoudkundige micro afdekkingsrelatie	3.291	618
TOTAAL	15.086	18.692

13**SCHULDBEWIJZEN**

Hieronder worden opgenomen obligaties en andere geëmitteerde verhandelbare schuldbewijzen met een vaste of variabele rente. Bij een emissie worden niet-geplaatste obligaties in mindering gebracht op de desbetreffende obligatielening.

	31-12-2013	31-12-2012
DEZE BALANSPOST IS ALS VOLGT SAMENGESTELD:		
Obligatieleningen en euronotes	81.723	89.308
European Commercial Paper	13.105	10.116
TOTAAL	94.828	99.424

14

EIGEN VERMOGEN

Omdat BNG Bank geen minderheidsbelangen heeft, kan het geheel worden toegerekend aan de aandeelhouders. De onder het enkelvoudige eigen vermogen verantwoorde posten worden onderstaand toegelicht.

	31-12-2013	31-12-2012
Kapitaal	139	139
Agioreserve	6	6
Wettelijke reserves:		
– Herwaarderingsreserve	180	103
– Cashflow hedge reserve	332	-69
– Reserve reële waardevermeerderingen	324	208
Overige reserves	2.155	2.020
Onverdeelde winst	289	334
TOTAAL	3.425	2.741

KAPITAAL

Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 100 miljoen aandelen van EUR 2,50 nominaal, waarvan 55.690.720 aandelen zijn geplaatst en volgestort. Er hebben zich geen mutaties voorgedaan in het aantal in omloop zijnde aandelen gedurende het boekjaar. Er is geen sprake van uitgegeven niet-volgestorte aandelen. BNG Bank heeft geen eigen aandelen in beheer. Op geen van de aandelen rusten voorkeursrechten dan wel beperkingen. Er zijn geen opties die recht geven op uitgifte van aandelen bij uitoefening.

AGIORESERVE

Er hebben zich in 2013 geen mutaties voorgedaan.

WETTELIJKE RESERVES

De wettelijke reserves van BNG Bank zijn opgebouwd uit de herwaarderingsreserve, de cashflow hedge reserve en de reserve reële waardevermeerderingen.

HERWAARDERINGSRESERVE

De herwaarderingsreserve bevat ongerealiseerde reëlewaardemutaties, exclusief de waarde van het ingedekte deel van het renterisico van rentedragende waardepapieren betrokken in hedge accounting, die uit hoofde van de balanspost Financiële activa voor verkoop beschikbaar worden verwerkt. Bij verkoop van desbetreffende activa wordt het daarop betrekking hebbende cumulatieve resultaat dat in het eigen vermogen is verwerkt alsnog overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. Ultimo december 2013 heeft EUR 13 miljoen (2012: EUR 12 miljoen) van de Herwaarderingsreserve betrekking op eigenvermogensinstrumenten.

CASHFLOW HEDGE RESERVE

Bij cashflow hedge accounting wordt een mogelijke variabiliteit in toekomstige kasstromen afgedekt. De verandering in de reële waarde van het derivaat als gevolg van de mutatie in de vreemde valuta basisspread wordt, voor zover effectief, niet in de winst-en-verliesrekening maar in de Cashflow hedge reserve binnen het eigen vermogen verwerkt. De maximale resterende looptijd bedraagt 27 jaar, met de grootste concentraties in resterende looptijden van 1 tot 5 jaar, in lijn met de looptijden van de langlopende funding in vreemde valuta betrokken in hedge accounting. Bij de bepaling van de vrij uitkeerbare winst (Onverdeelde winst) dient een negatieve cashflow hedge reserve in mindering gebracht te worden op de vrij uitkeerbare reserves (Overige reserves).

RESERVE REËLE WAARDEVERMEERDERINGEN

Dit betreft het positieve verschil tussen de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs van op de actiefzijde van de balans opgenomen financiële instrumenten waarvoor geen frequente marktnotering bestaat. Deze wettelijke reserve wordt gehouden uit hoofde van kapitaalbescherming ten laste van de vrij uitkeerbare reserves (Overige reserves) of vrij uitkeerbare winst (Onverdeelde winst).

OVERIGE RESERVES

Nadat de statutair voorgeschreven delen ten laste van de voor uitkering vatbare winst zijn vastgesteld, bepaalt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders welk deel toegevoegd wordt aan de reserves.

Het effect van het wegvallen per 1 januari 2013 van de 'corridor-methode' voor toegezegde pensioenregeling heeft tot gevolg dat alle actuariële resultaten direct via het eigen vermogen verwerkt moeten worden en nooit in vervolgperioden naar de winst-en-verliesrekening worden gereclassificeerd ('non recycled'). Deze aanpassing heeft invloed op de voorziening hypotheekrentekorting waarbij per 1 januari 2013 EUR 0,4 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (na belastinglatentie) naar Overige reserves is geboekt. Vanwege de geringe omvang zijn de vergelijkende cijfers hier niet op aangepast. Eind 2013 is nog een additionele EUR 0,1 miljoen aan ongerealiseerde actuariële winsten (na belastinglatentie) ten laste van de voorziening naar het eigen vermogen (Overige reserves) geboekt.

ONVERDEELDE WINST

De balans is opgemaakt voor winstverdeling. De post representeert het behaalde resultaat na aftrek van de verplichting uit hoofde van vennootschapsbelasting.

15

RENTEBATEN

Hieronder zijn de rentebaten opgenomen uit hoofde van de kredietverlening, de uitzettingen en beleggingen, alsmede de renteresultaten uit financiële instrumenten die ter dekking van het renterisico respectievelijk valutarisico zijn afgesloten. Daarnaast zijn onder deze post de ontvangen overige kredietgerelateerde baten verantwoord.

	2013	2012
Financiële activa tegen reële waarde via het resultaat	61	70
Derivaten niet betrokken in hedge accounting	260	171
Derivaten betrokken in portfolio fair value hedge accounting	-2.181	-1.722
Financiële activa voor verkoop beschikbaar niet betrokken in hedge accounting	7	21
Financiële activa betrokken in hedge accounting	3.201	3.303
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	162	278
Overig	1	-9
TOTAAL	1.511	2.112

In de rentebaten is over 2013 EUR 1,3 miljoen (2012: EUR 1,0 miljoen) aan interestbaten opgenomen voor financiële activa, betreffende Kredieten ([noot 2](#)) en Financiële activa voor verkoop beschikbaar ([noot 5](#)), die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.

16

RENTELASTEN

Hieronder zijn opgenomen de lasten voortvloeiend uit het lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties, alsmede andere lasten die het karakter hebben van rente.

	2013	2012
Financiële passiva tegen reële waarde via het resultaat	81	52
Derivaten niet betrokken in hedge accounting	177	-34
Derivaten betrokken in hedge accounting	-1.995	-1.714
Financiële passiva betrokken in hedge accounting	2.367	2.638
Financiële passiva tegen geamortiseerde kostprijs	352	680
Overig	0	19
TOTAAL	982	1.641

17

RESULTATEN UIT DEELNEMINGEN

Hieronder zijn de resultaten uit deelnemingen opgenomen.

	2013	2012
Deelnemingen met invloed van betekenis	0	0
Dochtermaatschappijen	2	2
TOTAAL	2	2

Voor een beschrijving van de deelnemingen met invloed van betekenis en dochtermaatschappijen wordt verwezen naar [noot 6](#).

18**PROVISIEBATEN**

Onder deze post worden de baten verantwoord uit hoofde van ontvangen respectievelijk nog te ontvangen vergoedingen van voor derden verrichte diensten.

	2013	2012
DEZE PROVISIEBATEN ZIJN TE SPLITSEN IN:		
– Baten uit hoofde van kredieten en faciliteiten	12	14
– Baten uit hoofde van betalingsverkeer	10	9
TOTAAL	22	23

19**PROVISIELASTEN**

Onder deze post worden de lasten verantwoord uit hoofde van betaalde respectievelijk nog te betalen vergoedingen voor door derden verrichte diensten, uit hoofde van kredieten en faciliteiten en betalingsverkeer.

20**RESULTAAT FINANCIËLE TRANSACTIES**

Hieronder zijn (on)gerealiseerde resultaten uit hoofde van waardeveranderingen van financiële instrumenten verantwoord, die zijn gewaardeerd tegen reële waarde met mutaties via het resultaat. Deze worden vrijwel geheel gecompenseerd door marktwaardebewegingen van de derivaten die daartegenover zijn afgesloten. Tevens zijn de verkoopresultaten van financiële activa voor verkoop beschikbaar onder deze post opgenomen. De mutaties in de marktwaardeaanpassingen uit hoofde van tegenpartij kredietrisico (Credit Valuation Adjustment) voor interest rate swaps zonder dagelijkse uitwisseling van onderpand zijn ook onder deze post verantwoord. Vanaf 2012 zijn de (zeer beperkte) valutaresultaten opgenomen in de verschillende onderdelen deze post.

	2013	2012
MARKTWAARDEVERANDERINGEN FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE VIA HET RESULTAAT ALS GEVOLG VAN VERANDERINGEN IN KREDIET- EN LIQUIDITEITSOPSLAGEN WAARVAN:		
– Rentedragende waardepapieren	-12	31
– Rentederivaten zonder dagelijkse collateraluitwisseling (CVA)	3	-11
– Gestructureerde leningen	19	9
	10	29
RESULTAAT HEDGE ACCOUNTING		
– Financiële activa betrokken in fair value hedge accounting	-4.147	3.731
– Financiële passiva betrokken in micro fair value hedge accounting	6.164	-1.139
– Derivaten betrokken in hedge accounting	-2.058	-2.565
	-41	27
RESULTAAT OVERGANG NAAR OIS-WAARDERING VAN DERIVATEN MET DAGELIJKSE UITWISSELING VAN COLLATERAL		
	-27	-
VERKOOPRESULTATEN FINANCIËLE ACTIVA VOOR VERKOOP BESCHIKBAAR		
	26	11
OVERIGE MARKTWAARDEVERANDERINGEN		
	27	21
TOTAAL	-5	88

Het resultaat financiële transacties is in 2013 positief beïnvloed door de per saldo afgenomen krediet- en liquiditeitsopslagen op rentedragende waardepapieren en gestructureerde leningen aan overheden en instellingen in Europa en de afname van het kredietrisico in derivatentransacties met klanten. Verder is het resultaat financiële transacties positief beïnvloed als gevolg van gerealiseerde resultaten uit de verkoop van rentedragende waardepapieren en de ongerealiseerde herwaarderingen van derivaten die niet betrokken zijn in hedge accounting. Het resultaat financiële transacties daarentegen is incidenteel negatief beïnvloed door de overgang naar OIS-waardering van derivaten. Daarnaast heeft de forse stijging van de lange rentetarieven in de laatste maand van 2013 bijgedragen aan relatief grote negatieve ongerealiseerde marktwaardeveranderingen van transacties betrokken in hedge accounting.

21

OVERIGE RESULTATEN

	2013	2012
DE OVERIGE RESULTATEN BESTAAN UIT		
– Opbrengst advieswerkzaamheden	1	0
TOTAAL	1	0

22**PERSONEELSKOSTEN**

	2013	2012
DE PERSONEELSKOSTEN BESTAAN UIT:		
Lonen en salarissen	22	21
Pensioenlasten	4	3
Sociale lasten	2	2
Toevoeging aan voorzieningen	0	0
Overige personeelslasten	4	5
TOTAAL	32	31

23**ANDERE BEHEERSKOSTEN**

Onder deze post zijn onder meer opgenomen de kosten inzake uitbesteding, huur en onderhoud van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, drukwerk, opleiding en reclame.

24**AFSCHRIJVINGEN**

Voor een specificatie van deze post wordt verwezen naar de mutatieoverzichten van de onroerende zaken en bedrijfsmiddelen ([noot 7](#)).

25

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

De bijzondere waardeverminderingen is in 2013 EUR 51 miljoen (2012: EUR 29 miljoen).

	2013	2012
DE BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN BESTAAN UIT:		
– Dotatie aan voorziening voor oninbaarheid kredieten	12	8
– Vrijval uit voorziening voor oninbaarheid kredieten	-2	–
– Bijzondere waardevermindering financiële activa voor verkoop beschikbaar	21	–
– Bijzondere waardevermindering deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures	20	21
TOTAAL	51	29

De mutaties in de voorziening voor oninbaarheid kredieten is opgenomen in de balanspost Kredieten ([noot 2](#)).

De bijzondere waardevermindering op deelnemingen met invloed van betekenis en joint ventures van EUR 20 miljoen betreft de bijzondere waardevermindering van de deelneming in TBCH (zie [noot 6](#)). De afwaardering van TBCH eind januari 2013 is het gevolg van de uitoefening van de putoptie op de aandelen Connexion door de Nederlandse Staat en de afname van het aandelenbelang van 25% tot 13,6%. Door de afname is de classificatie van TBCH als eigenvermogensinstrument in de balans gewijzigd van de post Deelnemingen ([noot 6](#)) naar de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar ([noot 5](#)). Eind 2013 heeft de bank op TBCH als eigenvermogensinstrument EUR 8 miljoen afgewaardeerd. Verder heeft de bank eind 2013 één securitisatie met Spaanse hypotheke als onderpand met EUR 13 miljoen afgewaardeerd.

26**BANKENBELASTING**

Voor een specificatie van deze post wordt verwezen naar [noot 26](#) in de geconsolideerde jaarrekening.

27**VERGOEDING EXTERNE ACCOUNTANT (IN DUIZENDEN EURO'S)**

De vergoedingen aan de externe accountant zijn gerubriceerd onder de andere beheerskosten. In overeenstemming met artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is hieronder een nadere detaillering weergegeven van de kosten en vergoedingen aan de externe accountant, gerubriceerd naar controle- en niet-controlegerelateerde diensten.

	2013	2012
Controle van de jaarrekening	351	372
Andere controleopdrachten	190	339
Andere niet-controle diensten	16	21
TOTAAL	557	732

28-40**OVERIGE TOELICHTINGEN**

Voor de toelichting op [noot 28](#) tot en met [40](#) wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening.

BELONING RAAD VAN BESTUUR EN RAAD VAN COMMISSARISSEN

Voor toelichting beloningen Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen wordt verwezen naar [noot 33](#) in de geconsolideerde jaarrekening.

Den Haag, 7 maart 2014

RAAD VAN BESTUUR

C. VAN EYKELENBURG, VOORZITTER

J.J.A. LEENAARS

J.C. REICHARDT

RAAD VAN COMMISSARISSEN

H.O.C.R. RUDING, VOORZITTER

MEVR. S.M. DEKKER, VICEVOORZITTER (TEVENS SECRETARIS)

H.H. APOTHEKER

T.J.F.M. BOVENS

W.M. VAN DEN GOORBERGH

MEVR. P.H.M. HOFSTÉ

J.J. NOOITGEDAGT

R.J.J.M. PANS

MEVR. M. SINT

Overige

Gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 281

Onafhankelijk Assurance Rapport 283

Statutaire bepalingen inzake winstverdeling 286

Voorstel tot winstverdeling 287

Statutaire bepalingen inzake doelstelling 288

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

AAN: DE AANDEELHOUDERS, DE RAAD VAN COMMISSARISSEN EN DE RAAD VAN BESTUUR VAN N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN

VERKLARING BETREFFENDE DE JAARREKENING

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2013 van N.V. Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2013, de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening, overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten, kasstroomoverzicht en mutatieoverzicht eigen vermogen over 2013 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL BETREFFENDE DE JAARREKENING

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van N.V. Bank Nederlandse Gemeenten per 31 december 2013 en van het resultaat en de kasstromen over 2013 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE BIJ OF KRACHTENS DE WET GESTELDE EISEN

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW. ■

Amsterdam, 7 maart 2014

ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP
w.g. W.J. SMIT

Onafhankelijk Assurance Rapport

AAN: DE AANDEELHOUDERS, DE RAAD VAN COMMISSARISSEN EN DE RAAD VAN BESTUUR VAN N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN

OPDRACHT

Wij hebben een assurance-opdracht tot het verstrekken van redelijke mate van zekerheid uitgevoerd met betrekking tot de hoofdstukken 'Strategie', 'Verslag van de Raad van Commissarissen – maatschappelijke aspecten van ondernemen, 'Klantontwikkelingen' en 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' met de bijlagen 'MVO-beleid BNG Bank' en 'GRI-index BNG Bank 2013' (hierna: het verslag) van BNG Bank te Den Haag over 2013. Dit verslag omvat een weergave van het beleid van BNG Bank ten aanzien van maat-

schappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied gedurende 2013.

In het verslag is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen. Inherent aan deze informatie is dat realisatie onzeker is. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in het verslag.

De [GRI-index 2013](#) (GRI-index BNG Bank 2013.pdf) en [MVO-beleid BNG Bank](#) (MVO-beleid BNG Bank.pdf) zoals gepubliceerd op [bngbank.nl](#) maken onlosmakelijk deel uit van het verslag en zijn hiermee onderdeel van onze opdracht. De overige verwijzingen in het verslag (naar [bngbank.nl](#), externe websites en overige documenten) maken geen deel uit van onze opdracht.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines G3 van Global Reporting Initiative, toepassingsniveau A, de Handreiking maatschappelijke verslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving en het verslaggevingsbeleid van BNG Bank zoals toegelicht in het verslag, inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van het verslag en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in de GRI-index, onderdeel verslagparameters.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van het verslag mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over het verslag op basis van de verkregen assurance-informatie. Wij hebben onze werkzaamheden met betrekking tot het verslag verricht in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder Standaard 3410N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en ons onderzoek

zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het verslag geen afwijkingen van materieel belang bevat.

De aard, timing en omvang van de geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het verslag een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opstellen van het verslag, gericht op het opzetten van werkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een assurance-opdracht tot het verstrekken van redelijke mate van zekerheid omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële en niet-financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de entiteit gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL

Naar ons oordeel:

- geeft de informatie in het verslag in alle van materieel belang zijnde aspecten het beleid van BNG Bank ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied in 2013 weer in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines G3 van Global Reporting Initiative, de Handreiking maatschappelijke verslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving en het verslaggevingsbeleid van BNG Bank zoals toegelicht in het verslag.
- is het verslag van BNG Bank in overeenstemming met het door BNG Bank onderkende toepassingsniveau A van Global Reporting Initiative. ■

Den Haag, 7 maart 2014

ERNST & YOUNG ACCOUNTANTS LLP

w.g. R.J. BLEIJS

Statutaire bepalingen inzake winstverdeling

ARTIKEL 23 VAN DE STATUTEN INZAKE DE VERDELING VAN DE WINST LUIDT ALS VOLGT:

1. Uitkering van de winst geschiedt na vaststelling door de algemene vergadering van aandeelhouders van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders op de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het gestorte deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

3. Allereerst wordt zo mogelijk een bedrag ter grootte van tien procent (10%) van het resultaat van het boekjaar blijkens de jaarrekening toegevoegd aan de algemene reserve; van het daarna overschietende komt aan de aandeelhouders zo mogelijk vijf procent (5%) van het nominale bedrag van hun aandelenbezit toe.
4. Het overblijvende wordt uitgekeerd aan aandeelhouders in verhouding van het nominale bedrag van hun aandelenbezit, voor zover de algemene vergadering van aandeelhouders daarover niet beschikt voor reservering.
5. De vennootschap is bevoegd tussentijds winstuitkeringen te doen, overigens met inachtneming van het bepaalde in artikel 105, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. ■

Voorstel tot winstverdeling

In miljoenen euro's	2013	2012
NETTOWINST	283	332
DE BESTEMMING VAN DE WINST IS ALS VOLGT		
Toevoeging aan Overige reserves ex artikel 23, lid 3 BNG Bank statuten	29	33
Uitkering ex artikel 23, lid 3 BNG Bank statuten	7	7
	36	40
Toevoeging aan Overige reserves ex artikel 23, lid 4 BNG Bank statuten	183	216
Uitkering ex artikel 23, lid 4 BNG Bank statuten	64	76
	247	292

Statutaire bepalingen inzake doelstelling

Artikel 2 van de statuten luidt als volgt:

1. De vennootschap heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden.
2. In het kader van haar in lid 1 omschreven doel houdt de vennootschap zich onder meer bezig met het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.

De vennootschap is bevoegd tot het verrichten van al hetgeen onmiddellijk of middellijk voor haar doel bevorderlijk kan zijn.

3. Onder overheden als bedoeld in het eerste lid worden verstaan:
  - a. Nederlandse gemeenten en andere publiekrechtelijke rechtspersonen bedoeld in artikel 1, de leden 1 en 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
  - b. de Europese Gemeenschappen en andere rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen waaraan krachtens de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen een deel van de taak van de Europese Gemeenschappen is opgedragen;
  - c. lidstaten van de Europese Gemeenschappen en andere rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen waaraan krachtens de wet van zodanige lidstaat een deel van de overheidstaak van die lidstaat is opgedragen;
  - d. privaatrechtelijke rechtspersonen:
    - waarvan de helft of meer van de bestuurders middellijk of onmiddellijk door een of meer van de onder a, b en c van dit lid bedoelde lichamen wordt benoemd;en/of
    - waarvan de helft of meer van het aandelenkapitaal middellijk of onmiddellijk door een of meer van de onder a, b en c bedoelde lichamen wordt verschaft;

en/of

– waarvan de inkomstenkant van het budget voor de exploitatie voor de helft of meer middellijk of onmiddellijk door een of meer van de onder a, b en c bedoelde lichamen wordt verschaft of zekergesteld op grond van een door een of meer van die lichamen vastgestelde regeling, verordening of wet;

en/of

– waarvan het budget voor de exploitatie middellijk of onmiddellijk door een of meer van de onder a, b en c bedoelde lichamen wordt vastgesteld of goedgekeurd op grond van een door een of meer van die lichamen vastgestelde regeling, verordening of wet;

en/of

– waarvan de verplichtingen jegens de vennootschap middellijk of onmiddellijk door een of meer van de onder a, b en c bedoelde lichamen worden gegarandeerd, dan wel zullen worden gegarandeerd krachtens een door een of meer van die lichamen vastgestelde regeling, verordening of wet, onder welke verplichtingen zijn begrepen niet-gegarandeerde verplichtingen uit voorfinanciering of anderszins waaruit na novatie verplichtingen resulteren die door een of meer van die lichamen zullen worden gegarandeerd krachtens een door een of meer van die lichamen vastgestelde regeling, verordening of wet;

en/of

– die krachtens een door een of meer van de onder a, b en c genoemde lichamen vastgestelde regeling, verordening of wet, een deel van de overheidstaak uitvoeren. ■

Bijlagen

A	BNG Bank Dochtermaatschappijen	291
B	Verwijstabel Code Banken	293
C	Geconsolideerde jaarcijfers BNG Bank vanaf 1915	295
D	Aandeelhouders BNG Bank per 31-12-2013	301

A BNG Bank Dochtermaatschappijen

BNG GEBIEDSONTWIKKELING BV 100%

Dr. Kuiperstraat 12
2514 BB Den Haag

DIRECTIE

IR. G.C.A. RODEWIJK

Postbus 16075
2500 BB Den Haag
Telefoon 070 3119 900
info@bnggo.nl

Doelstelling:

Het direct of indirect verstrekken van (risicodragend) vermogen aan overheden, alsmede het direct of indirect participeren en/of samenwerken in projecten met, dan wel ten behoeve van, overheden of aan overheden gelieerde instellingen.

BNG VERMOGENSBEHEER BV 100%

Koninginnegracht 2
2514 AA Den Haag

DIRECTIE**J.J.M. DE WIT****IR.DRS. D. WIDIJANTO** (m.i.v. 1-1-2014)**MR. J.L.S.M. HILLEN** (t/m 31-12-2013)

Postbus 16450
2500 BL Den Haag
Telefoon 070 3750 245
info@bngvb.nl

Doelstelling:

Het aanbieden en ontwikkelen van gespecialiseerde financiële dienstverlening op het gebied van effectenbemiddeling, advies, het beheer van beleggingsfondsen met een Fido-keurmerk en op maat gesneden vermogensbeheer aan overheden en instellingen die het maatschappelijk belang dienen.

HYPOTHEEKFONDS VOOR OVERHEIDS-PERSONEEL BV (HVO) 100%

Koninginnegracht 2
2514 AA Den Haag

DIRECTIE**MEVR. DRS. P.J.E. BIERINGA****O. LABE**

Postbus 30305
2500 GH Den Haag
Telefoon 070 3750 619
bms@bng.nl

Doelstelling:

Financiering van af te sluiten hypothecaire geldleningen door ambtenaren, die werkzaam zijn bij de, middels een afgesloten samenwerkingsovereenkomst, aangesloten overheidsinstellingen. ■

B Verwijstabel Code Banken

Per principe uit de Code Banken wordt in bijgaand overzicht aangegeven waar in het jaarverslag verantwoordingsinformatie over de werking in het verslagjaar is opgenomen.

PRINCIPE CODE BANKEN	VERANTWOORDINGSINFORMATIE
<p>RAAD VAN COMMISSARISSEN 2.1.1 t/m 2.2.2</p>	<p>Verslag RvC</p>
<p>RAAD VAN BESTUUR 3.1.1 t/m 3.1.8 3.1.6 3.2.1 t/m 3.2.4</p>	<p>Verslag RvC Risicoparagraaf Verslag RvB, MVO-beleid BNG Bank en GRI-index BNG Bank 2013</p>
<p>RISICOMANAGEMENT 4.1 t/m 4.3 4.4 t/m 4.5</p>	<p>Verslag RvC Risicoparagraaf</p>
<p>AUDIT 5.1 5.2 t/m 5.6</p>	<p>Corporate governance Verslag RvC</p>
<p>BELONINGSBELEID 6.1.1 t/m 6.4.2 6.4.3 t/m 6.4.4 6.4.5 t/m 6.4.6</p>	<p>Verslag RvC Corporate governance Verslag RvC</p>

C Geconsolideerde jaarcijfers BNG Bank vanaf 1915

BOEKJAAR	bedragen in duizenden euro's			
	GEPLAATST KAPITAAL	GESTORT KAPITAAL	RESERVES	LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN
1915	204	20	0	277
1920	384	84	38	295
1925	1.767	1.767	77	3.533
1930	1.983	1.983	140	15.410
1935	2.900	2.900	231	22.183
1940	3.061	3.061	208	12.883
1945	3.061	3.061	249	10.520
1950	3.105	3.105	454	86.543
1955	3.133	3.133	908	566.825
1960	40.939	7.012	4.538	2.740.538

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina				
BOEKJAAR	GEPLAATST KAPITAAL	GESTORT KAPITAAL	RESERVES	LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN
1965	45.378	7.465	8.168	4.271.975
1970	52.775	14.862	16.427	8.251.283
1975	67.568	29.655	88.489	15.025.688
1980	104.551	66.638	246.586	18.809.227
1981	111.948	74.035	284.250	20.563.058
1982	119.344	81.431	362.754	22.826.819
1983	126.741	95.141	436.537	23.018.006
1984	138.152	106.552	513.225	22.843.430
1985	143.857	112.258	592.637	24.492.553
1986	149.562	117.963	674.429	26.984.054
1987	155.268	123.668	752.796	30.411.173
1988	155.268	123.668	824.995	31.874.574
1989	155.268	123.668	892.191	31.954.215
1990	158.008	126.409	967.389	32.161.023
1991	158.008	126.409	1.011.728	31.079.730
1992	158.008	126.409	1.083.265	29.746.188
1993	158.008	126.409	1.152.996	33.147.989
1994	158.008	126.409	1.224.994	35.943.094
1995	158.008	126.409	1.305.757	39.664.778
1996	158.008	126.409	1.399.815	41.834.574
1997	158.008	126.409	1.547.432	43.497.010

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina				
BOEKJAAR	GEPLAATST KAPITAAL	GESTORT KAPITAAL	RESERVES	LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN
1998	158.008	126.420	1.679.379	45.401.721
1999	158.008	126.420	1.860.763	47.667.792
2000	158.008	126.420	2.075.272	49.286.388
2001	139.227	139.227	2.139.103	52.564.243
2002	139.227	139.227	2.194.764	55.448.477
2003	139.227	139.227	2.159.527	58.671.294
2004	139.227	139.227	2.330.805	64.067.450
2005	139.227	139.227	2.832.809	72.647.410
2006	139.227	139.227	2.336.965	71.207.875
2007	139.227	139.227	1.815.926	69.039.722
2008	139.227	139.227	1.759.853	80.032.181
2009	139.227	139.227	1.974.507	82.638.729
2010	139.227	139.227	1.991.578	87.314.051
2011	139.227	139.227	1.693.749	95.884.733
2012	139.227	139.227	2.517.766	100.414.585
2013	139.227	139.227	3.220.121	91.421.723

* Vanaf 2005 betreft dit het saldo na inhouding van vennootschapsbelasting. Omdat BNG Bank per 1 januari 2005 International Financial Reporting Standards (IFRS) toepast voor de jaarrekening, zijn de cijfers vanaf 2005 minder goed vergelijkbaar met de jaren daarvoor.

BOEKJAAR	bedragen in duizenden euro's			
	LANGLOPENDE VORDERINGEN	KORT KREDIET DEBITEUREN	KORT KREDIET CREDITEUREN	SALDO WINST-EN- VERLIESREKENING*
bedragen in duizenden euro's				
1915	57	0	653	2
1920	538	0	257	42
1925	5.149	3.511	3.553	155
1930	17.065	5.722	5.094	187
1935	24.815	7.633	3.311	322
1940	15.877	8.518	4.415	246
1945	13.384	22.262	9.101	232
1950	90.807	53.777	24.427	532
1955	572.623	66.767	47.818	832
1960	2.779.127	71.720	96.116	1.037
1965	4.301.094	281.075	101.298	2.027
1970	8.413.856	438.774	99.466	6.587
1975	15.229.918	600.179	195.233	28.850
1980	19.166.544	1.294.919	141.613	70.489
1981	20.999.362	1.304.916	194.746	76.847
1982	23.241.661	1.026.584	290.715	97.953
1983	23.406.090	963.080	417.796	91.597
1984	22.925.876	1.161.707	473.164	97.678
1985	24.655.812	1.254.453	619.518	100.996
1986	27.188.156	1.805.989	516.630	104.065
1987	30.600.152	1.686.531	442.082	101.762
1988	32.296.882	1.352.895	667.849	109.288

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina				
BOEKJAAR	LANGLOPENDE VORDERINGEN	KORT KREDIET DEBITEUREN	KORT KREDIET CREDITEUREN	SALDO WINST-EN- VERLIESREKENING [†]
1989	32.489.741	1.666.878	908.875	104.285
1990	32.732.015	2.261.428	919.473	110.461
1991	33.724.611	2.181.086	1.417.843	86.041
1992	34.455.423	1.358.717	2.213.487	118.293
1993	37.818.157	1.483.964	2.625.294	115.437
1994	38.071.862	2.735.454	2.590.526	128.649
1995	40.761.488	2.137.899	2.587.148	137.191
1996	41.870.931	1.933.578	1.902.931	143.444
1997	43.335.947	2.656.811	1.597.669	153.752
1998	45.466.657	2.797.481	1.357.663	169.350
1999	47.171.383	3.082.766	2.111.858	230.081
2000	54.623.328	3.110.394	3.779.636	230.904
2001	59.446.888	3.994.986	8.504.975	249.000
2002	67.046.644	4.792.642	10.115.715	283.127
2003	72.859.621	4.558.707	12.789.138	303.627
2004	73.914.244	5.070.251	11.284.235	300.797
2005	76.019.286	6.947.752	7.155.594	310.833
2006	77.992.839	6.984.629	9.169.497	198.694
2007	78.826.312	10.349.820	13.658.775	195.418
2008	75.741.198	11.079.758	17.473.692	157.701
2009	77.915.557	9.939.636	17.721.605	277.589
Vervolg zie volgende pagina				

Vervolg van vorige pagina				
BOEKJAAR	LANGLOPENDE VORDERINGEN	KORT KREDIET DEBITEUREN	KORT KREDIET CREDITEUREN	SALDO WINST-EN- VERLIESREKENING [†]
2010	90.389.403	12.390.256	18.678.225	256.763
2011	97.577.785	15.343.347	23.556.036	256.389
2012	99.392.923	14.858.192	19.069.006	331.912
2013	101.150.909	11.292.330	19.985.258	282.770

D Aandeelhouders BNG Bank per 31-12-2013

55.690.720 AANDELEN	
Aa en Hunze	52.728
Aalburg	17.550
Aalsmeer	25.857
Aalten	19.305
Achtkarspelen	87.711
Alblasserdam	9.477
Albrandswaard	3.510
Alkmaar	175.890
Almelo	174.525
Almere	3.432
Alphen aan den Rijn	95.238
Ameland	3.120

Amersfoort	272.220
Amstelveen	143.520
Amsterdam	617.058
Apeldoorn	132.093
Appingedam	23.751
Arnhem	496.470
Assen	85.301
Asten	13.000
Baarle-Nassau	3.510
Baarn	46.800
Barendrecht	32.097
Barneveld	24.570
Bedum	5.265
Beek	11.544
Beemster	7.020
Beesel	66.300
Bellingwedde	12.597
Bergambacht	3.510
Bergeijk	80.886
Bergen (L)	10.530
Bergen (N.H.)	149.994
Bergen op Zoom	41.067
Berkelland	305.877
Bernheze	21.060
Bernisse	13.260

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina	
Best	24.570
Beuningen	14.040
Beverwijk	85.605
Binnenmaas	105.495
Bladel	62.790
Blaricum	5.967
Bloemendaal	21.060
Boarnsterhim	30.732
Bodegraven-Reeuwijk	76.830
Borger-Odoorn	80.340
Borne	107.172
Borsele	39.273
Boskoop	18.720
Boxmeer	38.660
Boxtel	53.385
Breda	257.439
Brielle	24.414
Bronckhorst	72.384
Brummen	702
Brunssum	86.658
Bunnik	3.000
Buren	23.953
Bussum	97.188
Capelle aan den IJssel	7.722
Castricum	40.872
Coevorden	94.926

Cranendonck	5.000
Cromstrijen	7.020
Cuijk	32.253
Culemborg	8.775
Dalfsen	33.735
Dantumadiel	12.285
De Bilt	218.673
De Marne	10.530
De Ronde Venen	37.323
De Wolden	31.122
Delft	47.385
Delfzijl	39.156
Den Haag	1.275.456
Den Helder	211.731
Deurne	99.840
Deventer	292.313
Diemen	8.775
Dinkelland	16.934
Doesburg	27.612
Doetinchem	62.634
Dongen	23.510
Dongeradeel	76.323
Dordrecht	233.142
Drechterland	15.756
Drenthe (provincie)	87.750
Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina	
Drimmelen	36.426
Druten	9.477
Duiven	3.510
Echt-Susteren	21.411
Edam-Volendam	29.484
Ede	108.420
Eemsmond	21.060
Eersel	121.021
Eijsden-Margraten	52.455
Eindhoven	171.600
Elburg	76.830
Emmen	58.266
Enkhuizen	130.650
Enschede	200.343
Epe	60.879
Ermelo	75.075
Etten-Leur	9.828
Ferwerderadiel	5.967
Flevoland (provincie)	75.250
Franekeradeel	34.554
Friesland (provincie)	75.250
Gaasterlan-Sleat	6.669
Geertruidenberg	133.653
Gelderland (provincie)	87.750

Geldermalsen	28.665
Geldrop-Mierlo	30.186
Gemert-Bakel	45.474
Gennep	10.530
Giessenlanden	25.935
Gilze en Rijen	10.179
Goeree-Overflakkee	72.501
Goes	96.369
Goirle	12.636
Gorinchem	96.330
Gouda	82.446
Graft-De Rijk	7.020
Groesbeek	60.840
Groningen (gemeente)	329.199
Groningen (provincie)	75.250
Grootegast	9.750
Gulpen-Witterm	26.040
Haaksbergen	35.958
Haaren	11.278
Haarlem	230.295
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	62.790
Haarlemmermeer	60.372
Halderberge	43.524
Hardenberg	64.935
Harderwijk	58.968
Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina			
Hardinxveld-Giessendam	31.356	Hoogezand-Sappemeer	31.161
Haren	9.126	Hoogheemraadschap Hollands	17.355
Harlingen	31.200	Noorderkwartier	
Hattem	30.030	Hoorn	46.098
Heemskerk	7.722	Horst aan de Maas	113.108
Heemstede	122.421	Houten	6.240
Heerde	9.126	Huizen	85.956
Heerenveen	56.355	Hulst	17.472
Heerhugowaard	9.789		
Heerlen	424.827	IJsselstein	4.563
Heeze-Leende	10.020		
Heiloo	36.000	Kaag en Braassem	121.719
Hellendoorn	24.180	Kampen	100.893
Hellevoetsluis	6.240	Kapelle	53.040
Helmond	52.650	Katwijk	144.066
Hendrik Ido Ambacht	25.818	Kerkrade	183.300
Hengelo	174.486	Koggenland	29.016
's-Hertogenbosch	139.659	Kollumerland en Nieuwkruisland	22.347
Het Bildt	73.905	Korendijk	29.718
Heumen	151.515	Krimpen aan den IJssel	32.799
Heusden	44.499		
Hillegom	49.686	Laarbeek	20.709
Hilvarenbeek	23.510	Landerd	29.094
Hilversum	120.939	Landgraaf	41.301
Hof van Twente	157.326	Landsmeer	24.453
Hollands Kroon	60.294	Langedijk	6.318
Hoogeveen	17.550		
		Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina			
Lansingerland	15.015	Marum	7.020
Leek	28.041	Medemblik	13.650
Leerdam	17.550	Meerssen	13.689
Leeuwarden	116.142	Menameradiel	24.375
Leeuwarderadeel	72.150	Menterwolde	38.688
Leiden	347.646	Meppel	18.915
Leiderdorp	97.968	Middelburg	49.296
Leidschendam-Voorburg	203.190	Midden-Delfland	48.594
Lelystad	5.000	Midden-Drenthe	60.138
Lemsterland	31.746	Mill en St. Hubert	5.265
Leudal	143.052	Millingen aan de Rijn	8.736
Limburg (provincie)	156.000	Moerdijk	27.027
Lingewaal	17.550	Molenwaard	35.022
Lingewaard	19.305	Montferland	19.756
Lisse	18.252	Montfoort	12.480
Littenseradiel	8.736	Mook en Middelaar	123.708
Lochem	60.138	Muiden	3.510
Loon op Zand	41.886		
Lopik	26.442	Neder-Betuwe	18.246
Loppersum	24.102	Nederlek	33.150
Losser	17.550	Nederweert	14.040
		Neerijnen	14.040
Maasdonk	10.530	Nieuwegein	80.184
Maasdriel	20.770	Nieuwkoop	36.348
Maasgouw	72.150	Nijkerk	32.370
Maassluis	61.035	Nijmegen	193.479
Maastricht	347.334		
		Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina			
Noord-Beveland	6.520	Oud-Beijerland	5.265
Noord-Brabant (provincie)	40.000	Oude IJsselstreek	161.460
Noordenveld	30.771	Ouder-Amstel	4.914
Noord-Holland (provincie)	610.350	Ouderkerk	3.510
Noordoostpolder	19.656	Oudewater	27.612
Noordwijk	12.636	Overbetuwe	21.762
Noordwijkerhout	8.775	Overijssel (provincie)	87.750
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	1.755		
Nunspeet	75.075	Papendrecht	6.318
Nuth	11.232	Peel en Maas	63.687
		Pekela	26.130
Oegstgeest	46.059	Pijnacker-Nootdorp	57.564
Oirschot	8.775	Purmerend	7.020
Oisterwijk	7.845	Putten	10.530
Oldambt	181.116		
Oldebroek	9.750	Raalte	25.987
Oldenzaal	17.550	Reimerswaal	15.990
Olst-Wijhe	18.252	Renkum	89.739
Ommen	79.638	Reusel-De Mierden	10.530
Onderbanken	8.775	Rheden	186.966
Oost Gelre	51.363	Rhenen	61.035
Oosterhout	35.100	Ridderkerk	89.115
Ooststellingwerf	18.720	Rijnwaarden	4.914
Oostzaan	24.765	Rijnwoude	142.896
Opmeer	19.188	Rijssen-Holten	304.746
Opsterland	66.651	Rijswijk	165.945
Oss	60.645		
		Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina	
Roerdalen	17.199
Roermond	34.749
Roosendaal	56.862
Rotterdam	321.555
Rucphen	19.656
Schagen	55.497
Schermer	7.020
Scherpenzeel	3.510
Schiedam	326.352
Schiermonnikoog	7.020
Schijndel	28.782
Schinnen	7.020
Schouwen-Duiveland	23.790
Simpelveld	6.630
Sint-Anthonis	12.285
Sint-Michielsgestel	21.060
Sint-Oedenrode	64.857
Sittard-Geleen	175.266
Skarsterlan	68.484
Sliedrecht	31.200
Slochteren	20.124
Sluis	10.140
Smallingerland	110.292
Soest	123.825
Someren	15.444
Son en Breugel	29.991

Spijkenisse	7.020
Staat der Nederlanden	27.845.360
Stadskanaal	27.339
Staphorst	30.030
Stede Broec	17.823
Steenbergen	11.583
Steenwijkerland	129.675
Stein	19.266
Stichtse Vecht	29.523
Strijen	6.240
Sudwest Fryslan	313.677
Ten Boer	3.510
Terneuzen	45.474
Terschelling	3.510
Texel	7.371
Teylingen	57.681
Tholen	33.696
Tiel	36.803
Tilburg	71.786
Tubbergen	30.000
Twenterand	23.868
Tynaarlo	43.243
Tytsjerksteradiel	48.945
Ubbergen	33.540
Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina			
Uden	17.550	Voorst	112.983
Uitgeest	3.510	Vught	15.795
Uithoorn	54.522		
Urk	3.861	Waalre	6.318
Utrecht (gemeente)	763.074	Waalwijk	29.133
Utrecht (provincie)	87.750	Waddinxveen	17.823
Utrechtse Heuvelrug	201.669	Wageningen	50.310
		Wassenaar	106.392
Vaals	17.121	Waterland	14.040
Valkenburg aan de Geul	21.060	Weert	41.379
Valkenswaard	12.987	Weesp	33.501
Veendam	86.190	Werkendam	9.828
Veenendaal	86.970	Westerveld	51.987
Veere	7.020	Westervoort	3.510
Veghel	26.598	Westland	301.860
Veldhoven	35.100	Weststellingwerf	58.071
Velsen	280.410	Westvoorne	66.963
Venlo	106.026	Wierden	21.060
Venray	54.202	Wijchen	11.193
Vianen	22.698	Wijdmeren	33.930
Vlaardingen	198.198	Wijk bij Duurstede	23.751
Vlagtwedde	16.458	Winsum	10.140
Vlieland	3.510	Winterswijk	17.199
Vlissingen	70.356	Woensdrecht	11.232
Vlist	10.530	Woerden	123.201
Voerendaal	11.232	Wormerland	36.660
Voorschoten	41.184		
		Vervolg zie volgende pagina	

Vervolg van vorige pagina	
Woudenberg	3.510
Woudrichem	10.530
Zaanstad	416.286
Zaltbommel	3.861
Zandvoort	56.862
Zederik	43.017
Zeevang	12.246
Zeewolde	78
Zeist	192.075
Zevenaar	8.020
Zoetermeer	3.510
Zoeterwoude	26.871
Zuid-Holland (provincie)	610.350
Zuidhorn	10.140
Zuidplas	54.328
Zundert	104.949
Zutphen	95.940
Zwartewaterland	23.712
Zwijndrecht	47.541
Zwolle	149.097

COLOFON

Redactie: BNG Bank

Ontwerp & realisatie: Urban Design Front, Rotterdam

Fotografie: Jan Aukes, gemeente Zwolle, Studio 305, Thijs Wolzak

Neem voor meer informatie op het gebied van MVO contact op met Geurt Thomas:

geurt.thomas@bngbank.nl

BNG Bank

Koninginnegracht 2

Postbus 30305

2500 GH Den Haag

T 070 3750 750

mc@bngbank.nl

bngbank.nl

